

30К-3
2600

ПРОЛЕТАРЫ! Усіх краін, злучаюцца!

БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ

№ 17—18

№ 17—18

46481
50 900

М Е Н С К

Выдавецтва ЦК КП(б)Б „ЗВЯЗДА“
1934

44

ВЫДАВЕЦТВА ЦК КП(б)Б „ЗВЯЗДА“

Менск, Чырвонаярмейская, ЦК КП(б)Б, пакой 105.

ЧАСОПІС

„БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ“

ОРГАН ЦК КП(б)Б.

- Б. Б.** асвятляе асноўныя пытанні марксізма-ленінізма, тэарэтычныя і практычныя пытанні партыйнай, савецкай, гаспадарчай, прафесійнай работы і вядзе рашучую барацьбу за генеральную лінію партыі на ўсіх участках сацыялістычнага будаўніцтва.
- Б. Б.** асвятляе пытанні нацыянальнай палітыкі партыі і вядзе рашучую барацьбу з буржуазна-нацыяналістычнымі акажэннямі лініі партыі ў нацыянальным пытанні.
- Б. Б.** асвятляе ўсе пытанні тэорыі і практыкі культурнага будаўніцтва і марксісцка-ленінскага выхавання.
- Б. Б.** шырока асвятляе работу палітаддзелаў МТС і саўгасаў, іх барацьбу за сацыялістычную рэканструкцыю сельскай гаспадаркі.
- Б. Б.** асвятляе работу палітаддзелаў транспарта ў справе выканання задач, пастаўленых перад іммі партыяй.
- Б. Б.** шырока асвятляе пытанні партыйнага будаўніцтва, пытанні перабудовы партыйнай работы ў адпаведнасці з рашэннямі ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б.
- Б. Б.** у абгуленым парадку асвятляе вопыт работы рабнаў, прадпрыемстваў, павятовых парт'ячэк на розных участках сацыялістычнага будаўніцтва, работу саўгасаў, калгасаў, МТС, транспарта і іх барацьбу за рэалізацыю чарговых задач, вышунутых партыяй.
- Б. Б.** уяўляе аддзел кансультацыі па розных пытаннях: палітыка-эканамічных, агра-тэхнічных і інш.
- Б. Б.** разлічвае на кіруючы і нізавы партактыў, які вядзе работу ў розных галінах нашчага сацыялістычнага будаўніцтва.
- Б. Б.** з'яўляецца часопісам абсалютна неабходным у штодзёнай рабоце партарганізацыі, кіруючым часопісам па пытаннях партбудаўніцтва як для парткомаў і ячэек, так і для павятовых членаў партыі.

ПРЫМАЕЦЦА ПАДПІСКА на час. „БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ“ на 1934 год
ПАДПІСНАЯ ЦАНА:

24 НУМАРЫ У ГОД	На год		На 6 м-цаў		На 3 м-а		КОШТ ОДНАГО НУМАРА
	Р.	М.	Р.	М.	Р.	М.	
	6	—	3	—	—	50	25 к.

Падпіска прымаецца штомесяц усімі райбюро Саюздруку, павяковымі ўпаўнаважанымі па друку на прадпрыемствах, ва ўсіх паштовых аддзяленнях, агенцтвах і ўсіх газетаносцах.

50 05

ПРОЛЕТАРЫ І УСІХ КРАІН. ЗЛУЧАЙЦЕСЯ!

БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ

ПАЛІТЫКА-ЭКАНАМІЧНЫ
ДВУХТЫДНЁВІН
ОРГАН ЦК КП(б)Б

ГОД ВЫДАНИЯ VIII

№ 17—18

30-е ВЕРАСНЯ 1934 г.

З М Е С Т

Стар.

Д. Чэрвякоў—Вышэй сцяг советаў	2
Л. Хейфец—Профсаюзы—на ўзровень задач другой пяцігодкі	9
А. Чарнушэвіч—Па-большэвіцку змагацца за выка- ніццё рашэнняў партыі і ўрада аб школе	15
Г. Чорны—Пытанні пт на і планавання	25
А. Манусевіч—Барацьба за рост прадукцыйнасці працы у прамысловасці БССР	32
Д. Арх паў—За ўмацаванне жыццёлагадоўчага соўгаса	45
В. Нодэль—Аб палітыцы савецкага гандлю	53
А. Шаўроў—Савецкі гандаль і барацьба са скажэн- нямі цен	66
М. Екельчын—За высокую якасць работы грамадскіх абаронных арганізацый	74
Грэбенчык і Цукерман—Аб камунальна-жы лёвай гаспадарцы гор. Віцебска	85
Ф. Вайновіч—Датэрмінова і высокая якасці адмо лён і пнянку дзяржаве	92
Ф. Нольдэ—Закупкі хлеба хрэба правесці аргані- завана	97
Н. Богуслаўскі—Бібліятэчная справа ў БССР на но- вым этапе	101

К А Н С У Л Ь Т А Ц Ы

Фашызм у Германіі	109
Ф. Вайновіч—Аб першапачатковай апрацоўцы лёну	118

К Р Ы Т Ы К А І Б І Б Л І Я Г Р А Ф І Я

В. Олікер—Аб кніжцы „ЛКСМБ у дакументах і ма- тар'ялах“	123
Мніжная паліца	126
Пастановы ЦК КП(б)Б	130

А Д Р Е С О Р Е Д А К Ц Ы

Менск, Чырвонаярмейская вул.
ЦК КП(б)Б, пачок № 105.
Тэлефон адказнага рэдактара па каму-
татару 20 000 дэб. 83; адк. сакратара—12;
гарадскі—21044.

2505
18497

Дш
30К2
2000

Вышэй сцяг советаў

Советы з'яўляюцца самымі масавымі арганізацыямі, праз якія рабочы клас, калгаснікі і ўсе працоўныя прымаюць непасрэдны ўдзел у кіраванні дзяржавай і праз якія ажыццяўляецца кіруючая роля рабочага класа ў справе сацыялістычнага будаўніцтва.

Надыходзячая кампанія перавыбараў советаў з'яўляецца адказнейшай масавай палітычнай кампаніяй па далейшаму ўмацаванню советаў. Для паспяховага яе правядзення патрэбна агромная мабілізацыя і напружанне сіл усіх савецкіх, партыйных і грамадскіх арганізацый.

У БССР налічваецца каля трох мільёнаў выбаршчыкаў, якія карыстаюцца правамі выбіраць і самі могуць быць абраны ў саветы, і якіх неабходна прыцягнуць да актыўнага ўдзелу ў пераабранні советаў.

Уся гэта маса выбаршчыкаў аб'яднаецца і прымае штодзённа ўдзел у кіраванні дзяржавай праз сваіх дэпутатаў, якія ўваходзяць у склад 1477 сельсоветаў, 32 гарадскіх советаў, 72 РВК і цэнтральных арганізацый—ЦВК і СНК БССР.

Асноўны актыў савета складаюць члены—дэпутаты советаў. Усяго ў склад советаў абрана ў 1931 годзе—45.441 дэпутат. Акрамя таго, у пастаянную работу ў саветах праз секцыі і дэпутацкія групы ўцягнута яшчэ значная колькасць рабочых і калгаснікаў.

Пры арганізацыі сельсоветаў належная ўвага звернута на абслугоўванне працоўных нацыянальных меншасцей на іх роднай мове. З гэтаю мэтай у БССР арганізаваны і працуюць 40 польскіх, 24 яўрэйскія, 24 рускія, 16 украінскіх, 5 латышскіх, 2 нямецкія і 1 літоўскія саветы.

З часу апошніх перавыбараў советаў адбыліся каласальныя змены ва ўсіх галінах гаспадарчага і культурнага жыцця нашай рэспублікі.

Перамогі, з якімі БССР ідзе к перавыбарам советаў, ёсць трыумф ленінскай нацыянальнай палітыкі. Гэтыя перамогі атрыманы ў жорсткай барацьбе супроць беларускага контррэвалюцыйнага нацыянал-дэмакратызма і вялікадзяржаўнага шавінізма. Гэтыя перамогі ярчэй і лепш за ўсё выкрываюць і разбіваюць ушчэнт усе дамаганні беларускіх нацыянал-дэмакратаў, ускрываючы ў аголеным і агідным выглядзе іх контррэвалюцыйную сутнасць. Беларусь магла дабіцца пышнага росквіту гаспадаркі і культуры толькі як рэспубліка советаў, як неадлучная частка вялікага Савецкага саюза.

Асабліва значныя змены адбыліся ў сельскай гаспадарцы ў рэзультатае барацьбы за яе сацыялістычную рэканструкцыю. Замест 17 проц.

калектывізацыі і 4.112 калгасаў на 1 студзеня 1931 года. Савецкая Беларусь налічвае на 1 жніўня 1934 г. 9.820 калгасаў і 55,3 проц. цента калектывізацыі. Пасеўная плошча калгасаў складае 60,8 проц. усёй пасеўнай плошчы замест 33,8 проц. на 1 студзеня 1931 г. БССР за гэты час многага дабілася ў галіне механізацыі сельскай гаспадаркі. Замест 30 МТС з 1.006 трактарамі (без соўгасаў) у 1931 годзе, у гэтым годзе БССР мае 76 МТС з 2.120 трактарамі. Акрамя таго, соўгасы Наркамзема маюць 338 трактароў і соўгасы Наркамсоўгасаў маюць 993 трактары.

У межах БССР у гэтым годзе налічваецца каля 400 жывёлагадоўчых, насенаводчых і іншых спецыялізаваных соўгасных гаспадарак.

Ідзе хуткі рост малочна-таварных, свіна-таварных, а з гэтага года і аўцагадоўчых калгасных ферм са значным ростам пагалоўя ў гэтых фермах. Вялікая работа праводзіцца ў калгасах па захаванню маладняка і падрыхтоўцы жывёлагадоўчых ферм да надыходзячай зімы. Разам з тым заканчваецца практычнае ажыццяўленне дырэктывы партыі і ўрада аб тым, каб кожны калгаснік меў сваю карову.

Гэтыя агромныя поспехі ў справе сацыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі ўжо прыносяць свае дадатныя вынікі.

Не выпадкова-ж Савецкая Беларусь перавыканала план вясенняй сяўбы, паспяхова правяла прапалачную і ўборачную кампаніі і выканала ў гэтым годзе абавязковы план зернапаставак дзяржаве да 5 верасня, раней устаноўленага тэрміна і зярном добрай якасці. Гэта з'явілася, галоўным чынам, рэзультатам таго, што ў працэсе ўзмоцненай барацьбы за большэвіцкія калгасы, калгасы Савецкай Беларусі настолькі ўздужалі, вырастлі такія значны і адданы калгасны актыў, што калгасы, як правіла, з'явіліся перадавікамі ў барацьбе за выкананне гэтага і іншых дзяржаўных абавязацельстваў.

Апіраючыся на калгасы і калгасны актыў, саветы паспяхова разгарнулі работу сярод аднаасобнага сектара.

Абсалютная большасць калгасаў БССР пасля выканання ўсіх дзяржаўных абавязацельстваў, засыпкі насенных, страхавых і іншых фондаў здолеюць дастаткова забяспечыць жыццё саміх калгаснікаў, якія на справе ўжо ў гэтым годзе ажыццёвяць лозунг тав. Сталіна аб заможным жыцці. Вось чаму восень гэтага года азнаймавалася далейшым значным ростам калектывізацыі.

Мінулыя гады былі гадамі ўпорнай класавай барацьбы. Класавы вораг, разбіты і выкрыты, але недабіты нацыянал-дэмакраты аказвалі жорсткае супраціўленне стварэнню і ўмацаванню калгасаў, выкананню дзяржаўных абавязацельстваў.

Барацьба за сацыялістычную рэканструкцыю сельскай гаспадаркі, за большэвіцкія калгасы і за заможнага калгасніка і з'яўляецца важнейшай задачай і праверкай работы сельсаветаў.

Там, дзе сельсаветы разумелі, што лінія партыі і савета адна, дзе саветы на справе змагаліся за генеральную лінію партыі, дзе сельсавет з'яўляўся моцнай цытадэляй большэвізма,—там класавы вораг быў своєчасова выкрыт, разбіт, выкінут з саветаў, з калгасаў, там паспяхова разгортвалася калектывізацыя, калгасы на справе ператвараліся ў большэвіцкія, там своєчасова выконваліся дзяржаўныя абавязацельствы і калгаснік упэўнена і цвёрда ішоў к заможнаму жыццю. І, наадварот, у тых выпадках, дзе ў саветы пранікалі прамыя класавыя ворагі, агенты гулацтва, апартуністы, нацыянал-дэмакраты, гіллыя лібералы,—у тым савете калгасы прадастаўляліся самім сабе і без кіраўніцтва ператвараліся часта ў арэну беспакаранай дзейнасці

контррэвалюцыянераў. Тут на справе пацвярджаліся словы тав. Сталіна:

«Справа не толькі ў саветах, як у форме арганізацыі, хоць сама гэта форма прадстаўляе найвялікшую рэвалюцыйную заваёву. Справа перш за ўсё ў змесце работы саветаў, справа ў характары работы саветаў, справа ў тым, хто іменна кіруе саветам—рэвалюцыянеры ці контррэвалюцыянеры».

Разам са зменай характару сельскай гаспадаркі, якая перабудоўваецца з аднаасобнай у калгасную, ішло змяненне складу сельсаветаў. Замест 25 проц. калгаснікаў, абраных дэпутатамі сельсаветаў у 1931 годзе, колькасць членаў сельсаветаў-калгаснікаў у 1934 годзе ўзнялася да 53,4 проц. Гэтыя змены ў складзе членаў сельсаветаў адбыліся як за кошт таго, што абраныя ў сельсаветы ў 1931 годзе аднаасобнікі, з'яўляючыся лепшымі, адданымі партыі і савецкай уладзе перадавікамі, за гэты час самі сталі калгаснікамі, а таксама за кошт таго, што рад членаў сельсаветаў не апраўдалі сябе за час работы ў саветах, аказаліся чуждымі і былі адкліканы са складу сельсаветаў, а замест іх былі даабраны адданыя справе партыі і сацыялістычнага будаўніцтва калгаснікі-ударнікі.

Увага партыі і ўрада ўвесь час была накіравана на тое, каб усямерна ўзмацніць сельсаветы. З гэтаю мэтай пад сельсаветы была падведзена моцная матэрыяльная база. Замест 333 сельсаветаў, меўшых самастойны бюджэт у 1931 годзе, у 1934 годзе ўсе 1.477 сельсаветаў маюць свой самастойны бюджэт. Кіруючы склад сельсаветаў за гэты час значна ўзмоцнен за кошт накіравання ў вёску для сталай работы работнікаў з ліку раённага актыва. Значна палепшана матэрыяльнае становішча работнікаў сельсаветаў. Такім чынам барацьба за сацыялістычную рэканструкцыю сельскай гаспадаркі з'яўлялася ў той-жа час барацьбой за далейшае ўмацаванне сельсаветаў, за ачыстку сельсаветаў ад чуждых, прымазаўшыхся элементаў, ад агентаў класавага ворага, за папаўненне саветаў за кошт лепшых і адданых калгаснікаў з ліку калгаснага актыва.

Дзякуючы прынятым мерам па ўмацаванні сельсаветаў, цэлы рад раёнаў і сельсаветаў, якія ішлі да гэтага з глыбокімі прарывамі, сталі раёнамі і саветаў перадавымі, сістэматычна і своєчасова выконваючымі ўсе свае абавязацельствы. Оршанскі, Слуцкі, Чэрыкаўскі, Чырвона-Слабодскі, Менскі і рад іншых раёнаў, а таксама Ерамкоўскі сельсавет, Оршанскага раёна, Баярскі сельсавет, Полацкага раёна, Бычынскі і Кішчына-Слабодскі сельсавет, Барысаўскага раёна, і вялікая колькасць іншых сельсаветаў, заваяваўшых сабе цвёрдае месца сярод перадавых раёнаў і сельсаветаў БССР, служаць лепшым гэтаму довадам.

Вельмі значны поспехі Савецкай Беларусі ў справе прамысловага будаўніцтва. За мінулы час закончан будоўля і пушчан у эксплуатацыю рад новых буйных прадпрыемстваў, а таксама значна рэканструяваны і пашыраны існуючыя прадпрыемствы. Значна павялічылася колькасць рабочых на фабрыках і заводах. Валавая прадукцыя прамысловасці, якая складала ў 1930 г. 35 проц. усёй прадукцыі народнай гаспадаркі, у 1933 годзе складала 60 проц. Гэта гаворыць аб тым, што БССР ператварылася ў краіну індустрыяльна-аграрную.

Поспехі БССР у галіне індустрыялізацыі таксама знаходзяцца ў залежнасці ад работы саветаў і ў першую чаргу горсаветаў. Там, дзе горсаветы самі праз секцыі, дэпутацкія групы займаюцца пытаннямі

прамысловага будаўніцтва і работай прамысловых прадпрыемстваў, там барацьба за промфінплан, за палепшанне матар'яльнага, культурна-бытавога становішча рабочых працякае паспяхова. І наадварот, прарывы ў рабоце прадпрыемстваў заўсёды і немінуца звязаны з недаацэнкай гэтай работы саветамі, з адсутнасцю арганізацыйна-масавай работы ў саветах.

Да таго часу, пакуль віцебскі горсавет мала займаўся пытаннямі прамысловасці, віцебская швейная фабрыка «Сцяг індустрыялізацыі», яы і іншыя фабрыкі, працавалі вельмі дрэнна. Калі-ж, побач з іншымі мерамі, прынятымі для аздараўлення і палепшання работы фабрыкі, горсавет разгарнуў масавую работу на прадпрыемстве, арганізаваў дэпутацкія пасты, дэпутацкія групы, устанавіўшы сістэматычную сувязь прадпрыемстваў праз гэтыя пасты і групы з прэзідыумаў горсавета, дзякуючы чаму горсавет змог своєчасова прыходзіць на дапамогу фабрыцы,—гэта фабрыка паспяхова вышла з прарыву.

Асабліва яркі прыклад значэння масавай работы горсаветаў дае праводзімы конкурс саветаў на лепшае аказанне дапамогі чыгуначнаму транспарту. Цэлы рад сур'ёзнейшых задач, вырашэнне якіх сіламі саміх чыгунак было б надзвычай затrudнена, аказаліся лёгка вырашальнымі, калі на дапамогу прыйшлі саветы, мабілізаваўшы для гэтай мэты свой актыў і сродкі. Прывядзенне ў парадж стрэлак, вартаўнічых будак, барацьба за пад'язныя шляхі, за чыстату на станцыях чыгунак, за лепшае абслугоўванне пасажыраў, за палепшанне кватэрных умоў, а таксама снабжэння чыгуначнікаў і цэлы рад іншых задач паспяхова вырашаюцца пры ўдзеле горсаветаў. Менскі, Віцебскі, Оршанскі, Барысаўскі і іншыя горсаветы ўпорна дамагаюцца першынства ў гэтым спаборніцтве. Барысаўскі горсавет здолеў ужо заваяваць сабе першае месца сярод горсаветаў БССР.

Прамой задачай горсаветаў з'яўляецца барацьба за палепшанне комунальнай гаспадаркі гарадоў, за культурна-бытавое абслугоўванне рабочых і наогул працоўных горада. У гэтай галіне работы БССР мае вельмі вялікія поспехі. Аднак і недахопаў яшчэ вельмі многа. Прарывы і недахопы ў гэтай галіне належыць аднесці ў першую чаргу за лік кепскай работы горсаветаў. Калі зімой мінулага года рабочыя горада Менску перажывалі цяжкасці ў снабжэнні дрывамі, то ў першую чаргу гэта належыць аднесці за кошт несвоечасовай, недастаткова актыўнай пастапоўкі гэтага пытання менскім горсаветам.

Асабліва адказна роля як гарадскіх, так і сельскіх саветаў ў ажыццяўленні мерапрыемстваў культурнага будаўніцтва. Нармальнае жыццё і паспяховая работа школы, лікпункта, дзіцячых ясель, ачагоў, хатчытальняў, клубаў, кіно, радыёвузлёў, больніц, медпунктаў і інш. значыцца ў прастай залежнасці ад увагі і клопату аб іх з боку саветаў. Барацьба за ўсеагульнае пачатковае навучанне, за ліквідацыю астаткаў няграмацкасці, за ліквідацыю малаграмацкасці, за аздараўленне гарадоў, за палепшанне матар'яльных умоў работы настаўніка, уоача і інш.—усё гэта паспяхова выконваецца толькі там, дзе саветы часна займаюцца гэтай справай.

Трэба адзначыць вельмі станоўчую ролю, якую адыграў у справе ажыўлення работы горсаветаў усесаюзны конкурс, аб'яўлены пастановай Прэзідыума ЦВК Саюза ССР. У конкурс на лепшую падрыхтоўку к навучальнаму году ўключылася 80,1 проц. сельсаветаў, у конкурс па жывёлагадоўлі—85,2 проц. сельсаветаў, у конкурс па дарожнаму будаўніцтву—82,4 проц., у конкурс на лепшую дапамогу чыгуначнаму транспарту—13 горсаветаў і т. д.

Советы выкарысталі гэты конкурс для разгортвання шырокай масавай работы, для ліквідацыі прарываў шляхам мабілізацыі мас, вылучэння новага актыва, вылучэння на кіруючую работу сапраўды адданных людзей.

Пастанова Прэзідыума ЦВК Саюза ССР аб перавыбарах советаў і скліканні Усесаюзнага з'езда советаў яшчэ больш ажывіла масавую работу советаў і ўзняла новую хвалю соцыялістычнага спаборніцтва на лепшую работу. Выкананне ўсіх гаспадарча-палітычных кампаній, вырашэнне ўсіх задач соцыялістычнага будаўніцтва ў сучасны момант звязваецца са справай падрыхтоўкі да перавыбараў советаў. Перадавыя прадпрыемствы ў гарадах бяруць на сябе рад канкрэтных абавязальстваў пад знакам падрыхтоўкі да перавыбараў советаў, пад знакам барацьбы за ганаровае права рапартаваць надыходзячым зездам советаў аб сваіх поспехах. Фабрыка штучнага валакна ў Магілёве ўзяла на сябе абавязальства змагацца за тое, каб прадукцыя савецкай маркі была лепшай у свеце, і выклікала на спаборніцтва Сяскі камбінат (Ленінград), Свядлоўскі камбінат (Урал), апрацоўваючую шоўкавую фабрыку «Чырвоны сцяг» (Ленінград) і Тушынскую фабрыку (Масква). «Неабходна даць савецкай радзіме лепшую ў свеце прадукцыю і ажыццяўленнем гэтай задачы адрапартаваць VII з'езду советаў—гаспадару савецкай зямлі»—заяўляюць ударнікі магілёўскай фабрыкі.

Аналагічныя рашэнні прымаюцца і на іншых прадпрыемствах Беларусі.

Уся работа ў вёсцы—барацьба за своєчасовае выкананне зернапаставак і натураплаты МТС, за зварот насенпазыкі, за своєчасовае і поўнае выкананне лёну і канпель дзяржаве, за выкананне плана бульбазагатовак і хлебазакупак, за правядзенне азімай сяўбы, за падрыхтоўку да зімы жывёлагадоўчых ферм і інш.—праходзіць пад лозунгам падрыхтоўкі да надыходзячай перавыбарнай кампаніі.

Тыя раёны, якія здолелі звязаць выкананне ўсіх кампаній з надыходзячымі перавыбарамі советаў, ідуць паспяхова ў іх выкананні. Затое Гарадоцкі, Мсціслаўскі, Дубровенскі, Суражскі, Чашніцкі, Лагойскі, Расонскі і іншыя раёны з'яўляюцца адстаючымі таму, што кіраўніцтва гэтых раёнаў недаацэньвае разгортвання масавай палітычнай работы, замяняючы масавую работу голым адміністраваннем, не вдала звязаць барацьбы за ажыццяўленне гаспадарча-палітычных кампаній з падрыхтоўкай да надыходзячых перавыбараў советаў.

Асабліва вялікае значэнне павінна адыграць перавыбарная кампанія советаў у справе барацьбы за завяршэнне калектывізацыі ў БССР. Усе прадпасылкі к гэтаму ў БССР ёсць. Сёння ўжо няма патрэбы даказваць аднаасобніку перавагі і выгады калгаснай гаспадаркі, бо большэвіцкія калгасы і заможнае жыццё калгасніка з'яўляецца лепшымі агітатарамі. Наша задача заключаецца ў тым, каб арганізацыйна замацаваць наўны, ужо значны прыліў у калгасы, палітычна і арганізавана дапамагчы астатнім аднаасобнікам зрабіць гэты важны крок і ўступіць у калгасы.

Кампанія па перавыбарам советаў, як масавая кампанія, на якую будуць кінуты лепшыя сілы партыі і советаў, самы зручны момант для растлумачэння неабходнасці ўступлення ў калгасы ўсім беднякам і сярэднякам, выкрыцця ўсіх і ўсялякіх адгавораў ад уступлення ў калгасы як класава-чуждых, антысавецкіх хітрасцей.

Той, хто за партыю, за саветы, той без хістанняў павінен ісці ў калгасы.

Падрыхтоўка і правядзенне перавыбарнай кампаніі павінна яшчэ больш падняць аўтарытэт саветаў, як органаў дыктатуры пролетарыята на месцах, як масавых арганізацый, замацаваўшы сувязь саветаў з самымі шырокімі масамі працоўных горада і вёскі.

Работа кожнага савета павінна падвергнуцца ў перыяд перавыбараў самай дасканальнай праверцы і крытычнай ацэнцы з боку выбаршчыкаў. Задача саветаў заключаецца ў тым, каб разгарнуць самую шырокую большэвіцкую крытыку і самакрытыку сваёй работы. Трэба, каб кожны працоўны ўясніў, што саветы абавязаны дакладна і чотка ажыццяўляць усе рашэнні партыі і ўрада. Трэба мабілізаваць усе сілы на тое, каб яшчэ раз як найясней растлумачыць гэту адзіную лінію партыі і ўрада па ўсіх пытаннях сацыялістычнага будаўніцтва. Тады ясна будзе відаць у рабоце саветаў адхіленні ад генеральнай лініі партыі і ўрада. Тады астрэй будзе відаць недахопы работы кожнага члена савета. Тады вярней і лягчэй мы зможам ачысціць саветы ад чуждых, няўстойлівых апартуністычных элементаў.

Адсюль зразумела, што на перавыбарную кампанію неабходна мабілізаваць і накіраваць ў вёску ўвесь цэнтральны і раённы партыйна-савецкі актыў для таго, каб у кожным сельсавеце, на кожным прадпрыемстве пазывалі кіруючыя работнікі і казалі аб задачах дзейнасці савецкага ўрада, падвергнуць крытыцы работу савета ў разрэзе адпаведнасці гэтай работы з мерапрыемствамі партыі і ўрада.

З другога боку, тая крытыка, якой падвергнуцца на рабочых і калгасных сходах даклады аб дзейнасці ўрада, дасць багацейшы матэрыял для далейшай дзейнасці самога ўрада. Разам з гэтым, прысутнасць кіруючых работнікаў цэнтральных устаноў і арганізацый у момант перавыбараў саветаў на месцах, будзе з'яўляцца гарантыяй больш глыбокага разгортвання крытыкі дзейнасці саветаў з боку працоўных.

Для паспяховага правядзення перавыбарнай кампаніі мы патрабуем ад усіх саветаў абавязковага выканання наступных арганізацыйна-палітычных задач:

1. Кожны савет абавязан забяспечыць 100 проц. яўку выбаршчыкаў на справаздачна-перавыбарчыя сходы як у горадзе, так і на вёсцы. Профсаюзы, адміністрацыя фабрык, заводаў, устаноў, праўленні калгасаў, кіраўніцтва саўгасаў, МТС, прэзідыумы саветаў абавязаны так арганізаваць папярэднюю растлумачальную работу, каб на перавыбарных сходах з'яўляліся ўсе 100 проц. рабочых, работніц, калгаснікаў, калгасніц, аднаасобнага сялянства і ўсіх працоўных. Асаблівую ўвагу неабходна звярнуць на 100-проц. яўку працоўных жанчын. Вопыт мінулай перавыбарнай кампаніі гаворыць аб тым, што ў радзе раёнаў і саветаў гэты ўдзел быў найбольш слабы. Яўка на перавыбары працоўных жанчын была ніжэй яўкі мужчын. Рад раёнаў і саветаў недаверчыва аднесліся да справы ўцягнення ў саветы жанчын, да справы абрання жанчын у кіруючыя органы саветаў. З гэтымі антыпартыйнымі, антысавецкімі настроямі неабходна павесці самую рашучую барацьбу. Вырашэнне гэтай задачы ў вёсцы ў сучасны момант значна палягчаецца тым, што наша вёска ператварылася ў большасці з аднаасобнай у калгасную, што калгасніца за гэтыя гады значна палітычна вырасла і вылучыла самы актыўны, адданы партыі і савецкай уладзе выдатны актыў. Вось гэты актыў і павінен пайсці на паймаўненне, на ўмацаванне нашых саветаў. Агromную ролю тут будуць адыгрываць палітадзелы МТС.

2. За мінулы час у нас зноў падраслі новыя кадры моладзі, якія ўпершыню будуць прымаць удзел у перавыбарах саветаў. Трэба па-

мятаць агромнае значэнне, якое заўсёды надаваў Вядзімір Ільіч Ленін справе ўцягнення ў дзяржаўнае будаўніцтва моладзі. Вось чаму неабходна асабліва ўрачыста, асабліва клапатліва арганізаваць уцягненне і ўдзел моладзі ў перавыбарнай кампаніі саветаў, абраўшы лепшых комсамольцаў, ударнікаў з рабочых і калгаснікаў у лік членаў саветаў.

3. Шматнацыянальны склад Савецкай Беларусі патрабуе асабліва ўважлівых адносін да справы ўцягнення ў перавыбарную кампанію працоўных усіх нацыянальнасцей, забяспечыўшы ім магчымасць гэтага ўдзелу на роднай мове. Рускія, палякі, яўрэі, латышы, літоўцы, немцы, эстонцы—працоўныя ўсіх нацыянальнасцей у момант перавыбараў павінны яшчэ больш рэзка, яшчэ мацней зразумець, што адзінай радзімай для ўсіх працоўных з'яўляецца рэспубліка дыктатуры пролетарыята, з'яўляецца Саюз Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік, яднаючы ў адзінае цэлае ўсе савецкія рэспублікі, і што працоўныя ўсіх нацыянальнасцей нясуць адказнасць за лёсы сваёй соцыялістычнай радзімы.

4. Самую сур'ёзную ўвагу неабходна звярнуць на выбары дэлегатаў членаў саветаў, памятаючы ўказанні тав. Сталіна, што «Справа ў тым, хто іменна кіруе саветамі—рэвалюцыянеры ці контррэвалюцыянеры».

Неабходна рашуча ачысціць саветы ад усіх чуждых, прымазаўшыхся, класава-варожых, ненадзейных элементаў. Пры гэтым неабходна выкрываць іх класава-варожы твар шырокім масам працоўных, каб на гэтым прыкладзе яшчэ больш завастраць, яшчэ больш загартоўваць класавую пільнасць усіх працоўных. Неабходна абраць у саветы адданных справе партыі і савецкай дзяржавы людзей, у першую чаргу з ліку знатных людзей—ударнікаў фабрык, заводаў, соўгасаў, МТС і калгасаў. Неабходна значна вышэй узняць колькасць жанчын і моладзі, абіраемых у саветы. Пры перавыборах саветаў неабходна памятаць тое, што лінія партыі і савецкага ўрада знаходзіць сваё непасрэднае ажыццяўленне ў саветах і залежыць ад таго, якія людзі намі абраны ў гэтыя саветы.

Рабочы клас і працоўныя Савецкай Беларусі дабіліся агромных поспехаў, змагаючыся за ўмацаванне саветаў і дзякуючы таму, што работай саветаў кіруе вялікая партыя Леніна—Сталіна, наш ленінскі ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б і што Савецкая Беларусь атрымала і атрымлівае агромнае брацкае падтрыманне ўсяго Савецкага саюза.

Яшчэ больш паспяхова пойдзе работа ўперад, калі мы паспяхова правядзем надыходзячую перавыбарную кампанію і ажыццёвім на справе ўказанні нашага правадыра і кіраўніка тав. Сталіна аб тым, што «сільная і магутная дыктатура пролетарыята—вось што нам патрэбна цяпер для таго, каб развязаць ушчэнт апошнія рэшткі паміраючых класаў».

Большэвіцкія саветы ёсць абавязковая ўмова паспяховай барацьбы за соцыялізм. Мы абавязаны дабіцца і даб'ёмся ў час перавыбараў таго, каб усе саветы Беларусі былі большэвіцкімі.

ФЗМК, каті буйнейшыя профсаюзы (машынабудаўнічых, будавнічых рабочых, чыгуначнікаў) ядзяюць на мільён і больш членаў, ды даўна не ўсіх рабочых і служачых. У нас, у БССР, амаль 26 процантаў рабочнікаў прадпрыемстваў, устаноў, лесазагатоўваў і т. д. не аб'яднаны ў профсаюзы, не ахоплены профсаюзыным членствам. Профсаюзыныя арганізацыі не сочаць за ўзыманнем членскіх узносаў. Членскія ўзносы ў большасці не выклічаюцца на 8-10 месяцаў, а часта фактам і не думас непаконца, і «мертвыя душы» лічацца арганізаванымі членамі профсаюза.

«Гэтыя факты гавораць аб блызарукасці, аб расхлібанасці, аб неадапці арганізацыйнай работы многімі профсаюзынымі рабочнікамі. Веруючы ў павярковыя рашэнні, у пісанне дырэктыв і цыркуляраў, яны замяняюць жывую справу» («Правда»).

Вось чаму ЦК КП(б)Б у сваёй пастаўзе патрабуе ад прэзідыума ЦСПСБ бязлітасна глыбіць з практыкі работы профсаюзаў безадказнасць, бесканцольнасць, папярова-бюракратычныя метады работы, здымаючы з работы асоб, якія не жадаюць працаваць на новаму і разумеш, што асновай работы з'яўляецца хуткае рэагаванне на ўзросшыя патрабаванні рабочых і ўважлівыя адносіны да іх патрэбіскаў.

З гэтага пункту погляду перабудова профсаюзаў, разбуйненне іх і набліжэнне цэнтральных арганізацый да прадпрыемстваў мае вялікае значэнне. Гэта рашэнне прынята на ініцыятыву Цэнтральнага Камітэта нашай партыі і асабіста тав. Сталіна. Яно з'яўляецца адным з азначэнняў у выкананні ўказанняў XVII з'езда партыі аб неабходнасці падцягнуць арганізацыю асобаў да ўзроўню ўмоўных намішаных задач. У гэтым рэшце рэшка адлюстравалася магутны рост нашай краіны, велізарныя наступальныя рухы сацыялізма.

«Палітычны і практычны сэнс разбуйнення саюзаў.—указваў у сваім дыктадзе на IV пленуме ВЦСПС тав. Шклярчук.—гэта ў тым, што профсаюзы павінны разбуйняцца, бліжэй падняцца да патрэб рабочых, яшчэ дзейней і катэгарычна будаць ведальніцтва і творчасць, яшчэ болей адцягнуць на вышэйшыя маштабы работы ў барацьбе за павышэнне прадукцыйнасці працы і павышэнне тэхнік.

IV пленум ВЦСПС паставіў стварыць 154 саюза замест існаваўшых 47. Разбуйненне спалучаецца з іншымі важнымі арганізацыйнымі мерапрыемствамі, накіраванымі на павышэнне якасці проффронта. Месца прабывання значнай часткі ЦК саюзаў перамяшчаюцца ў рэальна абслугоўваемыя імі прадпрыемстваў, у самую гучную асяродковую частку ўрадавых і БССР (у РСФСР) будавальніцкіх ЦК, машынабудаўнічых, электраэнергетычных школ і саюза рабочых заводскіх і фабрычных працаўнікоў. Даводзіцца многа сярэдаў профсаюзаў перамяшчаць з аднаго горада ў іншы, пераводзяць аддзелы саюзаў. Гэтым самым робіцца больш сільным, больш дзейным прыводны рэмень ад партыі да мас. Рэзка скарачаюцца платны апарат (на 36 процантаў) і бярацца ўпор на шырокія ініцыятыўныя тобраахвотнага актыўнага ўдзелу ў профсаюзах. Складаніцца самаахвотныя і ініцыятыўныя групы з удзелам і ўдзяльнымі.

Усе гэтыя мерапрыемствы могуць выжыць канцэлярыя-бюракратычныя метады кіраўніцтва, зрабіць кіраўніцтва больш канцэлярыяльным, больш дзеясным, больш бюракратызаваным.

Нават у такім болячим пролетарським центрі як Гомель кудишкі
сынки, працівники на виступають. Завладає над робітниками
ленським. Замість ваги, яні приїждять там і нахростивши хліба.
Були дапушчаны з'ясувати над другим робітником Язевим Миколаєм Іо-
тья факти прайшли міма гомельських професійних організацій.
нават міма самого гоумпрофсовета (станція Камасу). А звідки на
працягу довгого часу над робітними немцями казалися мовою Ва-
рашылава хіба не свідчать до сьогодняшнього дня, станції індустрі-
альної роботи профсоюзних організації?

[illegible]

Барацьба за пролетарскі і тэарэтычна-палітычны павінен стаць адной з цэнтральных задач професюзаў БССР.

[illegible]

У пленум ЦСПСБ па ініцыятыве перадавых рабочых аб'явіў усебеларускі вытворча-культытавы паход імя VII з'езда саветаў СССР. Профсаюзы павялічваюць гэта паход і маюць за мэту перадаць усіх рабочых, усіх працоўных на ўсёе вяршанне ранейшых ЦК КП(б)Б, на паспяховую падрыхтоўку к зіме, на дастойную сустрэчу пролетарскага свята—XVII гадавіны Окцябра.

«Нечуваною ганьбай для кожного громадянина буде,—писала «Правда»,—калі яно прыздзе к з'ездам советаў, як даўжнік краіны, не виконаўшы плана». Рапартавачь Таспадару країны, з'езду советам, виконанням своїх творчих заданій у колективних, так і ў індивідуальних підприємствах, кожната гаспадарства, збройна справа хожана робота. Членом ЦКПСБ добавляту все професіянальны армізми нападці гэтаму нахоу масава-нальтычны характер. Наход павольн прынеси нам поўную перамогу ў барацьбе за план другога года' другои пяцігодкі.

Задача профпаузау—падрахтывацца к зиме XVII і XVIII ст. На гэтым участку мы маем яшчэ многа бітвыцкіх і іншых крэмаў з імі як на паверхні, так і бытавой вядзення надзвычай слаба. Рамонт рабоніх кватэр, і тым самым зацягваецца. З намечаных к рамонту 13000 рабоніх кватэр апрамантавана толькі каля 5.000.

Профсаюзныя арганізацыі не лічачы ўжо неабходна і чы-
рыстасці, паслядоўнасці і выдатнага сродкаў, у прыяцненні са-
цыялізму і актыўнасці саміх рабочых да арганізаванай сустрэчы зімы.

Ад профсаюзаў, як ніколі, патрабуецца больш увагі, больш чутнасці ў барацьбе за інтарэсы рабочага класа.

«Профработники партии, как товарищ Ленин — были одним плечом с рабочими, вели их запросы и потребности, давали им поддержку, были с ними, на челе масс, одним словом жили с ними на службе своей роли — школы коммунизма и приваждения их к партии».

Не разумець гэтага могуць толькі людзі, якія канчаткова заблыталіся.

Профсаюзы растуць з кожным днём, расце і іх аўтарытэт. А гэты аўтарытэт, як справядліва падкрэслівае сякратар ЦК КП(б)Б гав. Валковіч на V пленуме ЦСПСБ, павінен быць зважэн і упорна на барацьбе за выкананне задач другой пяцігодкі, за палепшэнне матэрыяльнага становішча рабочага класа, за культурную працу на вытворчасці і ў быце.

«Работа ЦСПСБ, ЦП саюзаў, горпрофсоветаў і кожнага профсаюзнага звяна, — гаворыцца ў пастанове ЦК КП(б)Б, — з'яўляецца выключна важнай палітычнай арганізатарскай работай сярод шырокіх мас рабочых і служачых, забяспечваючы масавы і актыўны ўдзел працоўных на ўсіх участках сацыялістычнага будаўніцтва, асабліва ў рэалізацыі рашэнняў XVII з'езда партыі на пытаннях асваення профсаюзамі функцый нізавых органаў РСІ на прадпрыемствах, кіравання кантрольнымі органамі ораау, ЗРК сталовых. ЦК КП(б)Б патрабуе ад усіх савецкіх, партыйных і гаспадарчых арганізацый самых уважлівых і чуткіх адносін к рабоце профсаюзаў і ўсямернай практычнай дапамогі з тым, каб уся работа профсаюзаў у бліжэйшы адрэзак часу была канкрэтным чынам палепшана».

Рашэнне ЦК КП(б)Б аб рабоце профсаюзаў, як і рашэнне пленума ВЦСПС аб перабудове сістэмы профсаюзаў, уключае выключную адказнасць за іх рэалізацыю на ўсе профсаюзныя і партыйныя арганізацыі.

А. Чарнушэвіч

Па-Сэльшэвіцку змагацца за выкананне рацённай партыі і ўрада аб школе

На базе гістарычных перамог партыі ў галіне сацыялістычнай індустрыялізацыі краіны і калектывізацыі сельскай гаспадаркі дасягнутыя нябачаны рост нацыянальнай па форме і сацыялістычнай па зместу культуры.

Асабліва агромны нашы поспехі ў галіне будаўніцтва савецкай школы.

Беларускія нацдэмы, якія ратэі сядзелі ў Наркамасветы, умела расставілі свае кадры на месцах, імкнуліся скарыстаць савецкую школу ў сваіх контррэвалюцыйных мэтах. Яны не толькі прабавалі (а дзе-ні-дзе прабуюць і зараз) прышчапіць дзяржавы нацыяналістычную антыпролетарскую ідэалогію, але і прымалі меры к таму, каб затрымаць тэмпы росту школьнай сеткі. Беларускія нацдэмы так «планавалі» увядзенне ўсеагульнага пачатковага навучання, што яно ажыццявілася-б толькі ў 1934—35 навучальным годзе.

Але і з гэтага беларускіх нацдэмаў былі нэрком асветы Бэлцкі ў свой час пісаў:

«Значнамічнае становішча рабочых яшчэ настолькі ніжэй, што значная частка з іх не маюць магчымасці атрымаць сваіх дзяцей у агульнаадукацыйнай школе нават на протыгу сямі год. А таму масавай школай на бліжэйшы перыяд часу, асабліва ў сельскіх мясцовасцях, будзе 4-х годка»

Гэтыя «планы» беларускіх нацдэмаў былі выкрыты і разбіты. Савецкая Беларусь не толькі першая з саюзных рэспублік ажыццявіла, але і першая яшчэ ў 1932 годзе закончыла увядзенне ўсеагульнага абавязковага пачатковага навучання. З таго-ж 1932 года БССР прыступіла да увядзення ўсеагульнага навучання на базе няпоўнай сярэдняй школы.

К 1934 году ў гарадах і рабочых пасёлках ўсеагульнае навучанне введзена на базе няпоўнай сярэдняй школы, а ў вёсцы ахоплена 80 проц. дзяцей, якія падлягаюць ўсеагульнаму навучанню. Бліжэйшыя 1—2 гады вырашаюць правядзенне ўсеагульнага навучання поўнасцю і на вёсцы.

У выніку правільнага ажыццяўлення тэаіскай нацыянальнай палітыкі партыі, дзеці ўсіх нацыянальнасцей БССР навучаюцца на роднай мове. У свой час беларускія нацдэмы і іншыя буржуазна-нацыяналістычныя элементы, карыстаючыся пратупленнем класавай піль-

нацыянальнай працы, Наркмаісвесты і прафарганізацыя саюза асветы, пра-
дзілі «тэорыю» «мацінай» мовы ў пачатку дзясятых і ўдзельнічалі на-
вытанню навучальна-даследчых работ на рускай мове. Так у афіцыйным
цэнтральным нацыянальным савеце ад 15.VI—20.II.31 існаваў правахавары-
нацдэма Ігнатоўскага дазваляў і дазваляў асвету.

«І гэтым тлумачыцца, што пад роўнай мовай трэба разумець
мову, на якой гаворыць большасць насельніцтва данай мясцо-
васці; пад няроднай мовай трэба разумець тую мову, якая гаворыць
ў Беларусі, акрамя беларускай (напрыклад: руская, яўрэйская,
польская)».

Гэтыя нацыяналістычныя утвары, якія і поўна адлюстравалі і
практычна механічна адлюстравалі, і гэты дэвіз беларускай нацыя-
наліі толькі ў беларускія школы, яўрэйскую—у яўрэйскія і т. д. Зусім не
улічвалі, якую мову гаворылі іхныя. Роўна мова і і жаданне баць-
коў, не зважаючы на нацыянальную прыналежнасць, не ўлічва-
лі іхнага ўдзелу ў дзяржаўнай асветы і ў дзяржаўнай асветы і ў
малі куча на ліквідацыю рускіх школ. Адначасова нацыяналістычныя
эліты імкнуліся к палітыцы ігнаравання рускай мовы ў беларускіх
школах і ў дзяржаўных, являючы ёй другараднае месца і свядома
ігнаравалі ігнаравалі дзяцей на рускай мове. Адрывкі і тэтан
гэтага ігнаравання мелі месца ў нацыянальных школах і ў мінулым
годзе. Дзяржаўны факт ігнаравання рускай мовы ў білорускіх
школах, Шклоўскага раёна, дзе нацдэм Клишо—былы дырэктар гэтай
школы і выкладчык рускай мовы—у 1933—34 навучальным годзе са-
раваў выкананне праграмы па рускай мове, а ў 1932—33 навучальным
годзе і ў 1934—35 патуранні шклоўскага АНІА зусім не выкладаў рускай
мовы і не выкладаў.

Устаноўкі і «тэорыі» беларускіх нацдэмаў і іншых буржуазных
нацыяналістаў былі выкрыты і разгромлены камуністычнай партыяй
большэвікоў Беларусі.

Мінулы навучальны год характэрны дзяржаўным рэштам усёй школь-
най сеці, у прыватнасці, ростам беларускай асветы ў 1933—34 на-
вучальным годзе дзяржаўна і ў 1934—35 навучальным годзе дзяржаўна і ў 1934—35
саў сярэдняй школы. У 1934—35 навучальным годзе сетка беларускіх
школ павялічвалася і дасягае 15,0% камплектаў пачатковай і 6,73% ка-
саў сярэдняй школы. Асабліва расшыраецца сярэдняя школа. Амаль у
кожным раёне з гэтага навучальнага года адчынена сярэдняя школа
(8, 9, 10 класы).

Беларуская школа расла не толькі колькасна, але і якасна. Сотні
перадавых школ дабіліся значных поспехаў у галіне асваення асноў
навук і разгортвання інтэрнацыянальнага выхавання.

Рост сеці беларускіх і нацыянальных школ палепшаў і якасць іх
работы сутракалі прамое супрацьстаяння і выкадзяраў іх элементаў.

Дэтон прывесці асаблівае сведчанне. Пачаўнік гор. Гомеля Дэйніс.
яўляўся ў школе «Комінтэрна», адкрыта выступаў у школе сярод
дзяцей і сярод настаўніцтва супроць беларусізацыі, ганьбячы белару-
скай мову і беларускую культуру. Пачаўнік гор. Гомеля І. Асветаўскай няпоўнай
сярэдняй школы Бураўцоў у 1934—35 навучальным годзе вялікадзяржаўніцкія
погляды ў выхаванні дзяцей, распальваючы сярод дзяцей шавіні-
стычныя настановы, адзначаючы, што беларуская культура ёсць культура
«паўшані і паўшані» і што беларуская культура непазаваротліва, няздольны ча-
лавак і стаць на галезу наваго рускага».

Яшчэ і зараз далека не зжыты вялікадзяржаўніцкія тэндэнцыі сярод паасобных навуковых працаўнікоў, якія заяўляюць аб немагчымасці выкладання на беларускай мове, як мове адсталай і некультурнай.

Практыка мінулага году паказала, што не заўсёды своечасова гэтыя вялікадзяржаўніцкія погляды і тэндэнцыі выкрываюцца, што ім не заўсёды даецца рашучы адпор у паасобных звонках сістэмы Наркамасветы.

Няухільнае ажыццяўленне ленінскай нацыянальнай палітыкі ў рабоце школ, далейшае ўмацаванне пазіцыі пролетарскага інтэрнацыяналізма на фронце народнай асветы павінны праходзіць у рашучай барацьбе з беларускім контррэвалюцыйным нацэмакратызмам, з праявамі вялікадзяржаўнага шавінізма і буржуазнага нацыяналізма іншых колераў.

Над кіраўніцтвам ЦК КП(б)Б Наркамасветы і яго органы павінны весці рашучую барацьбу за правільнае ажыццяўленне ленінскай нацыянальнай палітыкі ў галіне школьнага будаўніцтва. Адным з цэнтральных звонкаў работы Наркамасветы ў гэтай галіне, побач з барацьбой за разгортванне і палепшанне сямі беларускіх школ і школ нацменшасцей, з'яўляецца барацьба за разгортванне рускіх школ, за павышэнне якасці выкладання рускай мовы ва ўсіх школах рэспублікі.

Яшчэ ў мінулым навучальным годзе сетка рускіх школ была даведзена да 407 камплектаў пачатковай і 139 класаў сярэдняй школы. К пачатку гэтага навучальнага года сетка рускіх школ даведзена да 617 камплектаў пачатковай і 214 класаў сярэдняй школы. Гэты рост рускіх школ яшчэ цалкам не задавальняе запатрабаванняў у ёй. Задачан Наркамасветы з'яўляецца далейшы рост сеткі рускіх школ.

Работа па рэалізацыі намечаных планаў у разгортванні рускай школы некаторымі раёнамі была пераацэнена. Нэўна пераглядае сеткі школ прадстаўнікі Уздзенскага, Чачэрскага, Нараўлянскага раёнаў спрабавалі даказаць «немэтазгоднасць» адчынення рускіх школ, яны стараліся «забыць», што руская школа адчыняецца не толькі для дзяцей рускага насельніцтва, але і для тых, у каго родная мова з'яўляецца рускай. Такім настроям Наркамасветы даў рашучы адпор. Выпраўлялася скажэнне нацпалітыкі і ў галіне будаўніцтва польскіх і іншых нацыянальных школ.

Мінулы навучальны год з'явіўся годам рашучага зруху ў справе ўмацавання пазіцыі пролетарскага інтэрнацыяналізма ў школе. Гэта гаворыць у першую чаргу аб палітычным росце савецкага настаўніка, аб актывізацыі яго дзейнасці ў галіне выхаваўчай работы.

Яркім паказчыкам росту дзіцячай актыўнасці і разумення сваіх абавязкаў перад вялікай сацыялістычнай радзімай з'яўляецца праведзены ўсебеларускі абаронны злет школьнікаў-піонераў, лепшых ударнікаў вучобы. А тысячы юных вынаходцаў, авіямадэлістаў, юныя дараванні ў галіне літаратуры і мастацтва, тысячы юнкораў, сценкораў, варашылаўскіх стралкоў — хіба ўсё гэта не з'яўляецца яркім довадам таго, што пад кіраўніцтвам нашай вялікай партыі ў савецкай школе выходзіць магутнае большэвіцкае племя.

У мінулым 1933—34 годзе школы Беларусі, змагаючыся за рэалізацыю рашэнняў партыі і ўрада аб школе, дабіліся ў радзе важнейшых галін школьнай работы прыметнага палепшання. Вынікі мінулага навучальнага года і вясення правяральныя іспыты лепш за ўсё

аб гэтым гавораць. Паспехі выдавочны. Школы, як правіла, працавалі па адзінай праграме і падручніках, на аснове ўмацаванага школьнага рэжыма і безумоўна павышанай дысцыпліны.

Лекцыя стала адзінай і абавязковай формай навучання на падставе цвёрдага раскладу. Настаўнік больш энергічна рыхтаваўся да лекцыі, імкнучыся абагаціць яе неабходным дыдактычным матэрыялам, энергічна узяўся за павышэнне сваёй кваліфікацыі, разумеючы, што без гэтага ён не зможа сесня стаць цэнтральнай фігурай педагогічнага працэса. Выраслі дзесяткі і сотні сапраўдных майстраў педагогічнага працэса, сапраўдных ударнікаў і энтузіястаў савецкай школы, якія на ўсебеларускім з'ездзе настаўнікаў-ударнікаў абмяняліся вопытам і прадэманстравалі сваю работу.

Мы маем рост ласпяховасці і ведаў вучняў. Агульны процант ласпяховасці па БССР узяўся да 92. Ён нас абсалютна не здаваў, але гаворыць аб наухільным руху наперад у галіне ліквідацыі «жарэннага недахопу» школы.

Мінулы навучальны год, пры павышаных запатрабаваннях настаўніка да ведаў вучняў, характэрны зніжэннем другагоддства. Напобольш прыемнаю з'явай трэба лічыць павелічэнне колькасці ласпяхавых па ўсіх прадметах. Ёсць зрух і ў барацьбе за граматысць вучняў.

Мабілізацыя ўвагі настаўніцтва вакол гэтых пытанняў дала свае станоўчыя вынікі, хоць далёка яшчэ недастатковыя. Нельга не адзначыць, што, у рэзультате перагляду сесні узорных школ па кожнаму раёну, удалося даюцца неабходнага пералому як у адносных да узорных школ, так і ў палепшанні якасці работы гэтых вядучых звянаў, абавязаных даваць сапраўдныя ўзоры работы школы і настаўніка. Увесь гэты працэс адбываўся на фоне ўзросшай матэрыяльнай базы школы. У мінулым годзе ўступіла ў строй 206 школьных памяшканняў, было прыстасавана пад школы да 500 былых кулацкіх дамоў. Фонд прышкольных участкаў узрос з 2 да 18 тыс. га, з іх знят надрэзны ўраджай.

Аднак, паспехі школ Беларусі далёка яшчэ не адказваюць запатрабаванням, настаўленым партыяй і ўрадам перад школамі. Трэба проста сказаць, што работа школы паліпшаецца надзвычай марудна і ў радзе выпадкаў яна не аднавідае ўзросшай матэрыяльнай базе. Мы яшчэ слаба ўяўляем сабе сапраўдны стан і патрэбнасці школы, вялікім спазненнем вызучаем іх. Многія аддзелы народнай асветы часта не ведаюць сапраўднай колькасці настаўнікаў і вучняў, не ведаюць жывых людзей, рэдка заглядаюць у школу, мала уважліва к цэнтральнай фігуры школы — настаўніку. Многія факты часта бамбардыруюць Наркамасветы, крычаць аб недахопе выкладчыцкіх кадраў і ў той-жа час з выключнай нядбайнасцю выкарыстоўваюць наяўныя кадры. Маюць месца факты, калі настаўнікі з вышэйшай асветай працуюць выкладчыкамі малодшых класаў, а ў сярэдняй школе ёсць яшчэ выкладчыкі, якія не маюць вышэйшай адукацыі.

У Камарынскім раёне «клонаты» аб настаўніку, аб замацаванні яго на рабоце выразілася ў «планавай» перакідцы да 30 проц. настаўнікаў раёна. У Касцюковіцкім раёне гора-кіравнікі думалі перакінуць 80 проц. настаўніцкага складу. Не мала было фактаў парушэння матэрыяльна-прававога становішча настаўніцтва. Дарога сказаць, што патрабавалася рашучае ўмяшанне ЦК КП(б)Б, СНК БССР і ўпаўнаважанага камісіі савецкага кантроля, каб прымусіць рад раснаў ліквідаваць запазычанасць па зарплате настаўнікам.

90 03-
1940

Адсюль у значнай меры штучнае стварэнне дадатковых цяжкасцей у педагогічных кадрах, у іх правільным размяшчэнні, недапушчальныя факты перабезжы настаўнікаў з раёна ў раён, перамяшчанняў, з якімі Наркамасветы прыходзіцца рашуча змагацца.

З усёй рэзкасцю трэба падкрэсліць безадказныя адносіны рэдакцыі райа (Лельчыцы, Чашнікі, Гомель, Магілёў, Крупкі і інш.) да павышэння кваліфікацыі настаўніцтва. Гэтыя раёны не толькі сарвалі пасылку настаўнікаў на кароткатэрміновыя курсы, але нічога не зрабілі для таго, каб ахапіць некваліфікаванае настаўніцтва завочным навучаннем, падрыхтаваць для здачы іспытаў за курс сярэдняй школы.

Паасобныя райа і нават дырэктары школ часам разважаюць: «Падрыхтоўка кадраў нас не датычыць; іх рыхтуе Наркамасветы, які і павінен даць настаўнікаў». Такія «кіраўнікі» крычаць аб кадрах, але самі не дапамагаюць настаўніку павысць кваліфікацыю, не правяраюць, як ён працуе над сабой.

Задача савецкага настаўніка—узяцца за сістэматычнае, паглыбленае павышэнне сваёй кваліфікацыі. Некваліфікаваная частка настаўніцтва ў першую чаргу павінна зразумець, што без адпаведнай адукацыі яна не можа задавоільна запатрабаванаю школы, з усімі вынікаючымі адсюль вынікамі.

Недапушчальна адстае наша школа ў выкананні праграмы матэрыялу, асабліва па мове, літаратуры, гісторыі і географіі. Аб гэтым гавораць даныя выбарачнага агляду, рэзультаты вясенніх іспытаў, метадычныя дакументы, апрацаваныя і выданыя Наркамасветы і Навукова-даследчым інстытутам педагогікі. Нас зусім не здавальняе ступень культуры пісьма і мовы вучняў, ступень аўладання іншымі дысцыплінамі. Частка настаўнікаў недастаткова працуе над сабой, слаба рыхтуецца к лекцыі, а часам падмяняе сапраўдную барацьбу за павышэнне ведаў дзяцей ліберальнымі адносінамі і очкаўцірацельствам.

Узяць хоць-бы такі прыклад. Чырвонапольскі раён у мінулым годзе прадставіў Наркамасветы даныя аб 100 проц. паспяховасці вучняў у першым паўгоддзі, тым часам вынікі навучальнага года і вясеннія іспыты паказалі, што ведаў значнай часткі вучняў па асноўных прадметах зусім недавальняючыя. Падобныя факты очкаўцірацельства былі ў Зембінскай школе, Барысаўскага раёна, у радзе менскіх школ і т. д.

Органы народнай асветы, дырэктары і загадчыкі школ не зрабілі яшчэ ўсіх неабходных вывадаў з рашэнняў XVII партыйнага з'езда. Многа видзецца гутарак аб рэарганізацыі, а па сутнасці метады кіравніцтва школамі амаль не змяніліся ў радзе месц, як быццам ўказанні тав. Сталіна аб чэсных балбатунах, зазнаўшыхся вяльможам, парушальніках партыйнай і савецкай дысцыпліны не маюць ніякага дачынення да органаў і ўстаноў народнай асветы.

Пры разглядзе ў Наркамасветы сечі школ загадчыкі гомельскага, чашніцкага, прапойскага і іншых райа паказалі поўнае няведанне жывых людзей. Паўстае пытанне: як-жа яны кіруюць школамі, калі забыліся, што поспех справы вырашаюць жывыя людзі, якіх трэба ведаць, якімі трэба кіраваць, правяраючы іх работу, правільна расстаўляючы іх? Адзначаныя недапушчальныя правы на паасобных участках работы школы з усёй нагляднасцю сведчаць аб тым, што органы Наркамасветы недастаткова аперацыйна кіравалі школамі.

Перад organami Наркамсветы, дырэктарамі і загадчыкамі школ стаць важнейшая задача—безадкладна наладзіць сістэматычную праверку таго, як выконваюцца рашэнні партыі і ўрада аб школе, каб папярэдзіць і выправіць усе заўважаныя недахопы.

Манскія пастановы ЦК і СНК Саюза аб школе—канкрэтная праграма арганізацыйнай перабудовы школы і органаў Наркамсветы. Яны нанеслі рашучы удар лявацкім «пражэкцерам», якія цягнулі школу на шляхых выхавання няграмадных манекенаў, замест патрэбных краіне будуючага сацыялізма ўсебакова развітых і культурных людзей. Гэтыя рашэнні разграмілі спробы правых і «левых» апартуністаў сказіць палітыку партыі у галіне школьнага будаўніцтва, яны з'явіліся баявою праграмай падрыхтоўкі школ да новага навучальнага года, якая пачалася раней і працягла больш арганізавана і лепш, чым у мінулыя гады. У рэзультате мабілізацыі ўвагі пролетарскай грамадскасці, праведзенага конкурсу сельсоветаў на лепшую падрыхтоўку школ, конкурсу шэфав-прадпрыемстваў, саюзаў і МТС непамерна вырасла ўвага к савецкай школе, клопаты аб яе патрэбах.

Рабочы актыў і кіраванства такіх перадавікоў-шэфав, як менскі машынабудаўнічы завод імя Варашылава, менскі эльвод, бабрунскія лясны камбінат на справе паказалі, як трэба змагацца за рэалізацыю дырэктыў партыі і ўрада аб школе. Падшэфныя школы гэтых прадпрыемстваў к 15 жніўня былі не толькі адрамантаваны, але і даабсталяваны палітэхнічнымі, нагляднымі і іншымі дапаможнікамі, папоўнены і адрамантаваны класная мэбля, створана база для гаражных снеданняў.

Конкурс ЦВК улічваў сотні сельсоветаў у канкрэтную падрыхтоўку да навучальнага года. Перадзвіжкі вялікай справы Ірмакоўскі сельсовет, Оршанскага раёна (старшыня т. Межуеў), Меркулаўскі сельсовет, Рагачоўскага раёна, Гіжанскі сельсовет, Пранішскага раёна, Густарскі сельсовет, Клімавіцкага раёна і рад іншых дагэмі нова закончылі ўсю падрыхтоўчую работу. Школы і мэблю адрамантавалі, зрабілі гадзінны запас паліва, своєчасова ўбраві ўраджанні з прышкольных участкаў, выкупілі поўнацэнны падручнікі, тэмавыя прылады і дапаможнікі.

Дзесяткі і сотні катэдраў па прыкладу шэфав-прадпрыемстваў па-большэвіцку правілі клопаты аб школе. Восем перадавых катэдраў: «Чырвоныя Гарбацэвічы» Ірмакоўскага с.с., «Комунар»—Якаўлевіцкага с.с., «Рэвалюцыя» Пранішскага с.с., «Росквіт»—Осіповіцкага раёна, «Чырвоная Украіна»—Ідзненскага с.с., Камарынскага раёна і т. д.

Грамадскасць раду раснаў мабілізавала сотні тысяч рублёў на падрыхтоўку да навучальнага года. Слуцкі раён мабілізаваў звыш 300.000 руб., Бабруйскі—200.000 руб. і т. д. Прыкладам правільнага разумення рашэнняў XVII партыйнага з'езда аб значэнні арганізацыйнай работы, умення па-большэвіцку ажыццяўляць адміністрацыйны і адказнасць за падрыхтоўку школ да навучальнага года могуць служыць рад дырэктараў і загадчыкаў школ. Разам з перадавікамі шэфамі, сельсоветаў і раёнамі павінны быць вядомы краіне: тав. Дзятко—дырэктар 13 Менскай школы, тав. Ераменка—дырэктар Осіповіцкай школы, тав. Асташкевіч—дырэктар Рагачоўскай 4-й школы, тав. Тіханаў—дырэктар Віцебскай 22-й чыг. школы, тав. Шынгароў—дырэктар Камарынскай школы, тав. Шылінгоўскі—дырэктар Брагінскай школы, тав. Мухін—дырэктар 12-й Палацкай школы, тав. Коршук—дырэктар Мрэцкай узорнай школы, тав. Кандыбовіч—дырэктар Віцебскага інстытута.

Папярэднія рэзультаты падрыхтоўкі да новага навучальнага года паказваюць, што Полацкі, Клімавіцкі, Рагачоўскі і Слуцкі раёны з поўным правам могуць быць названы перадавымі. Добра паказчыкі маюць гор. Менск, Віцебск, Орша. З першага дня заняткаў вучні мелі добра адрамантаванне памяшканне, мэблю, дастатковую колькасць падручнікаў і пісьмовых прылад, таў ачы сытыя сьнеданні і падрыхтаванага к заняткам педагога.

Гэтыя поспехі ёсць рэзультат увагі і аперацыйнай дапамогі школе мясцовых партыйных і савецкіх органаў.

Аднак, цэлы рад раёнаў і сельсоветаў, дырэктароў і загадчыкаў школ недаацэнілі значэнні баявой падрыхтоўкі школ да навучальнага года, указавшы ЦК КПСР і ЦК БССР на гэтым пытанні. Бялыніцкі, Іўнэцкі, Чавускі, Смаляніцкі, Уваравіцкі, Бешанковіцкі, Лезненскі, Сіроцкі, Бягомска, Пяшчынскі пры розных з'яўшымі раёнамі умовах не стварылі школам належных умоў для гарманічнай работы, абсалютна не дэма адыслася да падрыхтоўкі матэрыяльнай базы нацыянальных школ.

Агульныя даныя гавораць, што не менш 70 проц. усіх школ БССР было ахоплены рамонтам. Аднак, к пачатку навучальнага года ў адзначаных вышэй раёнах рамонт неданушчальна зацягнуўся.

З капітальным будаўніцтвам неданушчальны прарыв. Са 170 пераходных аб'ектаў і новабудоў па 30 рэчах у эксплуатацыю ўступіла толькі 87 школ. Гомель сарваў будаўніцтва рускай школы, Уладзімір-концкі, Крычаўскім, Гарадодкім, Сіроцкім, Заслаўскім, Гомельскім раёнах засталася «падаробкова» школьных памяшканняў, ватры і з'янку, забыліся пра такія «дробязі», як рамонт акон, дзверей, труб і т. д.

Забяспечыць усе школы палівам не здолеў ні адзін, нават з лепш падрыхтаваных раёнаў. Заслаўскі, Гомельскі, Менскі раёны не прыступалі к вывазцы паліва, асабліва для сельскіх школ. Кіраўнікам раёна, дырэктарам школ, старшыням сельсоветаў грэба памя аць, што ўрад і партыя не дазваляць сарваць заняткаў з-за недастатку паліва. Прарыв у гэтай галіне грэба безадкладна ліквідаваць.

У гэтым годзе бэлыя арганізавана праходзіла выданні і прагаванне падручніка. К 1 верасня ў раёны завезена падручнікаў на 3 мільёна рублёў. Пель а гэ адзначаць, што некаторыя падручнікі як буквар, Сілко, руская хрэстаматія Каркацішоўскай, граматыка Бэзюска і Севершвай маюць тэхнічныя памылкі і нехатныя матолкі. ДВБ зацягнула дагэ татне падручнікаў, якія вышлі ў мінулым годзе вышымі тыражамі. Ужо зараз ёсць прарыв у забяспечанні падручнікамі моцна вырашых 8, 9 і 10 класаў.

Тармозяцца нармальныя заняткі у радзе нацмензускіх школ (польскіх, украінскіх), якія не забяспечаны падручнікамі.

Агромная колькасць падручнікаў, вышучаных і завезеных у гэтым годзе, патрабавала не толькі бюджэтных асгнаванняў, але і шырокай мабілізацыі сродкаў грамадскасці, што дагэ катя 2.500.000 руб. Да гэтага часу не выкупілі ўсіх падручнікаў Дуброўна, Крупкі, Чашнікі.

Пісьмовымі прыладамі школа забяспечана на 6—7 месяцаў. Нармальнай працы школ пагражаюць безадказныя адносіны рэду аддзелаў БАКТ да забяспечання школ палітэхнічным абсталяваннем і нагляднымі дапаможнікамі. Як правіла, у раёны завозіцца некамплектнае абсталяванне, залукі раёнаў не выконваюцца. Грэба сказаць, што

БАКТ з гэтым проста не спраўляецца, нават у межах бюджэтных асігнаванняў (5 млн. руб.).

Праграмы ў гэтым годзе разпружаны ад лішняга і недаступнага матар'ялу, забяспечана поўная магчымасць усваяемасці і замацавання прапрацоўваемага матар'ялу, павышэння індывідуальнай адказнасці дырэктара і кожнага педагога за працу.

Наша адказная задача—разгарнуць далейшую барацьбу за абсалютную граматысць вучняў, за культуру мовы, за добры почарк, за культурныя адносіны дзетвары да работы і рэчаў. Вырашэнне яе цалкам ляжыць на кіраўніку школы, на настаўніку.

Барацьба за культуру (ад дробных да буйных пытанняў), за чыстату, за абсалютны парадак, за далейшае ўмацаванне школьнага рэжыма—такава актуальнейшая задача.

Простым зрывам рашэнняў партыі і ўрада з'яўляецца тое, што ДВБ не выканала выдавецкага плана па белетрыстыцы і занятнаму чытання для масавай школы. Друкаванне падручнікаў заканчваецца, таму ДВБ мае поўную магчымасць пераклучыцца на выданне так патрэбнай школе дзіцячай літаратуры.

Рост сёці школ выклікаў вялікі размах падрыхтоўкі і перападрыхтоўкі настаўніцкіх кадраў. Праз летнія курсы перападрыхтоўкі павысіла сваю кваліфікацыю 1105 настаўнікаў, якія перакінуты ў старэйшыя класы. Павысілі кваліфікацыю 1050 настаўнікаў сярэдніх школы. Спецыяльныя курсы перападрыхтоўкі выкладчыкаў гісторыі і географіі ахапілі 497 чалавек. Для ўзбагачэння вопытам і ведамі 100 лепшых настаўнікаў-ударнікаў былі накіраваны ў экскурсіі па СССР.

Аднак, у пачатку навучальнага года не хапае 320 настаўнікаў, галоўным чынам слабіскаў і гісторыкаў, у сувязі з павелічэннем гадзін па гэтых прадметах. Перад Наркамасветы і яго органамі стаіць адказнейшая задача літаральна ў некалькі дзён выршыць пытанне аб дадатковых кадрах, рашуча ліквідуючы факты безадказнага выкарыстання настаўнікаў, беспадстаўных перацідак і пераманьвання іх, што мае месца ў Брагінскім, Меціслаўскім, Сіроцінскім і інш. раёнах.

Гэты год павінен быць апошнім і рашучым годам у справе ліквідацыі «карэннага недахопу».

Тав. Сталін на XVII з'ездзе партыі таварыў, што так званыя аб'ектыўныя ўмовы змяніліся к мінімуму, тады як роля нашых арганізацый і іх кіраўнікоў стала рашучай і выключнай. А што гэта значыць? Гэта значыць, што адказнасць за нашы прарывы і недахопы ў рабоце па дзевяць дзесятых кладзецца цяпер не на аб'ектыўныя ўмовы, а на нас саміх і толькі на нас.

Усе работнікі народнай асветы, зверху да ніз, павінны канчаткова перайсці на рэальнае канкрэтнае кіраванне, аперацыйных рашэнняў, заснаваных на дэталёвым ведаанні справы. Кожны дырэктар, кожны выкладчык павінен узмацніць асабіста адказнасць. Трэба навучыць нашага дырэктара і загадчыка школы ўмець па-большэвіцку спалучаць цвёрдае адзіначальнае ў ажыццяўленні рашэнняў партыі і ўрада з грамадскай дапамогай, большэвіцкай крытыкай і самакрытыкай ва ўсёй сваёй рабоце. Трэба наладзіць сістэматычную праверку таго, як выконваюцца ўсе рашэнні аб школе, павышаючы гэтым персанальную адказнасць кожнага работніка за даручаную яму справу.

Дырэктар і загадчык школ павінны стаць фігурай, роўнацэннай з дырэктарам завода, соўгаса, старшынёю калгаса.

Совецкі настаўнік—цэнтральная фігура педагагічнага працэса. Выкарыстоўваючы ўсю паўнату праў і абавязкаў, з поўным усведамленнем сваёй адказнасці, савецкі педагог павінен узяцца па-ўдарнаму за якаснае палепшанне выкладання, за камуністычнае выхаванне дзетвары. Савецкі педагог павінен быць агорнут штодзеным клопатам і ўвагаю ўсёй нашай грамадскасці. Не павінны мець месца факты агідных адносін да настаўніка, якія былі ў Лёзненскім, Плешчаніцкім, Бабруйскім і інш. раёнах.

Савецкі настаўнік зможа справіцца са сваімі задачамі толькі ў няўтомнай рабоце па павышэнню сваёй кваліфікацыі. Абавязак загадчыка АНА, дырэктара школы—арганізаваць вучобу некваліфікаваных настаўнікаў, забяспечыць іх падручнікамі, наладзіць кансультацыю сіламі кваліфікаваных настаўнікаў, сістэматычна правяраць работу настаўніка над сабой. Абавязак органаў Наркамасветы, педінстытутаў, педтэхнікуміў і інстытутаў павышэння кваліфікацыі—пакончыць з безадказнай пастаноўкай завочнага навучання.

Бібліятэчнае кіраўніцтва і бібліятэкі на месцах павінны арганізаваць настаўніку дапамогу кнігай, асабліва па мове, літаратуры, гісторыі, географіі. Трэба неадкладна стварыць сець бібліятэчных перасолак спецыяльна для настаўніка. Гэта—справа. Дзяржаўнай бібліятэкі і бібліятэк буйнейшых гарадоў. Кожны дырэктар і загадчык школы павінны наладзіць забяспечанне настаўнікаў школы патрэбнай літаратурай.

Асаблівую ўвагу ўсяго настаўніцтва, Наркамасветы і яго органаў павінна прыцягнуць пастаноўка выкладання мовы, літаратуры, гісторыі, каб рашуча ліквідаваць недапушчальнае адставанне і скажэнне ў выкладанні гэтых важнейшых дысцыплін. Веды вучняў не могуць быць прызнаны здавальняючымі, як і сама работа настаўніка любой дысцыпліны, калі вучань піша няграмадна, калі ён не ўладае мовай. Письмовыя работы кантрольнага характару павінны быць уведзены па кожнаму прадмету, як дадатковы кампанент для ацэнкі ведаў вучня, як дакумент, характарызуючы работу настаўніка.

Высокая якаснае і поўнае выкананне навучальных праграм па кожнаму прадмету—дзяржаўны абавязак кожнага дырэктара, кожнага педагога. Трэба раз і назаўсёды пакончыць з антыдзяржаўнымі тэндэнцыямі ў выкананні праграм, як гэта было ў Магілёускай чыгуначнай, у менскіх і радзе іншых школ. Кожны дырэктар школы і настаўнік павінны зразумець, што якаснае і поўнае выкананне праграм роўнасна выкананню промфінплана, што гэта—дзяржаўная справа, невыкананне якой ператвараецца ў дзяржаўнае злачынства.

Някепскі ўраджай, зняты з прышкольных участкаў, павінен, пасля засыпкі насенных фондаў, панесці на гарачыя сьнеданні (80 проц.) і на палепшанне снабжэння настаўнікаў (20 проц.).

Арганізацыя гарачых сьнеданняў у кожнай школе, інтэрнатаў—стымулы замацавання вучняў у школах. Кожны дырэктар і загадчык школы з першых дзён заняткаў павінен павесці моцную барацьбу з адсёвам.

У мінулым навучальным годзе Наркамасветы наладзіў жывую сувязь з паасобнымі школамі і настаўнікамі. Цяпер яна павінна яшчэ больш узмацніцца. У Наркамасветы кожны дзень паступаюць многа заяў ад настаўнікаў, кіраўнікоў школ. Большасць піша аб сваіх патрэбах. Гэта не кепска. Але, на жаль, мала такіх дырэктароў школ і настаўнікаў, якія б ставілі перад Наркамасветы пытанні вытворчага па-

радку: аб праграме, падручніку, методыцы, выхаваўчай рабоце. Наркамасветы ў гэтым годзе рашыў выдаваць бюлетэнь, каб кожная школа і настаўнік мелі магчымасць хутка арыентавацца ў бягучых пытаннях школьнай палітыкі і практыкі. Намячаецца рад арганізацыйных мер: выданне новага статута, перавод школы на самастойны бюджэт.

Перад Наркамасветы, Навукова-даследчым інстытутам педагогікі, райана стаць задача — ужо з пачатку года узяцца за праверку настановкі вучэбнай справы, за вывучэнне асаблівых працэсаў работы і канкрэтную дапамогу школе.

Высока трымаючы сцяг пролетарскага інтэрнацыяналізма, рашуча змагаючыся са спробамі нацдэмаўскага ахвосця і іншых класавых ворагаў выкарыстаць школу ў сваіх мэтах, праводзячы ленинскую нацыянальную палітыку у школе, савецкае настаўніцтва Беларусі, пад кіраванствам КП(б)Б, абавязана ажыццявіць і ажыццэвіць гістарычнае рашэнне партыі і ўрада аб пабудове сапраўднай школы Маркса—Леніна. Сталіна — дастойнай сваёй вялікай эпохі, сваёй вялікай сацыялістычнай радзімы.

Чырвонасцяжнае настаўніцтва БССР павінна па-большэвіцку змагацца за высокае права ўзнагароды Беларусі ордэнам Леніна не толькі ў галіне эканомікі, але і культуры.

Г. Чорны

ПЫТАННІ ПЛАНА І ПЛАНАВАННЯ

Месца плана і планавання ў сацыялістычнай гаспадарцы

Калі ўяўленне аб капіталістычнай гаспадарцы перш за ўсё звязана з яе анархічнасцю, разрозненасцю наасобных галін і прадпрыемстваў хоць і звязаных паміж сабою рынкам у форме вастрашпій канкурэнтнай барацьбы, у пачатку кожнага года істотнага прадпрыемства за больш высокай нормай прыбытку, метадам самай жорсткай эксплуатацыі рабочага класа, што абумоўлена інстытутам прыватнай уласнасці, то савецкую сацыялістычную гаспадарку немагчыма сабе ўявіць без плана і планавання, без аднаго арганізуючага і накіроўваючага цэнтра—дыктатуры пролетарыята і яго ленінскай партыі.

Агромныя поспехі сацыялістычнага будаўніцтва ў рэзультате выкавання першай пяцігодкі, якія абумовілі сабою гістарычныя рашэнні XVII з'езда ВКП(б) аб пабудове к канцу 2-й пяцігодкі (яскласавага грамадства, нацярджаюць выключныя перавагі савецкай сацыялістычнай гаспадарчай сістэмы, як арганізаванай планавай.

Таму рост і развіццё сацыялістычнай гаспадаркі нашай краіны суправаджаецца ўсе ўзрастаючай роляю і значэннем планавання пачатку, планаванні работ і планавых органаў у народнай гаспадарцы,—што, зразумела, ускладае яшчэ большую адказнасць на планавыя органы і планавых работнікаў.

Планавая работа вядзецца на навуковых, марксісцка-ленінскіх пачатках.

Навуковыя асновы сацыялістычнага плана і планавання распрацаваны Леніным, прадоўжаны і развіты ў тэорыі і на практыцы тав. Сталіным.

Калі прасачыць гісторыю барацьбы за ўмацаванне дыктатуры пролетарыята, за будаўніцтва сацыялізма ў нашай краіне, то на ўсіх этапах гэтай барацьбы мы выявілі, што план, планавыя органы і планаванне былі ўлюбенымі участкамі, куды збіраліся яўныя і скрытыя ворагі рабочага класа, прадастаўнікі і агентуры закардоннай контррэвалюцыі, шкоднікі ўсіх масцей—ад промпартыі да меншавіцкага цэнтра—Рамзіны, Кандрацэвы, Громаны, Базаравы і т. п.

Апартуністычныя элементы ў партыі—правыя, „левыя“, трацкісты—развівалі свае „канцэпцыі“ ў галіне тэорыі і практыкі планавання.

Участак нашай планавай работы—арэна жорсткай класовай барацьбы і яжка знайсці такое пытанне планавання, вакол якога не адбывалася б класавая барацьба—адкрытая і скрытая.

Вакол пытанняў планавання тэмпу, размяшчэння прадукцыйных сіл, планавання калектывізацыі, таваразвароту і цен, зарплат, крэ-

лыту і грашовага звароту, падрыхтоўкі кадраў, навукова-даследчай работы і т. д. Ішла і ідзе жорсткая класавая барацьба.

Вось чаму патрэбна выключная пільнасць і ўзброенасць марксісцка-ленінскай-сталінскай тэорыі сацыялістычнага планавання, каб своєчасова выкрыць усякага роду спробы класавога ворага перашкодзіць на планавым фронце сацыялістычнаму будаўніцтву.

• • •

Гісторыя барацьбы за сацыялістычную Беларусь, з ворагамі Совецкай Беларусі, з яўнымі і скрытымі працістаўнікамі і агентамі інтэрвенцыянісцкай контррэвалюцыі налічвае не мала старонак подлай школьніцкай работы, выкрытай у планаванні, у планавых органах БССР.

Даволі ўспомніць школьніцтва, выкрытае ў Дзяржплане БССР у 1931 годзе, прычэпаўшчыну,—шкодную арганізацыю ў Наркамземе, выкрытую ў 1933 годзе, контррэвалюцыйную нацдэмаўшчыну, а таксама вялікадзяржаўніцкія вылазкі ў пытаннях плана і планавання народнай гаспадаркі БССР, каб сталі ясны, якое значэнне нашы ворагі прыдавалі і прыдаюць плану і планаванню, як важнейшым участкам народнай гаспадаркі.

Найбольш наглядна школьніцкая дзейнасць сказалася ў галіне капітальных укладанняў, капітальнага будаўніцтва.

Асноўная мэта класавога ворага і яго агентуры заключалася ў тым, каб амяртваць найбольшую долю сродкаў капітальных затрат, звесці на нішто ўсе намаганні па будаўніцтву, і—у якасці мінімуму—звесці эфектыўнасць і рацыянальнасць капіталаўкладанняў да самых нізкіх паказчыкаў.

Усё гэта, вядома, навінна было зацэваліць тэмпы нашага будаўніцтва, затрымаць рух БССР уперэд па шляху сацыялізма.

Для дасягнення гэтых мэт прымяняліся і выкарыстоўваліся, у залежнасці ад сітуацыі, мінімалісцкія правілы партунісцкія і максімалісцкія „лявацкія“ трацкісцкія праектыроўкі.

Мінімалісцкія партунісцкія праектыроўкі самі па сабе выключалі неабходныя аб'ёмы і тэмпы развіцця будаўніцтва гаспадаркі, што было проста на руку школьнікам і агентуры класавога ворага, паколькі забяспечвала немілучае адставанне і слабацьку краіны перад узброеным да зубоў капіталістычным светам.

Максімалісцкія, трацкісцкія „лявацкія“ праектыроўкі служылі шэрманам, прыкрыццём для школьніцкага размеркавання сродкаў на мноства аб'ектаў, аднаасова пачынаўшыхся будаўніцтвам, з такім разлікам, каб расцягнуць будаўніцтва на працяглыя перыяды і гэтым амяртваць капітал. Гэты метад прымяняўся амаль ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі і асабліва ў галіне сацыяльна-культурнага і камунальна-жыллёвага будаўніцтва. Іменна гэтай акалічнасцю ў значнай меры трэба думачыць тое, што ў БССР мы маем парадальна большыя аб'ёмы пераходнага, незакончанага будаўніцтва ад першай пачатковай да другой і нават яшчэ ад 1933 года да 1934 г. Значная частка гэтых аб'ектаў пачата будаўніцтвам яшчэ ў 1931, 1930, 1929 і нават 1928 гадах.

І замест таго, каб размеркаваць сумы на меншую колькасць аб'ектаў з такім разлікам, каб забяспечыць завяршэнне найбольшай іх колькасці, сродкі механічна размяркоўваліся паміж усімі або многствам аб'ектаў, што не забяспечвала заканчэння ні аднаго. Усе гэтыя факты сведчаць аб адсутнасці канкрэтнага кіравання і няведання фактычнага становішча спраў будаўніцтва як у радзе цэнтральных, так і раённых арганізацый.

Але шкодніцтва і скажэнні ў галіне планавання капітальнага будаўніцтва не вычэрпваюцца прыведзенымі фактамі, і не толькі ўчасткам капітальнага будаўніцтва. Планаванне вытворчасці, сельскай гаспадаркі і інш. былі таксама ўчасткамі, дзе шкоднікі пад прыкрыццём апартуністычных элементаў тварылі сваю подлую справу.

Практыка шкодніцтва адлюстроўвала адпаведныя тэарэтычныя палажэнні, вынікала з пэўнай мэтавай устаноўкі. І калі гэтыя мэтавыя ўстаноўкі раскрываліся толькі пазней (хочь усім вядома, якія мэты ставілі і ставіць ворагі сацыялістычнага будаўніцтва і савецкай краіны аднаўленне капіталізма), то рэштаў агарскія тэарэтычныя палажэнні ад выглядам метадалагічных разважанняў аб плане і планаванні, аб заканамернасцях развіцця савецкай гаспадаркі ізлагаліся адкрыта ў пэрсональных манаграфіях і журнальных артыкулах (Кандрацьеў, Юроўскі, Осадчы, Базараў, Громан і т. п.).

Рамкі журнальнага артыкула не дазваляюць нам разгледзець пабудаванні ў галіне тэорыі і метадалогіі планавання прадстаўнікоў розных груп варажанага і антысавецкага лагера, а роўна і тэорыі правых, „левых“ і трацкістаў у галіне планавання. Але што найбольш характэрна ва ўсіх буржуазна-шкодніцкіх канцэпцыях, гэта — трактоўка плана незалежна ад дыктатуры пролетарыята, адцягваючыся ад такой „дробязі“, як наяўнасць у СССР зусім адметных ад капіталізма законаў развіцця народнай гаспадаркі, асновай якіх з'яўляецца дыктатура пролетарыята, або сцвяжджанне, што ў савецкай гаспадарцы дзейнічаюць законы рынку і вартасці, уласцівыя капіталізму, або што савецкая гаспадарка развіваецца на аснове эмпірычных заканамернасцей, г. зн. на аснове ўстаноўленых статыстычных адносін асноўных галін гаспадаркі — прамысловай і сельскай гаспадаркі, адночін, якія склаліся ў дзяржаўнай Расіі і прадаўжаюць панаваць і вызначаць шляхі развіцця народнай гаспадаркі СССР.

На аснове такіх тэарэтыка-метадалогічных праднасылак і развівалася трактоўка плана з пункту гледжання генетыкі, прагноза і прадбачэння або пратэікі кжучы, што план на аснове ўліку дарэгога і сучаснага буржуазна-растуратарна і шкодлівага мінулага, змог прадбачыць жаданае для іх будучы і зафіксаванне гэта ў лічбах і заданнях.

Але, як вядома, гэтыя псеўда-тэарэтычныя пабудаванні былі выкрыты партыяй і яе нійзьяльным правадаром і тэарэтыкам тав. Сталіным так сама, як практыка шкодніцтва выкрывалася і выяўлялася сустрэчнымі планами, крытыкай саміх рабочых і працоўных мас.

У нашай эканамічнай літаратуры доўгі час мела свабоднае хаджэнне англійская трактоўка заканамернасцей развіцця нашай гаспадаркі і сутнасці плана, выходзіўшыя з-пад пера і членаў партыі.

Я маю на ўвазе не славыты трацкіцкі „закон першапачатковага сацыялістычнага накаплення“ Праабражэскага і яго рознівіднасці, або пра апартуністычную, механістычную трактоўку марксавай тэорыі вартасці, як вечнага „закона працоўных затрат“, дзеючага і пры сацыялізме, хочь і ў „іншым гарнітуры“ і т. п.

Справа ідзе аб тых аўтарах, якія хочь і крытыкавалі трацкіцкія і праваапартуністычныя трактоўкі заканамернасцей і сутнасці плана

ў савецкай гаспадарцы, аднак самі сцвярджалі, што асноўным законам савецкай гаспадаркі з'яўляецца план, аб'ектыўна дзеючы па аналогіі са стыхійным законам вартасці ва ўмовах капіталізма. Тым часам, план з'яўляецца толькі выражэннем эканамічнай палітыкі дыктатуры пролетарыята. План выступае ў ролі сродку дыктатуры пролетарыята і сродку класавай барацьбы, накіраванага, у залежнасці ад канкрэтных асаблівасцей кожнага этапа нашага будаўніцтва, на абмежаванне, выцясненне, ліквідацыю кулацтва і капіталістычных элементаў, на пабудову бяскласавага соцыялістычнага грамадства.

План будзеца на аснове пэўнай мэтарай устаноўкі і дырэктыв партыі і з'яўляецца абавязковым для выканання, патрабуе мабілізацыі і арганізацыі шырокіх мас працоўных на барацьбу за яго выкананне для дасягнення пастаўленых партыяй і рабочым класам мэт на пабудове бяскласавага соцыялістычнага грамадства.

Кіруючым і плануючым органам з'яўляецца ЦК нашай партыі і вышэйшыя органы савецкай улады—ЦВК і СНК.

Задачы планавай сістэмы

1. Задачы, пастаўленыя XVII з'ездам ВКП(б), атрымалі сваё выражэнне ў зацверджаным плане 2-й пяцігодкі. План другой пяцігодкі стаў сцягам барацьбы працоўных мас за дасягненне мэт, пастаўленых XVII з'ездам, за завяршэнне соцыялістычнай рэканструкцыі народнай гаспадаркі, за палепшанне матэрыяльна-сыравіна-умоў працоўных, за ліквідацыю астаткаў капіталізма ў эканоміцы і свядомасці людзей, за пабудову бяскласавага грамадства.

План другой пяцігодкі БССР прадугледжвае аб'ём будаўніцтва і мерапрыемстваў, што вынікаюць з рашэнняў XVII з'езда прыста-соўна да ўмоў і асаблівасцей нашай рэспублікі, як часткі Савецкага саюза.

У дакладзе тав. Кунбышэва на XVII з'ездзе былі акрэслены ў агульнай форме тыя асноўныя задачы, якія стаяць перад кожнай рэспублікай, краем і абласцю, у тым ліку і перад БССР.

Важнейшай задачай 2-й пяцігодкі БССР з'яўляецца рэзкае палепшанне паліўнага балансу рэспублікі ў напрамку павышэння долі мясцовых відаў паліва, у прыватнасці торфу. Торф з'яўляецца асноўнай паліўнай базай электрастанцый рэспублікі.

Развіваючаеся машынабудаўніцтва захоўвае сваю спецыялізацыю на сельскагаспадарчым і агульным машынабудаўніцтве і на абслугоўванні пагрэбнасцей рэспублікі ў рамонце абсталявання.

У галіне хімічнай прамысловасці прадугледжваецца арганізацыя новых вытворчасцей, у прыватнасці торфа-хіміі.

Наяўнасць буйнай сыравіннай базы стварае спрыяючыя ўмовы для развіцця лёгкай прамысловасці, цэнтральнае месца ў будаўнічай праграме гэтай галіны ў другой пяцігоддзі займае ляснаяпрацоўка.

Па папяровай прамысловасці другое пяцігоддзе вырашае задачу асваення ўжо наяўных вытворчых магутнасцей для павелічэння выпуску паперы з 28,7 тыс. тон да 54,1 тыс. тон.

Тэхнічнае пераўзброенне сельскай гаспадаркі ўмацоўвае ільнаводную базу БССР і адначасова дазваляе шырока развіць рад іншых культур.

Важнейшай задачай з'яўляецца шырокае развіццё прадукцыйнай жывёлагадоўлі з асобым ростам яе хуткасцелых відаў.

Прыведзеныя ў дакладзе тав. Куйбышэва задачы, у якасці асноўных, указваюць на відучыя звонні плана і не вычэрпваюць сабой усяго аб'ёма будаўніцтва і мерапрыемстваў на 2-е пяцігоддзе.

Пры ўсёй важнасці, у якасці рашаючых элементаў для ўсёй народнай гаспадаркі, відучых звонняў, пры складанні плана належыць забяспечыць таксама і астатнія падпарадкаваныя галіны народнай гаспадаркі, якія вызначаюць сабою рэальнасць і паспяховасць народна-гаспадарчага плана ў цэлым. У гэтым сэнсе ўнутраная узв'язанасць плана на аснове народна-гаспадарчых балансаў з'яўляецца абавязковай пры складанні плана.

Аб'ём запраектаванай вытворчасці, на аснове праектуемай вытворчай мінуласці прадпрыемстваў, абавязвае забяспечыць план капітальнага будаўніцтва па ўводу ў строй і эксплуатацыі запраектаваных прадпрыемстваў. У сваю чаргу паспяховасць і рэальнасць плана капітальнага будаўніцтва знаходзіцца ў прамой залежнасці ад аб'ёма плава вытворчасці, асабліва будматэрыялаў і абсталявання. Але запраектаваны план вытворчасці і будаўніцтва аднолькава абв'язвае забяспечыць у плане аб'ём патрэбнай сыравіны, паліва, электрычнай энергіі, рабочай сілы, транспарта. Аб'ядноўванне рабочай сілы, стварэнне нармальна-бытавых і сацыяльна-культурных умоў для працоўных, як асноўная ўмова для паспяховага выканання плана займае асобнае і самастойнае месца ў плане. Гаворачы аб вытворчасці і будаўніцтве, мы не расчлняем гэтыя галіны плана па асноўных галінах народнай гаспадаркі. Тым часам, план па прамысловасці, і тым больш па асобных галінах, мае свае асаблівасці, у адным з ад сельскай гаспадаркі, а сельская гаспадарка ўнутры сябе мае свае галіны.

Гэтыя адметныя асаблівасці выражаюцца не толькі ў спецыфічнасці прамысловай і сельскагаспадарчай вытворчасці. Асаблівасці плана сельскай гаспадаркі выражаюцца, перш за ўсё, у тым, што ў сельскай гаспадарцы мы яшчэ маем справу з пэўнай доляй аднаасобных гаспадарак, а калгасы, пакуль што, з'яўляюцца толькі сацыялістычнымі гаспадаркамі па форме, але яшчэ не паслятоўна-сацыялістычнымі, якімі з'яўляецца наша сацыялістычная прамысловасць і саўгасы.

План носіць на сябе сляды асаблівасцей кожнага данага этапа нашага сацыялістычнага будаўніцтва. У гэтым сэнсе ўсе наступныя планы адрозніваюцца ад папярэдніх, выражаюць сабою дасягнутыя намі поспехі і з'яўляюцца больш дасканалымі і больш складанымі, паколькі яны ахапляюць усё большы аб'ём узросшай народнай гаспадаркі і ў больш канкрэтным выражэнні. Гэта можна прадэманстраваць на прыкладзе і нашага планавання ў БССР. Даволі параўнаць плававыя дакументы 1934 г. з папярэднімі гадамі, каб пераканацца, паколькі наша планавая работа рушыла ўперад.

Мы ў 1934 годзе склалі план у раённым разрэзе, чаго не было да 1934 г. Гэта патрабавала агромнага напружання і больш канкрэт-

ных ведаў народнай гаспадаркі не толькі ў рэспубліканскім разрэзе і не проста галін гаспадаркі, а канкрэтна па п асобных раёнах. Гэта азначае, што народная гаспадарка БССР канкрэтызуецца ў прасторы на 75 тэрытарыяльных адзінак. Але сёньні і важнасць раённага разрэзу плана заключаецца ў тым, што раённыя арганізацыі, райпланы, а пр з іх рэспубліканскія арганізацыі і наркаматы шчыльна падыходзяць да п асобных прадпрыемстваў, соўгасаў, калгасаў.

У гэтым напрамку мы яшчэ не можам г ахваліцца вялікімі дасягненнямі. Хоць план 1931 года і складзены ў раённым разрэзе, але гэта яшчэ не значыць, што ўсе раёны, тым больш рэспубліканскія арганізацыі і наркаматы, пр гледзелі планы п асобных прадпрыемстваў, соўгасаў, калгасаў і т. п. Пакуль што, на-жаль, і раённыя арганізацыі а ерыруюць сярэднія раённымі велічынямі. Пасеўныя плошчы, севазварот, пагалоўе жывёлы, забя печанасць кармамі, рабочай і цягавай сілай і т. д. і т. п. складаюцца без папярэдняй прапрацоўкі ў сельсоветах, тым больш у калгасах.

У гэтым сказваюцца сляды функцыяналкі ў металах работы планавых органаў і ў самай пабудове планавых органаў.

Дзяржплан БССР, як і іншыя органы, быў пабудаван у асноўным па функцыянальнаму прызнаку. У Дзяржплане не было спецыяльнага ўтварэння па кіраўніцтву раённымі і планавымі камісіямі, па распрацоўцы плана ў раённым разрэзе. Толькі нядаўна, пасля XVII з'езда, створены сектар раёнага планавання, за ачай якога і з'яўляецца распрацоўка пытанняў раённага плана і кіраўніцтва раённымі камісіямі. Але і ў пытаннях галіннага планавання не атала функцыяналка, паколькі галінныя сектары абмяжоўвалі сваю работу т а планаванню сваёй пэўнай галіны то ёкі нямногімі паказчыкамі, амаль выключна колькаснага парадку. Напрыклад план галіны абмяжоўваўся аб'ёмам вытворчасці, у натуральным часам аарты менце і грашовым выражэннях.

Пытанні ж працы, зарплаты, якасных паказчыкаў, капітальнага будаўніцтва, фінансаў распрацоўваліся іншымі функцыянальнымі сектарамі: сектарам працы, фінсектарам, сектарам капітальнага будаўніцтва і т. д. Гэта прыводзіла да таго, што складзены план у рэспубліканскім разрэзе даваў выражэнне па асобных вертыкалях плана. Напрыклад: аб'ём вытворчасці, дапусым, па асобных галінах, баланс працы і фонд заробтнай платы, якасныя паказчыкі, аб'ём капітальных укладанняў і т. д. Але, унутры рэспубліканскага плана, не было цэльных, унутры ўвязаных і прапрапанаваных п асобных галінных планаў, як пэўнага неабходнага адзіства, што ўласна-толькі і можа забяспечыць рэальнасць гэтых планаў. Па сельскай гаспадарцы план выражаў агульную пасёўную плошчу, агульны севазварот, агульнае пагалоўе жывёлы і т. д. і т. п., па рэспубліцы ў цэлым.

Праведзення рэарганізацыя апарата, побач з забяспечаннем прапрацоўкі плана ў раённым тэрытарыяльным разрэзе, ліквідуе функцыяналку і абавязвае сектары распрацоўваць галінныя планы з ахопам усіх элементаў, увязваючы ўнутры ў неабходным адзістве аб'ём вытворчасці, колькасць рабочай сілы і фонд заробтнай платы з заданнем па зніжэнню сабекошту і росту прадукцыйнасці працы, з накапленнем і капітальнымі затратамі. І ўсё разам узятае павінна атрымаць сваё фінансавое выражэнне ў фінплане данай галіны, з улікам узаемазалежнасці з дзяржаўным бюджэтам і крэдытнымі ўстановамі. Сінтэтычныя ўтварэнні, якія захоўваюцца ў зводна-планавым кіраўніцтве, зводзяць народна-гаспадарчы план у патрэбных разрэзах на аснове даных галінных планаў і матар'ялаў.

Зразумела, што галінныя сектары атрымліваюць ліміты і абмежаваныя граніцамі ўстаноўленых для іх заданняў як колькаснага, так і якаснага парадку. У гэтым сэнсе асоба выключная роля выпадае на долю новастворанага кіраўніцтва матар'яльных фондаў, згодна пастанове СНК Саюза ад 8 жніўня г.г.

Кіраўніцтва матар'яльных фондаў на аснове выяўленага аб'ёма магчымай вытворчасці, попыту і патрэбнасцей народнай гаспадаркі ў сыравіне, у будматар'ялах, абсталяванні і т. п. складае народна-гаспадарчыя балансы, на якіх выяўляюцца лішкі і дэфіцыт, магчымыя к вывазу і патрэбныя к завозу фонды. Адапаведна робяцца заяўкі ў Саюздзяржплан на патрэбную сыравіну, будматар'ялы і абсталяванне. Гэтае ж кіраўніцтва плануе і арганізуе размеркаванне паступаючых фондаў як за кошт унутранай вытворчасці, так і за кошт завазімых па агульнасаюзнаму плану.

З пералічаных задач, ускладзеных на кіраўніцтва матар'яльных фондаў, відаць, якая агромная адказнасць кладзецца на гэта ўтварэнне і на ўсю плынавую камісію, бо якасць работы гэтага кіраўніцтва будзе сказацца на кожным прадпрыемстве, будоўлі.

Не менш важныя па адказнасці задачы ўскладаюцца на планавыя органы у сувязі з агульнымі рашэннямі СНК Саюза аб барацьбе з бесплывам, беспраектным і бескаштарысным будаўніцтвам і фактамі павышэння сабекошту будаўніцтва. І ў гэтай частцы Дзяржплану неабходна зусім чотка арганізаваць работу, якая забяспечвала-б кампетэнтны прагляд і заключэнне па прэктах і каштарысах, кантроль і наглядаць за правільным і своєчасвым выкананнем плана капітальнага будаўніцтва.

Перадлічаныя задачы, ускладзеныя на планавую камісію, могуць быць ёю пачынова выкананы, пры ўмове высокай якасці работы кожнага супрацоўніка, што прапалагае канкрэтнае веданне даручанай справы, планіруемата з'екта, веданне марксіска-ленінска-сталінскай тэорыі, метадалогіі і практыкі планавання, класовай пільнасці і не-прымырмасці к парушальнікам планавай дысцыпліны і зрываючым план, актыўнага ўдзелу ў барацьбе за выкананне плана.

А. Манусевіч

Барацьба за рост прадукцыйнасці працы ў прамысловасці БССР

У сваім дакладзе XVI з'езду ВКП(б) тав. Сталін указаў:

«Без сістэматычнага росту прадукцыйнасці працы, як у галіне прамысловасці, так і ў галіне сельскай гаспадаркі мы не зможам вырашыць задач рэканструкцыі, не зможам не толькі дагнаць і перагнаць перадавыя капіталістычныя краіны, але нават адстаяць сваё самастойнае існаванне».

Пераможны ў нашай крыві пратэстават стварыў усё неабходныя прадпалыжкі для безулынага, росту прадукцыйнасці працы.

Гэтыя прадпалыжкі заложаны ў самой сістэме дыктатуры пролетарыята, у характары нашай грамадскай арганізацыі працы, у нашых сацыялістычных вытворчых адносінах.

Перавага сацыялістычных вытворчых адносін забяспечыла тэмпы росту прадукцыйнасці працы, якіх мы ніколі не наглядалі нават у найбольш перадавых капіталістычных краінах. За 41 гады першай пяцігодкі выпрацоўка на аднаго рабочага ў нязменных цэнах 1926-27 гг. вырасла на прамысловасці СССР на 41 проц., у тым ліку на цяжкай індустрыі на 53,1 проц. У параўнанні з даваенным узроўнем прадукцыйнасць працы ў буйнай прамысловасці амаль падвоілася.

У такіх галінах прамысловасці, якія вырабляюць сродкі вытворчасці, як машына-будавніцтва, прадукцыйнасць працы павялічылася на 69,3 проц., у нафтавай прамысловасці—на 71,1 проц. У шкельніцтве на 203,5 проц. Гэты рост адбыўся пры ачужайных якасных зрухах у аснаванні новых складаных вытворчасцей.

Калі ўлічыць, што рабочы дзень скараціўся з 8 да 7 гадзін, то выпрацоўка на аднаго рабочага ў першай пяцігодцы ўзрасла на 61,1 проц.—у 2,8 раза супроць 1913 г.

Затрата працы ў калгасах на апрацоўку аднолькавай плошчы скарацілася ў параўнанні з аднаасобнымі гаспадаркамі ў 1,3-2,0 раза, ў саўгасах—у 10 раз.

Вялікія поспехі росту прадукцыйнасці працы маем таксама ў прамысловасці БССР. Дынаміка росту выпрацоўкі на аднаго рабочага па

прамысловасці 4 наркаматаў БССР характарызуецца наступнымі данымі (у няэменных цэнах 1926—27 гг.):

Галіны прамысловасці	1927—1928 гг.	Па плану пяцігодкі на 1932—1933 гг.	Фактыч. выканан. у 1932 г.	1932 г. у проц. к 1927—28 гг.
Уся прамысловасць	4422	8406	8057	182,0
У тым ліку:				
Тарфяная	1267	1490	1340	107,7
Металаапрацоўчая	3476	5427	5866	168,8
Хімічная	2385	—	8938	374,6
Дражджавая	6610	14376	30438	460,5
Швейная	8864	17588	13382	151,0

Адказваючы тым, хто выстаўляе палажэнне, што цэнтральнай ідэяй пятагодкі з'яўляецца рост прадукцыйнасці працы «наогул», гав. Сталін указваў:

«У росце прадукцыйнасці працы наогул зацкаўлена ўсякае грамадства, і капіталістычнае і дэкапіталістычнае. Адметная рыса савецкага грамадства ад усякага іншага грамадства ў тым імённа і заключаецца, што яно зацкаўлена не ва ўсякім росце прадукцыйнасці працы, а ў такім росце, які забяспечвае перавагу сацыялістычных форм гаспадаркі над іншымі формамі і перш за ўсё над капіталістычнымі формамі гаспадаркі, які забяспечвае такім чынам перасіленне і выцясненне капіталістычных форм гаспадаркі».

Прадукцыйнасць працы ў СССР на сваіх тэмпах росту абцяжарвае павышэнне прадукцыйнасці ў краінах.

Пра кніжку зме «Усякае развіццё прадукцыйнасці ажываецца ў той жа час зборай супротив рабочых» (Маркс). У СССР—рост прадукцыйнасці працы азначае павышэнне жыццёвага ўзроўня рабочага класа, рост яго матэрыяльнага, культурнага і бытавога добрабыту.

Не глядзячы на ​​агромную перавагу і махатнасць савецкай эканомікі, мы аднак не выканалі планавых заданняў росту прадукцыйнасці працы і зніжэння сабекошту нашай прадукцыі. Паказчыкі прадукцыйнасці працы недавыкананы зараз па многіх прадпрыемствах БССР.

І пры гэтым трэба пазначыць, што «усе яшчэ не так глыбока дзейна арганізаваны працы і зарплаты, абязьліка ў іх савецкая ў сістэме зарплаты», што «далёка яшчэ не ліквідаваны капіталістычны бюракратычны метад кіраўніцтва ў гаспадарчых наркаматах, у райкамі і харчовай прамысловасці» (Сталін, даклад XVII партз'езду).

Задача другой пятагодкі—узняць прадукцыйнасць працы на 63 проц. і знізіць сабекошт на 26 проц. Магчымасці такіх тэмпаў росту прадукцыйнасці працы заключаюцца, перш за ўсё, як гэта

ўказаву тав. Мотатаў у дакладзе XVII парт'езту, у агромным роде новай удаеканаіснаі тэхнікі, у асааені новых прадпрыемстваў. У гэтай галіе намі дасягнуты ўжо баяны поспехі.

Барацьба за тэхнічны максимум у няда соцсп'арміцтва да новую, вышэйшую ступень.

Прыводзім даныя на 10 мая г.г. (ка дню першай Усебеларускай канферэнцыі ўдарнікаў тэхвучобы легкой прамысловасці) аб ахваце тэхвучобай рабочых:

Назва трэстаў	Усё рабоч. на прадпрыемстве трэста	Лік рабоч., абаа. заніх здалі тэх. мінімум.	Лік неахопленых тэхвучобай		Лік рабочых здаўных тэхмінімум		Лік рабочых, маючых права на значок ЗОТ	
			Колькасць	У проц. да падлягаўш. ахону.	Колькасць	У проц. да ахоп. вучобай.	Колькасць	Проц.
Швэйны.	12042	8044	7345	91,3	1203	16,3	657	54,6
Тэкстыльны.	8432	4810	3422	71,1	1788	52,3	834	46,6
Скурана-абутковы	1915	1108	240	21,1	814	27,5	117	51,9
Паліграфічны	1739	755	1613	138,1	280	2,8	81	28,6
Шчашны	2234	480	1163	301,8	121	25,7	116	31,7
Шкальны	2811	709	1000	141,1	78	7,3	11	11,1
Культурам	903	221	501	102,3	100	10,1	30	17,8
Будпрам.	1407	620	569	91,8	59	10,1	25	12,3
Разам	34613	16967	18388	102,5	1821	10,1	223	40,3

З табліцы відаць, што рад трэстаў мае вялікія дасягненні, асабліва тэхвучобай многа рабочых, тым часам як тэкстыльны і швэйны трэсты маюць адваротныя паказчыкі.

Рад прадпрыемстваў Віцебска паказвае лепшыя ўзоры барацьбы за аўладанне тэхнікай. У першую чаргу неаходзіць адзначыць папчошна-тэкст. жоную фабрыку імя Клары Цэцкн. З агульнай колькасці 881 чалавек, пад агаўных абаа. козому ахону тэхвучобай, на 10 мая было ахоплены 736 рабочых. Здалі соцтэхэкзамен 574 рабочых, з іх 303 на вельмі добра і 241 на добра. На гэтай фабрыцы 41 зотавец арганіз. здалі шэфства на 76 адстаючымі, каб падрыхтаваць іх да соцтэхэкзаменаў.

Фабрыка «Пролетарская перамога» на 1 чэрвеня г.г. мела здаўных соцтэхэкзамен 543 рабочых, з іх 260 на вельмі добра і 241 на добра.

Завод «Большэвік», замест падлягаўшых тэхмінімуму 94 рабочых, ахапіў 411 чал., з якіх здалі соцтэхэкзамен 327 рабочых, у тым ліку 228 на вельмі добра і 53 на добра.

Іншукізавад імя Дзямбія, пасля Усебеларускай канферэнцыі ўдарнікаў тэхвучобы, лік ахопленых тэхвучобай вырас да 650 чал., з якіх на 1 чэрвеня здалі соцтэхэкзамен 139 рабочых, у тым ліку 40 на вельмі добра і 40 на добра.

Значкісты ЗОТ дабіліся вытворчых дасягненняў.

Брыгада Кругловой з фабрыкі «Клары Цэткін» выканала план першага квартала на 112 проц., знізіла брак да 2,5 проц., супроць пачатковых 7 проц., і дала эканоміі 186.000 руб.

Комсамольская брыгада Берковіча з фабрыкі «К. М.» пасля здачы соцтэхэкзамена пачала працаваць без браку, сінтэматычна выконвае на 120 проц. план. Комсамолка Карнеева да вучобы з'явілася дакладна бракаваную прадукцыю, здаўшы-ж соцтэхэкзамен на вельмі добра, працуе без браку.

Такіх-жа поспехаў дабіліся паасобныя брыгады заводу «Большевiк», ф-ка «Х Окцябр», «Пролетарская перамога» і інш.

Разгледзім даныя на 5 ліпеня т. г. аб разгортванні тэхвучобы на прадпрыемствах металаапрацоўчай прамысловасці БССР:

Заводы	Дз. работчых, якіх падлічылі ахвочы тэхвучобі	Здад соцтэхэкзамен		Здад на вельмі добра	
		Колькасць	У процантах	Колькасць	У процантах
Варшавілава	650	269	41,3	85	31,5
К. муніт*	150	104	23,1	52	50,0
«Ударнік»	155	121	78,0	31	25,6
«Чырвоны металіст»	565	217	38,4	54	24,8
«Пролетарый» . .	480	249	51,8	103	41,3
«Рухавік рэвалюцыі»	120	73	60,8	28	38,3
Акулярная фабрыка	420	132	31,4	76	57,5
Разам	2840	1165	41,0	429	36,8

Прыводзім дасягненні паасобных значкістаў-зотаўцаў:

Тав. Доўнар (з-д «Варшавілава»), працуючы без браку, выканаў свой поўнадавы план на 116,4 проц., т. Сухоцкі — на 184 проц.

Тав. Адуцкевіч (з-д «Пролетарый») сінтэматычна выконвае план на 140—150 проц., тав. Кінштэйн — на 130—140 проц., тав. Якубава — на 110 проц., тав. Каровін на 100—125 проц. Усе яны працуюць без браку.

Тав. Камлюк (з-д «Ударнік») выканаў план у сакавіку на 122 проц., у красавіку — 130 проц., у маі — 140 проц.; тав. Курган — у сакавіку на 105 проц., у красавіку — 112, у маі — 115. Тав. Фрэнкель — у сакавіку на 102, у красавіку — 107, у маі — 119 проц. Усе яны не даюць браку.

Добрыя паказчыкі ў выкананні проіфіплана далі значкісты вицеб-скан акулярнай фабрыкі тт. Блюмкін, Апава, заводу «Молатава» — тт. Паўлаў, Мушкіна, Парфімовіч і рад іншых.

Абмяжоўваючыся гэтымі фактамі¹⁾, неадхотна адзначыць рад вельмі значных недахопаў ў разгортванні тэхвучобы.

¹⁾ Гл. арт. т. Слоніма І. І. «Тэхэкзамен на прадпрыемствах», «Большевiк Беларусі» № 6, 1934 г.

вылілася ў магутны соцыялістычны рух—вытворчы паход імя тав. Гікало на датэрміновае выкананне плана торфаздабычы ў сезоне 1934 г.

На заводзе «Шлях соцыялізма» 29-VI закончыла свой план брыгада тав. Бірыла, 30-VI—брыгада тав. Шчэрбіна, 1-VII брыгада тав. Бандарэнко.

На заводзе «Большэвік» 4-VII—закончылі свой план брыгады тт. Зубава і Карніленка; 5-VII брыгада тав. Сеўрука; 7-VII закончыла свой план брыгада тав. Марунеўскага (завод «Чырвоны Окцябрь») і брыгада тав. Жура (завод імя Гея).

У рэзультате вытворчага паходу імя тав. Гікало урадавы план здабычы торфа выканані заводамі Бел-срфа датэрмінова 15 жніўня г. г. на 108,7 проц.

Па даных ЦСПСБ на 1-IV—1934 г. у БССР налічвалася 58 прадпрыемстваў, дзе былі гаспадарча-разліковыя брыгады, 3 1012 гаспадарча-разліковых брыгад, якімі было ахоплена 13505 рабочых 683 брыгады выканалі свае вытворчыя заданні, 428 брыгад даў за сакавік 72613 руб. эканоміі.

На заводзе імя Вараннікова лепшая комасмольская гаспадарча-разліковая брыгада тав. Салавейчыка выканала свой план за 1-й квартал пачатку 1934 г. на 126,7 проц., пры зніжэнні сабекошту на 10 проц. Гаспадарча-разліковая брыгада т. в. Давідзюка выканала свае пачатковае заданне на 135 проц., пры зніжэнні сабекошту на 17 проц.

На заводзе імя Моталава гаспадарча-разліковая брыгада тав. Асановіча выканала свае заданне за 2-гі квартал 1934 г. на 103 проц., брыгада тав. Добравольскага на 103,8 проц., тав. Бурака—на 105,5 проц.

На шклозаводзе імя Дзямбала гаспадарча-разліковая брыгада тав. Шмірко, сістэматычна выконваючы план на 110—130 проц., даяла брак да 0,3—0,7 проц. супроць планавых 2 проц. Брыгада тав. Маліноўскага на гэтым жа заводзе сістэматычна перавыкоўвае план на 10—15 проц., пры скарачэнні планаваных норм бракаў на 50—60 проц. Брыгада тав. Медзюка сістэматычна перавыкоўвае план на 20 проц., пры зніжэнні браку на 70—75 проц. супроць плана.

Падобных прыкладаў не мала па раду іншых прадпрыемстваў, асабліва такіх, як завод «Большэвік», фабрыка «Пролетарская перамога», фабрыка «Клары Цэткін».

У разгортванні гаспадарча-разліковых брыгад па БССР мы маем і рад вельмі істотных недахопаў.

Па-першае, палова прадпрыемстваў БССР зусім не мае гаспадарча-разліковых брыгад, шмат дзе яны развальваліся, бо былі неправільна арганізаваны і кепска кіраваліся. Не мала і «папяровых» гаспадарча-разліковых брыгад.

Аб недавальняючым кіраванні можна меркаваць хоць-бы па тым, што 33 проц. гаспадарча-разліковых брыгад за разліковы перыяд не выканалі сваіх вытворчых заданняў, 56 проц. у рэзультате не далі ніякай эканоміі.

За апошні час на радзе прадпрыемстваў гаспадарча-разліковыя брыгады ў загоне. Сям-там ствараліся «тэорыі» аб тым, што значэнне гаспадарча-разліковых брыгад знізілася ў сувязі з укараненнем гэхтэфіцыфікацыі і соцэкэкзаменамі. Такія меркаванні вынікаюць з пераўражанага, або нежадання разумець указанні ЦК і Сталина аб зніжэнні матэрыяльных стымуляў у раз'ясненні соцнаборніцтва. Укара-

не тэхпромфінплана не выключае, а наадварот,—стварае лепшыя умовы для разгортвання гаспадарча-разліковых брыгад.

Недасаткова чоткась у лху і планаваня з'яўляецца асноўнай перашкодай у разгортванні гаспадарчых разліковых брыгад. Паспехі рабочых у ахвяданні тэхнікі ствараюць лепшыя умовы для выканання асобных гаспадарчых планаў. Пры гэтым самым кіраўніцтва гаспадарча-разліковых брыгад, рабочыя заўсёды будуць знаходзіць партыя крыніцы для кожнай эканоміі для матэрыяльнага стымулявання зацікаўленасці рабочых.

Соцыялістычна—фронт класавая барацьба. Таму на нашых прадпрыемствах мы сустракаемся яшчэ з такімі з'явамі, як алжэудзіштва (у сакавіку выяўлена 1118 алжэударыкаў), фвацтва, прагулы і іншыя парушэнні пролетарскай працоўнай дысцыпліны.

Гіганцкія тэмпы нашага соцыялістычнага будаўніцтва суправаджаюцца безупынным ростам рабочых кадраў і за лік калгаснікаў, аднаасобнікаў і дробна-буржуазных слаёў горада.

Гэтыя новыя папайненні пролетарыята патрабуюць сур'ёзнай работы па іх соцыялістычнаму перавыхаванню. Паспехі гэтага перавыхавання па меры далейшых нашых перамоў на фронце будаўніцтва соцыялізму ў СССР будуць усе больш узростаць. Для перавыхавання калгаснікаў аднаасобнікаў будучыя значэнне мае пашырэнне нашых паспехаў у галіне арганізацыі гаспадарчага ўмацавання калгасаў.

Ленін разлічваў доўгую і дэмакратычную вытворчасць, як з іейных ворагаў пролетарскай дзяржавы і прапанаваў прымяняць да іх самыя строгія меры ўздзейнічання.

На базе росту самадзейнасці мас і новых метадаў працы, пры адначасовай барацьбе з парушэннямі, працоўнай дысцыпліны мы дасягнулі значных паспехаў. Аб гэтым сведчаць даныя УНХУ.

Дынаміка прагулаў па няўважлівых прычынах у прамысловасці БССР:

1929 г. 1930 г. 1931 г. 1932 г. 1933 г.

Усяго па прамысловасці БССР	1,14	1,55	3,35	4,91	1,12
Тарфяная прамысловасць	5,70	12,81	11,56	15,12	7,2
Металаапрацоўчая прамысловасць	1,18	4,44	4,1	4,11	0,6
Тэкстыльная прамысловасць	1,74	2,18	4,25	4,41	2,01

Такім чынам, пасля 1931 г. і 1932 г., калі прагулы з'яўляліся ўзмацніліся, чым выклікана была неабходнасць выдаць у 1932 г. спецыяльны закон аб барацьбе з прагульшчыкамі, у 1933 г. прагулы па няўважлівых прычынах скараціліся, а ў 1934 г. скараціліся яшчэ больш. За 4 месяцы 1934 г. прагулы па няўважлівых прычынах у сярэдняй колькасці дзён адной работы а складалі: па Металаапрацэсту 0,1, па Энэргатрасту 0,12, у прамысловасці будматэрыялаў 0,2, у хмічнай 0,19, тэкстыльнай—0,17, шклянай—0,17, скурана-абутковай—0,03.

Нельга не сказаць аб прагулах па уважлівых прычынах. Як вядома, у апошнія месяцы наглядаецца велімі шкода з тэдышня скрыць пад рубрыкай «уважлівых прычын» усякія прагулы.

Значныя поспехі атрыманы таксама ў зніжэнні цяжчасці, хоць
размеры яе усе яшчэ застаюцца на вельмі высокім узроўні.

Дынаміка цяжучасці ў прамысловасці БССР па даных УНХУ
(у процантах да сярэдняй спісачнай колькасці рабочых):

	1929 г.	1930 г.	1931 г.	1932 г.	1933 г.	4 месяцев 1934 г.
Прибыла	10,7	13,3	10,4	9,1	12,0	10,8
Убыла	9,1	9,9	8,9	10,8	11,2	7,8

У барацьбе за пролетарскую дысцыпліну армія з ачэпнаю ролю павілі знізіць вытворча-таварыскія суды, дэспіаць якіх узмацніцца з другога пачатку 1933 г. На дадзых выбранах працёркі ЦСПСБ 54 проц. усях разгледжаных вытворча-таварыскіх судах за другое паўгоддзе 1933 г. спраў былі справы аб парушэннях працоўнай дысцыпліны. На радзе фабрык («Пролетарская перамога», «Герой працы») паседжанні вытворча-таварыскіх судаў праходзілі пры значнай колькасці і актыўным удзеле рабочых.

Адже, на многих підприємствах виробничо-товариськія суды не вичуць потреби в боротьбі за трудову дисципліну. На підприємстві фабрики імя Калашовича, Гомельської, швейної фабрики імя Дзяржінскага, заводі «Цепи Галія», швейній фабриці «Спартак» і Бабушкін камбінате (за виключенням бази сировини) виробничі товариські суды на протягу 4 місяців гг. зусім не займалися питанням трудової дисципліны.

Безумнае падзенне дабрабыту пролетарыята БССР і спецыяльныя мерапрыемствы па сацыялістычным ахове здароўя, працы і аховы безапаснасці аўтомабіляў і скаротанні, за першую півгадзю захворанасці з уратамі працаздольнасці рабочых павялічаны і змыстоўнасці БССР на 29,1 проц і прамысловы траўматызм на 30,8 проц. Забеспечанне поўнага эфекта ў ахове сацыялістычнага здароўя і прамысловага траўматызма патрабуе несабытна браніны і паліцэйнікамі працоўнай дысцыпліны—сімулянтамі. У гэтых адносінах асаблівую ролю павінен адыграць Інстытут рабочага кантролю і дапамогі, які прасіць справіць іх дзеянні і выхад у агульнае і дазваляе неабходную дапамогу хворым.

За перші піврози 1934 г. на двох об'єктах і ЦОП в 15-ч. впродовж місяця машинобудував двох, інвентар і хатини склади і т.д. впродовж 3440 виготовили різних видів роботи на хатини і т.д. впродовж 85 чол. симулянтаў і лазбаўлених права на аплату на часовий персонал до війська, при чом 5 робітних були передані в т.д. в таварыському суду.

При бясспрэчных поспехах барацьбы з прагуламі нельга лічыць становішча эдавальняючым. Нельга забываць, што пры дзеянні даных УНХУ з'яўляюцца сярэднімі ў адносінах усіх рас

а прагулы адносяцца пераважна да адсталай часткі рабочых, да лодыраў і дэзарганізатараў вытворчасці

Рад прадпрыемстваў недастаткова змагаецца за пролетарскую дысцыпліну працы. Завод «Комуніст», менская электрастанцыя, завод «Цэнні Галля», фабрыка імя Кагановіча, шклозавод «Пролетарый», швейная фабрыка імя Крупскай, фабрыка «Дзвіна», Бабруйскі лесакамбінат, не маюць правіл унутранага распарадку, не вядуць дастаткова барацьбы з парушальнікамі працоўнай дысцыпліны. Рад гаспадарстваў разглядае закон аб звальненні за прагул як права, а не абавязак, і часта амяжоўваюцца заменаю звальнення за прагул іншымі мерамі спагнання.

На менскай электрастанцыі ў I квартале 1934 г. мелі месца 56 прагулаў, звольненых за прагулы толькі 49 чалавек. Рад звольненых за прагулы рабочых пераходзілі працаваць у іншыя цэхі электрастанцыі. Падобныя з'явы былі на шклозаводзе «Пролетарый», на Бабрунскім лесакамбінате і інш.

Адсюль зусім зразумела, чаму на заводах растуць прагулы пры агульным зніжэнні іх у прамысловасці БССР. На абуткавай фабрыцы імя Кагановіча ў студзені было 8 прагулаў, у лютым — 6, у сакавіку — 4, у красавіку — 10. На швейнай фабрыцы імя Крупскай за 4 месяцы было 50 прагулаў і за 20 дзён мая — 17 прагулаў. На Бабрунскім камбінате за I квартал было 449 прагулаў.

Вось характэрныя даныя аб вытворчым стажы прагульшчыкаў.

Так, напрыклад, з 15 прагульшчыкаў наборнага цэха менскай швейнай фабрыкі 11 чалавек працаваў толькі па аднаму месяцу, адзін чалавек толькі 5 дзён. З 11 прагульшчыкаў за I квартал 1934 г. 2-га машыначнага цэха абуткавай фабрыкі імя Кагановіча 7 чалавек выйдуліна прышлі на вытворчасць. Са 117 прагульшчыкаў на Гомсельмашыны — 84 працавалі да 1 года, у тым ліку 35 да 1 месяца. З 42 прагульшчыкаў па лесадоху № 1 Бабрунскага камбіната — 28 чал. працавала да 6 месяцаў, у тым ліку 14 чал. да 2 месяцаў.

Барацьба з цяжучасцю, як і ўся барацьба за сацыялістычную дысцыпліну і дысцыпліну працы, патрабуе, каб няўхільна выконваліся дырэктывы партыі і ўрада аб штодзённай увазе матэрыяльнаму і культурна-бытавому абслугоўванню рабочых.

У сваім дакладзе XV з'езду КП(б)Б тав. Гікало, указавшы на дасягнутыя вялікія поспехі ў палепшанні матэрыяльнага становішча рабочых катэгорыяў і працоўных мас, у той-жа самы час з усенкітай гаспадарскай пількай, якую неаходнасьць прынягаць да маністракціравання адміністрацыяй усіх тых, хто, адказваючы за справу арганізацыі рабочага быту, не прараджае дырэктыў партыі аб сістэматычным штодзённым клопаце і ўнікненні ва ўсё «дробязі» быту рабочых.

Штодзённым клопатам і барацьбай за палепшанне культурна-бытавых умоў рабочых (рамонт рабочых кватэр і новае жыллёвае будаўніцтва, палепшанне грамадскага харчавання на прадпрыемствах, зручнасць культуры і адпачынку, фізкультуры, чыстацінны і парадак у цэху і на прадпрыемстве і т. д.) звязана неаддзяльна частка барацьбы за дасягненне прадукцыйнасці працы, за выкананне промфіплана, палепшанне якасці прадукцыі, узмацненне працоўнай дысцыпліны і т. д.

Побач з далейшай неаслабнай барацьбай з прагуламі асаблівае значэнне мае барацьба за максімальнае скарыстанне рабочага дня.

Тав. Молатаў у сваім дакладзе на XVII партэ'ездзе ўказаў:

«Павышэнне прадукцыйнасці працы грунтуецца, па-другое, на павышэнні агромных рэзерваў некарыстоўваемага рабочага часу ў нашых прамысловых прадпрыемствах. Бясспрэчнымі фактамі даказана, як агідна скарыстоўваецца скарочаны савецкім урадам да 7-мі гадзін рабочы дзень у прамысловасці СССР. Даказана, што на многіх прадпрыемствах фактычны рабочы час у рабочых не складае больш 5—5½ гадзін у дзень. Тут многа залежыць ад саміх рабочых, але гэта яшчэ больш залежыць ад гаспадарчага краўтніцтва, ад паленняў усёй справы арганізацыі працы на фабрыках і заводах».

Матэрыялы паведзеныя на рату прадпрыемстваў фатаграфіі рабочага дня сведчаць аб зусім нездавальняючым скарыстанні рабочага часу.

На Бабрунскім камбінате рабочыя цэху стандартных дземеў Грышын і Дабрынеўскі па сённяшні час прастаялі 36 проц. рабочага часу. У гэтым жа цэху рабочы Бабкоў 10-VI 1934 г. прастаяў толькі 2 гадз. 37 минут, астатні час яму прыйшлося прастаяць па арганізацыйных прычынах. Рабочыя па ўкамплектаванню экспертнай турэты тако-ж цэха 11-VI 1934 г. скарыстаў рабочы дзень для асноўнай работы толькі на 54 проц.; 12 проц. рабочага часу было награна на вярце саміх рабочых, астатні час па іншых арганізацыйных непаладках. У цэху будаваных дэталей і стругальнага вярштатце рабочым прыходзілася працаваць 15 проц. рабочага часу на прастоі па арганізацыйна-тэхнічных прычынах.

На заводзе «Комунар» арганізацыйна-тэхнічныя непаладкі адабралі ў рабочага Гомельскага 10,5 проц., у рабочага Уласава—40, Давідава—12,5 проц., у рабочага Шыпкіна 7, у Янушкевіча—12 проц. рабочага часу.

Падобныя з'явы былі на фабрыцы імя Кагановіча, на заводзе імя Молатава і інш.

На даных Белторфа за сезон 1933 г. прастоі па розных прычынах складалі ад 26 да 37 проц.

На даных Інстытута працы рабочы дзень на лесаагатаўках у радзе ЛПГ не перавышаў 5 гадзін.

Побач з барацьбой за пролетарскую дысцыпліну працы неабходна змагацца з усімі арганізацыйнымі і тэхнічнымі непаладкамі ў цэху як асноўнымі прычынамі безадказнага скарыстання рабочага дня на многіх прадпрыемствах.

Калі асноўны ўдар па абязлічцы пасля выступлення тав. Сталіна быў нанесен ініцыятыўнай валакце, то недабная абязлічка знаходзіць сваё прымяненне ў цэлым радзе іншых форм, як абязлічка ў барацьбе за адеўтнасці аперацыйна-тэхнічнага кантролю, абязлічка ў арганізацыйным планаванні-нацераджанні рамонту, абязлічка ў абслугоўванні рабочых месц дапаможнымі рабочымі і т. д.

Як на адну з форм недабтан яшчэ ўраўніваўкі ў зарплате, неабходна ўказаць на адеўтнасць на многіх прадпрыемствах (Бабрунскі камбінат) аплаты працы ў залежнасці ад якасці і сортнасці выпускаемай прадукцыі. Да гэтага часу на прадпрыемствах харчовай прамысловасці пачасовыя і здзеланыя рабочыя тарафікуюцца адпаведна.

Для правільнай арганізацыі працы і зарплаты асаблівае значэнне мае тэхнічнае і нармаванне.

«У аснову правільнай арганізацыі працы і ўнутрызаводскага планавання павінна быць паложана тэхнічнае нармаванне» (з рэзалюцыі 17-й падкамітэі).

Адным з асноўных недахопаў многіх нашых прадпрыемстваў—гэта частае з'яўленне задач тэхнармваў да ўстанаўлення норм выпрацоўкі без папярэдняга вывучэння ўсіх фактараў, якія забяспечваюць рост прадукцыйнасці працы. На многіх прадпрыемствах няма вытворчага інструктажа, як неабходнай прадпасылкі правільнага і своечасовага ўкаранення новых норм выпрацоўкі. Аб значэнні вытворчага інструктажа можна, напрыклад, меркаваць па наступных даных:

Дынаміка прадукцыйнасці працы на торфараспрацоўках ў 1933 г.:

	Прадукцыйнасць працы ўсіх таварыяў		У тым ліку ямшчыкаў	
	у цэнтах	у проц.	у цэнтах	у проц.
Май	133	100	238	100
Чэрвень	149	112,0	260	109,2
Ліпень	170	127,8	300	126,0
Жнівень і верасень	170	127,8	310	130,2

Трэба сказаць, што пры належнай арганізацыі вытворчага інструктажа высокая прадукцыйнасць працы магла быць забяспечана з самага пачатку сезона.

На радзе прадпрыемстваў усе яшчэ практыкуюцца празмерная множнасць і дробнасць норм. Такія нормы становяцца незразумелымі для рабочых. Гэта практыка рэзка асуджана ў пастанове ЦК і СНК аб рабоце Донбаса і чыгуначнага транспарта.

Так, на біржы пільпрадукцыі Баўруйскага камбіната было звыш 400 норм, якія ўжо пасля невялікага іх вывучэння Інстытутам працы ўдалося скараціць больш як у 4 разы.

Яшчэ не на ўсіх прадпрыемствах ліквідавана функцыяналка ў тэхнічным нармаванні, якое поўнасцю перадаверана нарміроўшчыкам. Але гэта прыводзіць к таму, што «нормы выпрацоўкі і расцэнкі не з'яўляюцца да гэтага часу ў рэальных умовах працы са тэхнічнага персанала асноўным рычагом ў барацьбе за арганізацыю працы і дасягненне высокай прадукцыйнасці».

Пастанова ЦК і СНК па Донбасу і чыгуначнаму транспарту павінна быць паложана ў аснову арганізацыі нармавання зарплат працы ў навай прамысловасці.

Агромны фактар у барацьбе за рост прадукцыйнасці працы—рабочае вынаходніцтва. Па даных ЦС вынаходцаў пры ЦСПСБ за 1933 г. па 70 прадпрыемствах БССР паступіла 10.436 рацыяналізатарскіх прапановаў, з якіх прынята 49 проц. Па падліках, эканомія ад 985 прапановаў дасць звыш 2.5 мільёна руб. у год.

Армія рабочих рацыяналізатарэў, якая расце агромнымі гайтамі, высунула з сваіх радоў рад талентаў—рацыяналізатарэў:

Інструментальшчык Заходніч чыг. зав. тав. Еустафеу, з 50-гадовым вытворчым стажам (зараз пенсіянер), былы плотнік, герой працы, узнагароджаны ордэнам працоўнага сцягу, даў транспарту звыш 104 рацыяналізатарскіх прапаноў на сотні тысяч рублёў эканоміі.

Стары рабочы віцебскага шчаціннага камбіната тав. Гофман—былы чырвоны партызан—вынайшаў машыну на выгалаўліванню шчаціны. Машына гэта замяняе 50 рабочих і дае 32.000 руб. эканоміі ў год. Рабочы механічных майстэрняў Габруйскага камбіната тав. Круленекі вынайшаў варштат для шифравання «контартных» напісак, што дае 175.000 руб. эканоміі ў год. Рабочы завода імя Вадзімкіна т. Глайхенгауз з 34-гадовым вытворчым стажам унёс рад рацыяналізатарскіх прапаноў, даўшы эканоміі 15.000 руб. ў год. Рацыяналізатарскія прапановы слесаря завода «Ударнік» тав. Кацовіча, які зараз з'яўляецца пачальнікам цэха і выконвае свой план на 116 проц., далі 25.000 руб. эканоміі ў год.

Абмяжоўваючыся гэтымі прыкладамі, а іх можна прывесці значна больш, неабходна адзначыць зусім ненармальную з'яву—зменшанне паступленняў рацыяналізатарскіх прапаноў за апошні год.

За другое паўгоддзе 1933 г. паступіла 3734 рац. прапановы супроць 6702 у першым паўгоддзі, прынята 1551 супроць 2342 у першым паўгоддзі.

За першае паўгоддзе 1934 г. на такіх прадпрыемствах як швейная фабрыка імя Вадзімскага, фабрыка «Дзіна», Масілеўскі трубаццены завод, завод імя Домбэя, не паступіла амаль ні адной рацыяналізатарскай прапановы ад рабочих.

Прычына ў тым, што рад гаспадарыкаў упорна ігнаруе дзірэктывы ЦК і СНК аб пераўтварэнні работ на рацыяналізацыі і вынаходніцтву і не ускладае гэтых функцый непасрэдна на пачальнікаў цэхаў, майстэрняў і тэхнарыкаў прадпрыемства.

Наагобныя гаспадарыкі, формальна ліквідаваўшы аддзелы рацыяналізацыі і БРКЗ'ы як функцыянальныя органы, ліквідавалі саму рацыяналізатарскую справу і рабочае вынаходніцтва. У выніку гэтых работных прапаноў атрымліваюцца, узяўшы вадзітку з аплатан прэміяй вынаходнікам, не ўказваюцца данамога аўтарам ў распрацоўцы і рэалізацыі рабочих прапаноў, прэміяванне часта зводзіцца да аплаты «за ініцыятыву». З такімі з'явамі трэба неадкладна пакончыць.

У барацьбе за уздым прадукцыйнасці працы актуальнейшае значэнне мае ўкараненне тэхнаромфінплана—гэтай вышэйшай формы планавання. Цягнутае ім усе х. г. заводах і ІТР прадпрыемстваў да распрацоўкі тэхнаромфінплана, максімальна забяспечваючы магчымасць выкарыстання ўсе фактары выкапання і перавыканання плана.

Тэхнаромфінплан у прамысловасці БССР укараняецца нечастатковымі тэмпамі. лепшыя прыклады паказвае завод «Большэвік». Вядзецца падрыхтоўка і на некаторых іншых прадпрыемствах. Вопыт перадавых прадпрыемстваў Масквы і Ленінграда і нашага завода «Большэвік» неабходна скарыстаць, каб фарсіраваць укараненне тэхнаромфінплана.

Тав. Сталін на XVII партэ'ездзе ўказаў:

«З усіх дасягненняў прамысловасці, заваяваных ёю за спрэжаны перыяд, самым важным дасягненнем трэба лічыць той факт, што яна здолела за гэты час выхаваць і выкаваць тысячы

новых людзей і новых кіраўнікоў прамысловасці, цэлыя слаі новых інжэнераў і тэхнікаў, сотні тысяч маладых кваліфікаваных рабочых, асвойшых новую тэхніку і рушышых уперад нашу сацыялістычную прамысловасць».

Ад гэтых людзей і новых кадравых папавленняў другой палове і пачатку залезніцы ажыццяўлення пад кіраўніцтвам партыі намечаных тэмпаў росту прадукцыінасці працы і скарыстанне ўсіх пераваг нашых сацыялістычных вытворчых адносін для максімальнага забеспячэння «самага важнага і самага галоўнага» — безупыннага росту прадукцыінасці працы. А для гэтага трэба змяшчаць разрыв паміж вытворчай базай, якая ўсё больш і больш удасканальваецца, і захваўшымся яшчэ ва многіх галінах прамысловасці адсталымі метадамі кіраўніцтва і арганізацыі вытворчасці.

Арганізацыя кіраўніцтва, як гэта указаў тав. Сталін у дакладзе на XVII партызезде, павінна быць узятая да ўзроўню палітычнага кіраўніцтва.

А. Архіпаў

Нач. палітаддзела
соўгаса „Кухцічы“

За ўмацаванне жывёлагадоўчага соўгаса

Ліпенскі пленум ЦК ВКП(б) указаў, што «асноўным звяном у справе ўздыму жывёлагадоўлі з'яўляецца разгортванне калгасных таварных ферм і ўмацаванне жывёлагадоўчых соўгасаў».

Пленум ЦК КП(б) даў разгорнутую практычную праграму работы жывёлагадоўчых соўгасаў БССР, якая забяспечыць рэалізацыю рашэння пленума ЦК ВКП(б) аб ўмацаванні соўгасаў і ператварэнні іх у рэнтабельныя, перадавыя сельска-гаспадарчыя прадпрыемствы.

У поўнай сіле застаюцца словы тав. Сталіна на XVI з'ездзе партыі аб тым, што соўгасы з'яўляюцца станавым хрыбтом перабудовы старога ўкладу вёскі.

Суровая крытыка работы соўгасаў на пленумах ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б) Б павінна дапамагчы ліквідаваць адставанне і ў хуткім часе вывесці соўгасы на перадавыя пазіцыі сельскай гаспадаркі.

У барацьбе за ўздым усёй жывёлагадоўчай гаспадаркі соўгасы з іх больш перадавою тэхнікай, палепшаным пагалоўем стада, кадрамі спецыялістаў і кваліфікаванымі рабочымі, моцна і павольна быць якасна выдучай сілай, дапамагчы ў разгортванні і ўмацаванні калгасных таварных ферм.

На 10 жніўня 1934 г. у свінагадоўчых і жывёлагадоўчых соўгасах БССР лічыцца свіней 117 тыс., буйнай рагатай жывёлы—46 тысяч галоў.

На прыкладзе аднаго з свінагадоўчых соўгасаў менскага Свінаводтрэста—соўгаса «Кухцічы», Уздзенскага раёна мы хочам паказаць, як партыйная арганізацыя на чале з палітаддзелам за гэты невялікі адрэзак часу пасля пленума ЦК змагаецца за правядзенне ў жыццё яго рашэнняў.

Соўгас «Кухцічы» па сваёй вытворчай магутнасці—сярэдняе прадпрыемства ў сістэме менскага Свінаводтрэста.

Яго паказчыкі:

Ворнай зямлі	30 га
Сінажаці	25
Коней робочых (без маладзяка) . .	38
Трактароў	2
Аўтамабіляў	2
Свінаматок	200
Усяго свінапасалоўя (на 1 жніўня)	1305
Кароў	76

Аднак, удзельная вага соўгаса вымяраецца не толькі колькаснымі паказчыкамі, не нягледзячы жывога і мёртвага інвентара, а лічбамі задачы грамадзянскай дзяржавы.

Соўгас «Кухцічы» павінен здаць у 1934 г. 1093 цнт. мяса і 35 цнт. масла. Капі прывіць пад увагу, што соўгас «Кухцічы» не толькі сярод трэціх, але і адзін з лепшых у рэспубліцы даў прыбыткаў у 1933 годзе. То надзвычай шчыра працаваў і перспектывы такога соўгаса у сцягнне рашэнняў апошніх пленумаў ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б.

На прыкладзе соўгаса «Кухцічы» можна прасачыць паасобныя буйныя недахопы, уласцівыя пэўнаму раду соўгасаў, на гэтым жа прыкладзе можна практычна ўказаць шляхі для дэвідацы адставання, бачыць дзелавую работу партарганізацыі.

Прасочым за паасобнымі ўчасткамі работы.

* * *

Кармавая база. Адзін з асноўных і рашаючых фактараў развіцця жывёлагадоўлі ў нашых соўгасах—гэта забяспечанасць гаспадаркі кармамі. Наркамзем СССР г. Чарноў у артыкуле, змешчаным у час. «Социалистическая реконструкция сельского хозяйства» (№ 7, стр. XXIX) прыводзіць наступныя нармальныя рацыёны кармлення (у проц.):

Кармы	для кароў	для свіней
Грубых	40	5 (прыкладна)
Сакавітых	35	35
Канцэнтраваных	2	60

Фактычнае размеркаванне рацыёна ў соўгасе Кухцічы

Кармы	для кароў	для свіней
Грубых	89	4
Сакавітых	10	25
Канцэнтраваных	1	71

З гэтага параўнання перш за ўсё бачна рэзкая колькасная розніца паміж рацыёнамі кароў і свіней. Карова ў соўгасе займае апошняе месца і яшчэ зараз не пагаджаецца. Некаторыя дырэктары соўгасаў лічаць, што ў свінагодоўчых гаспадарках буйная ратава жывёла абходзіцца ў другую чаргу. Ці трэба крытыкаваць такую з дазволу кажучы «тэорыю»?

З гэтага таксама вынікае, што соўгас мае велькіую патрэбу ў канцэнтраваных кармах—да 700 тон у год—галоўным чынам прывізных, бо ўласнымі канцэнтратамі, выходзячы з сярэдняга ўраджаю і наяўнага пагалоўя, соўгас забяспечыць толькі на 15—16 проц., тым часам як грубымі і сакавітымі—да 100—110 проц.

Залежнасць у кармах на 80—85 проц. ад прывазных, пагроза перабою ў снабжэнні, асабліва далёкіх ад чыгункі саўгасаў, можа прывесці і прыводзіць да вялікіх гаспадарчых страт.

У барацьбе за колькасць кармоў трэба дабівацца галоўным чынам павышэння ўраджайнасці. Для прыкладу параўнаем ураджайнасць двух суседніх саўгасаў—«Кухцічы» і малочнага саўгаса «Уздзілка», зямельныя масівы якіх якасна мала чым розняцца.

Прыводзім даныя па ўраджаю 1933 г., бо за 1934 год няма яшчэ дакладных вестак, прыкладна-ж суадносіны застаюцца аднолькавыя

	«Кухцічы»	«Уздзілка»
Жыта	13,05 цнт на га	6,45 цнт на га
Авіс	8,16 . . .	2,81 . . .
Ячмень	10	5,35 . . .
Пшаніца	10	7,81 . . .
Гарох	9,6	4,36 . . .

Якасць пасевных работ, сістэматычнае з'яўленне варыва, ранняя сяўба, вываз са ўгнаенняў, барацьба са стратамі і т. д.—вось скрытыя патэнцыяльныя рэзервы канцэнтраваных кармоў. Літоў саўгаса «Кухцічы», зразумела, не толькі не з'яўляюцца гранічнымі, але з пункту погляду патрабаванняў, якія зараз ставіць партыя перад сельскай гаспадаркай,—мінімальнымі.

На першы погляд можа здацца, што з грубымі і сакаватымі кармамі справа ідзе добра. Аднак, у нас не толькі няма павышэння ўраджайнасці сена, але наадварот—заўважваецца зніжэнне, якое можа цягнуцца і далей, калі не правесці хоць-бы прадельных агратэхнічных мерапрыемстваў у лугавой гаспадарцы. У 1933 г. саўгас «Кухцічы» сабраў з 1 га 17 цнт. сена, у 1934 годзе 11½—12 цнт.

Не кажучы ўжо аб вельмі эфектыўных мерапрыемствах, якія пасеў траў, мне ачынае ўспадзі, чым мы губляем даўг і тысячы тон грубых і сакаватых кармоў, трэба прывесці самыя простыя, паспелыя кожнаму саўгасу: зрэзку купін, ачыстку ад кустоў і т. д.

Зусім незадавальняюча прывідаецца ў саўгасах сеназвароты. Сіночныя культуры, аднагадовыя і шматгадовыя травы займаюць у «Кухцічах» 25 проц. плошчы. Прычым, калі вясною гэтага года патрэбна было засеяць 22 га канюшынай, а ў саўгасе свайго насення не было, то прыйшлося наладзіць а'менныя аперацыі з калгасамі літоўскага накіравання. Насенне было надаслава ішчай якасці, і ўраджай атрымалі дрэнны.

Пасевы канюшыны—адной з важнейшых культур не толькі для корму жывёлы, але і для павышэння ўраджайнасці зернавых—павінны быць пашыраны. А таму саўгасы ў першую чаргу павінны клапаціцца аб тым, каб мець уласнае насенне.

Першы ўкос сена працоў здавальняюча, аднак другі ўкос не ўпашае. Лічаць нават магчымым і планіраваць і раздаць нека-

торую колькасць з га за тых ці іншых работы, замест аплачвання іх грашыма.

Партыйная арганізацыя саўгаса паставіла мэтай не дапусціць прапавы ні аднаго га сена, бо другі ўкос дасць не менш 50 проц. нешага, т. э. сотні тон сена ва ўмовах кожнага саўгаса.

План сіласавання к 15 жніўня саўгас выканаў на 27 проц.—80 тон з планавых 300 тон. Ставім сабе мэту—перавыканаць план на 50—70 тон у комсамольскі звышпланавы фонд, для чаго мабілізуем усе сіласныя рэсурсы: бульбяны, бацвіны і т. д., таксама і рабочыя са сваіх індывідуальных гародаў даюць бацвіны на сілос.

Важнае значэнне ў гаспадарцы маюць пытанні скарыстання кармоў. Калі даць жывёле брудную ці марожаную бульбу і каранёплоды, мясечавую, незапараную сечку, ямолатыя канцэнтраты, то эфектыўнасць корму ў значнай меры знізіцца.

Падобраякасная падрыхтоўка кармоў звязана не толькі з недахопам перапрацоўчых корм машын. Яны ёсць у цэлым радзе саўгасаў, але не скарыстоўваюцца, бо, вядомая рэч, лягчэй і хутчэй прыгатаваць корм з неадартаванай, бруднай бульбы, перазмататым аўсам. Практыка саўгаса «Кухцічы» ведае дзесяткі выпадкаў абсалютна недапушчальных адносна да прыгатавання корму. Палтадзель на канкрэтных участках вучыць змагацца за высокакаснае кармленне жывёлы.

Задача, пастаўленая ліпеньскім пленумам ЦК КП(б)Б аб забяспечанні саўгасаў перапрацоўвальнымі корм машынамі: бітэрд, мататковныя млыны, зернадробіткі, каммазапарнікі і т. д., з'яўляецца першачарговай, бо насычанасць саўгасаў імі яўна недастаткова.

У практыцы работы саўгаса не зжыты яшчэ выпадкі разбазарвання кармоў, няўважлівых адносна да захавання іх і т. д. Выдзяляе і ў іх кармоў усе згубілі паставілі ў нас недавальняючы. Была часта, што рацыёны складаюцца са спазненням, або не з'яўляюцца дакументам, фактычна рэгулюючым выдаткі корму. Прыём без вагі, «на глазо» стварае скуруючую глебу для раскравання. Таму, побач з барацьбой за ўдасную кармавую базу, трэба павесці рацуні: бон супроць раскравання і разбазарвання кармоў, за іх змяншэнне выдаткавання.

Ад ступені забяспечанасці ўласнымі кармамі, ад эфектыўнасці іх выкарыстання, ад паставы ў іх залежыць і кошт кармоў. Не злы забываць, што кармы ў расходах на свінагадоўлю займаюць каля 50 проц. Таму адна з галоўных крыніц рэнтабельнасці жывёлагадоўчых саўгасаў—гэта падзешаўленне кармоў.

Спецыялізаваны саўгас. У БССР-101 свінагадоўчы саўгас 118 жывёлагадоўчых, прычым свінагадоўчыя саўгасы маюць каля 14 тысяч галоў буйнай рагатай жывёлы.

Спецыялізацыя раду саўгасаў устанаўлялася выпадкова а часам нават і па шкодніку. Свінарнікі нярэдка будаваліся на балотах багатыя лугі свінагадоўчых саўгасаў поўнасю на выкарыстоўванне, свінагадоўчыя саўгасы мелі малую ворную плошчу, тым часам як жывёлагадоўчы, маючы мала пярэбы ў канцэнтратах, атрымалі больш паш. ці, затое мала лугу і т. д.

Возьмем для прыкладу хоць-бы тых-ж саўгасы: «Кухцічы» і «Удзянка».

Саўгас «Кухцічы» мае 326 га ў большасці высокакаснай сенажаці. Пры 149 гатовах буйнай рагатай жывёлы (уклучаючы маладняк) і 59 конях (таксама з маладняком) выходзіць нават лішак сенажаці, ад

50 да 60 га, які перадаецца іншым свідкоўскасцю, што знаходзяцца на адлегласці 50—80 кілометраў ад «Кухні».

Соборас «Мэзгэйтшэ» пры 260 гал. буйнай рагатай жывёлы і 43 ко-
вых (таксама ўключаючы маладняк) мае толькі 172 га сенажаці гор-
шай якасці і адчувае недахоп у сене.

Зусім інший малюнок на ворній площині: соўгас «Ўздзянка», не маючы ніводнай свінні, карыстаецца поўга, а соўгас «Кухцічы», з двухтысячным пагоўкам, мае поўга. Каме галі к такой «спецыялізацыі» наўрад ці патрэбны.

Пленум ЦК КП(б)Б даў дирекцыю і значэнне, у адпаведнасці з кармавой базай, свінё і харахаванне і бонусу разлітку жыве тую— у свінагадоўчыя соўгасці. Значна стварае, дапамагае, вазьзя спецыялізацыя, ствараюцца ўмоўныя для свінё і развароту соўгасці жыве тую— і дадулі.

Головний зусилля зупинилося і виявлялося правесці розмірковування і з'ясувати, чи можна в умовах союзних БССР, згідно з рішенням і пенського членства ЦК КК(б)П.

«Раставіць пагалоўе бачкі і багатыя жывёлы і свіней па соў-
лах у адпаведнасці з магчымасцямі стварэння ў кожным соў-
лаве спецыяльнай уласнай крэмавой базы».

Их выжигали, мучили, били, но со временем беды забывались. Упрямые и неуступчивые, они не считались с чуждыми традициями, а бились, как волки, за свободу. А ведь тогда, в те времена, когда в Европе и Америке уже появились первые автомобили, в Китае не было даже лошадей. И в то время, когда в Европе и Америке уже появились первые самолеты, в Китае не было даже паровозов. И в то время, когда в Европе и Америке уже появились первые автомобили, в Китае не было даже лошадей. И в то время, когда в Европе и Америке уже появились первые самолеты, в Китае не было даже паровозов.

Укажам, як неможливо збільшити продуктивність падиходу до 100% і більше, як складно це зробити в умовах «Кухніч» і перекідка яго ў соўгас «Уздзянка» — на відлеглосць 1 кілометр. Наўрад чи апраудаецца затрата вялікіх грошай на стварэнне новых свінарнікаў у соўгасе «Уздзянка», калі ў «Кухнічах» свінарнікі будуць пуставаць.

У сённяшнім сутасе забясе а так канцэтраваць кармамі з 16 проц. дондзе да 40-50 проц. заат у чынь сутасны узровень ураджайнасці, а ён павінен і будзе з года ў год расці.

Винясау і сепакосу будзе таке сама диво! Аднадзе неабходнасць перадаць чыму да таім суправам. Кожнаму чына, што там, дзе сёнь будымак, і людзі, не сёна павяна і сёна к жывеце, а жывеца к сёну.

Выявлять загляни соотвасу все-ж будучь радки бо неабходнаю умова для гэтага з'яўляецца тэрытарыяльная блізкасць. Наяўнасць гэтых матываў у спалучэнні са спрыяючым размяшчэннем дазваляе правесці гэтае нашых соотвасу. Наш новы соотвас не будзе гігантам. Яго паказчыкі: ворыза—974 га, лугу—300 га, пашы—180 га, свінен—2000 галоу, буіная рагатай жывёлы 400—500 галоу, коней 100—110, трактароў—7.

Зоотехнічна і ветеринарна робота. Зусім правильна різка оцінка, дана пленумом ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б становить справу. Яна ў поўнай меры датычыць і тых саўгасаў, якія, хоць і насычаны спецыялістамі, але работу арганізавалі слаба, са спазненнем, або зусім не праводзілі элементарных зоотехнічных мерапрыемстваў, прычым ніякіх практычных вынікаў з іх не рабілі.

Таким змуляється і союзе «хуліганів». Улік приплоду, панипарты-
вання матак, узважвання парасит і цявиг, аналіз матака і т. д. і т. п.

M2

XC

V

ДО

10

10

02

ЛС

43

да

сп

pa

танніў, звязаных з конскім пагалоўем, укажам на ўсім вядомы сродак выкарыстання быкоў і ялавых кароў. Трэба проста сказаць, што кіравнікі гаспадарак недацэнвваюць звязаных з гэтым магчымасці, і зусім бесклапотна адносяцца да іх партыйныя арганізацыі.

Надаўна мы пачалі абучаць рагатую жывёлу для транспартных мэт, што выклікала з боку многіх, нават партыйцаў, насьмешкі. Аднак, мы разлічваем, што праз месяц-паўтара ўсе ўнутраныя перавозкі будзем праводзіць толькі на буйнай рагатай жывёле.

Сувязь з калгасамі. Стада калгасных таварных фермаў асабліва свінное, можа паляпшацца ў значнай меры за дэкасоўгасаў. Пры гэтым парасяць па нарадах і абмен сьвінамі так як у соўгасе не пакіне да ўзнаўлення, — вось шлях, па якім пачынаюць дэкасоўгасы калгасным фермам. Соўгас «Кухцічы» гэту работу яшчэ толькі пачаў. Поніжсцю ўкамплектаваны адрозны калгасныя фермы і калгасныя яшчэ некалькі. Свінагадоўчы соўгас «Кухцічы» атрымаў у рэсп. Таму большасць калгасных свінных доўрых фермаў, якія мінюць пераходзістую жывёлу, атрымваюць з соўгасу «Кухцічы» у іх адрозку абмену на аднаведную кожную пачынаюць даваць дапамогу.

Шэфства соўгасу над калгаснымі жыллагадоўчымі фермамі дапаможа поспеху звышхвучобы.

Навышчэнне матэрыяльна-культурнага ўзроўню рабочых соўгасаў. Соўгас «Кухцічы» мае цэлы шэраг мерапрыемстваў, якіх не мае ні адна з іншых соўгасаў. Цяпер у соўгасе «Кухцічы» праводзіцца шэраг мерапрыемстваў, якіх не мае ні адна з іншых соўгасаў. Цяпер у соўгасе «Кухцічы» праводзіцца шэраг мерапрыемстваў, якіх не мае ні адна з іншых соўгасаў.

Сильнейшым чынам пачынаюць з'яўляцца ў соўгасе «Кухцічы» меры па павышэнню культурнага ўзроўню рабочых. На пераходзістым годзе ў соўгасе «Кухцічы» праводзіцца шэраг мерапрыемстваў, якіх не мае ні адна з іншых соўгасаў. Цяпер у соўгасе «Кухцічы» праводзіцца шэраг мерапрыемстваў, якіх не мае ні адна з іншых соўгасаў.

Немалаважную ролю адыгралі льготы, усталяваныя для свінных роў, як падучай прафесіі, і рабочых. У соўгасе «Кухцічы» ўсталяваны 5 год. У параўнанні з іншымі соўгасамі яны меюць перавагу ў норму прадуктаў і промтавараў, дадатковыя адначынкі і перавагі ў іншых льгот.

Ініцыятарам гэтага важнейшага мерапрыемства быў соўгас «Кухцічы». Асобым рашэннем ЦП РЖС прызначана раб. соўгасам усіх соўгасаў БССР выкарыстаць вопыт «Кухцічы», выходзячы з мясцовых умоў. Зараз ужо ў дзесяціх соўгасах БССР утварыліся перавагі для рабочых вядучых прафесій і рабочых з вялікім стажаў.

Партарганізацыя соўгаса «Кухцічы» мае 17 членаў і кандыдатаў і 5 спачываючых. Яна падзелена на дзве пярвыя партарганізацыі — палова цеха і свінафермы, на чале якіх стаяць партаргі. Пярвыя партарганізацыі кіруюцца палітадзелам, праз партаргаў.

Акрамя зусім чоткага кола партыябавязкаў, кожны партыец атрымлівае палітмаг на 10 дзён з указаннем даручэнняў, якія ён павінен выканаць. Партыярады павінаюць даваць карціцы, калі пратрыма пастаўлен кантроль і дапамога пачынаюць таварышам. Яны вучаць як трэба працаваць, уцягваюць усю арганізацыю ў планавую, канкрэтную работу.

* *

За чарговымі сельска-гаспадарчымі кампаніямі не забываем агульных палітычных пытанняў. Даклад аб апошніх падзеях у Германіі выклікаў вялікую зацікаўленасць рабочых. Штодзень, за 20—30 мінут да пачатку работы, дэжурны палітаддзельца афармляе аб палітычных навінах, увязваючы іх з чарговымі работамі саўгаса. Восем чаму дагэрміновае выкананне соўгасам гэтага плана хтэлазды расцэньвалася кожным рабочым саўгаса, як палітычная перамога.

За год вырас партыйны актыў рабочых, узмацнілася партарганізацыя, расце камсамол. У рэзультатэ паспяховы працяг уборка, уважлівей сочаць за якасцю работы.

Гістарычныя словы т. Сталіна на XVI з'ездзе аб тым, што: «Справу жывёлагадоўлі павінны ўзяць у свае рукі уся партыя, усе нашы работнікі, партыйныя і беспартыйныя, маючы на ўвазе, што праблема жывёлагадоўлі з'яўляецца зараз такой-жа першачарговай праблемай, якая была учора ўжо вырашаная з поспехам праблема зернавая», не толькі сталі агульнавядомы, але і практычна ператвараюцца у жыццё.

Аднак, галоўная работа яшчэ ўперадзе, і мы апраўдаем словы правадыра:

«Совецкія людзі, браўшыя не адну сур'ёзную перашкоду на шляху да мэты, змогуць узяць і гэту перашкоду».

Дыктанджы і дэпутаты БССР і вышэйшых дзяржаўных органаў паказчыкі на ўзнаўленню стада, стварэнню ўстойлівай кармавой базы і войдуць у перадавыя шэрагі саўгасаў БССР.

В. Нодаль

Аб пэлітыцы савецкага гандлю

Советські гандаль — гэта гандаль без прыватнікаў, без капіталістаў

«Мы дабіліся таго, што за апошні перыяд выніклі з дава-
звароту прыватнага гандляра, купца, пасрэдняка ўсё, чым мы
(І. Сталін).

[illegible]

Совенкі гандаль—гэта гандаль, які развіваецца на аснове слабортнасьці прасоўных сьстэм пад кантраляваным дзяржавы і яе кантролем. Пытанне аб тым, колькі тавараў, іх якасьці і колькасьці, будзе перадаваць у першую чаргу ў залежнасьці ад таго, як арганізаваны гэты перадаваць, забяспечвае найбольш хутка і гэтае прасоўнае тавараў спажывецца.

Резка ўзрастаюць магчымасці адваротнага ўздзеяння таваразвароту на развіццё прамысловасці у паравнанні з усімі панярэднімі тэмпамі развіцця таваразвароту ў нашай краіне.

У рамках 17 партійних конференцій спеціально залісав

«Разгортванне тавараўзастае—і перш за ўсё розніцы і праяўленне прынцыпа гаспадарчага разліку ва ўсёй гаспадарчай рабоце з'яўляецца важнейшым стымулам для выяўлення наяўных у нашай гаспадарцы атрыманы і далёка яшчэ нявыкарыстаных рэзерваў».

Совецькі гандаль—такі гандаль, які ліквідує усякія астатки метадаў гандлёвай работы, характерных і уласцівых у той ці іншай форме капіталістычнаму гандлю.

Советські гандаль—гандаль поўнасьцю пастаўлены на службу вытворчасці, садзейнічаючы ўзмацненню соцыялістычных адносін да працы і развіццю соцыялістычных форм арганізацыі працы.

Усе гэтыя задачы найбольш выразна сфармуляваны ў прамове тав. Сталіна на XVII партз'ездзе:

«Каб эканамічнае жыццё краіны магло забіць ключом, а прамысловасць і сельская гаспадарка мелі стымул к далейшаму росту сваёй прадукцыі, трэба мець яшчэ адну умову, а іменна, разгорнуты таваразварот паміж горадамі і вёскай, паміж раёнамі і абласцямі краіны, паміж рознымі галінамі пераходнай гаспадаркі. Неабходна, каб краіна была пакрыта багатай сеткай гандлевых баз, магазінаў, крам. Неабходна, каб на каналах гэтых баз, магазінаў, крам безупынна цыркулявалі тавары ад месца вытворчасці да спажываўца. Неабходна, каб у гэту справу былі ўцягнуты і дзяржаўная гандлёвая сетка, і мясцовая прамысловасць, і калгасы, і аднаасобныя сяляне.

Гэта і называецца ў нас разгорнутым савецкім гандлем, гандлем без капіталістаў, гандлем без спекулянтаў».

Якія-ж асаблівасці савецкага гандлю ў другой пяцігодцы?

Першая—мяняецца расстаноўка прамысловасці і адпаведна з гэтым па-новаму ўстаюць цэлы рад задач гандлю.

Побач з ўзмацненнем мясцовай прамысловасці мяняецца само размяшчэнне дзяржаўнай і харчовай прамысловасці, якія належаюцца да крыніц сыравіны і раёнаў спажывання.

Набліжэнне прадпрыемстваў да раёнаў сыравіны і спажывання стварае асабліва спрыяючыя умовы для ажыццяўлення адваротнага ўздзеяння на паасобныя прадпрыемствы, для прынасаблення іх вытворчасці да канкрэтных патрэб данага раёна, данай групы спажываўцоў.

Другая—агромны рост рэсурсаў у краіне, пры адначасовым росце культуры і ўзроўню гідзе к таму, што вырастае попыт на тавары больш высокай якасці і рознастайнага асартымента.

Трэцяя—савецкі гандаль у другой пяцігодцы будзе развівацца ў абставінах няўхільнага зніжэння цэн і што тэсмама спрыяе павышаным патрабаванням к асартыменту і якасці тавараў.

Чацвёртая—гандаль будзе развівацца на аснове спалучэння двух форм: закрытай і адкрытай, пры няўхільным і сістэматычным росце адкрытага гандлю.

Пятая—роствозможнасці калгаснай вёскі мяняе старыя ўяўленні аб пошыце горада і вёскі. Той факт, што к канцу другой пяцігодкі жыццёвы ўзровень калгасніка будзе вышэй жыццёвага ўзроўню зможнай сільскай гаспадаркі 1927 г., гаворыць сам за сябе, гаворыць аб росце магчымасцей калгаснага сялянства задавальняць свае бытавыя патрэбнасці.

Правільная арганізацыя савецкага гандлю немагчыма без штодзённай разгорнутай барацьбы на два фронты: супроць празапартуістычных спроб падмяніць савецкі гандаль так званым чыстым гандлем, арганічна не звязаным з усімі працэсамі арганізацыі соцыялістычнай вытворчасці і супроць лявацкіх спроб пераскочыць праз этапы савецкага гандлю.

Мы маем зараз дзве формы снабжэння, гандлёвага абслугоўвання: закрытую і адкрытую. На 1 студзеня г.г. створана 2442 орсы, якімі ахоплены 16.429.300 рабочых, служачых і членаў іх сямействаў.

Ранішчае значэнне ў сістэме снабжэння рабочых вядучых галін гаспадаркі маюць орэы, што выдаць хоць-бы з таго, што па НКПС орэы ахопліваюць 100 проц. усіх рабочых, па цяжкай прамысловасці Саюза — да 70 проц. усіх рабочых, па легкой прамысловасці — 45 проц.

Па працягу ўсёй другой пяцігодкі будучь існаваць абедзве формы снабжэння—закрытая і адкрытая. Суадносіны паміж імі, натуральна, будучь мяняцца. При захаванні ў асноўным колькасці прадуктаў, адпускаемых праз закрытую форму снабжэння мы будзем мець паралельна ўзможны рост адкрытага гандлю, які ахоплівае ідзін прадукт за другім, адну абласць за другою. Калі ў пачатку другой пяцігодкі пераважную ролю адыгрываў закрытыя формы снабжэння, то ў другой палове п'яцігодкі такае роля будзе належаць бесспрэчна адкрытым формам гандлю.

Увесь прывод дзяржаўных рэсурсаў ад загатэзак, ад пашырэння прадукцыйнасці, пойдзе ў павялічэнне сваёй частцы іменна на разгортванне адкрытага гандлю.

Орэы стварылі прадпасылкі для аслаблення ўраўняўкі ўнутры гаспадарства. Але закрытая сістэма снабжэння не зможа звыспеціць поўную адпаведнасць грашоватага заробтку з нормай снабжэння. Тым часам задача прадвызначыць гэтыя ўраўняўкі ў сучасны момант заклядаецца ў тым, каб адпавядаць патрэбнасці рабочых з заробкам у 200—250 руб. у месяц, а таксама рабочых і спэцыялістаў з заробкам у 500—700 руб. у месяц. Таму вельмі дадаткам да перамяшчэння снабжэння з закрытага адкрытага гандлю, які стымуе цікавасць рабочых у расце прадукцыйнасці і прадукцыі, у пашырэнні вытворчасці, у павелічэнні ўласнага гандлю і разрада ў вынішні.

Якім чынам будзе ажыццяўлен пераход ад двух форм арганізацыі гандлю—адкрытай і закрытай—да аднаго, поўнасна адкрытага, разгорнутага гандлю?

Зараз можна гаварыць толькі аб асноўных контурах. З двух канцоў трэба падыходзіць да ліквідацыі цэнтралізаванага размеркавання: аднаго разгортваць адкрыты гандаль (гэта і намечана ў плане на 1944 г. адпаведна вага адкрытага гандлю павялічваецца да 25 проц. у агульным таваразвароце); аднаго асаба павялічыць рэсурсы снабжэння закрытай сечі не з ліку павелічэння водпуску дзяржаўных фондаў наасобным орсам і ЗРК (гэтыя рэсурсы застаюцца нязменнымі), а за лік росту таварнасна ўласнай гаспадаркі, і, што асабліва важна, за лік пашырэння загатоўак фабрыкамі, заводамі, спажывакаперацый.

Даволі сказаць, што к канцу другой п'яцігодкі паступленне мяса з цэнтральных гаспадарак павялічыцца ў 8 раз; матака і малочных прадуктаў—у 3 разы; бульбы—у 2 разы; гародніны—у 3 разы. Каті пры гэтым улічыць тэмпы росту каласнага гандлю, то зусім вядома стануць крывыя пашырэння гандлю орсам.

Адкрыты гандаль адрозніваецца ад закрытага больш высокімі цэнамі і адменай абмежавання водпуску наасобных тавараў у адны рукі.

Узровень цен вызначаецца колькасцю прадуктаў, якія могуць быць прададзены праз адкрытую сеч, і станам цен на калгасным рынку. Адсюль зусім вядома тэндэнцыя к сістэматычнаму і нязменнаму зніжэнню цен, бо колькасць прадуктаў у нас увесь час будзе павялічвацца, а тым самым будзе расці і кола асоб, якія могуць карыстацца адкрытым гандлем.

Рэалізацыя дырэктывы партыі аб ўсямерным павелічэнні ў вытворчасці харчовых і прамысловых тавараў дае ўжо ў 1934 годзе магчымасць далейшага зніжэння цэн на тавары, прадаваемыя ў адкрытай гандлю. Па сутнасці такое зніжэнне мы пачалі ўжо праводзіць. Зніжэнні цэны на хлеб, канцэсерскія вырабы, мяса, масла, шкі, трышчэрныя ткані і т. д. Гэта зніжэнне будзе праводзіцца па плане, выходзячы не з выпадковага сцяжэння акалішчэння на рынку, а з прынцыпа забяспечання ўстойлівага ўзроўню цэн.

Адкрыты гандаль мае рашаючае значэнне ў барацьбе за зніжэнне цэн на калгасным рынку. Іменна разгортванне адкрытага гандлю і забяспечыла пэўную ўстойлівасць і зніжэнне калгасных цэн.

Калгасныя цэны—як-бы спадарожнікі цэн адкрытага гандлю. Яны бываюць то некалькі ніжэй, то вышэй за калгасныя. У момант сезоннай выкідкі тавараў на рынак цэны калгасныя і калгасныя кароткі час могуць аказацца ніжэй дзяржаўнай цаны ў адкрытым гандлю. Некаторыя з гэтых рэчаў могуць быць перададзеныя ў дзяржаву рэагаваць на кожнае кан'юктурнае змяненне на рынку. Такія цэны не з'яўляюцца няправільнымі. Няправільны таму, што тады цэны дзяржаўныя і калгасныя аператыўнага адкрытага гандлю ўвесь час хісталіся-б, знаходзячыся ў залежнасці ад выпадковых з'яў, а не ад колькасці прадуктаў, выкінутых на рынак, невыпадкова і на прадстаўленні прадуктаў.

Зніжаючы цэны, гандлюючыя арганізацыі павінны кожны раз улічваць агульнае становішча рынку, рост калгаснага гандлю і колькасць прадуктаў, якая можа быць выкінута пролетарскай дзяржавай праз кааперацыю і дзяржгандаль. На ўзровень цэн, устанаўліваюцца дзяржавай, у адпаведнасці з гэтым калгасныя прадуктаў не могуць быць скасаваны, а толькі перададзеныя ў дзяржаву, калі гэта не ўключае ў распараджэнне калгасаў і калгаснікаў і рэалізуюцца імі ў парадку калгаснага гандлю. Вось чаму барацьба за ўсямернае разгортванне калгаснага гандлю, пры гэтым разгортванні і прадстаўленні прадуктаў пролетарскай дзяржавы, дае нам магчымасць ужо ў бліжэйшыя гады дабіцца зніжэння цэн на ўсе харчовыя і прамысловыя тавары.

Адкрыты гандаль, халіце ўжо баралася з усім пачаткам. Рэалізацыя значэнне набыў гандаль хлебам. У першым 1934 г. хлеб у адкрытай гандлю 500 з лішнім тысячам.

Аб памерах адкрытага гандлю хлебам дэпоў ацэнка ў наступных лічбах:

У чацвертым квартале 1933 года ў параўнанні з першым кварталам было прададзена ў 25 раз больш хлеба. У 1933—34 г. праз адкрыты хлебны гандаль будзе рэалізавана прыкладна 20—25 проц. усяго хлеба, што спадарожнічае ў гарадах і сельскіх пунктах гарадскога тыпу.

Хуткасць адмены нармавання залежыць не толькі ад тэмпы разгортвання адкрытага гандлю, але і ад поспеху самаго адкрытага гандлю: арганізацыя рабочага снабжэння, оўска, павелічэнне водпуску прадуктаў рабочым за гэтыя пачаткі рэалізацыі загатоўкі, асабліва харчовай базы ўсё гэта буйнейшы ўклад у справу адмены нармавання.

Калгасны гандаль

Для ўсёй дзяржавы пяцігодкі захоўваюцца два метады рэалізацыі сельска-гаспадарчых прадуктаў: цэнтралізаваныя загатоўкі і калгасны гандаль.

На шпращу другой п'ятигодки будзе няўхільна расці удзельная вага калгаснага гандлю і павялічэнне амаль у два разы. Удзельная вага зернавых прадуктаў вырасце у 3 з лішнім разе, мяса — у 4,5 разе, малочных прадуктаў — у 1,7 разе, бульбы — у 1,7 разе, гародніны — у 2 з лішнім разе.

Калгасны гадагш боддог рашны ях за лх хатанга гаснадаркї калгас-
ніка, так, т у асаб ивасни, за лх ивасни, яхю калгасник атримли-
вае за працанди. Давот, сказць, што 20 проц. уеїх сел хат-гаснадар-
чых прадуктау яхїя будучь настунаць у горад к калгасу другої на д-
годкї, прыпадае на прадукты хатанга гаснадаркї калгасніка. На мес-
ных прадуктау, гэты процант павышаецца дават д. 25

Урад пазначы зніжэнне цен каласалася гадзію к канцу другой пяцігодкі ў параўнанні з 1932 годам у 3—4 разы. Гэта азначае значнае зніжэнне цен тарыхавых і прамісловых і прадуктаў сельскай гаспадаркі, а на радзі прадуктаў сельскай гаспадаркі і цен дзяржаўных загатоўак.

Гэты працэс збліжэння цэн немі уца павялічэ скароты на амене
арганізацыі самога калгаснага гандлю. Зараз пераважнае месца ў да-
ходаў ад калгаснага гандлю падае на перасылку ў адрозненні ад
нікам яго прадуктаў на гарадскім рынку

На мереи збліжэння цен гарадскога рынку з цэнамі аптвых таварак на месцы вытворчасці (дэцэнтралізаваныя загатоўкі), натуральна, расці імгненнае коштаў на месцы. Такім чынам перына з'явілася, як і агульнае падзенне ў гэтай пяцігодкі, заключаецца ў тым, што ў гэтым перыядзе ўдзяленне ўдзялае зніжэння ролі рэальнага зніжэння ў цэнах на месцы рэжыяй, што было ў перыяде пераходу ад дэцэнтралізаваных рашэнняў, як гарадставікоў, на месцы рэжыяй, да агульнага рэжыяй.

Другое изменение было сделано на основании замечаний, высказанных в ходе дискуссии. В частности, в разделе 1.1.1. было добавлено предложение, касающееся необходимости проведения исследований в области разработки методов оценки воздействия на окружающую среду при проектировании и строительстве объектов, подлежащих лицензированию.

Важнейшая задача. Являясь членом Коммунистической партии, я должен не только бороться за то, чтобы наша партия гандлю, заключающая

На-не-мале, ва усямерным узмозненні барацьбы за поўнае, безме-
ворачнае выкананне абавязанасцяў перад дзяржавай. Выкананне
планаў паставак і цэнтралізаваных заготовак—первейшая умова за-
лейшага раіортвання калгаснага гандлю.

Па-другое, а што ізначыць сур'езнае спрыць спэкуляцый, спекулянтаў, перакупшчыкаў. Цель а п'янім агу заб'язвае, што і — сур'язна рынак — адзін з сур'езнейшых участкаў аказвае і дапамагае, калі вох сутычак, участках, куды спыняюцца амаганні даг'омслага, аса с'едабітага яшчэ кулацтва.

Па-трэцяе, у лепшай арганізацыі базарнага гандлю, у сім'ях і адзінага центра кіраўніцтва гэтым гандлем, у аб'яднанні намаганняў гандлюючых арганізацый, органаў міліцыі і суда, у барацьбе са сапраўдную савецкую арганізацыю кожнага базара.

Пачацвёртае, ва усямерным узмацненні і разгортванні дэцэнтра-
лізаваных заготовак па савецкіх цэнах і савецкімі метадамі.

Паллятае, ва ўзмацненні ролі калгасаў і сельпо ў арганізацыі збыту прадуктаў паасобных калгаснікаў як у парадку закупкі на месцы, так і ў парадку арганізацыі камісійнай прадажы.

Пытанні цэнаўтварэння і палітыкі цэн

У СССР цэны ўстанаўляюцца органамі пролетарскай дыктатуры, чыходзячы з канкрэтных патрэбаў сацыялістычнага будаўніцтва на даным этапе, з неабходнасці забяспечыць пыхільнае умацаванне саюза рабочага класа і працоўнага сялянства. Узровень і размеры цэн у кожным даным перыяд сацыялістычнага развіцця падначалены задачам нацыянальнага ўзмацнення прадукцыйных сіл сацыялізма і сацыялістычных вытворчых адносін. Не толькі цяпер, але і на ўсіх пачатковых этапах наша цэна з'яўляецца важным інструментам пролетарскай дыктатуры ў класавым барацьбе за выцясненне і абмежаванне, а потым і ліквідацыю капіталістычных элементаў.

Роля цэны як інструмента разгорнутага сацыялістычнага будаўніцтва асабліва ўзрасла зараз, пасля рашучых перамог камгаснага ладу, завяршэння пабудовы фундамента сацыялізма, калі ў руках пролетарскай дзяржавы скапіліся значныя прадукцыя буйнай прамысловасці, пераважна часткі прадукцыі прамкааперацыі і прадукцыі сельскага гаспадарства, калі мы перайшлі к разгортванню савецкага гандлю, «гандлю без капіталістаў малых і вялікіх» (І. Сталін). Органы пролетарскай дыктатуры зараз вызначаюць цэны не толькі на тавары, якія вырабляюцца прадпрыемствамі нацыянальна-сацыялістычнага тыпу, але і на частковую частку прадукцыі сацыялістычных прадпрыемстваў. Дзяржава вызначае цэны амаль на ўсе прадукты прамкааперацыі (дзённымі шпаламі, у асобных рэчах і груп тавараў); дзяржава вызначае цэны на частку сельска-гаспадарчых прадуктаў, якая ідзе ў паратку сувязі з кантрактацыі; дзяржава рэгулюе цэны (з данамогаю канвенцыі) на значную частку сельска-гаспадарчых прадуктаў, што з'яўляюцца рознымі загатоўчымі арганізацыямі ў перыяд разгортвання камгаснага гандлю (дэцэнтралізаваныя загатоўкі).

Савецкая палітыка цэн з'яўляецца і з'яўляецца буйнейшым фактарам перапамеркавання народнага даходу ў інтарэсах забяспечання плацэннага і развіцця сацыялістычнага нацыянальнага будаўніцтва, прамысловасці і гандлю, пры абавязковым захаванні і ўмацаванні саюза рабочага класа з сялянствам, саюза, які ператвараецца цяпер у саюз рабочых і селян-калгаснікаў, будуючых «соцыялізм» (В. Молатаў).

І на даным этапе, ва ўмовах зацверднення пабудовы фундамента сацыялістычнай эканомікі, пры наяўнасці ў руках дзяржавы такіх рычагоў уздзеяння як сістэма гаспадарчага разліку і кантроль рублём, ва ўмовах апрамысленага росту свядомасці пролетарскіх мас, палітыка зніжэння цэн застаецца важнейшым рычагом у барацьбе за палепшанне арганізацыі работы кожнага наасобнага прадпрыемства і галін прамысловасці ў цэлым.

У ўстаноўцы адеутнасці прыватна-капіталістычнай вытворчасці і прыватнага гандлю, ва ўмовах, калі цэны ўстанаўляюцца на пераважную большасць тавараў дзяржавай у планавым парадку, выходзячы з інтарэсаў дзяржавы у цэлым, з народна-гаспадарчага плана, сама палітыка зніжэння цэн падначалена агульнаму плану развіцця краіны і ўваходзіць у гэты план як асноўная яго частка. Палітыка зніжэння цэн базіруецца на абавязковым выкананні колькасных і якасных паказчыкаў усіх галін у цэлым і кожнай галіны паасобку.

Зніжэнне цэн у другой пачатковай ахопіць прадукцыю дзяржаўнай прамысловасці прамкааперацыі і камгаснага гандлю. Рознічныя цэны

дзяржаўна-кааперацыйнага гандлю будучы зніжаны да 65 проц. Цэны на калгасных базах у 3—4 разы. Само зніжэнне цэн на прадукты прамісловасці будзе адпавядаць паступова з года ў год нарастаючымі тэмпамі. Ужо ў гэтым годзе цэны на рад тавараў зніжаны.

Зніжэнне цэн у сістэме савецкага гандлю, тэмпы гэтага зніжэння залежаць, па-першае, ад палення для работ саміх гандлюючых арганізацый, па-другое, ад тэмпаў зніжэння сабекошту і павышэння прадукцыінасці працы ў лёгкай харчовай прамысловасці, па-трэцяе, ад таго, як будзе рэалізавана дырэктыва партыі аб усямерным павышэнні якасці вырабаў.

Чым больш накапленняў атрымае прамысловасць для палепшэння сваёй уласнай работы, тым хутчэй можна будзе зніжаць цэны. Натуральна, што гэта зніжэнне будзе датычыць толькі цэн адкрытага гандлю, паколькі цэны закрытага гандлю і так даволі нізкі.

Бараньба за савецкую палітыку пэні—важнейшы ўчастак класовай барацьбы. Аляксандар Лежкоўскі лічыў у гэтым цэн мае рашучае значэнне для ўсяго плана соцыялістычнага будаўніцтва, для выканання плана другой пяцігодкі. Вось чаму да гэтага ўчастка павінна быць усямерна прыцягнута увага ўсіх партыйных арганізацый, усіх членаў партыі і самых шырокіх мас працоўных горада і вёскі.

У практыцы ж работы гандлюючых арганізацый (спажывкааперацыі, орсав, дзяржгандлю) часта не выквіт «стары няманскі дух», тэндэнцыі абману і абкрадвання шырокіх мас спажывцоў.

На пасабных участках гандлю часта месца выпадкі прамога парушэння савецкай палітыкі цэн (назвычайна павышэнне цэн) і ў цэлым—палітыкі савецкага гандлю, што выклікала неабходнасць вынасіць ЦК ВКП(б) спецыяльныя пастановы аб бярэжлівасці з абваганнем, амерганнем спажывцоў і тармажэнні рознічных цэн у гандлі.

У пастанове ЦК ВКП(б) ад 26 ліпеня г. г. ўказваецца, што:

«У радзе магазінаў спажывецкай кааперацыі, орсав і дзяржгандлю маюць месца шматлікія выпадкі злоўжыванняў—абважвання, амервання спажывцоў, канстатацыі пры прадэжы няверных вагаў, гираў, мераў і тэкама грубая скупка і ўстаноўленых цэн».

Гэтая пастанова—серыя перабудова. Яна аб'яўляе ўсе гандлюючыя арганізацыі, орсавы наладу і ўсе партыйныя арганізацыі павесіць рашучую і бязвыступную барацьбу з абваганнем спажывцоў і парушэннем савецкай палітыкі цэн і гандлю.

Для савецкага гандлю, як і для ўсёй народнай гаспадаркі, перыяд між 1926 і 1929 годамі быў перыядам вельмі арганізацыйна перабудовы, калі забяспечыта змяніў рост таваразвароту і частковае палепшэнне метадаў гандлю. Асноўныя лініі гэтай перабудовы былі пачаты ўжо ад 12 мая 1931 г. і развіты ў радзе паследуючых рашэнняў партыі:

Асноўнымі момантамі гэтай перабудовы былі:

1. Ліквідацыя манополіі спажывецкай кааперацыі, ўключэнне метадаў соцыялістычнага саборніцтва ў гандлі на аснове ўдзелу некалькіх гандлёвых сістэм (кааперацыя, дзяржгандаль, прамысловасць, калгасы, промжааперацыя і т. д.).

2. Перабудова аптовага гандлю на аснове прыняцця прамысловасці, побач з захаваннем часткі аптовых функцый у руках спажывкааперацыі і дзяржгандлю. Была створана сець абласных гандлёвых баз прамысловасці і мікраенных баз спажывкааперацыі і дзяржганд-

длю. Гэта перабудова стварыла неабходныя ўмовы для сапраўднага павароту кааперацыі і дзяржгандлю тварам да розніцы.

3. Разгорнутая пастаўка пытання аб магазіне і сельпо, як асноўных прадпрыемствах гандлю, правільная арганізацыя работы якіх павінна вызначыць увесь змест дзейнасці арганізацый, кіруютых гандлем.

4. Прыцягненне прамысловасці, прадпрыемстваў да арганізацыі рабочага снабжэння (стварэнне орсав, падначаленне ЗРК заводскім ніцтвам).

5. Арганізацыя побач з закрытым гандлем (ОРС, ЗРК) сеткі прадпрыемстваў, адкрыта гандлюючых, абслугоўваючых усе групы спажывцоўных без усякіх абмежаванняў;

6. Узмацненне арганізацыйнага ўздзеяння сістэмы савецкага гандлю на прадпрыемствы прамысловасці. І аспадарча-разліковыя дагавары прадстаўляюць гандлюючым прадпрыемствам права выбару, адбору, створэння, пераходу, уздзеянне сістэмы на іхніх заказаў і прадукцыі, меры рэагавання на іхні стан, а таксама абавязкі адпавядаць зыходнаму, абаў і прыспасобленне вытворчасці наасобных прадпрыемстваў да змяняючыхся густаў і патрэбнасцей рабочых і калгаснікаў.

7. Перабудова сістэмы заготовак, разгортванне калгаснага гандлю побач з пераходам (у адносінах большасці прадуктаў харчавання) ад метадаў кантракцыі к метадам аэзвязковай пастаўкі прадуктаў дзяржаве.

8. Перабудова сістэмы ўзаемаадносін унутры самога гандлю і паміж гандлюючымі і снабжаючымі арганізацыямі на аснове гаспадарча-разліковых дагавораў.

9. Сістэма гаспадарча-разліковых адносін дапамагае значнаму аздараўленню фінансавай гаспадаркі, прымусяшы кіраўнікоў і работнікаў пачаць лічыць грошы, разгарнуць барацьбу за эканомію матэрыялаў і прадукцыі.

10. Перабудова промкааперацыі, адмаўленне ад празмернай цэнтралізацыі кіравання, паварот промкааперацыі тварам да мясцовых рэсурсаў і звязанае з гэтым узмацненне уплыву гандлюючых арганізацый на іхніх прадпрыемстваў.

Гэта перабудова з'яўляецца неабходнай умовай стварэння абарачаемасці тавараў, якая павінна быць асноўнай умовай для арганізацыі, частковае (пакуль яшчэ зусім не так) і частковае абслугоўванне спажывцоў (спедыялізацыя гандлю, дастаўка тавараў на дом, сістэма папярэдніх заказаў і т. д.).

Аднак сучасны ўзровень арганізацыйнай работы савецкага гандлю ні ў якой меры не адпавядае задачам, пастаўленым партыяй на другую пяцігодку, а значнае гэтае завяртэнне. І гэта дзіва не аб гэтых падставах, як гэта думаюць некаторыя гандлюючыя арганізацыі, гутарка ідзе не аб змене вытворчых, а аб змене арганізацыйна-адміністрацыйнага. Гутарка ідзе аб перабудове ўсёй арганізацыі, пачынаючы з ніжэйшага звяна дзейнасці, ад яе матэрыяльнага базісу, дзе ствараюцца матэрыялы і ажыццё.

Капі для ўсёй мэтанай правільна, што аснова нашых цяжкасцей на даным этапе—гэта цяжкасці нашай арганізацыйнай работы, цяжкасці нашай арганізацыі кіравання, то гэта асабліва правільна ў адносінах сістэмы савецкага гандлю. І сапраўды:

«Мы маем такім чынам:

а) рост прадукцыі прамысловасці, у тым ліку прадукцыі па шырспажыву.

- б) рост прадукцыі сельскай гаспадаркі;
в) рост патрэбнасцей і попыту на прадукты і вырабы з боку працоўных мас горада і вёскі» (І. Сталін).

Механізм правільна арганізаванай сістэмы гандлю, якая забяспечыла-б безупынны рух тавараў ад месца вытворчасці да спажывца, якая стварыла-б дадатковыя стымулы для росту вытворчасці, для ўсеабаўшчага праспакавання і гэтак вытворчасці і змяняючыхся патрэбнасцей паасобных раёнаў, паасобных груп спажывцоў.

Новая абстаноўка, натуральна, уносіць і павінна ўнесці вялікі змест у сістэму работы спажывецкай канкрэцыі. У гэтым цяпер арганізацыянальная структура і сістэма работы яшчэ вельмі многа ад перахода, калі ўсе размыжковыліся з іх горада. Адсюль прамерзла і значна больш фармальная) цэнтралізацыя распадкажэння сродкамі, адсюль і развіццё сістэмы фінансавых узаемаадносін і элементы ўтрымання (адрозжэння адносінаў кожнаму сельскаму раёну і процанта на ўтрыманне райсаюзаў, райсаюзам—облспажываюсаюзаў, облспажываюсаюзам—Цэнтрсаюзаў).

Адсюль і прадуманая перамяшчэнне прадукцыі з горада ў сельскіх месцах, калі гэта, на пераходны перыяд, дазволіць змяняць функцыяналікі. Адсюль і механічны падыход да пытання аб райсаюзе, міжрайбазе, імкненне скацінаваць аптовы гандаль або ў райсаюзе, або ў міжрайбазе, тым часам як неабходны і райсаюзы і міжрайбазы.

У чым асаблівасці функцыянальнай структуры гандлю?

На-першае, ў забыцці самага галоўнага, асноўнага гандлю канкрэтным таварам. Ёсць таваразварот, але няма канкрэтнага тавара. Гэта, значыць, таваразварот, але не гандаль канкрэтнымі таварамі. Праверце, што такое ўсяго плана, але не план гандлю паасобнымі таварамі.

Сама сістэма і змест планавання адрозніваюцца зверху донизу. І ў гэтым — адрозненні ў функцыяналіцы. Тым часам зусім відавочна, што чым бліжэй зыход да спажывца, тым канкрэтней і гэтаксёб па вінен быць план.

На-другое, у забыцці інтэгральнага асноўнага прадметнага гандлю сельскай краіны. Не выпадкова-ж галоўная дзяля бярэцца ўнутры спажывецкай працы ўвесь час ідзе вакол пытанняў: даць ці не даць магазіну, сельскай гаспадарчай самастойнасці, ці даваць магазінам іх сродкі, ці даваць ім права купіць і ў іншых месцах, акрамя складаў сваёй арганізацыі.

На-трэцяе—у адсутнасці разумення і жадання рашуча перанесці ад метадаў работы, характэрных для 1929—31 гг. да метадаў разгорнутага савецкага гандлю (нерозуменне гэтага сказанага ў сістэме планавання, фінансавых узаемаадносін, пастаючых арганізацыяў і т. д.). Неабходнасць такога рашучага пераходу вынікае не толькі з таго, што зараз можна абыйсціся ўжо поўнасю без нармавання (такое нармаванне часткова яшчэ патрэбна), а з таго, што сам такі пераход паскарае працэс выжывання нармавання, паскарае магчымасць пераходу поўнасю да ненармаванага гандлю.

На-чацвёртае,—у захаванні элементаў старон сістэмы кіравання, калі камуністы не кіравалі, а ўправалі, калі побач з членамі праўдзішч Цэнтрсаюза і облсаюза існаваў інстытут загадчыкаў адзелаў. Праектаў, планаў—колько хоча, а вывучэнню рэчаіснасці, засваенню

Вырашэнь гэтага пытання трэба на месцы, улічваючы канкрэтную абстаноўку кожнага раёна. Перад міжрайбазамі мы павінны паставіць задачу вышукваць і захаваць дадатковыя таварныя рэсурсы. І тут павінна быць здаровае большае спэцыяльнае саборніцтва. Магчымасцей столькі, што работы хопіць і для райсаюза, і для міжрайбазы.

Самі міжрайбазы павінны быць ператвораны ў сапраўдныя гаспадарча-разліковыя арганізацыі. Спробы ператварыць базу ў склад обтсаюза, спробы арганізаваць работу такім чынам, што база не купіць, а для базы купіць толькі абстаўку, гэтыя спробы ўжо прызылі ў радзе месцаў з розу зусім нягодных і непатрэбных тавараў, да затаварвання баз. Сістэма ўдмаадносінаў паміж міжрайбазамі і гандлёвым кіраваннем, з адным органам абстаўкі, павінна быць гаспадарча-разліковая. База мае заказчы патрэбнага гандлю, гэта попыту, закупачныя органы абласных саюзаў дзейнічаюць на падставе гэтага заказу. Толькі на падставе гэтых удмаадносінаў мы перавярнем базы ў сапраўдныя гаспадарча-разліковыя арганізацыі.

Удмаадносіны між базай і сельпо павінны быць таксама пабудаваны на аснове заказу. Уся практыка арганізацыі хлебазакупак паказвае, што там, дзе пераняты на шрых работы па заказу, там дзе самі сельпо адмоўлялі ад афармлення заказу тавараў, сталіся чыныя прыслухоўвацца да таго, што патрэбна паасобным спажывцам, там і гандаль рэзка вырас і закупкі хлеба добра выконваюцца.

Асноўны недахоп пераважнай большасці абласных, краёвых саюзаў у тым і заключаецца, што сістэма кіравання не ўлічвае асаблівацей гандлю наогул і спецыяльных асаблівасцей савецкага гандлю. Кіраванне гандлем гэта значыць кіраванне пакупкамі і прадажам пэўных тавараў. Тым чынам уся сістэма арганізацыі з'яўляецца пераважна катарэньны тавар. Оптам кіруюць з аднаго цэнтру, розніцай—з другога.

Асноўная задача перабудовы ў тым і павінна заключацца, каб забяспечыць адзінае кіраванне гандлем зверху да нізу, з улікам асаблівасцей паасобных таварных груп.

У адзнаку адшматлікіх перабудов, якія былі за апошнія гады, зараз трэба дадаць тое, каб у прот увагі і сіл было кінута на умацаванне магазіна і сельпо, а перабудова ўсіх вышэйшых звяноў праводзіць, выходзячы з антаганізму і патрэбнасцей гэтага нізавога звяна.

Толькі так праведшы перабудову, атрымаем сапраўды працаздольны, максімальна ўшчыльнены, па-большэвіцку арганізаваны апарат.

Гандаль па працягу ўсёй другой пяцігодкі будзе ажыццяўляцца на аснове сумеснай работы некалькіх гандлюючых сістэм. Задача правадзімай арганізацыі гандлю ў тым і заключаецца, каб забяспечыць сапраўднае саборніцтва гэтых сістэм.

Калі выходзіць з тых тэндэнцый, якія ўжо выявіліся, можна зараз ужо гаварыць аб тым, што слабізенькая кааперацыя бярэ большы ўхыл у бок абслугоўвання вёскі, дзяржгандаль—у бок большага абслугоўвання горада. Але абсалютна няправільна было-б адсюль рабіць вывад, што дзяржгандлю няма чаго рабіць на вёсцы, а спажывааперацыя ў горадзе. Ператварэнне кожнага магазіна ў сапраўды культурнае прадпрыемства і кожнай гандлёвай сістэмы ў сапраўды ўзорную арганізацыю магчыма толькі пры ўмове сапраўднага саборніцтва, удзелу кожнай гандлёвай сістэмы ў рабоце і ў горадзе і на вёсцы.

Вывод з арганізацыі ўзорных унітарных саюзаў гэта лініі раз падвержыць кааперацыя і дзяржгандаль сапраўды саборнічаюць на леп-

шую арганізацыю гандлю. Кожнае новаўвядзенне ў адным магазіне хутка пераімаецца другім. Гэты вопыт трэба усямерна прадаваць. Гэта значыць, што кааперацыя павінна быць актыўным саўдзельнікам у арганізацыі адкрытага гандлю ў горадзе, аkurat так сама як дзяржгандаль павінен удзельнічаць у разгортванні гандлю на весцы.

Трэба, каб кожны работнік дзяржгандлю і кааперацыі ведаў што колькасць тавараў, якімі ён будзе распараджацца, тавараў найбольш дэфіцытных, знаходзіцца ў пэўнай залежнасці ад якасці яго работы, ад таго, у якой меры ён будзе авалодваць і авалодае тэхнікай савецкага гандлю, ад таго, наколькі хутка ён стане сапраўды культурным, савецкім гандляром.

А. Шафроў

Совецкі гандаль і барацьба са скажэннямі цэн

Перамога ленинскай партыі ў галіне індустрыялізацыі і калгаснага будаўніцтва нашай краіны забяспечыла спрыяючыя мажлівасці для самага шырокага разгортвання сацыялістычнага дзяржаўнага і кааперацыйнага гандлю.

Карэнным чынам мяняюцца і растуць запатрабаванні працоўных як горада, так і вёскі. З пераходам к заможнаму жыццю калгаснік патрабуе не толькі лепшых па якасці, але значна больш разнастайных па асартыменту тавараў, што безумоўна сведчыць аб усё большым устрыненні процілегласці паміж горадам і вёскай.

Арганізацыя гандлю становіцца ўсё больш складанай справай. Многія тавары ўжо недафіцыйны. Гандаль па прынцыпу «бяры што даюць» стаў немагчымым.

Ад кааперацыйнага дзяржаўнага і гандлёвага апарата, больш чым калі-б там ні было, патрабуюцца зараз якаснае палепшэнне работы, укараненне метадаў сапраўды культурнага савецкага гандлю, рашучае выкараненне канцэлярска-бюракратычнага імкнення гандляваць таварамі абмежаванага асартымента—толькі мануфактурай, толькі гатовай вопраткай ці абуткам і т. п.

За апошнія гады для ўзмацнення і развіцця нашага гандлю партыя правяла сур'ёзнейшыя мерапрыемствы. На XVII з'ездзе ВКП(б) тав. Сталін з выключнай палатой і дакладнасцю вызначыў задачы і адказнасць, якая зараз ускладаецца на савецкі гандаль:

«Каб эканамічнае жыццё краіны магло забіць ключом, а прамысловасць і сельская гаспадарка мелі стымул к далейшаму росту сваёй прадукцыі, трэба мець яшчэ адну ўмову, а іменна,—разгорнуты таваразварот паміж горадам і вёскай, паміж раёнамі і абласцямі краіны, паміж рознымі галінамі народнай гаспадаркі. Неабходна, каб краіна была накрыта багатай сеткай гандлёвых баз, магазінаў, крам. Неабходна, каб па каналах гэтых баз, магазінаў, крам безупынна цыркулявалі тавары ад месца вытворчасці да спажывца».

І тут жа падкрэсліў гэту тэмацкую ролю савецкага гандлю:

«Таму разгортванне таваразвароту... з'яўляецца той чарговай і актуальнейшай задачай, без вырашэння якой мы не можам рухацца ўперад».

Гэга велізарная практычная праграма дзейнасці накладвае і пэўную адказнасць на партыйныя, савецкія і ў першую чаргу на кааперацыйныя і дзяржаўныя гандлюючыя арганізацыі за стварэнне такіх

арганізацыйных формі савецкага гандлю, якія-б сталі сапраўды магутнай дадатковай зброяй соцыялістычнага будаўніцтва.

Праведзеныя партыяй мерапрыемствы па арганізацыі таваразвароту са ўмовах БССР бяспрэчна далі значны зрух як у пашырэнні таваразвароту, так і ў палепшанні абслугоўвання спажывца.

У гэтым годзе, у параўнанні з 1933 г., па сістэме Белкаапсаюза значна павялічыўся таваразварот: па гандлю на 197 проц., па загатоўках на 40,4 проц. Па дзяржаўнаму гандлю таваразварот у гэтым годзе павялічваецца амаль у два разы і складае ў абсалютных сумах 270 млн. замест 154 млн. руб. мінулага года.

Значна вырасла завоз такіх тавараў, якіх у 1933 годзе або зусім не было ў продажы, або меліся ў невялікай колькасці. Напр., веласіпеды ў мінулым годзе для свабоднай рэалізацыі не завозіліся ў БССР. У гэтым годзе толькі па сістэме Белгандля рэалізавана ўжо 600 штук. Завоз баваўняных вырабаў у другім паўгоддзі павялічваецца, больш як у 4 разы ў параўнанні з тым-жа перыядам 1933 года.

Значна вырасла гандлёвая сетка. На 1 студзеня 1933 года па сістэме БКС налічвалася 5 500 магазінаў і крам, на 1 студзеня 1934 года было ўжо 5.742, а на 1 красавіка 5.965 магазінаў. Расце гандлёвая сетка і на вёсцы. Па сістэме дзяржаўнага гандлю толькі за першае паўгоддзе 1934 года гандлёвая сетка вырасла з 472 да 589 магазінаў.

З разгортваннем гандлю «без капіталістаў малых і вялікіх» (Сталін) пытанне цэн набывае асабліва важнае значэнне.

Яшчэ на лютаўскім пленуме 1927 г. ЦК ВКП(б) завастрыў увагу ўсёй партыі на палітыцы цэн, як на вузлавой праблеме ўсёй гаспадарчай, палітыкі савецкай дзяржавы:

«У праблеме цэн скрыжоўваюцца ўсе асноўныя эканамічныя, а значыць і палітычныя праблемы савецкай дзяржавы».

Правільнае ўстанаўленне цэн ёсць пытанне правільных узаемаадносін паміж горадам і вёскай, умацавання як эканамічнага, так і палітычнага становішча рабочага класа.

Рашэнне XVII з'езда партыі аб зніжэнні цэн у другой палігодцы на 35 проц. знаходзіць самае шырокае падтрыманне сярод рабочых і калгаснікаў.

За апошні час цэны на рад тавараў фактычна ўжо зніжаны. У вёсках, прыкладна, на 22 проц. зніжаны цэны на цукор рафінад і пясок камерцыянальнага фонда. У жніўні зніжаны цэны да 30 проц. на трыкатж камерцыянальнага фонда па асобных асартыментах. У першым квартале цана абутку на маналітнай падэшве зніжана на 18,7 проц., нітак на 30 проц., грубавярсвых і шарсцяных тканев—на 15 проц., а таксама на шоўкавыя ткані, музычныя інструменты і інш.

Расце таварная прадукцыя нашай дзяржаўнай і самагужнай прамысловасці, паспяхова вядзецца барацьба за зніжэнне сабекошту і выдаткаў на зварот. Усё гэта стварае рэальную базу для зніжэння цэн.

Гандлюючыя арганізацыі маюць для гэтага вялікія рэзервы, хоць-бы ў зніжэнні сабекошту самой гандлёвай работы.

У зніжэнні выдаткаў на зварот, у рацыяналізацыі гандлёвай справы сістэма БКС мае пэўныя станоучыя вынікі. Калі возьмем дынаміку зніжэння выдаткаў звароту разам з падаткамі і процантамі па крэдыту, то ўбачым, што ў 1932 годзе ўсе выдаткі да звароту складалі 19,79 проц., у 1933 годзе—11,46 проц. і ў 1934 годзе запланавана 10,89 проц. Аднак па асобных элементах выдаткі ўсё яшчэ вялікі.

Работнікі гандлевага апарата павінны уважліва і чэсна абслугоўваць спажыўца, улічваючы яго матэрыяльна-культурны рост. Іграмы-словасць наша ахрэпла, сельская гаспадарка заканчвае рэарганізацыіны перыяд, кадры вырастаюць. У навунасі ўсе прадпасылкі знізіць сабекошт прадукцыі і скараціць непрадукцыйныя выдаткі, а разам з тым рашуча знізіць і цэны на тавары. Зніжэнне цэн на 35 проц. не маленькая задача. Але мы ўжо можам яе выканаць і выканаем ва што-б там ні стала, бо у гэтым — рашучы рычаг уздыму добрабыту працоўных горада і вёскі ў другой пяцігодцы.

* * *

Большэвіцкая пастаноўка савецкага гандлю патрабуе абслугоўвання спажыўца таварамі поўнай вагі і меры, па законна ўстаноўленай цане. Ужо сам той факт, што тавары прадаюцца ў савецкім дзяржаўным, або кааперацыйным магазіне, павінен гарантаваць ад якога б там ні было ашуканства. Аднак рад звенняў гандлевага апарата яшчэ не ўдзяляе гэтаму належнай увагі. У рашэнні ЦК ВКП(б) ад 26-VII 1934 г. указана:

«У радзе магазінаў спажыўкааперацыі, орсай і дзяржгандлю маюць месца шматлікія выпадкі зложывання: абважванне, абмерванне, карыстанне пры прадажы няправільнай вагою, гірамі, метрамі, а таксама грубое парушэнне ўстаноўленых рознічных цэн».

Спецыяльнай праверкаю ўстаноўлена, што ў кааперацыйна-гандлёвым апарате БССР маюць месца буйнейшыя скажэнні і нават простае супраціўленне заражаных нэпманскім спекуляцыйным духам элементаў палітыцы партыі ў разгортванні савецкага гандлю.

Факты абмервання і абважвання спажыўца, прадажа тавараў па спекуляцыйных цэнах, злоснае скажэнне прынцыпаў савецкага гандлю набылі асабліва шырокія размеры ў магазінах і ларках орсай сістэмы Лесбела і Белторфа. Кіраўнікі гэтых орсай добра не ўразумелі, што барацьба за далейшае палепшэнне матэрыяльнага і культурнага добрабыту мас самым цесным чынам пераплятаецца з барацьбой супроць усялякіх жульніцкіх махінацый класавага ворага, які яшчэ трапляе за савецкі прылавак.

Можна прывесці рад фактаў. Рабочыя торфазавада «Дукоры», замест таго, каб атрымліваць поўную дзенную норму — 800 грам хлеба, сістэматычна абважваліся на 10—25 грам. Былі нават выпадкі, што недаважвалі па 400 грам. На 5 кгр. рыбы брыгалзе не дадалі 1 кгр. 100 грамаў. Па магазінах і сталовых орсай Аснторфа ўсе вагі недадавалі 5—10 грам. У сталовых № 4 і 7 замест гір ужываліся камні і іншыя рэчы. Ва ўшацкай краме орсай Леспрамгаса выяўлена гіра ў 2 кгр., палегчаная на 50 грам. Часта гіры замяняліся кускамі жалеза. Аналагічныя факты выяўлены і ў орсай полацкага, магілёўскага і барысаўскага леспрамгасаў. Падобных фактаў водпуску прадуктаў на папсаваных вагах часта з палегчанымі гірамі для абману спажыўца выяўлена за апошні час нямала.

Скрыўленне савецкай палітыкі цэн у гандлюючых арганізацыях набывае самыя разнастайныя формы. Найбольш распаўсюджана адвольнае вызначэнне цэн і нацэнак.

Кіраўнікі гандлюючых арганізацый не заўсёды лічаць сваім абавязкам глыбей унікнуць у пытанні цэн і нацэнак, лепш асвойць тэхніку калькуляцыі тавараў. Многія адказныя работнікі і нават калькулятары

цэнтральных гандлюючых арганізацыі не ведаюць, напрыклад, кім і ў якім парадку ўстанаўляюцца цэны і нацэнкі (саюзнымі дзяржаўнымі арганізацыямі — першая група тавараў, рэспубліканскімі — другая група і сваімі гандлюючымі арганізацыямі — трэцяя група).

Цверда ўстаноўленыя рознічныя цэны, так званыя этыкетныя, на тавары (хлеб, запячкі, папіросы і інш.) абавязковы для усіх сістэм і арганізацыі, незалежна ад таго, дзе гэтыя тавары рэалізуюцца. Рознічныя цэны на гэтыя тавары па сутнасці не калькулююцца. Тым часам, напр., орс торфзавода «Дукоры» вызначае цэны на чай з перавышкан 6 руб. на 1 кр., на круху 15 кап. на кр., на масла расліннае 25 кап. Злоўжыванне даходзіць да таго, што калькулятар Шапіра самавольна зніжае цэны на мужыцкія касцюмы, каб набывць сабе касцюм па льготнай цэне, а за тым гэтага незаконна павышае цэны на абутак.

Устанаўляемыя пралетарскаю дзяржавай цэны на тавары, што рэалізуюцца ў горадзе, падзяляюцца на так званыя цвёрдыя цэны, на якіх адпускаюцца нармаваныя праматары перадажкі у ЗРК, орсax, і цэны адкрытай свабоднай прадажы, або так званыя камерцыйныя.

Налічэнне двух цэн у рознічнай сеці на адны і тыя-ж тавары патрабуе ведома і суровага размеркавання пры іх рэалізацыі. Абсапоўна скарочана на прадаж тавараў камерцыйных і нармаваных фондаў у адным і тым-жа магазіне.

Орсы і ЗРК павінны гандляваць таварамі выключна нармаванага фонда, якія яны атрымліваюць дзяржаўнага пэнальных груп рабочых і служачых. Камерцыйныя тавары працягваюць толькі ў парадку свабоднай рэалізацыі. Прадаж у магазінах ЗРК камерцыйных тавараў побач з таварамі цвёрдага фонда стварае спрыяючыя ўмовы для розных злоўжыванняў і парушэння правільна ўстаноўленых цэн. Напрыклад, старшыня Стайкаўскага сельпо, Оршаўскага раёна, Хандрыкаў, атрымаў па цвёрдай цэне на оршаўскай базе Белкаапсаюза цукар для рэалізацыі ў рабкопе саўгаса «Комсамольская праўда», а фактычна рэалізаваў гэты цукар пад выдан камерцыйнага фонда. Такой жульніцкай махінацыяй Хандрыкаў перабраў ад спажывца звыш 1,000 руб.

Элементарныя правілы арганізацыі савецкага гандлю не заўсёды выконваюцца гандлюючымі арганізацыямі ва ўмовах БССР. Больш таго, Белкаапсаюз у II квартале гэтага года меў тэндэнцыю апраўдаць практыку гандлю ў закрытых магазінах орсax і ЗРК камерцыйнымі таварамі, не кантраляваў гэтага гандлю, і нават былі выпадкі, што плановаў асобна камерцыйныя тавары ў разрэзе закрытай сеці. У ліпені г. гандлевае кіравніцтва Белкаапсаюза дало разнарадку на 36 тон мыла камерцыйнага фонда для рэалізацыі ў сістэме закрытых размеркавальнікаў орсax і ЗРК.

Падобнага рода скажэнні выяўлены і ў Менску (ЗРК заводаў «Варшчылава», «Комунар», фабрыкі імя Кагановіча і інш.).

ЗРК менскай швэінай фабрыкі «Окцябр» рэалізавала праз сваю закрытую сець у першым паўгоддзі 1934 г. на 197,000 руб. камерцыйных тавараў, што складае 23,5 проц. да ўсяго звароту. Аб гэтых фактах добра ведала гандлевае кіравніцтва Белкаапсаюза, але ніякіх мер не прыняла. Рад кіравніцтва ЗРК і орсax імкнуцца апраўдаць падобныя факты жадааннем лепш забяспечыць свайго спажывца.

Разгортваючы дэцэнтралізаваныя закупкі за лік камерцыйных тавараў, часта па рознічных цэнах, гэтыя ЗРК па сутнасці не лічыліся з сапраўдным абслугоўваннем пераважных патрэб рабочых і служачых. Яны забывалі, што далейшае палепшанне снабжэння рабочых павінна

ісці не па шляху спекуляцыйных закупаў, а перш за ўсё з дапамогай дэцэнтралізаваных закупаў за лік прадуктаў харчавання.

Лепш звязацца з калгасамі, глыбей пранікнуць на вёску, павялічыць водпуск с-г. прадуктаў рабочым, палепшыць грамадскае харчаванне— у гэтым сэнс разгортвання закрытай гандлёваю сеткай дэцэнтралізаваных загатоўак. Калі справа ідзе аб дэцзагатоўках промтавараў, то яны загатоўваюцца ў першую чаргу непасрэдна ў вытворчасці (пром-арцелі, прадпрыемствы мясцовай прамысловасці і т. д.). Такія заўкупкі павялічваюць колькасць тавараў у звароце. Зусім шкодная практыка—рабіць пад фірмай дэцзагатоўак розныя спекуляцыйныя перакупкі тавараў адной гандлёвай арганізацыяй у другой, і пры гэтым па рознічных цэнах.

Гомельскі орс 5-га раённага эксплуатацыйнага ўчастка Заходняй чыгункі заўкупіў у Днепрапетровску кансервы па рознічных цэнах. Зрабілі дадатковы націск, і такім чынам на адной заўкупцы перабралі ад спажывца 4621 руб. Таксама і Гомельскі ЦРК на закупленых спекуляцыйным шляхам кансервах у Днепрапетровску перабраў ад спажывца 4500 руб.

Магазіны Дзяржшвеймашыны ў Менску, Віцебску і Гомелі, якія павінны рэалізаваць сваю прадукцыю выключна па рознічных цэнах, сістэматычна займаюцца спекуляцыйнай перапрадажам швейных машын і розным іншым гандлюючым арганізацыям оптам па рознічных цэнах. Машына, замест цвёрда ўстаноўленай цаны 264 руб., фактычна прадавалася менскім раённажыхасюзам па 290 руб., смалевіцкім— па 320 руб., чашніцкім сельпо— па 343 руб., капыльскім раённажыхасюзам— па 340 руб. Такім чынам перабралі ад спажывца да 80 руб. на кожнай машыне.

Падобныя перакупкі не толькі не павялічваюць колькасці тавараў у краіне, а ўскладняюць шляхі праходжання тавараў, замаражваюць таваразварот, павялічваюць сабекошт прасоўвання тавараў ад вытворчасці к спажывцу і ствараюць спрыяючыя ўмовы для розных жульніцкіх махінацый.

Колькая гандлюючая арганізацыя, побач з усямерным захаваннем сапраўдных самазакупаў, павінна самым жорсткім чынам змагацца з фактамі спекуляцыйнай перакупкі тавараў па рознічных цэнах бо гэтым груба парушаюцца прынцыпы савецкага гандлю і палітыка цэн.

У сучасны момант побач з пярэднімі і камарцыйнымі цэнамі, якія ўстанаўляюцца органамі дзяржавы, існуюць так званыя канвенцыйныя цэны. Апошнія ўстанаўляюцца канвенцыйнымі бюро на большую частку прадукцыі, якую вырабляе самагаспаўная кааперацыя з пазатэмавай сыравіны. Гэтыя цэны крыху вышэй цвёрдых і адлюстроўваюць агромную ролю ў Саратове за зніжэнне сабекошту, за палепшэнне якасці прадукцыі самагаспаўнай кааперацыі. Але трэба сказаць, што ўрадзе вынікаў практыкуюцца непамерна ўздутыя цэны на вырабы промкааперацыйнай і мясцовай прамысловасці.

Канвенцыйныя бюро ўстанаўляюць цэны і на тую частку прадукцыі, якую загатоўваюць і гандлюючыя арганізацыі ў парадку загатоўак калгасам, калгасамі. Гэтыя цэны таксама абавязковы для ўсіх гандлёвых і загатоўчых арганізацый. Суровае захоўванне іх у значнай меры забяспечвае добрую арганізацыю калгаснага рынку.

Правільнае рэгуляванне загатоўчых і прадажных цэн на прадукцыю сельскай гаспадаркі дае магчымасць уздзейнічаць на калгасны рынак. Сістэматычная барацьба за зніжэнне цэн на калгасным рынку, за іх

рэгуляванне— адна з важнейшых нашых задач. Ужо ў гэтым годзе, асабліва ў апошнім месяцы, мы маем значны пералом у бок зніжэння калгасных цэн. Гэта, вядома, з'яўляецца перш за ўсё вынікам гаспадарчага і арганізацыйнага ўмацавання калгасаў, правільнага ўздзеяння на калгасны гандаль.

У барацьбе за савецкую палітыку цэн і зніжэнне іх на калгасным рынку рашучую ролю могуць і павінны адыграць канвенцыйныя бюро. Яны не павінны абмяжоўвацца толькі ўстанаўленнем цэн, а быць сапраўднымі арганізатарамі загатоўчага і калгаснага рынку. Тым часам канвенцыйныя бюро ва ўмовах БССР працуюць яшчэ вельмі кепска. На загатоўчым рынку часта няма большэвіцкага парадку, існуе самацёк, спекуляцыя с.-г. прадуктамі.

Канвенцыйнае бюро пры Наркамнабе часам вызначае цэнны з вялікім спазненнем, гэтым самым штучна ўзвышваюцца рыначныя цэнны.

Дзяржаўная інспекцыя пры Наркамфіне ўстанавіла, што ў жніўні канвенцыйныя цэнны ў Менску на гуркі другога гатунку былі на 12 проц. вышэй рыначных. У першую палову жніўня капуста на менскім базары каштавала 20—25 кап. кгр; тады як канвенцыйны ўстаноўлена была на гэты перыяд цана капусты 35 кап. кгр.

Цэнны на ўсе віды садоўныя канвенцыйнае бюро ўстанавіла толькі ў першых лічбах жніўня, тым часам гандаль садоўнай, у прыватнасці яблыкамі, распачаўся значна раней.

Такая работа канвенцыйнага бюро дэзарганізуе рынак, развязае рукі спекулянтам, аслабляе штодзённую барацьбу за зніжэнне цэн на калгасным рынку.

Гандлюючыя арганізацыі ў сваю чаргу часта недаацэньваюць усея палінаскі строгага захавання канвенцыйных цэн і парушаюць іх рознымі незаконнымі дзеяннямі.

Гомельскі ЦРК, рэалізуючы бульбу па павышаных цэнах—20 кап. замест устаноўленых 14 кап.—за кароткі час перапрацаваў ад спажываўца 16300 руб. Такі-ж факт выяўлены і ў орсэ магілёўскай шоўкавай фабрыкі, дзе на бульбе перапрацавана 11200 руб.

Праверкай ўстаноўлена, што брэзінскае сельпо за 1 паўгоддзе 1934 года закупіла па партыйных канвенцыйных цэнах на 52000 руб. с.-г. прадуктаў. Гэтае-ж сельпо загатоўвала снізачнае масла па 22 руб., а прадавала па 26 пры цвёрдай канвенцыйнай цэне 10 руб 50 кап. Яшчэ прадаваліся па 6 руб. змест канвенцыйнай цаны 3 руб.

Скажэнне партыйнай лініі ў галіне цэн наглядаецца не толькі ў гандлёва-кааператывных арганізацыях. Часта гандлюючыя арганізацыі купляюць тавары ў аптова збытавых і прамысловых баз, а таксама непасрэдна ў прамысловасці ўжо з парушанымі цэнамі.

Майстэрні «Прыхільнік дачэй» у Менску сістэматычна прадавалі гандлюючым арганізацыям сваю прадукцыю па незаконным, павышаным цэнам. Паціго ватняе (з утылю) прадавалася па 43 руб. замест 30 руб., жаночае паліто—па 38 руб. замест 31 руб., паліто дзіцячас—па 32 руб. замест 25 руб. 50 кап.

Такое перавышэнне цэн непасрэдна прамысловасцю недапушчальна яшчэ і таму, што на гэтыя спекуляцыйныя ўздутыя цэнны гандлюючыя арганізацыі ў сваю чаргу робяць надбаўку, і такім чынам размер незаконных нацэнак усё больш і больш узрастае.

Бываюць выпадкі, калі скажэнне савецкай палітыкі цэн з'яўляецца вынікам няправільных антыпартыйных установак паасобных камуністаў кіраўнікоў гандлёва-збытавых арганізацый, што садзейнічае скажэнню партыйнай лініі ў галіне цэн нізавымі звянямі.

Беларуская кантора Рыбзбыта няправільна арыентуе свае базы ў правядзенні ўстаноўленых дзяржавай цэн. Дырэктар Рыбзбыта тав. Пячэўскі нядаўна пісаў сваёй бабруйскай базе:

«Паведамляю, што ў выпадку неадпаведнасці адпускных цэн, указаных у рахунку, з адпускнымі цэнамі прэйскурантаў, следвае кіравацца цэнамі, указанымі ў рахунку... У выпадку, калі цэны ў рахунку зменшаны, кіруюцца прэйскурантам».

Такім чынам, па думцы Пячэўскага, цэны на рыбныя вырабы павінны вызначацца не ў адпаведнасці з рашэннямі партыі і ўрада, а так як гэта выгадна Рыбзбыту. Замест таго, каб арганізаваць жорсткі кантроль за правільным вызначэннем цін прамысловасці і ўздзейнічаць адпаведным чынам на пастаўшчыкоў, кіравнік вышэйшай арганізацыі рэкамендуе сваёй перыферыі рэалізаваць тавар па цэнах нават вышэй прэйскурантных, чым па сутнасці апраўдвае спекуляцыйныя тэндэнцыі паасобных пастаўшчыкоў. Такая ўстаноўка некаторых кіравнікоў яўна патурае нэпманскім тэндэнцыям спекуляцыянага накаплення, абману спажывца і дзяржавы.

Ілюстрацыя факты скажанага характару палітыкі цэн у першую чаргу тлумачацца адсутнасцю аперацыйнага ведамственага кантролю як у саміх гандлюючых арганізацыях, так і профсаюзных, на якія рашэннем XVII партз'езда ускладзены гэты абавязак замест былых РКІ.

І сапраўды, хба цяжка вывесіць у магазінах прэйскуранты і наклеіць на тавары ярлыкі, каб самі спажывцы маглі правесці ці правешаюцца цэны. Аднак у большасці магазінаў прэйскурантаў і ярлыкоў або зусім няма, або вывешаны так, што спажывец іх не заўважае.

Кантроль цэнтраў над незавымі гандлюючымі арганізацыямі носіць часта вельмі абстрактны характар. Інструктарскі апарат кіравання рабочага снабжэння Лесбела, выехавшы на перыферыю і не будучы знаёмым з падкадам вызначэння цін на пэўныя тавары, праверяе правільнасць цэн у канторы орс на балансах, а не ў магазінах непасрэдна. Заклучэнне рабілася толькі па сярэдняму валавому накладанню і прыбытковасці гандлёвай работы.

Такая бюракратызаваная кантролю не толькі не дае правільнага ўяўлення аб захаванні ўстаноўленых цэн, але яшчэ горш, завуладэўвае падчас гэта дрэнную, безгаспадарчую работу гандлёвага апарата орс.

Не сакрэт, што ў радзе звестку гандлёва-снабжэнчага апарата ёсць імкненне павесіць цэны на тавары, каб пакрыць вялікія выдаткі і безгаспадарчую дзеінасць, што, зразумела, нельга ўлавіць, калі правешаць цэны толькі па балансах.

Кантроль за цэнамі перш за ўсё павінен быць канкрэтным, масавым. Прафесіянальныя арганізацыі як у цэнтры, так і на перыферыі павінны накіраваць сваю кантрольную работу перш за ўсё на ўчастак дзейнасці кааперацыйна-гандлёвых арганізацый.

«Профработнікі павінны з усёй рэзкасцю, з усёй вострасцю і напорыстасцю ўзяцца за тую зброю, якую ім даў XVII з'езд партыі,—за масавы кантроль выканання дырэктыў партыі і ўрада, накіраваных на палепшанне добрабыту працоўных, на паспяховае прадаўжэнне сацыялістычнага будаўніцтва».

Асноўным зместам усёй кантрольнай работы як камісіі партыйнага кантроля, так і масавых арганізацый—профсаюзаў, комсомола і друку—павінны быць пытанні абслугоўвання мас, пытанні снабжэння, гандлю, вытворчасці і якасці тавараў шырокага спажывання» (Кагановіч).

Трэба прызнаць, што у гэтай галіне профсаюзныя арганізацыі зрабілі надзвычай мала. Грубейшыя факты аблічвання спажыва, прадажа тавару нізкай якасці па цэнах першага гатунку часта адбываюцца ўваччу саміх профсаюзных арганізацый, але канкрэтныя віноўнікі доўга застаюцца непакаранымі.

Для прыкладу, у профкамітэце Асінтэрфа (былы сакратар Осіпцоў) не зыводзілася абмерванне і аблічванне спажыва. Дзяржаўная інспекцыя цэн выявіла, што гэты і іншыя вымерныя прылады былі ў самым безаснадарчым стане. Пра гэтыя факты добра ведаў профком, але пытанне не ўзніў і нават не ў апошню часу абгаварыць матар'ялы інспекцыі на профкамітэце.

Са скажэннямі палітыкі савецкага гандлю і цэн патрэбна бязлітасная барацьба. Кааперацыя, а-гандлёвы апарат павінен быць рэгулаваў ачышчэн ад жульянікіх і перараджэнкіх элементаў, зацясаныхся за савецкі прыдавак. Канкрэтных вынікаў трэба прыцягваць на аснове дырэктыв партыі і ўрада да суровай адказнасці.

Узорная пастаўка савецкага гандлю, далейшае палепшэнне снабжэння працоўных участка вострай класавай барацьбы. Таму на гэтых участках павіна быць мабілізавана рэвалюцыйная ідэя і энергія большэвікоў, у першую чаргу працуючых у тавараправодзячай секі.

За высокую якасць работы грамадскіх абаронных арганізацый

Пастановы XVII з'езда ВКП б) з'яўляюцца разгорнутай праграмай барацьбы за пабудову бяскласовага сацыялістычнага грамадства і канкрэтнай праграмай арганізацыйнай тэрабудовы работы партыйных арганізацый, усіх органаў і рабоча-гаспадарскай дыктатуры і масавых грамадскіх арганізацый для выканання другой п'ятгодкі і далейшага ўмацавання абароназдольнасці нашай краіны.

Тав. Сталін у сваім дакладзе на XVII з'ездзе сказаў зусім выразна, што мы павінны прыняць усе меры к таму, каб аградзіць нашу краіну ад нечаканасці і быць татовымі да яе абароны ад нападу.

Гэтым асабліва падкрэсліваецца агромесная адказнасць нашых грамадскіх абаронных арганізацый (Асотвяхім, Чырвоны крыж) за сапраўднае разгортванне абарончай работы сярод рабочых, калгаснікаў і усіх працоўных, за ўцаленне новых членаў і стварэнне новых першачасных арганізацый.

Грамадскія абаронныя арганізацыі дасягнулі за апошні год значных поспехаў у справе ахвату шырокіх працоўных мас абарончай работай. Наказчыкі гэтага і шырокае разгортванне спартковага спорту (падрыхтоўка варахлылаўскіх спартсмен), арганізацыя аэра-клубаў, ударных абаронных брыгад, выконваючых прамфінанс на 100-135 проц. (заводы «Большевик», «Варахлылава», фабрыка «Октябрь», Мінск, Гомель, Віцебск і інш.), барацьба за моцнага калі (асоарганізацыі Оршаніччыны), рост фізічнага выхавання мас — 120 000 здашніх норму на з'яўку ГПА; арганізацыя санітарна-абароннай работы, саннастоў на прадпрыемствах, у калгасах, саўгасах, якія паказалі ўзоры барацьбы за чыстую сталовую, чысты завод, рабочую кватэру і т. д. (гомеўскі хлебазавод, калгас «Чырвоны сцяг» і «Інтэрнацыянал» — Уздзенскага раёна). Саннасты радовіх рэчовых прадпрыемстваў праводзяць штодзінна агляд санітарнага стану і арганізуюць фабрыкатаў, сыравіны, гатовай прадукцыі і т. п. (Мінск, Бабруйск). Бясспрэчна, што велькае ажыццэнне ў масавую гаспадарна-санітарную работу павінен унесці значок ГСА «Гатоў да санітарнай абароны».

Гэтыя пазасобныя факты гавораць аб тым, што абаронныя арганізацыі зрабілі многа для выхавання новага сацыялістычнага чалавека.

Але на фоне гэтых поспехаў ярка вырысоўваецца і наша якаснае адставанне ад запатрабаванняў працоўных і росту нашай тэхнікі, асабліва ў сацыялістычным сектары вескі. У пазасобных раёнах першачасных арганізацый АСО яшчэ не разгарнулі ніякай работы (калгасы «Чырвоны

сцяг», «Леніна», вінзавод «Гарадок», калгас «Чырвоны востраў», «Зара Беларусі» — Кармянскі раён, Ілешчаніцы, Лельчыцы і т. д.).

Працоўнае насельніцтва Жыткавіцкага, Лельчыцкага, Суражскага і іншых раёнаў ахоплена членствам АСО, «Чырвонага крыжа» толькі на 6—8 проц. Зусім няма пераходных арганізацый «Чырвонага крыжа» у Гарадоцкім, Тураўскім, Суражскім раёнах.

У БССР толькі 350 фізкультурных вясковых гурткоў. Значна адстае фізкультурны рух у галіне спартыўнай тэхнікі. Фізкультурныя арганізацыі недастаткова ўважлівы да ваенна-прыкладных раздзелаў комплекса ГПА. Не выкарана задача арганізацыі ў калгасах і саўгасах 720 гурткоў фізкультуры, пабудовы спортпляцовак і асабліва пасылкі спортінвентара на вёску. Асабліва дрэнна ўключылася ў гэту работу тавараправодзячая сетка Беларускага культуртавараз (БАКТ). Таварыства «Дыламо» не ўлічвае узрослых культурных запатрабаванняў вёскі і на справе звужае асартымент спартыўнага інвентара, які завозіцца ў сельпо.

Значная большасць райсоветаў АСО, «Чырвонага крыжа», фізкультурна-арганізацый не забяспечваюць выканання пастаўленых партыяй задач. У райсоветах АСО і «Чырвонага крыжа» шмат выпадкаў растрат і раскідвання сродкаў гэтых арганізацый (Слуцк, Вішнеўск, Орша, Чэрныкаў, Жыткавічы, Шклоў і інш.). Да гэтага часу не ліквідавана ніякая частка кіруючага складу і ў першую чаргу старшын райсоветаў АСО і райкамгэтаў «Чырвонага крыжа».

Кармянскі, Лельчыцкі, Дрыцкі, Жыткавіцкі і іншы раённыя саветы АСО, фізкультурна-арганізацый «Чырвонага крыжа» не прыступілі яшчэ да перабудовы сваёй работы па сутнасці: перанясенне цэнтра работы ў пераходную арганізацыю — калгас, саўгас, цэх, брыгаду.

Перавыбары ў пераходных арганізацыях Асоавіяхіма з асаблівай воспарэння ставяць асноўную задачу — узмацніць пераходныя цэхавыя калгасныя і саўгасныя арганізацыі, бо ў пераходнай арганізацыі АСО рабочы і калгаснік авалодваюць азбуждай вайсвай справы. Нашы грамадскія абаронныя арганізацыі павінны зразумець, што сутнасць перабудовы заключаецца пераходзі з усе ў тым, каб забяспечыць якасць усеі работы і ўзняць яе на больш высокую ступень, паставішы ў цэнтр увагі радавога члена АСО, даўшы кожнаму практычную работу (стралковыя гурты, хімаўрады, авіягурты, школы станісераў, ПВА і т. д.).

Нашы пераходныя арганізацыі абавязаны несларычна ўвядзць абаронную работу з вытворчай і на справе апраўдаць словы тав. Варашылава:

«Асоавіяхімаўскія арганізацыі вядуць ачужайшую работу па выхаванню новага сацыялістычнага чалавека, дысцыплінаванага, фізічна загартаванага, культурнага, узорнага вытворца».

Выхаванне члена грамадскай арганізацыі можна толькі на практычнай рабоце, а не колькасцю пастаноў, пратаколаў і т. д. Першыншая арганізацыя будзе жыццёвай тады, каті краўнікі будучы апраўдзі на чэравых актывістаў, на іх энтузіязм і ўдзяльня чаволі чаволі перавыбарам пераходных арганізацый, як гэта зробіла Чаўская пертарганізацыя. Чаўскі райком партыі на паседжанні бюро абгаварыву ход перавыбару на асобных сельсоветах і нахадзі выправіў недахопы, прыцягнуўшы да партадказнасці вінаватых у зрыве гэтага важнейшага мерапрыемства.

Правыбары пярвiчнай арганiзацыi i райсоветаў праведзены толькi у 16 раёнах, астатнія раёны адстаюць. У Віцебску правыбары праведзены ў 129 пярвiчных арганiзацыях з 248, ва Уладзках пераабрана 7 пярвiчных арганiзацый з 53, у Шклове, Лёзье правыбары не пачыналіся.

Рад пераабраных пярвiчных арганiзацыi бяздзейнае. Напрыклад, асаарганiзацыя калгаса «1 мая», Сушанскага с.-с., Ленінскага раёна заяткаў не праводзіць, хоць i прашоў ужо месяц з часу перавыбару.

Адсюль відаць, што райсоветы не зразумелі сутнасці перабудовы, неабходнасці канкрэтных работ i ўмяшання пярвiчнай арганiзацыi. Не паказваюць узору ў перабудове i цэнтральныя ўстановы, як ЦС АСО, ВСФК, ЦК «Чырвонага крыжа».

Цэнтральная фігура ў аграпрад-інструктар. Ён павiнен добра ведаць сваю работу, карыстацца аўтарытэтам i быць сапраўдным арганізатарам мас. Аднак, апараты грамадскіх устаноў не ўкамплектаваны, пры iх няма ні аднаго грамадскага інструктара. Трэба проста сказаць, што работнікі цэнтральных устаноў кіруюць паперкамі, а не жывымі людзьмі. Таму не выпадкова бяздзейнасць асаарганiзацыi у раёнах Пешчаніцкім, Мельчыцкім, Жыткавіцкім, Лагоцкім i т. д.

Бадзельныя ацэнкі да запатрабаваных раёнаў, калі на працягу 2-3 тыдняў ім не адказваюць (ЦС АСО, ЦК «Чырвонага крыжа»), сведчыць аб тым, што кіруючыя арганiзацыі пакуль што займаюцца толькi гутаркамі аб перабудове работ.

Цэнтральныя раёныя апараты лiнiных абароніх арганiзацый павiнны перш за ўсё зрабіць пералом у галiне грамадства абароніх работ у раёнах i на вёсцы, павiнны ўясніць, што асаавiяхiмаўскія i астатнія грамадскія арганiзацыі на вёсцы становяцца вернымі памочнікамі палітаддзелаў у барацьбе за большэвіцкія калгасы, за сацыялістычнае перавыхаванне шырокіх мас калгаснікаў, баявымі арганізатарамі падрыхтоўкі працоўных мас да абароны сацыялістычнай радзімы.

Інжэктарная абаронная работа на вёсцы павiнна ўвязвацца з палітычна-гаспадарчымі задачамі партыі i інтарэсамі МТС саўгасаў i калгасаў. Возьмем падрыхтоўку варашылаўскіх сiралкоў. Яна можа i павiнна быць увязана з арганiзацыяй партавых каманд па ахове сацыялістычнай уласнасці. Узоры ў гэтай справе паказваюць калгасы «Чырвоны Захад» Заслаўскага раёна i «Парыжская камуна», Оршаўскага раёна. У гэтых калгасах на чале партавых каманд стаяць лепшыя ударнікі асаавiяхiмаўцы. Ліквідацыя вясня-хімічнай i ПЗА няграмаднасці сярод працоўных павiнна увязвацца з арганiзацыяй хімічных атрадаў па барацьбе са шкоднікамі ў сельскай гаспадарцы i т. д.

Хімаграда з'яўляецца формай канкрэтнай абароннай работы. Працуючы ў ім, калгаснікі павышаюць свае аграхімічныя веды. Атрад навучае іх як трэба захоўваць i карыстацца мінеральнымі ўгнаеннямі, як весці барацьбу са шкоднікамі сельскай гаспадаркі. Асабліва вялікае значэнне хімаградаў зараз, калі падыходзіць прыёмка ўраджаю. Яны могуць i павiнны весці сістэматычную работу па барацьбе з амбарнымі шкоднікамі.

Рабоце хімаграда дапамогуць хаты-лабараторыі, якія павiнны быць ва ўсіх калгасах. Гэта новая арганізацыйная форма дапамагае калгаснікам аўладаць тэхнікай сельскагаспадарчай вытворчасці, павысць ураджаннасць сацыялістычных палёў. Вышкі работы хат-лабараторый вялікія. Яны гавораць аб тым, што гэта пачынанне, безумоўна, свое-

часовае, што справа гэта патрэбная і верная, дык давайце-ж усе разам па-большэвіцку біцца за ператварэнне хат-лабараторыі у сапрадныя ачагі **агракультуры на вёсцы» (Постышэў).**

Хімаграды павінны сваю работу сталучаць з работай хат-лабараторыі. Зусім ясна, што асаавяхімаўскія арганізацыі павінны змагацца за стварэнне калгасных хат-лабараторый. Вятка адказнасць цэнтральнага і раённага саветаў АСО: яны павінны дапамагчы хатам лабараторыям арганізаваць тэхнічную базу для іх работы і т. п.

У БССР зараз каля 60 такіх хат-лабараторый. Задача кожнага хімічнага аграда **арганізаваць хату-лабараторыю ў сваім калгасе.**

У разгортванні канкрэтнай абароннай работы многа павінны зрабць хаты-чыталні. Сваю палітасветную работу яны павінны увязаць з арганізацыяй вайсковага гуртка, кутка нагляднай літаратуры, плакатаў і т. д.

Не менш важнай і канкрэтнай з'яўляецца задача арганізацыі шырокай сеткі **ваенізаваных стаень.**

Партыя і ўрад усклалі на АСО грамадскі кантроль і штодзёжны клопат аб кані. Кожны кіравнік і член АСО на справе павінны паказаць **узоры вырошчвання, зберажэння і догляду каня.**

«Асабліва востра стаць зараз пытанне аб кані... Конь у нашай краіне зараз і ў далейшым вельмі неабходзен і патрэбен, як ён быў патрэбен і раней, калі ў нас было мала трактароў. Конь не толькі не процістаць трактару, не канкуруе з ім, але, наадварот, яго ва многім дапаўняе, яму дапамагае... Апрочнае значэнне мае конь для арміі... Гэтай справай неабходна заняцца неадкладна і як **след, па-большэвіцку» (Варашылаў, выступленне на XVII партэ'ездзе).**

Задача кожнай пярэдняй арганізацыі АСО змагацца за моцнага і здаровага каня, здольнага да працы і абароны краіны. Тым часам гэтыя пытанні не занялі належнага месца ў рабоце асаавяхімаўскіх арганізацый **МТС, калгасаў і соўгасаў.**

Было-б, вядома, няправільна думаць, што ў барацьбе за каня няма добрых узораў работы. Даволі назваць оршанскую асаавяхімаўскую арганізацыю са старшынён т. **Жэромскім**, якая пры актыўнай дапамозе сакратара райкома партыі т. **Соскіна**, старшыні РВК т. **Міцькова**, здолела на працягу года правесці вялікую работу ў калгасах і калгасных станях па палепшэнню догляду за канем, ахапішы усе калгасы. На гэтай перадавой арганізацыі БССР павінны раўняцца усе астатнія.

Канкрэтная абаронная работа ў прамысловасці павінна праходзіць пад лозунгам: **удачнік абароны—ударнік вытворчасці.** Задача грамадскіх абаронных арганізацый—стварыць на фабрыках і заводах ударныя абаронныя брыгады, якія-б увязалі выкананне промфінплана з абароннай работай: скажам, вывучэнне рабочымі агулаотасправы з рамонтам трактароў, машын, матораў і т. д.; хімаграды на скураных заводах **вывучаюць хімічны працэс апрацоўкі скуры.**

Прыкладам разгортвання абароннай работы можа служыць завод «Варашылава» (Менск), які ахапіў членствам асааварыства 90 проц. рабочых, падрыхтаваў 168 варашылаўскіх стралкоў, пабудаваў цір і т. д. Добрыя паказчыкі таго, што ударнікі абароны з'яўляюцца ударнікамі вытворчасці, падае ўдарна-абаронная брыгада стрэлалёў 2-га хромавага завода «Большэвік» (брыгадзір **Бенгес**). Брыгада выканалі промфінплан на 135.6 проц., 6 рабочых з агульнага ліку 11 здалі ўжо

норму на варашылаўскага стралка. Ударная абаронная брыгада 40 м-м свідравальных станков завода «Варашылава», на чале якой стаіць коісамалец брыгадзір т. Давідзюк, выканала промфінплан на 104 проц., з 16 рабочых брыгады варашылаўскімі стралкамі з'яўляюцца 14 чалавек. На фабрыцы «Окцябр» абаронная брыгада тав. Ліндэ выканала промфінплан на 101,3 проц., мае 5 варашылаўскіх стралкоў, а брыгада Фішкіна (не абаронная) не мае ні аднаго варашылаўскага стралка, промфінплан выканала на 92 проц.

Асоарганізацыі павінны разгарнуць соцпаборніцтва паміж брыгадамі, каб перанесці добрыя колькасныя і якасныя паказчыкі на вытворчасці і ў абароннай рабоце, вопыт лепшых брыгад на ўсе прадпрыемствы, заводы і фабрыкі. Іменна ў такой форме павінна спалучацца абаронная работа з ударнай работай на вытворчасці.

Нельга абыйсці і такое пытанне, як арганізацыя і наладжванне сістэматычнай работы ў вучэбных пунктах, лагерах АСО, дзе ў значнай меры ўдзельнічаюць «Чырвоны крыж» і ВСФК, бо «Чырвоная армія на сучаснаму становішчу,—гаворыць т. Варашылаў—мае патрэбу ў культурным, грамадзянскім байцу-ударніку». Гэтага культурнага байца-ударніка павінны падрыхтаваць перш за ўсё вучэбныя пункты і лагеры АСО. Падрыхтоўка і перападрыхтоўка кадраў—адна з важнейшых задач Асоавіяхіма.

Аб вельмі нізкай якасці работы вучэбных пунктаў сведчаць такія факты. Пры правярцы ўсваення праграмы, пройдзенай Сялічанскім вучэбным пунктам (Гарадок,—начальнік і палітрук т. Ульянаў), аказалася, што большасць не ўсвоіла ні ваенных, ні палітычных дысцыплін. Прапрацаваўшы даклад т. Молатава на XVII з'ездзе, не кажучы ўжо аб сутнасці самаго даклада, слухачы не маглі адказаць, хто такі т. Молатаў, хто такі т. Варашылаў. На пытанне для чаго служыць ствольная каробка, адказалі: «для злучэння ложка з іншымі часткамі вмятоўкі». Няма тут і палітру аб сапраўднае чырвонакрыжанае арганізацыі, аб задачы нора ГПА.

Палітычна-масавай работы на пунктах не праводзіцца. Вучункі пазабавіліся раёнаў (Кармыскі) у час збораў былі засмечаны класавыя-варожыя элементы (Ялміненка—сын кулака, Капала—сын лішэнца і інш.). Гэта лішні раз сведчыць аб няўмелым ладборні краўнікоў вучpunkтамі, аб страце наасобнымі краўнікам вучpunkтаў класавай пільнасці.

Агрэганізацыя важнасці задача стаіць перад палітрукамі вучpunkтаў і лагераў. Ад палітрука, які пастаўлен партарганізацыяй для паліт-масавай работы, для павышэння марксісцка-ленінскіх ведаў на пунктах і ў лагерах, мы абавязаны патрабаваць высока якаснага выкладання марксісцка-ленінскай тэорыі.

Даклад т. Сталіна, прамова т. Варашылава, рашэнні XVII з'езда і пастановы апошніх пленумаў ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б) павінны стаць асноўнымі матэрыяламі палітычнай работы з дэпрызвыжнікамі, з усімі членамі грамадскіх арганізацый. Палітзаняткі і пазашкольная работа на пунктах павінны даць прэцэдуант моладзі сур'езнае, большэвіцкае, ленінска-сталінскае выхаванне. Толькі пры добрым усваенні рашэнняў з'езда, даклада т. Сталіна, пастаноў пленумаў можна дабіцца поспехаў у ваеннай і палітычнай падрыхтоўцы членаў грамадскіх арганізацый. Гэта вялікая задача ўскладаецца на палітрука.

Прычыны нізкай якасці ваеннай і палітычнай падрыхтоўкі ў менскім, бабрунскім і інш. лагерах—нездавальняючая падрыхтоўка

і слабы падбор кадрў, недастатковая дысцыплінаванасць, слабое кіраўніцтва Цэнтральнага і раённых саветаў АСО лагерамі.

Партыйна-палітычная работа ў большасці лагераў пастаўлена была незадавальняюча, якасць палітзаняткаў нізкая (Смалявічы, Менск, Бабруйск, Марілеў), зусім не прапрацавалі паасобных відаў баявой падрыхтоўкі.

Лагерная вучоба закончана. Задача АСО—улічыць памылкі лагернай вучобы і ўзорна падрыхтоўвацца да новага навучальнага года. Перш за ўсё арганізаваць на вучупунктах правільны падбор кадрў, стварыць курсы для кіраўнікоў вучупунктаў, каб забяспечыць высокую якасць вучобы.

Асноўнае прызначэнне вучэбных пунктаў і лагераў—стаць цэнтрамі ваенна-масавай і палітычнай работы.

Толькі пры такой пастаўцы работы на вучупунктах мы не будзем чуць скарг на адсутнасць кадрў, акыва і т. д., бо тут тысячамі праходзіць моладзь, якую магчыма і трэба выхаваць як будучых актывістаў АСО, ударнікаў вытворчасці, ударнікаў абароны.

Вялікая задача АСО і ў галіне авіяцыйнай работы (арганізацыя планерных школ, авіямадэльных гурткоў, аэраклубаў і т. д.). Асаблівую важнасць набывае аэраклуб, які павінен стаць сапраўды масавай грамадскай арганізацыяй, выхоўваць авіяцыйныя кадры без адрыву ад вытворчасці, уцягваючы моладзь у авіяцыйны спорт. Аэраклубу штодзённа павінны дапамагаць комсамол і профсаюзы. На жаль, профсаюзы ўсё яшчэ стаяць у баку ад гэтай работы. Менскі, вицебскі, гомельскі і іншы аэраклубы не разгарнулі сваю работу як належыць, не вышлі з арганізацыйнага перыяда.

Нельга забываць аб вялікім значэнні авіяцыі ў сельскай гаспадарцы: барацьба са шкодамі палев, сяўба, ахова лясоў, служба сувязі ў калгасах і саўгасах і т. д. Роля авіяцыі ў гэтай галіне пэўна крэслівае вялікую важнасць і шрых аэраклубаў, не гаворачы ўжо аб неабходнасці аэрыкадраў для абароны. Нашы аэраклубы гэта накуль яшчэ новая, маладая арганізацыя. Далейшая іх работа залежыць, безумоўна, ад дапамогі мясцовых партыйных і комсамольскіх арганізацый.

Нашы лётнікі, героі Савецкага саюза, кінулі заклік: «Моладзь—на самалёты!» У сваёй адозве яны пісалі:

«У рады асаавіяхіма, яго клубы, планерныя і авіямадэльныя гурткі клічам мы нашу будзёную, жыццярадасную савецкую моладзь, клічам мы ударнікаў сацыялістычнай будоўлі і абароны нашай слаўнай радзімы».

Тав. Барашылаў у сваім запісе ад 18 жніўня 1933 г. паставіў задачу:

«Кожнай школе, кожнаму піонер-атраду—авіямадэльны гурток, кожнаму заводу, кожнай фабрыцы—гурток планерыстаў, кожнаму прамысловому цэнтру—аэраклуб».

Гэтыя ўказанні мы павінны рэалізаваць поўнасьцю.

Заклік лётнікаў павінны падхвіць комсамол, члены АСО і профсаюзаў і стаць першымі ў радых бярэжнітоў за яго выкананне, уцягваючы моладзь—ударнікаў сацыялістычна—у планерныя і авіямадэльныя гурткі, членаў АСО—у аэраклубы. Ні адной заводскай, калгаснай, саўгаснай, школьнай пярвочнай арганізацыі АСО—без авіяпланерных гурткоў—вос лётшы адказ нашым лётнікам—героям Савецкага саюза.

* * *

Пасляховае вырашэнне задач далейшага развіцця фізкультурнага руху ў галіне масавасці і якасці будзе залежаць ад перабудовы арганізацыйнай работы. Задача фізкультурных арганізацый—дабіцца масавага фізкультурнага руху на весцы, разгортвання работы па масаваму ахвату рабочых МТС, саутасаў і калгасаў комплексам ГПА, падрыхтаваўшы для гэтага адпаведную матэрыяльную базу. Фізкультурным арганізацыям вескі павінны прысці на дапамогу рабочыя калектывы горада і ўзяць над імі шэфства.

Зразумела, што ўся работа па разгортванні фізкультурнага руху на весцы павінна быць канцэнтравана пры МТС і саутасах. ВСФК абавязан забяспечыць фізкультурныя арганізацыі вескі інструктарамі. Нам патрэбна масавая падрыхтоўка інструктараў. Праз школы і курсы мы здолеем падрыхтаваць 100—150 чал. Ці даволі гэтага для ахвату працоўных фізкультурнай? Безумоўна не. Задачу масавай падрыхтоўкі фізкультурных кадраў зможам вырашыць толькі тады, калі створым на базе існуючых фізкультурных калектываў добраахвотныя таварыствы і арганізавем міжсаюзныя тэрытарыяльныя клубы, ахапіўшы імі ў асноўным значыстаў ГПА.

Падводзячы вынікі вучэбнай фізкультурнай работы, трэба адзначыць, што ў асноўным фізічнае выхаванне ў школе значна палепшылася. Фізічная культура—адна з саставных частак камуністычнага выхавання. Перабудова вучэбнай фізкультурнай работы на аснове нарматыўных паказчыкаў непарывна звязала ў адзіную сістэму савецкую фізкультуру з комплексам ГПА.

Аднак, у радзе школ не здаваліся якасць выкладання. Інструктарскі склад у большасці нізкай кваліфікацыі, дрэнна рыхтуюцца да лекцый, працуе без плана. Асабліва гэта адносіцца да сельскіх раёнаў (Гарадок, Ельск, Сенно).

Другі недахоп—гэта тое, што ў большасці школ няма спартыўных залаў, самага элементарнага інвентара, абсталявання дрэняе. Таму заняткі праходзяць аднабакова і нецікава, што, безумоўна, адбіваецца на пасляховасці дзяцей.

Минулы і вучальны год у асноўным быў тодам завяршэння пабудовы фізічнай культуры ў школе на базе нарматыўных паказчыкаў. Прыкладам такой перабудовы з'яўляюцца: школа імя «Комінтэрна» (Гомель), 25 школа (Менск), 9 школа (Полацк), 1 ФЗД (Дзяржынск) і інш.

У гэтых школах узорна праходзяць лекцыі фізкультуры, усе школьнікі ахоплены нарматыўнымі паказчыкамі.

У гомельскай чыгуначнай школе зімовыя нормы здалі 1300 вучняў, у 4-й менскай—1200 вучняў. І так амаль ва ўсіх гарадах.

Горш справа ў сельскіх раёнах, дзе няма адпаведных фізкультурных кадраў. Работа ў вясковых школах праводзіцца нездавальняюча, і часта групаводамі, якія не маюць спецыяльнай адукацыі.

Фізкультурныя кадры ў сістэме масаван школы адно з найбольш хворых месц. Па рэспубліцы налічваецца 134 інструктары. Якасць іх часта не адпавядае запатрабаванням.

Не толькі Наркамасветы, але і ВСФК слаба кіруюць справай фізічнага выхавання ў школе. Нядзіва, што і райана не цікавяцца фізкультурнай работай і нават яе ігнаруюць. Заг. ордэнаўскага райана т. Шэйніна амаль нічога не зрабіла, каб палепшыць пастаноўку фізкультуры ў школах. У першым паўгоддзі сарвала фізкультуру па 6 школах, не

прадаставили їм зал і потрібна спартизна інвентар. Таксама і магілеві, вицебські райони думають, що фізкультура у школах є справа виключно советау фізкультури.

Треба також сказати, що школи не уділяють яшчэ потрібнай уваги до підготовки кадрів, особливо для сільських районоу. Курси, які проводять Наркамасветы, не забезпечать повнастю потреби: на 1934-1935 г. потрібно 345 інструктороу, а підрыхтавана тільки 182.

Задача Наркамасветы і ВСФК забезпечить бесперерывную роботу вучэбнай фізкультури, організувати кароткатэрмёвыя 6-ці месячныя курси на падрыхтоўцы інструктороу, даць школам неабходнае памишканне, абсталяванне і інвентар, каб падняць заняткі на вышэйшую ступень, зрабіць іх цікавымі, павысіць паспяховасць вучняў.

Масавы ахват фізкультурнай работай ускладае на Вышэйшы совет фізкультуры і райсоветы вялікія абавязкі ў барацьбе за якість фізкультурнай вучобы, бо заняткі проводзяцца яшчэ яўна неадназначна, асабліва ў калгасных і саўгасных туртках (Гарадок, Палешчанцы).

Тільки высокаякасная пастаноўка фізкультурнай вучобы забяспечыць шырокі масавы ахват комплексам ГПА першай ступені. Тым часам на востры момант дадзена норма за летні перыяд 2000 чат. пры кантрольнай лічбе 3802. Задача норм ГПА 2-й ступені працуе кожнаму фізкультурніку і яго аўтку на 3-цім высокай фізічнай працы, а таксама як мы можам тэпер пры дапамогу арганізацыі вучобы. Потрэбна змяніць колькасць інструктараў-трэнераў, ведучых іх групы, практыку і метадолу вучэбнага. А з гэтымі кадрамі у нас асабліва дрэнна. Вось чаму на значок другой ступені з гэтай норму тільки 6 чалавек.

Пры гэтай сувязі з масамі, шырока разгараючы работу на комплекс ГПА 1-й і 2-й ступені тым самым павялічваем іх якасць, арганізацыі, мы зможам падрыхтаваць інструктараў-трэнераў, сістэматычна павышаць іх кваліфікацыю.

Якість фізкультурнай работы залежыць і ад стану спартыўных пляцовак, з'яўлення спартыўнага інвентара і т.п. Пельца не атрымлівае вялікую шчыльнасць падпарадкаваных хатняй і сямейнай МТС: у калгасах сваёй зоны злы арганізавалі 20 спартыўных пляцовак.

* * *

Праведзення ў большасці раснаў канферэнцыі «Чырвонага крыжа» ясна паказалі, што перабудова работы праведзена не па сутнасці. Зменела толькі структура апарату галжымаў і райкомаў «Чырвонага крыжа». Гэтая частка работнікаў не аддавала свайму прызначэнню.

Старшыня Лельскага райкома «Чырвонага крыжа» член партыі т. Пельца прыслана з Масквы для ўзмацнення чырвонакрыжнай работы і пачае ў раёне ўжо 10 месяцаў. Пельца не толькі не ўзмацніла работы, але і пазнала поўную бяздзейнасць, ні разу не выехала ў раён, не ведае кожных арганізацыяў, кожны членаў у раёне. Або Заслаўскі раён. Старшыня член партыі тав. Рашал на працягу двух год не толькі не пачала работу «Чырвонага крыжа», але поўнастю яе разважала. Здарылася гэта таму, што ні ЦК «Чырвонага крыжа», ні РК КП(б)Б, ні РВК не удылялі патрэбнай увагі падбору людзей і іх работе.

Трэба прама сказаць, што ЦК «Чырвонага крыжа» не здолеў скарыстаць у Суражскім, Бабруйскім, Горацкім і інш. раёнах канферэнцый для таго, каб паставіць чырвонакрыжную работу на належную вышыню, стварыць новыя пярвічныя арганізацыі і разгарнуць санітарна-абаронную работу.

Інструктары ЦК «Чырвонага крыжа» Герман, Якубоўскі, Грэбнева і іншыя, замест таго, каб да перадыбраў райкамітэтаў стварыць пярвічныя арганізацыі, выбралі цэхгурпоргас, азначылі таварыства ад чуждых элементаў і т. д., абмежаваліся тым, што прысутнічалі на самой канферэнцыі. Ясна, што такая «перабудова» інструктароў не дала патрэбнага зруху ў рабоце чырвонакрыжных арганізацый. Інструктары абышлі асноўнае звычайна—пярвічную арганізацыю на прадпрыемствах, у калгасах, саўгасах, не забяспечылі канкрэтнага кіраўніцтва і жывой дапамогі ў яе рабоце.

Было-б, вядома, нязграўна думаць, што раённыя канферэнцыі ўсюды прайшлі дрэнна і не даілі гэтаму ў рабоце чырвонакрыжных арганізацый. Рэканферэнцыя ў Паліччэ прайшла арганізавана. Колькасць членаў таварыства «Чырвонага крыжа» вырасла з 2005 чал. у 1933 г. да 4025 чал. у 1934 г. 139 сан. пастоў правялі значную работу ў час вясёльнай службы. Узора працуе пярвічная арганізацыя Дамінікоўскага с.-с., Полацкага раёна (старшыня Ганчароў), якая налічвае 223 членаў. Створан гурток ваенна-санітарных ведаў на 25 чал. 7 членаў пярвічнай арганізацыі на добра скончылі курсы пачатніцаў сан. пастоў і накіраваны ў каласы: т. Ляхаў—у калгас «Беларуская вяска», т. Філіпенка—«Адказ інтэрвентам», Жукіўска—«Карла Маркса» і т. д. На гэтай пярвічнай арганізацыі павінны раўніцца ўсе арганізацыі Полаччыны.

Значную работу праводзіць чырвонакрыжная арганізацыя Дуброўны. Фабрыка «Дзянроўская мануфактура» мае тры чырвонакрыжныя ударныя брыгады, якія з месца у месца выконваюць свой промфінплан, стварыла на вёсцы 72 санпасты, падрыхтавала звыш задання 16 сяцёр запасу і т. д.

Значна аслабла работа чырвонакрыжнай арганізацыі ў Менску. Пры зліцці горкамітэта «Чырвонага крыжа» з ЦК была магчымасць зрабіць менскую арганізацыю узорнай, бо добра паставлена была работа ў радзе прадпрыемстваў («Окцябр», «Круіскан», хлебазавод і інш.), аднак яе не замацавалі.

Нельга не адзначыць слабасць кіраўніцтва большасці ГК і РК «Чырвонага крыжа» ваенна-санітарнай падрыхтоўкаю кадраў. Якасць выкладання нездавальняючая. Лектары (учачы) прыходзяць часта без падрыхтоўкі, а часам неват зрываюць заняткі (Гомель, Віцебск, Менск). Нездавальняюча працуе ПВА. Медсанкаманды камплектаваны дрэнна, большасць пачатніцаў не маюць ніякай падрыхтоўкі.

Удзяліць асноўную ўвагу перабудове нізавых арганізацый і качкратнай ваенна-санітарнай рабоце—вось задача РК «Чырвонага крыжа». У якасці інспектароў па кадрах і медыка-санітарнай рабоце трэба абавязкова прыцягнуць урачоў. Урачы-спецыялісты павінны дапамагаць у рабоце інструктароў і разам з імі несці адказнасць за падрыхтоўку кадраў і аздараўленчую работу. Гэта не значыць, што яны павінны быць платнымі, трэба шырока прыцягваць актыўных урачоў і грамадскіх інструктароў да практычнай работы камітэта.

Дэзінфекцыя свірнаў і тары калгасаў і калгаснікаў—задача чырвонакрыжнай арганізацыі. Яна дапаможа лепшаму зберажэнню ўра-

джаю і дасць рэальны эффект у набыцці калгаснікамі і рабочымі МТС ваенна-санітарных ведаў.

Не менш важная работа—арганізаваць у абары, стайні, на свінарніку, санітарныя пасты, сістэматычна правіраць чыстату калодзель і падану вады жывеле, шырока разгарнуўшы соцпаборніцтва паміж вытворчымі калгасамі калгасам на лепшае выкананне гэтых задач.

Зразумела, што вышэйзгаданым зхочыцца далёка не ўсё работа чыронакрыжнай арганізацыі. Барацьба за высокую якасць харчовай прамысловасці, за чысты цэх, завод, фабрыку, барацьба з эпідэміямі, сістэматычная падрыхтоўка кадраў сяцёр, санітараў і арганізацыя іх на вытворчаму прадпрыемстве, наладжванне камандзінскай вучобы, шырокі ўдзел у рабоце Г.Д.А., арганізацыя медыцынскіх каманд—усё гэта патрабуе падбору вытрыманых і добра ведаючых санітарную справу выкладчыкаў, і звышэння дысцыпліны на курсах, укаранення сродкамістываных метадаў работы, наладжвання кіравання ЦК «Чырвоная крывя» падрыхтоўкаю ваенна-санітарных кадраў. Вакол гэтых задач павінна быць перабудавана чыронакрыжная работа.

Грамадскія арганізацыі ў б. ж. н. час павінны дабіцца масавага ахвату членствам і канкрэтнай абароннай работай усіх працоўных горада і вёскі.

МТС і саюзны павінны стаць цэнтрамі асабіста-фізкультурнай, чыронакрыжнай работы на вёсцы. Пры ўсіх палітадзеллах МТС трэба вылучыць адпаведных рацсоветаў АСО, якія забяспечылі-б сапраўднае разгорненне асабіста-фізкультурнай работы і кіравання ёю ў зоне дзейнасці МТС.

Упаўнаважаны АСО працуюць пад непасрэдным кіраваннем палітадзела МТС, узяваючы сваю работу з партыйна-комсамольскімі і профсаюзымі арганізацыямі, штодзённа інфармуючы палітадзел аб становішчы і практычнай рабоце асабіста-фізкультурнай арганізацыі. Задача ўпаўнаважанага стварыць на ўсіх калгасах зоны МТС пярэжныя арганізацыі, канкрэтна і аперацыйна імі кіраваць.

Асабістая ўвага павінна быць звернута на падбор і падрыхтоўку кадраў з комсамольцаў, рабочых МТС, актывістаў, калгаснікаў для пярэжных арганізацый. Для гэтага калгасныя партарганізатары павінны ўзмацніць партыйнае кіраванства пярэжымі грамадскімі арганізацыямі. Ад партарганізатараў палітадзела МТС і саюзаў павінны патрабаваць пры справаздачы аб рабоце партарганізацый таксама і справаздачы аб рабоце грамадскіх абаронных арганізацый.

В. І. Ленін не раз указваў, што поспех усякай справы залежыць галоўным чынам ад падбору людзей і праверкі выканання. Гэтага яшчэ не зразумелі нашы грамадскія арганізацыі. Узяць такое важнае пытанне, як падрыхтоўка кадраў. ЦК КП(б)Б перадаваў ЦС АСО арганізаваць курсы па падрыхтоўцы інструктароў, старшын саветаў і т. д. Гэта работа яшчэ не разгорнута. Праблема кадраў для нашых грамадскіх арганізацый—актуальнейшае пытанне, без якога нельга вырашыць пастаўленыя перад імі задачы.

Раікомы партыі і палітадзелы павінны забяспечыць партыйнае кіраванства грамадскімі абароннымі арганізацыямі. Не выпадкова ЦК КП(б)Б усклаў адказнасць за кіраванства іх работам на намеснікаў сакратароў РК КП(б)Б і намеснікаў начальнікаў МТС. Аднак, увага партыйных і нават профсаюзных арганізацый да асабіста-фізкультурнага Раі РК КП(б)Б, асабліва пярэжных раёнаў, што зусім не тапушчальна, не прыступіў практычна да рэалізацыі рашэнняў ЦК КП(б)Б (Дрыса, Жыткавічы, Быхаў, Лагонск, Плешчаніцы і інш.) матывуючы

тым, што заняты былі сяўбой. Яны, відаць, не разумеюць, што абаронная работа можа і павінна ўвязвацца з гаспадарча-палітычнымі задачамі, аб важнасці і карысці чаго мы гаварылі.

Комсамол Лельчыц, Плешчаніц, Гарадка, Кармы яшчэ не ўзяўся энергічна за разгортванне абароннай работы, асабліва падрыхтоўкі да ваенна-тэхнічнага экзамена, не вылучыў намеснікаў старшынь райсоветаў АСО па рабоце сярод моладзі.

У цеснай сувязі комсамола, профсаюзаў з АСО, ВСФК, «Чырвоным крыжам», у данаможа апошнім арганізаваць вучобу, палітычную работу, гурты і т. д.—зарука таго, што будзе выканана задача, наставленая т. Кагановічам: «Комсамол павінен стаць душой і сэрцам АСО».

У нас ёсць узорныя паказчыкі разгортвання комсамолам абароннай работы, ахвату ваенна-тэхнічным экзаменам рабочай моладзі ударнікаў абароны і вытворчасці. Разгорнутым даходам за аўладанне ваенна-тэхнічнымі ведамі мы даб'емся таго, што будзем мець дысцыплінаванага варашылаўскага стралка, фізічна развітага, культурнага ўдарніка вытворчасці. Узначаліць моладзь у барацьбе за аўладанне ваенна-тэхнічнымі ведамі—значыць не толькі прызнаць іх неабходнасць, не толькі прымаць паставы аб важнасці гэтай справы. Задача можа быць выканана тады, калі комсамольскія, профсаюзныя і абаронныя арганізацыі будучы разглядаць ваенна-тэхнічны экзамен, як адну з асноўных форм масавай работы сярод моладзі.

Здавалася-б, што для большэвікоў проста нямыслима стаць у бак ад такой вялікай масавай арганізацыі, як АСО, «Чырвоны крыж». Аднак, не ўсе члены партыі, комсамольцы і члены профсаюзаў прымаюць актыўны ўдзел у рабоце АСО. Так, напр., у Касмянскім раёне ахоплены членам АСО 8 проц. партыйцаў і 5 проц. комсамольцаў. 100 проц. ахват партыйцаў, комсамольцаў, членаў профсаюзаў членам АСО—**вось баявы лозунг для ўсіх арганізацый.**

Нізавыя расны і нават цэнтральны друк мала ўвагі ўдзяляе рабоце добраахвотных арганізацый. На старонках газет не асвятляецца ход выкалення рашэнняў ЦК аб перавыбарках пярвічных арганізацый, нізавы друк не данамагае на канкрэтных паказчыках абароннай работы разгортаць барацьбу за ўзмацненне нізавых пярвічных арганізацый.

Друк павінен стаць сапраўдным арганізатарам і прапагандыстам разгортвання абароннай работы сярод рабочых, калгаснікаў і ўсёх працоўных. На яго старонках павінна асвятляцца работа лепшых ударнікаў абаронных брыгад, цэхцаў, фабрык, заводаў, калгасаў, удзел рабочых у грамадскіх абаронных арганізацыях, у барацьбе з выкананне промфіплану, за выкананне лозунга т. Сталіна зраб'ць калгасы большэвіцкімі, а калгаснікаў заможнымі.

Задача рабселькораў—стаць актыўнымі брацьбітамі за канкрэтную абаронную работу, быць першымі ў радах здаўных норму на варашылаўскага стралка, значок ГПА і ГСА.

Паставы ЦК КП(б)Б аб рабоце грамадскіх абаронных арганізацый з'яўляюцца праграмай іх работы. Партыйныя, комсамольскія і профсаюзныя арганізацыі абавязаны забяспечыць выкананне рашэнняў ЦК КП(б)Б.

Аб комунальна-жыллёвай гаспадарцы гор. Віцебска

Віцебск адзін з буйнейшых індустрыяльна-культурных цэнтраў БССР, з вельмі развітай прамысловасцю (металаапрацоўчай, дрэваапрацоўчай, скураабутковай, тэкстыльнай, швейнай, трыкатажнай, харчовай, пераапрацоўчай -шчэцінны камбінат) -на колькасці насельніцтва з'яўляецца другім горадам у БССР пасля Менска.

У Віцебску за апошнія гады праведзена параўнальна вялікая работа па палепшэнню комунальна-жыллёвай гаспадаркі. Пабудаваны дзесяткі буйных 3-4 павярховых жылых дамоў, пашыраецца і рэканструюецца водаправод, трамвай. Горад набывае добры выгляд, большасць акраін, дзе раней было гразна і цёмна, зараз забудаваны буйнымі прадпрыемствамі, асветлены і злучаны з горадам трамвайным рухам.

За апошні час віцебскія арганізацыі правялі масавую работу. Працоўныя горада прынялі ўдзел у суботніках па ачыстцы двароў, плошчаў, заводскіх тэрыторый і іх азелененню. Аднак работа гэта не была як след арганізавана і дала недастатковы эффект.

На комунальна-жыллёвую гаспадарку Віцебска ў 1934 г. асигнавана 6.919 тыс. руб., у тым ліку: на жылбудаўніцтва—3.054 тыс. руб., на рамонт жылфонда 857 тыс. руб. На комунальную гаспадарку асигнавана 3 млн. руб., з якіх: на водаправод—800 тыс. руб., на трамвай—900 тыс. руб., на брукаванне 200 тыс. руб. і на заканчэнне будаўніцтва лазні—144 тыс. руб.

Такія значныя капіталаўкладанні ў комунальна-жыллёвую гаспадарку і добрабыт горада самі па сабе павінны былі вызначыць ролю, месца і значэнне гэтага адказнейшага ўчастка соцбудаўніцтва ва ўсёй працы савецкіх і партыйных арганізацый Віцебска. Аднак, аналізуючы работу горсавета, гаркамгаса, жылкааперацыі, трэба адзначыць, што ў іх не было аднаго чоткага, аперацыйнага кіраўніцтва гэтым участкам і правядзеннем у жыццё ўсёй праграмы капіталаўкладанняў.

Па сутнасці, гаркамгас павярхоўна кіруе комунальнай гаспадаркай, а часам яго кіраўніцтва і зусім не адчуваецца. Кіраўнікі гаркамгаса пераважна заняты тым, што выконваюць заданні розных арганізацый у падшукванні кватэр, вельмі часта не ўлічваючы рэальныя мажлівасці і ва ўшчэрб захаванню жылфонда. Толькі за апошні час атрымана заяўка на падшуканне звыш 150 кватэр. Некаторыя віцебскія арганізацыі ўзялі сабе за правала займаць жылую плошчу пад установамі. Напрыклад, буйны дом, спецыяльна прыстасаваны пад кватэры і заняты дзесяткі год жыхарамі, па даручэнню горсавета перадаецца чыгунцы пад канцэлярыю.

Такім чынам, замест таго, каб пашырыць жылфонд як за кошт новага будаўніцтва, так і за кошт ушчыльнення жылплошчы, зай-

маемай установамі, у Віцебску робяць якраз наадварот. З такою практыкай трэба раз і на заўсёды пакончыць.

Планаванне капіталаўкладанняў, мерапрыемствы па камунальна-жыллёвай гаспадарцы і добрабыту горсовет і горплан праводзяць вельмі часта без удзелу гаркамгаса і вельмі часта не ў адпаведнасці з зацверджанымі СНК БССР аб'ектамі. Замест таго, каб прыняць усе меры для павелічэння асигнаванняў на камунальна-жыллёвую гаспадарку, горсовет і горплан скарачаюць іх. Напрыклад, суму ў 450 тыс. руб., выдзеленую СНК БССР для заканчэння двух камунальных дамоў (№№ 6 і 7), якія, да рэчы кажучы, будуцца ўжо трэці год, горплан скараціў да 409 тыс. руб. Замест зацверджаных СНК 75 тыс. руб. на рамонт выканкомаўскіх жылых дамоў (жылфонда) горплан прыняў толькі 15 тыс. руб., з асигнаваных на рамонт мастоў і дрэнажныя работы 55 тыс. руб. горплан прыняў 41 тыс. руб. Горсовет запраектаваў новы аб'ект, які зусім не ўваходзіў у тыгульны спіс,—перанос Полацкага базара, на што патрабавецца каля 165 тыс. руб., г. зн.—усе сродкі, асигнаваныя для Віцебска на брукаванне вуліц. Дзесяткі тысяч руб., адпущаных на добрабыт горада, выкарыстаны не па прамоу прызначэнню.

Практычнымі пытаннямі камунальна-жыллёвай гаспадаркі і добрабыту горсовет займаўся вельмі недастаткова, што відаць з пратаколаў прэзідыума. За апошнія 3 месяцы горсовет не абгаварваў такіх важнейшых пытанняў, як будаўніцтва гарадскога водаправода і трамвая, будаўніцтва 24-кватэрнага дома, лазні (пачата ў 1930 г.), дома спецыялістаў, зялёнага будаўніцтва, ачысткі горада, становішча жылкааперацыі, камунальна-жыллевага фонда, выканання вытворчай праграмы камунальнымі прадпрыемствамі.

Цікава пералічыць «комунальныя» пытанні, якія разглядаліся прэзідыумам горсовета:

1. Аб прадастаўленні складскіх памяшканняў Белтрэсту.
2. Аб прадажы безгаспадарчых домаўладанняў.
3. Аб аслабленні для патрэб ашчадкасы № 32 памяшкання на Пляцы волі.
4. Аб пашырэнні кіно «Спартак», для чаго трэба перасяліць некалькі сямей.
5. Аб рамонце кватэры мастака Пэна.
6. Аб прадстаўленні памяшкання ЗРК завода імя «Лекерта».

Комунальна-жыллевая гаспадарка і добрабыт горада не карысталіся ўвагай віцебскага горсовета. Самі кіруючыя работнікі камунальнай гаспадаркі не здолелі паставіць у кіруючых гарадскіх арганізацыях цэлага раду прынцыповых пытанняў, не перабудаваці сваю работу ў адпаведнасці з пастановамі XVII партз'езда, не мабілізаваліся на выкананне важнейшых задач, не наблізілі сваё кіраўніцтва непасрэдна да вытворчасці, не арганізавалі сур'ёзна і па-дзелаваму выканання праграмы капіталаўкладанняў 1934 г. і промфінплана камунальных прадпрыемстваў.

Паасобныя кіруючыя камунальныя работнікі разважаюць так: «Для работы ў камгасе не складзены неабходныя ўмовы. Камгас займаецца толькі кватэрамі і з'яўляецца па сутнасці старшым квартал'ерам горсовета і іншых арганізацый, а камунальнай гаспадаркай няма часу займацца».

Такія разважанні не вытрымліваюць ніякай крытыкі і сведчаць толькі аб тым, што самі кіруючыя работнікі камунальнай гаспадаркі не зразумелі сваіх зусім ясных задач, не здолелі ўхапіцца за асноў-

чае, рашаючае звязно ў коммунальна-жыллёвым будаўніцтве. Нельга казаць, што коммунальныя работнікі Віцебска не здольны кіраваць коммунальнай гаспадаркай, але ясна адно: кіраўніцтва ў свае рукі яны яшчэ не ўзялі і займаюцца ўсім чым хочаце, толькі не коммунальнай гаспадаркай.

Ход будаўніцтва важнейшых жыллёвых аб'ектаў ні ў якім разе не гарантуе таго, што ўся праграма капіталаўкладанняў 1934 г. будзе поўнасцю асвоена. Вельмі марудна ідзе будаўніцтва дома спецыялістаў, хоць асноўнымі матэрыяламі ён забяспечан параўнальна нядрэнна. Недапушчальным тэмпам ужо тры гады будуюцца шосты і сёмы 24-хватковыя дамы і чацверты коммунальны. Прычым даецца ўстаноўка закончыць у гэтым годзе толькі чацверты і шосты дамы, а сёмы давесці да крышы. Гэта рашэнне супярэчыць пастанове ЦК аб тым, каб гэтыя дамы поўнасцю закончыць сёлета. Непаваротлівасць і апартуістычная самасупакоенасць Вітбуда на чале з дырэктарам т. Шолаховым спрыяюць такім чарпашым тэмпам. Даволі сказаць, што Вітбуд не меў часу заняцца такім пытаннем, як набор рабочай сілы для гэтай будоўлі.

Гісторыя віцебскай лазні ў свой час даволі асвятлялася. Лазня будзеца ўжо чатыры гады. За гэты час будаўнічыя арганізацыі не раз перараблялі заняўкі на неабходныя для заканчэння лазні сродкі. Спачатку гэтага года была дана заяўка на 144 тыс. руб., а зараз складзена новая на 470 тыс. руб. Гэтыя павярхоўныя, неабгрунтаваныя заяўкі штампаваліся мясцовымі арганізацыямі. Праект лазні часта мяняўся, перарабляліся ўжо закончаныя ўнутраныя работы: ламалі сцены, вокны, вырубалі новыя дзверы і т. д. Зараз работа фактычна прыпынена, бо асигнаваныя 144 тыс. руб. ужо скарыстаны. Зацягваць будаўніцтва лазні было-б злачынствам. Неабходна адшукань дадатковыя асигнаванні і будматэрыялы, галоўным чынам цэмент, каб ужо ў гэтым годзе ўвесці лазню ў эксплуатацыю.

Будаўніцтва водаправода мае агромнае значэнне для здарав'я гора Віцебска. Аднак, работы недапушчальна зацягваюцца віцебскім аддзяленнем Комунабуда. Рэканструкцыя старой вадакачкі—цэментоўка зборнага калодзезя, перанос насоснай станцыі ў новае памяшканне, бурэнне новай 6-й скважыны, будаўніцтва новага рэзервуара на 450 куб. м., паглыбленне 3-й скважыны—ідзе марудна. Няма гарантыі ў тым, што гэтыя работы будуць выкананы ва ўстаноўлены ўрадамі тэрміны. Будаўніцтва ўжо зараз адчувае востры недахоп у чыгунных трубах, у абсталяванні (кампрэсар, цэнтрабежныя насосы) і часткова ў цэменце. Акрамя таго, работа можа затрымацца ў сувязі з тым, што Наркомлегпром не выканаў пастанову ўрада БССР аб водпуску на пашырэнне віцебскага водаправода 350 тыс. руб. Увод у эксплуатацыю новага водаправода на Маркаўшчыне затрымліваецца. Няма труб неабходных размераў і цэнтрабежных насосаў. Будаўніцтва новай воданепорнай башні поўнасцю забяспечана асноўнымі будматэрыяламі, але пасоўваецца надзвычай павольна.

Рэканструкцыя віцебскага трамвая, у межах адпушчаных 900 тыс. руб. праходзіць больш-менш здавальняюча. Узяты тэмп у апраккладцы шырокакалейнага пуці на Маркаўшчыну і Грамадзянскую вул. можа забяспечыць своєчасовае выкананне гэтага аб'екта. Кіраўніцтва трамвая павінна ўлічыць сезоннасць работы і максімальна фарсіраваць яе, каб скончыць у бліжэйшы час. Нядобраякасны рамонт вагонаў, побач з парушэннем працоўнай дысцыпліны сярод рабочых і служачых трамвая, вядуць к пастаянным буйным аварыям. Харак-

тэрна, што за 1 паўгоддзе розным адміністрацыйна-судовым спягнаннем падвяргалася да 45 проц. усіх рабочых і служачых. Кіраўніцтва трамвая яшчэ не пачынала асваення сродкаў, асигнаваных на барацьбу з блукаючымі токамі.

Згодна плану капіталаўкладанняў Наркамгаса, на добрабыт горада выдзелена 293 тыс. руб., з іх: на брукаванне—165 тысяч і на зялёнае будаўніцтва—58 тыс. Сродкі на зялёнае будаўніцтва асвоены са значным павелічэннем кошту работ, прычым вельмі часта на аб'екты, не прадугледжаныя планам. Але галоўнае ў тым, што зялёныя насаджэнні Віцебска амаль не ахоўваюцца. Пабудаваны ў гэтым годзе садзік не агароджан і напалову ўжо пансаван. Старыя сады таксама не ўпарадкаваны, лінейныя насаджэнні псууюцца.

Зусім недастаткова зялёнае будаўніцтва на прадпрыемствах. Цэхі фабрыкі «КІМ» «упрыгожаны» захудалымі, пакрытымі брудам і пылам, на тры чверці пансаванымі вазонамі. Гэта нішто іншае, як апаншленне важнейшага мерапрыемства ў галіне стварэння больш здаровых і культурных умоў для работы на фабрыках і заводах. Дырэктары не перанялі вопыт бунішчых перадавых прадпрыемстваў Ленінграда, Масквы, Харкава, Урала, тэрыторыі якіх засаджаны кветкамі, вазонамі, клумбамі, алеймі і т. д. Гаркамгас не клапаціцца аб развіцці інтэр'ера, аранжэрайнай гаспадаркі.

Адпущаныя на брукаванне сродкі скарыстоўваюцца толькі на адзін аб'ект—перанос Полацкага рынка. У сувязі з гэтым фактычна сарваны ўсе работы на рамонту гарадскіх вуліц. Тым часам, значная частка брукі і прауараў разбіта, не кажучы ўжо аб тым, што каля 70 проц. вуліц горада Віцебска зусім не брукаваны. Санітарны стан, ачыстка горада, работа асінзацыйнага аб'ёзга яўна незадавальняючы. Гаркамгас і жылкааперацыя не адчуваюць ніякай адказнасці за гэту справу.

Работа жылкааперацыі не карыстаецца ўвагай горсавета і гаркамгаса. Горжылсаюзам фактычна ніхто не кіруе. Горжылсаюз мае 17 жактаў. Старшыні жактаў, кіраўнікі дамамі вельмі часта мяняюцца. Фактычна праўленні жактаў сталі ўтрахаднымі дварамі для кіруючага складу гэтых жактаў. Напрыклад: у жакце № 27 за 1934 г. змянілася 4 старшыні, у жактах 1, 10 і 16—па 3 старшыні, у жактах 14 і 30—па 5 старшын.

Работнікі жылкааперацыі падбіраюцца несур'ёзна, павярхоўна, не замацоўваюцца на рабоце. Не ўлічваюцца пры гэтым складанасці і адказнасць работы жылкааперацыі і кіраўніцтва каласальным жылным фондам, пераданым дзяржавай жылкааперацыі (168 тыс. кв. мтр., 1316 домаўладанняў).

Жылкааперацыя дрэнна справляецца з прыцягваннем сродкаў насельніцтва ў жылбудаўніцтва. План наснакпаўненняў па жылгэва-арэнднай кааперацыі за 1 паўгоддзе выканан толькі на 68 проц., па жылгэва-будаўнічай кааперацыі на 30 проц., а па дадатковых паях—на 8,1 проц.

Паміж гаркамгасам і горжылсаюзам не было кантакта і ўзаемнага разумення. Доўгі час вяліся спрэчкі аб парадку падначаленасці адзін другому. Работнікі жылкааперацыі мараць аб поўнай самастойнасці: «Мы—кааперацыйная арганізацыя, і гаркамгас не мае права ўмешвацца ў нашу работу». Тым часам, гаркамгас павінен быў сістэматычна весці сумесную работу з жылсаюзам і дапамагаць яму (зразумела ўнікаючы дробязнай непатрэбнай апекай) у частцы забяспечання

нармальнай і здавальняючай эксплуатацыі, рамонту і ўтрымання жылфонда ў парадку.

Рамонт жыллёвага фонда жылкааперацыі праходзіць яўна нездавальняюча як па колькасных, так і асабліва па якасных паказчыках. Са 143 аб'ектаў капітальнага рамонту работа праводзіцца толькі па 73, скончана 27 аб'ектаў. Большасць работ нядобраякасная: вокны, дзверы, падлога зроблены з сырога матар'ялу, сцены атынкоўваюцца аб'ёмнымі замазацямі, у адрамантаваным доме «забыліся» папраніцы даху. Зусім зразумела, што пры дыравым даху ніякі рамонт не паможа. Тым часам, для рамонту дахаў патрэбна нямнога матар'ялу. Гаркамгас і асабліва жылкааперацыя павінны праяўляць больш ініцыятывы і дзелавога падходу да рамонту, мабілізуючы мясцовыя рэсурсы будматэрыялаў.

Горжылсаюз і жакты не вядуць сістэматычнай арганізацыіна-масавай работы сярод сваіх жыхароў з тым, каб яны самі прымалі ўдзел у бягучым і дробным рамонце сваіх кватэр, вялі штодзённы кантроль за ўтрыманнем жылфонда.

Гаспадарчыя арганізацыі фабрык і заводаў не цікавяцца справай рамонту кватэр сваіх рабочых, у першую чаргу ударнікаў. Набудаваныя параўнальна нядаўна коммуналныя жыллыя дамы маюць запішчаны выгляд. З вылучаных СІК БССР на рамонт коммуналнага жылфонда 75 тыс. руб. фактычна скарыстана 15 тыс., астатня пераразмеркаваны горадам. Неабходна тэрмінова аднавіць усе асгнаваны на рамонт коммуналнага жылфонда і поўнаасцю іх асвоіць.

Гаркамгас не лічыць сваім абавязкам наглядаць за станам прыватна-ўласніцкага жылфонда, удзельная вага якога вельмі значна і складае па Віцебску амаль тры чверці ўсяго фонда з 800 тыс. кв. мтр. на долю прыватна-ўласніцкага фонда прыпадае 580 тыс. кв. мтр.

Гарадскі інжынер павінен праводзіць сталы тэхнічны кантроль за ходам усяго будаўніцтва па г.р. Віцебску, даваць заключэнні па праектах, кансультаваць і аказваць тэхнічную дапамогу гэтаму будаўніцтву ў пытаннях выбару пляцовак, выходзячы з перспектывы плянавага і развіцця горада. Па сутнасці-ж ён абмяжоўваецца канстатацыяй ужо адбыўшыхся фактаў у галіне коммунальна-жыллёвага будаўніцтва, не з'яўляецца тэхнічным вокам горадсовета. Буйнейшыя аб'екты будуюцца ў месцах, дзе з'яўляюцца не будзе развіцця будаўніцтва. Дык 24-кватэрныя дамы будуюцца на Смаленскім шасэ, на нізкім забалочаным месцы. Такі архітэктурна багата аформлены будынак, як дом спецыялістаў, будуюцца на самым краі абрыва. Новы водаправод пабудаван у нізкім забалочаным месцы, дзе нават і ў летні час стаць вада.

Выкананне праграмы коммуналнымі прадпрыемствам Віцебска за першае паўгоддзе характарызуецца наступнымі паказчыкамі:

Трамвай—па пасажыра-перавозках план выканан на 91,8 проц., сабекошт павышан супроць плана на 10 проц., план назапленняў у сувязі з ростам сабекошту і частковым невыкананнем плача пасажыра-перавозак выканан усяго на 87 проц., план груза-перавозак—на 143 проц.

Водаправод—па водпуску вады план выканан на 104 проц., сабекошт узрос на 1,3 проц., адпускная цана зніжана на 6,3 проц., план накіплення выканан усяго на 91,7 проц.

Лазні—план па колькасці памывак выканан на 90 проц., сабекошт узрос на 11,9 проц., план накіплення выканан на 53,8 проц.

Аналіз колькасных і якасных паказчыкаў работы асноўных комунальных прадпрыемстваў характарызуе іх дрэнную работу.

Кіраўнікі комунальных прадпрыемстваў несур'ёзна падыходзілі да выканання плана накіплення, забяраючы, што зрыў яго ёсць адначасова зрыў плана комунальнага будаўніцтва. Комунальнае будаўніцтва і добрабыт горада фінансуюцца гарфам без уліку сезоннасці асноўных работ у комунальнай гаспадарцы, дапускаюцца перабоі ў забяспечанні гэтых работ сродкамі.

Гаркамгас і падначаленыя яму ўстановы не ўдзяляюць ніякай увагі саўгасу «Думіна»—асноўнай базе харчовага снабжэння рабочых і служачых комунальнай гаспадаркі. За ўвесь час сельска-гаспадарчых работ саўгас не наведваў амаль ніхто з кіруючых комунальных работнікаў.

Жывёлагадоўля і полеводства ў саўгасе не на належнай вышыні, фінансавое становішча напружанае.

Адным з найбольш рашучых рычагоў змацнення многі ўсёй грамадскасці да комунальна-жыллёвага будаўніцтва, палепшання комунальна-жыллёвай гаспадаркі з'яўляецца конкурс саветаў. Гаркамгас і горжылсаюз уключыліся ў гэты конкурс фармальна і па сутнасці нічога не зрабілі для мабілізацыі і актывізацыі на яго аснове ўсіх кіруемых комунальнай гаспадаркай арганізацый, на выкананне праграмы капіталаўкладанняў 1934 г., на значнае палепшанне добрабыту, горада, на ўцягненне ўсёй грамадскасці ў справу рамонт і будаўніцтва жыллёвага фонда.

З усяго вышэйсказанага відаць, што віцебскія кіруючыя арганізацыі вельмі мала займаліся комунальна-жыллёвай гаспадаркай. А з гэтага яны павінны зрабіць адпаведныя практычныя вывады.

Неадкладна ўзяць пад свой непасрэдны кантроль і кіраўніцтва работу гаркамгаса і жыллёвай кааперацыі, дабіцца карэннага пералому ў справе комунальна-жыллёвага будаўніцтва і добрабыту горада з тым, каб забяспечыць поўнае выкананне плана будаўніцтва, рамонт жылых дамоў і кватэр, палепшання добрабыту горада.

Партыйныя, савецкія і профсаюзныя арганізацыі асабліваю ўвагу павінны звярнуць на неадкладнае заканчэнне рамонт жылых дамоў і кватэр рабочых і працоўных горада, прыцягнуць да гэтай справы прадпрыемствы і гаспадарчыя арганізацыі, мабілізаваць усе мясцовыя і ўнутраныя рэсурсы, неабходныя будматэрыялы, каб да наступлення замаразкаў закончыць рамонт кватэр і дамоў.

Масава-растлумачальнай работай на прадпрыемствах і ўстановах прыцягнуць саміх жыхароў да актыўнага ўдзелу ў рамонце кватэр і правядзенні дробнага ўнутранага рамонт (пабелка, выклейка шпалерамі і т. п.) у жактаўскіх і комунальных дамах сіламі і сродкамі саміх жыхароў.

Усё адмоўнае, што мы адзначылі ў кіраўніцтве комунальна-жыллёвай гаспадаркі і добрабыту гор. Віцебска, у той ці іншай меры можна знайсці і ў іншых гарадах БССР. Таму горсаветы ўсіх гарадоў БССР павінны неадкладна па-дзелавому пераклучыцца на ліквідацыю прарываў і недахопаў з тым, каб план новага будаўніцтва і рамонт

комунальных і жыллёвых будынкаў, добрабыту гарадоў быў поўнаасцю выканан.

Уключыўшыся ў паход імя VII з'езда советаў СССР, на аснове саборніцтва паміж горсоветамі і гарадамі трэба павесці барацьбу за права рапартаваць з'ездам советаў БССР і СССР аб паспяховым і датэрміновым заканчэнні планавых заданняў партыі і ўрада па ўсіх паказчыках, у тым ліку і па добрабыту гарадоў, камунальна-жыллёваму будаўніцтву, рамонту жылфонда.

Горсоветы і гаркамгасы пазинны па сапраўднаму ўзяцця за палелшанне камунальнай гаспадаркі. У гэтым—адна з найбольш адказных гаспадарча-палітычных задач горсоветаў.

Ф. Вайновіч

Датэрмінова і высокай якасці здамо лён і пяньку дзяржаве

Большэвіцкая барацьба ўсёй КП(б)Б пад кіраўніцтвам свайго ЦК за ажыццяўленне рашэнняў XVII партз'езда і ўказанняў тав. Сталіна аб далейшым уздыме сельскай гаспадаркі забяспечыла паспяховае правядзенне вяснянай пасеўкампаніі і гэтым самым—добры ўраджай як зернавых, так і тэхнічных культур.

Поспехі пасевнай і прапалачнай кампаній стварылі ўмовы для мабільнасці шырокіх мас калгаснікаў і работных аднаасобнікаў на далейшае паспяховае завяршэнне ўсіх працэсаў сельска-гаспадарчых работ і гаспадарча-палітычных кампаній: своєчасовую і добра-якасную ўборку і абмалот ураджаю, выкананне абавязацельстваў перад пролетарскай дзяржавай і т. д.

Зараз БССР праводзіць адну з адказнейшых гаспадарча-палітычных кампаній—першапачатковай апрацоўкі і выканання плана здачы (прадажы) дзяржаве тэхнічных культур—лёну і канпель.

Калі з уборкай і малацьбою зернавых культур завяршаецца працэс барацьбы за добра-якасны ўраджай, забяспечваюцца хлебнастаўкі, то ўборка і абмалот тэхнічных культур (лёну і канпель) толькі падрыхтоўваюць іх да больш адказнага працэса—першапачатковай апрацоўкі, ад якой палкам залежыць паспяховае і своєчасовае выкананне кантракцыйных дагавораў і плана здачы (прадажы) дзяржаве высока-якаснага валакна. Таму ўсе РК і ГК КП(б)Б, палітаддзелы і дырэктары МТС, совескія зямельныя і загатоўчыя арганізацыі, праўленні калгасаў павінны ўлічыць урокі і недахопы мінулага году і арганізаваць першапачатковую апрацоўку лёну і канпель так, каб на справе забяспечыць своєчасовае выкананне плана здачы (прадажы) дзяржаве высока-якаснай ільна-пенькапрадукцыі і на аснове сацыялізму арганізаваць барацьбу калгасаў і аднаасобнікаў за датэрміновае выкананне плана.

22 жніўня пастановай ЦК КП(б)Б і СНК БССР зацверджан план заготовак прадукцыі лёну і канпель на 1934 г. Згодна гэтай пастанове, планам заготовак прадукцыі лёну і канпель лічыцца фактычная кантракцыя, г. зн., што ўся прадукцыя валакна, пянькі і насення лёну і канпель, закантрактаваная як па колькасці, так і якасці калгасамі і работнымі аднаасобнікамі, падлягае здачы (прадажы) дзяржаве. Такім чынам, дагавор па кантрактацыі з'яўляецца непарушным.

Згодна рашэнню ЦК КП(б)Б і СНК БССР асноўнай задачай у апрацоўцы і загатоўках прадукцыі лёну і канпель з'яўляецца большэвіцкая барацьба за высокую якасць прадукцыі, за апрацоўку без страт, за датэрміновае выкананне плана здачы прадукцыі дзяржаве.

ЦК КП(б)Б і СНК адзначылі, што галоўнай прычынай невыканання плана загавак у мінулым годзе па БССР з'яўлялася тое, што цэлы рад раёнаў (Меніслаў, Лезна, Гарадок, Сураж і т. д.) з прычыны недаацэнкі партыйнымі і савецкімі арганізацыямі важнасці своєчасовай уборкі і пераапрацоўкі лёну і пянькі, недапушчальна зацягнулі тэрміны цераблення, абмалоту, расцілу і пад'ёму са сцелішч, што прывяло к велізарным стратам. ЦК і СНК з усёй сур'ёзнасцю папярэджваюць усе партыйныя, савецкія загапоўчыя арганізацыі і палітаддзелы МТС аб недапушчэнні ў ільназагапоўках паўтарэння памылак мінулага года.

ЦК і Соўзнаркомам ускладзена, побач з зямельнымі і загапоўчымі арганізацыямі, персанальная адказнасць на сакратароў райкомаў, старшын РВК, сельсоветаў і катгасаў за стан пераапрацоўкі і загапоўкі лёну і пянькі.

Кожная раённая партарганізацыя, палітаддзел МТС, савецкія і загапоўчыя органы абавязаны шырока растлумачыць калгаснікам і працоўным аднаасобнікам, што барацьба за лён і пяньку, пачынаючы з веснавой сяўбы, павінна па-большэвіцку прадаўжацца пры ўсіх астаўніх вытворчых працэсах. Растлумачыць кантрактантам—катгаснікам і працоўным аднаасобнікам—усе ільготы і выгады, якія дае дзяржава за лён і пяньку, што абавязанельствы будучы лічыцца выкананымі толькі пры ўмове здачы дзяржаве прадукцыі не ніжэй прадугледжанай дагаворам якасці.

Ільначалакно і ільнатрасту кантрактанты павінны здаць не ніжэй сярэдняга нумара, або не ніжэй сярэдняга нумара сярэдня і пяньковага трасты. Процент чыстаты насення лёну і канпель павінен быць не ніжэй прынятага на сябе кантрактантам па дагавору. На загапоўчым пачатку раз'ек за ільначалакно і трасту будзе рабіцца ў кілограммах, за валакно і трасту пянькі—у кілосортах, за насенне лёну і канпель—у кілосортах чыстаты.

Калі аказацца, што здатчык выконваў свой план колькасця але ніжэй кантрактаванай якасці, ён павінен недаданы кілограммы пакрыць дадатковым колькасцю. Напрыклад, пры плане 10 кг. 10 нумара (100 кілограммоў) кантрактант здаў 10 кг. 8 нумара (80 кілограммоў), то ён павінен 20 недавыкананых кілограммоў пакрыць здачай 5 кг. 4 нумара, або 2 кг. 10 нумара і т. д.

Такі-ж самы парадак і зладчы пянькі, з тою толькі розніцай, што тут трэба выходзіць з кантрольскай зладчай прадукцыі. Напрыклад, трэба здаць 40 кг. розных сартоў пянькі на суму 21 руб. 20 кап., зладана-ж 40 кг. горшай якасці на суму 19 руб. 20 кап., значыць валадзецна здаць прадукцыі яшчэ на 2 рублі. Таксама і з выкананнем плана здачы насення лёну і канпель. Кожны кантрактант па дагавору павінен здаць насенне лёну не ніжэй 90 проц. чыстаты, а канпель не ніжэй 91 проц., інакш робіцца зніжка на засмечанасць. Насенне лёну ніжэй 80 проц. і канпель ніжэй 85 проц. у загапоўку зусім не будзе прымацца.

Добры ўраджай гэтага года дае поўную магчымасць здаць прадукцыю лёну і пянькі высокай якасці і патрэбнай калічасці.

ЦК КП(б)Б і СНК БССР у пастанове ад 22 жніўня адзначылі, што пры добрым ўраджай лёну БССР мае ўсе магчымасці здаць ільначалакно сярэднім нумарам 10. Загэта павінны змагацца партыйныя арганізацыі і загапоўчыя органы ўсіх раёнаў.

За зладаны (праданы) дзяржаве лішкі сваёй прадукцыі, якасцю вышэй дагаворнай, кантрактант (катгас, аднаасобнік) атрымае больш

хлеба, харчовых продуктаў і промтавараў. За здання ільнавалакно і трасту звыш плана (пры выкананні свайго сярэдняга нумара) атрымае хлеба, харчовых продуктаў і промтавараў на 50 проц. больш нормы. Выканаўшы план здачы ільнавалакна і трасты якасцю вышэй на поўнумара, пры абавязковым выкананні колькасці, атрымае хлеба, харчовых тавараў і промтавараў больш нормы на 10 проц. на ўсю зданую колькасць і т. д., аб чым сказана ў адпаведных інструкцыях.

Хлеб, харчовыя продукты і 80 проц. промтавараў за зданую ільнапродукцыю размяркоўваюцца паміж калгаснікамі ў адпаведнасці з затрачанымі ім на работу з ільном працаднямі. У мінулую загаготовчую кампанію фонды стымулявання загатовак лёну размяркоўваліся ў многіх раснах сярод усіх калгаснікаў, уключаючы і тых, якія не прымалі ўдзелу ў рабоце з ільном. Частку гэтых фондаў, галоўным чынам хлеб, старыні калгасаў адразу-ж прадавалі «Закупхлебу». Гэту практыку разбазарвання хлеба, прызначанага калгаснікам за іх работу з ільном, трэба ліквідаваць самым рашучым чынам, а вінаватых прыцягваць да адказнасці як за злы дырэктарскі партыі і ўрада, памятаючы, што фонды стымулявання маюць рашучае значэнне для загатовак.

Арганізацыяна-масавае і палітычнае работа сярод калгаснікаў і працоўных аднаасобнікаў у кампанію загатовак лёну мае агромнае значэнне. Практыка мінулага года паказала, што змест арганізацыяна-масавае работы са здатнікамі лёну зводзіўся ў цэлым радзе раснаў да пустой траскатні і залішняга шуму. Склікаліся розныя з'езды, канферэнцыі, выносіліся вялікія пастановы, але гэтым справа канчатага (Лезня, Меціслаў). Недастаткова былі наладжаны жывы істуктаж, не было паказу як апрацоўвань лёну, якім чынам дабіцца выскані якасці.

Арганізацыяна-масавае і палітычнае работа, побач з накіраванасцю на разіром кудзаккага сабатажа і недаацэнкі выканання дзяржаўнага плана загатовак продукцыі лёну і кананель, павінна быць насычана вытворчым зместам і перанесена к месту работы асноўнай масы калгаснікаў і працоўных аднаасобнікаў—на сушыльна мяльны і трапальны пункт.

Паказаць тэхніку пераапрацоўкі лёну, лепшыя формы арганізаванай працы лёну за ўсе можна на самой вытворчасці. Гэтым павінны запіацца жывыя людзі, спецыялісты з Заготлёна, франзагаў і аграномы.

Вялікае значэнне ў загаготовках лёну і пількі мае культурна арганізаваны прыемачны пункт і база. Заготпункт і базы павінны не толькі добрааумленна і чэсна прымаць лён і каноплі, своечасова разлічвацца са здатчыкамі, але і арганізаваць культурнае абслугоўванне здатчыкаў: ўстанавіць радыё, вывесіць на відным месцы газету, лепшыя ўзоры лёну і пількі, здання перадавымі калгасамі і аднаасобнікамі, вывесіць на дошку ганьбы ўзоры дрэннай якасці лёну нядабрааумленых калгаснікаў і аднаасобнікаў, на відным месцы павінны быць вывешаныя загаготовчыя пэны і нормы тавараў стымулявання, дошкі чырвоныя і чорныя, дошка ходу загатовак па сельсоветах і т. д.

Паказ лепшых і горшых калгаснікаў і аднаасобнікаў праз радны друк, праз сценгазету заготпункта і базы мае каласальнае значэнне. Таму сувязь заготпункта ў перыяд загатовак з мясцовым друкам павінна быць самай цеснай. Вялікае значэнне таксама мае пасылка Заготлёнам або франзагамі паведамленняў кантрактантам, якія адстаюць у загаготовках і здаюць дрэнную якасць, разам з узорами іх лёну і ўзорами лёну лепшых перадавых калгасаў і працоўных аднаасобнікаў.

Загатоўчы пунат павінен з усёй сур'езнасцю падыйсці да прыёмкі прадукцыі, не дапускаць аніжэння, або павышэння яе фактычнай якасці. За абман іль іздатчыкаў, за недобры асяцую адразу прадукцыі дзяржаўнай прамысловасці вінаватыя будуць прыцягвацца да суровай адказнасці.

Вонны заготовак у мінулым годзе наказаў, што пры недастатковай класавай пільнасці крпаўнікоў (Заготскел, рэізатгі, ільнязаводы) у загатоўчы апарат пралезлі зладзеі, кулакі, кулакі і іх агенты (Бешанковічы, Талочны, Крычак, Б.-Капалева і інш.), якія замянілі руным шкодніцтвам, зрылі юны плат заготовак: падрабілі прымоўныя квіткі, выдавалі квіткі класам на пераапрацоўку і пакупку, затрымлівалі выдачу здатчыкам фондаў стымулявання, раз'яўралі гэтыя фонды і т. д.

Задача партыйных і савецкіх арганізацый—яшчэ раз праверыці апарат загатоўчых арганізацый і ачысціць яго ад кулакаў, былых гандляроў, кулакоў і іх агентаў, спёртых палі, бандзітскіх, працаздольных і кваліфікаваных апарат, здольных вырашыць важнейшую задачу.

На 1/X загатоўлена 15,3 проц. ільнавалакна.

Ужо першыя дні паказваюць недастатковую раскранку і тэмпы заготовак. Існуючыя арганізацыі такія, як ільнязаводныя раснаў, як Дубровенскі, Бялыніцкі, Мсціслаўскі і раду інш., не ўлічылі летапных памылак і дапускаюць іх галоўным чынам у пытаннях пераапрацоўкі, якая па сутнасці вырашае справу заготовак. План загатоўкі лена на 1/X выкатал ад 1,7 да 10,7 проц. Гомельскі, Ошмянскі, Віцебскі, Глускі і рад іншых. раенаў яшчэ не прыступілі да загатоўкі ільнявалакна, тады як Сенненскі, Оршанскі, Дрысенскі, Лезненскі, Полацкі заготовілі валакна лена і трасты у пераводзе на валакно ад 2^а да 57,7 проц.

План заготовак ільнянасення на 20-IX выкаталі Менскі, Чырвона-Слабодскі, Сенненскі, Оршанскі раены—ад 100,1 да 108,3 проц. Мсціслаўскі, Шклоўскі, Клічаўскі, Чырвонапольскі—толькі ад 59,2 да 67,0 проц. Надобны гэтаму маюнак з раскранам і пад'ёмам са сцелішч ільнятрасты. Адаюль выдаць, што не ўсе расны па-большавіцку ўключыліся ў барацьбу за выкананне плана здачы дзяржаве тэхкультур, не мабілізавалі шырокія масы калгаснікаў і працоўных аднаасобнікаў на барацьбу за высока якаснае ільнавалакно, за с'ючасовае і датэрміновае выкананне плана здачы (прадажы) дзяржаве прадукцы лена і кананель.

Пасобныя загатоўчыя арганізацыі недастаткова ўважліва аднесліся да ачысткі склацкіх памяшканняў, не зрабілі патрэбнай дэзынфекцыі (Бялыніцкі, Уздзенскі, Менскі і інш. раены), чым дапусцілі заражэнне ільнянасення кляшчом—шкоднікам, які знішчае сотні тон высока якаснага насення. Трэба неадкладна правесці барацьбу з кляшчом як на заготскладах, так і ў калгасах, у аднаасобным сектары, бо вельмі часта заражанае насенне прывозіць здатчыкі са сваіх складаў. Ачысткай і дэзынфекцыяй складаў трэба заняцца самым рашучым чынам. Заражанае насенне трэба заразжа ачысціць ад кляшча; перавезці на звычайнай веяльцы, прасушыць, пералапаціць.

Нельга забываць, што ў загатоўках лена і пяніку сустрэненца не мала цяжасцей. Класавы вораг—кулак і яго агенты—боліш чым на іншых участках работы будзе акажаць нам супраціўленне, сабатаж, шкодніцтва, скарыстоўваюць адстаіны і несвядомыя элементы з асяроддзя калгаснікаў і аднаасобнікаў, каб лягчэй было зрываць нашы поспехі у апрацоўцы і загатоўцы тэхкультур.

Мабілізуючы шырокія масы катаснікаў і працоўных аднаасобнікаў на дэтэрміновую задачу лану і лянью, ведучы рашучую барацьбу з апаргуністычнай недаацэнкай гэтага важнейшага ў БССР кампаніі з боку пасабных партынных, савецкіх работнікаў і загатоўчага апарата, ведучы бязпаласную барацьбу з кулацкім сабагажам,—дэтэрмінова загатоўім лан высокую якасці. Усе умовы для гэтага ёсць. Справа толькі ва ўмелай арганізацыі і расстаноўцы людзей, арганізацыі працы ў катасных брыгадах, на сушы і на-мяльным пункце, ва ўмелым спалучэнні арганізацыйных мерапрыемстваў з практычнымі задачамі

Закупкі хлеба трэба правесці арганізавана

Беларусь к 5 верасня, за 40 дзён, выканата дзяржаўны гадавы план хлебапаставак. Месціны пазав быў выхаван толькі ў першых чыслах студзеня.

Атрымана буйная перамога.

«Рабочы клас, калгаснікі і працоўныя аднаасобнікі Беларускай рэспублікі ўправе ганарыцца тым, што яны за такі кароткі час стварылі рашучы пералом у сельскай гаспадарцы і выканалі свае абавязальнасці перад дзяржавай датэрмінова. Гэта з'яўляецца найбольш яркім пацверджаннем таго, што сельская гаспадарка Беларусі ўдзярджалася на шляху магутнага уздыму і росквіту» (Гікало).

Решением ЦК ВКП(б) і СНК Савоюз ССР дазвотена закупка хлеба. Гэта паставіла дазвасте спажываццерам і Залотыну прыступіць да закупкі хлеба ў паасобных калгасах, у калгаскаў і атрадасічых, у калгасных сельгасарганах перад дэкларацыяй на хлебапаставках, звароту СССР, не чакаючы выканання гэтых абавязальстваў усёй абласцю, або раёнам, сельсаветам у цэлым.

На основе этих данных по основным складовым категориям и Заготзерно в Беларусь разорвано закупку хлеба. На 25 вересня закупка 8,870 тонн, з чых складскіх категориях 7,200 і Заготзерно 1,170 тонн.

Калгаснікі, аднаасобнікі сустрэлі гэтую пастанову з гарачым ад-
беллем, бо рэдакцыя ўжо паўнацэнна заходзіць выканаць гэтавога
плана хлебнага і сельскагаспадарчага гаспадарства. У рэдакцыі, дзякуючы
гэтаваму плану хлебнага і сельскагаспадарчага гаспадарства, таксама
нямала калгасна-аградарскіх і сельскагаспадарчых установаў, а таксама
цельства перад дзяржавай.

Добры ўраджай у гэтым годзе на калгасных і аднаасобных палях Беларусі дае магчымасць калгасам, калгаснікам і аднаасобнікам прадаць дзяржаве значную колькасць таварнага хлеба, які застаецца пасля выканання абавязацельстваў, і набыць сельскія машыны і тракторы, аўтамабілі, радыёапаратуру, інструментальныя прыборы, будынкі для жылля і г. д.

Аднак, не глядзячы на спрыт і здольнасці пераможцаў, у гэтых умовах закупкі хлеба па ўсіх раёнах, першыя дні паказваюць, што і ў гэтых аў хлебазакупкам з самага пачатку не ўдзелена сур'ёзнай увага раённымі па...

Паспяхова разгортваюць работу: Менскі раён, закупіўшы на 25 верасня 401 тону, Оршанскі — 601, Капыльскі — 395, Жлобінскі — 450, Рагачоўскі — 300, Любавіцкі — 301 і інш. Аднаўляюць закупіўшы ўсяго ад 6 да 60 тон хлеба, Лепельскі, Шклоўскі, Ошніўскі, Калкаўскі, Мінскаўскі, Слуцкі, Касцюковіцкі раёны, Чырвонаяпольскі і Лельчыцкі фактычна яшчэ не прыступілі да закупкі хлеба.

Гэта паказвае, што паспяховыя раённыя арганізацыі спадзяюцца не самацёк у хлебазакупках.

«Правда» 22 верасня пісала:

«Закупка хлеба—справа вялікая, і не толькі гаспадарчая, але і палітычная. Толькі безнадзейны апартуніст можа думаць, што хлебазакупкі можна цалкам перадаверыць кааперацыі або апарату Заготзярню. Не, за поспех хлебазакупкі адказваюць перш за ўсе мясцовыя партыйныя арганізацыі і выкавымы саветаў. Яны павінны прымусіць кааперацыю працаваць як след, яны павінны дапамагчы кааперацыі і Заготзярню па-большэйшэму правесці закупкі хлеба».

Гэтыя указанні цэнтральнага органа нашай партыі павінны знайсці практычнае прадамысленне ў рабоце раённых партыйных арганізацый і РВК.

«Трэба не толькі ўсебакова растлумачыць калгаснікам і аднаасобнікам выгаднасць для іх прадажы хлеба дзяржаве, г. зн. не толькі правесці агітацыйную работу, але і забяспечыць закупку хлеба ў кожным даным раёне пэўнаю сумай арганізацыйных мерапрыемстваў» («Правда» ад 22 верасня 1934 г.).

Закупку хлеба неабходна правесці арганізавана і ні ў якім разе не разлічваць на самацёк. Работнікі сістэмы спажывкааперацыі, асабліва Заготзярню, павінны памятаць, што закупка хлеба трудней, чым прыняць яго на хлебнапастаўках. Некаторыя работнікі пунктаў разважаюць, што яны з гэтай работай, як і з хлебнапрыёмкамі, лёгка справяцца без удзелу асаблівага асаблівасцей закупкі хлеба непасрэдна ў калгасах, у аднаасобнікаў і калгаснікаў.

Загадчыкі пунктаў разам з закупшчыкамі павінны безадкладна прыступіць да закупкі хлеба непасрэдна ў калгаснікаў і аднаасобнікаў, усебакова растлумачыўшы ім выгаднасць прадажы хлеба дзяржаве.

«Неабходна памятаць, што хлебазакупкі з'яўляюцца правёркай нашага ўмення арганізаваць масы на барацьбу за выкананне важнейшых дзяржаўных заданняў» (Гікало, арт. у «Правде»).

Спажывкааперацыя павінна забяспечыць крамы неабходнымі таварамі, умець знайсці прадаўца хлеба, у час прысці да яго, а не чакаць яго ў прыёмачных пунктах спажывкааперацыі і Заготзярня.

Некаторыя аднаасобнікі і нават калгаснікі, карыстаючыся патураннем мясцовых улад, ударыліся ў спекуляцыю—незаконны гандаль хлебам. З падобнаю з'явай неабходна з усею строгаасцю весці барацьбу.

Трэба растлумачыць калгаснікам і аднаасобнікам, што калгасны гандаль хлебам на базарах і чыгуначных станцыях дазваляецца толькі спецыяльнай пастановаю ўрада пасля выканання рэспубліканскага плана не толькі хлебапаставак, але і засыпкі насенных, фуражных і страхавых фондаў.

Калгаснікам і аднаасобнікам, выканаўшым свае абавязальствы перад дзяржавай, прадастаўляецца поўная магчымасць законным шля-

хам прадаваць сзой хлеб спажывааперацыі і Заготзярну і за выра-
чаным грошы купляць неабходныя тавары па сходных цэнах.

Спажывааперацыя і Заготзярно павінны шырока растлумачыць
калгаснікам і аднаасобнікам, што прадаць дзяржаве хлеб атвар-
ваецца дэфіцытнымі промтаварамі. Яны павінны шырока папулярызав-
ваць колькасць і асартымент тавараў, якія мае права закупіць у каапе-
рацыі калгас, калгаснік, аднаасобнік за прадаць хлеб.

Кожны калгас, калгаснік і аднаасобнік за прадаць спажываапе-
рацыі ці Заготзярну хлеб мае права купіць промтавараў у сярэднім на
суму у тры разы большую каштоўнасці прадаванага хлеба. Напрыклад,
калі прадаць хлеба на тры рублі, то можна купіць дэфіцытных пром-
тавараў з фонда стымулявання хлебазакупак на 9 руб., калі хлеба
прадаць на пяць руб., то промтавараў будзе на 15 рублёў і т. д.

Для пакупкі такіх прадметаў, як веласпед, патэфон, двухстволь-
нае ружжо, кішанены гадзіннік, трэба прадаць хлеба не менш, як на
адну пятаю іх каштоўнасці, а па астатніх таварах — у сярэднім на адну
трэцюю.

У гэтым годзе павялічваецца цана цэнтнера закупленай пшаніцы
на 92 к., а цэнтнера жыта на 61 к. На астатнія культуры застаюцца
цены мінулага года. Цэны дыферэнцыяваны ў залежнасці ад умоў
кожнага раёна.

Акрамя стымулявання калгасаў, калгаснікаў і аднаасобнікаў дэфі-
цытнымі промтаварамі пры прадажы хлеба дзяржаве, урад склаў
умовы зацікаўленасці для саміх работнікаў загатоўчых арганізацый
і цалкам раённых арганізацый у паспяховым выкананні планаў закупкі
хлеба.

На аснове рашэння ўрада, з кожнага закупленага пуда хлеба адліч-
ваецца паўтара фунта для снабжэння і прэміявання работнікаў
сельпо і закупшчыкаў з Заготзярна. Акрамя таго, паўтара фунта ідзе
для свабоднай прадажы кааперацыяй у раённых цэнтрах і чыгунач-
ных станцыях. У распараджэнне раённага аддзялення тры про-
центы ад колькасці закупленага хлеба па раёну. Гэтыя адлічэнні па-
вінны служыць стымулам сапраўднай большэвіскай барацьбы за па-
спяховае разгортванне закупкі хлеба ва ўсіх раёнах рэспублікі.

Адлічэнні на прэміяванне работнікаў сельпо і Заготзярна павінны
быць шырока папулярызаваны сярод работнікаў гэтых сістэм для
максімальнага разгортвання соцпаборніцтва паміж спажывааперацыяй
і Заготзярно, паміж сельпо і закупачным пунктам Заготзярна на па-
спяховае правядзенне закупкі хлеба.

Як раёныя партыйныя арганізацыі і савецкія органы, так і рай-
канторы Заготзярна і спажывецкая кааперацыя павінны арганізаваць
справу так, каб кожны калгаснік і аднаасобнік прадаць свае лішкі
хлеба поўнасьцю дзяржаве. Ні ў якім разе нельга дапусціць спроб
голага адміністравання і імкнення закупіць хлеб выключна за кошт
калгаснага фонда.

Побач з паспяховым разгортваннем закупкі хлеба неабходна звяр-
нуць сур'езную ўвагу на яго якасць, бо канцыцы пры прыёме заку-
пленнага хлеба застаюцца тыя-ж, што і пры прыёме зярна па аба-
вязковых пастаўках, за выключэннем скідкі натурай, як гэта прымя-
нялася пры здачы зярна па хлебапастаўках.

Зярно, заражанае клешчам, прымаецца, але пры прадажы такога
хлеба дзяржаве неабходна арганізаваць ачыстку яго неасрэдна на
месцы. Калі паасобныя прадаўцы не маюць такіх магчымасцей, то
ачышчаць зярно трэба сіламі прадаўца на тых зернаачышчальных

машынах, якія ёсць на пунктах кааперацыі і Заготзярна, з давядзеннем класіфікацыі з 3-й ці 2-й ступені да 1-й.

Шырока праводзячы арганізацыйную работу, спажывацкая кааперацыя павінна сустраць патак хлеба неабходнымі таварамі шырокага спажывання. Тым часам у Слуцку і ў іншых раёнах адпаведна на стымуляванне хлебазакупаў тавары няправільна запланаваны і размеркаваны, не ўсюды здавальняюць устаноўленаму асартыменту.

Рашэннем СНК СССР па раёнах, наважаных камітэта заготовкаў ускладаецца чэкавае, жывое, штодзённае кіраванне закупкай хлеба. Раённыя ўпаўнаважаныя адказваюць за закупку хлеба не менш, чым заготовчыя арганізацыі. Яны павінны сабраць, каб прадукцыя хлеба забяспечаны была таварамі ў бліжэйшых крамах спажывацкай кааперацыі, у поўнай адпаведнасці з рашэннем урада.

Не ўсе пункты Заготзярна прыступілі да закупкі хлеба. Яны не схвотны біруцца за гэтую работу, бо думаюць, што не справяцца з ёю, іе маючы для закупкі хлеба такіх разорнутай сеткі як у кааперацыі. Некаторыя раённыя арганізацыі не даюць адпору гэтай групе і нават садзейнічаюць ёй. Напрыклад, Віцебск не даў задання па хлебазакупках на верасень пунктам Заготзярна.

Сістэма Белзаготзірна павінна удзельнічаць у закупцы хлеба нароўні са спажывацкай кааперацыяй. З гэтай работай яна ўпэўне можа справіцца, калі яе пункты скарыстаюць лепшых прыёмчыкаў хлеба, якія аслабеліся цяпер ад работы ў сувязі з заканчэннем хлебапаставак, а раённыя арганізацыі дапамогуць пунктам Заготзярна як людзьмі, так і сваім штодзённым аперацыйным кіраваннем.

Справу закупкі хлеба ва ўсіх раёнах трэба арганізаваць так, каб на аснове масавай работы і саапараванства сярод калгаснікаў і аднаасобнікаў і паміж заготовчых арганізацый забяспечыць найлепшае выкананне задання партыі і ўрада па закупцы хлеба.

Н. Богуслаўскі

Бібліятэчная справа ў БССР на новым этапе

Да Окцябрскан рэзолюцыі та тэрыторыі Беларусі было не больш дзесятка С. лятэк, створаных прадпрымальнікамі і пачытацелямі ў асноўным на сродкі ад платы за чытанне, у наемных памяшканнях. Буліся і бібліятэкі ў Мінску, Могилёве, Вавёрску і інш. у той час па 2—3 сотні чытачоў, у асноўным жыхароў горада, вучняў прыватных гімназій, членулікаў купцоў, духавенства і інш. масовых груп насельніцтва. Рабочыя і працоўныя са свабодна не карысталіся бібліятэкай. Даволі высокая плата за чытанне пры нізкім узроўні зарплат рабочага не давала яму такой магчымасці.

Галоўнае, што перашкаджала карыстацца кнігай,—гэта змяць суцэльная няграматнасць працоўнага насельніцтва Беларусі. Самі дзяржаў не засліва клапацілася аб культуры насі свайх «васкрэстаных», бо «працаваць у саматужынн прамысловасці або батраком у пана мог з поспехам і няграматыны». Аднак яно клапацілася аб тым, каб б. гнятэ выконвалі палітыку царызма. У масавых, так званых «народных», бібліятэках дазваляліся кнігі на рускай мове па асабаму спіску міністэрства.

Книг на беларускай мове — роднай мове большай часткі насельніцтва не было. Не мелі шырокага распаўсюджання і кнігі на мовах іншых нацыянальнасцей Беларусі.

Тільки при диктатурі пролетаріята бюбляточна справа набуває широкого размаху, абулу оуваючы ў першую чаргу працуючыя масы го-рада і весі. Ажыцяу іяцяца за ег. Істна — змаганца «за агульнае на-вішненне культуры», за тое, каб «чалавек на справе карыстаўся умовнем чытаць і пісаць, каб меў што чытаць, каб ён меў газеты і праша ін-дыскія брашуры, каб яны правільна размяркоўваліся і даходзілі к народу».

Рабочы клас Беларусі пад кіраўніцтвам партыі большэвікў на чале з яе Цэнтральным камітэтам за першыя гады мірнага гаспадарства і пасляваеннага будаўніцтва (1921-1928) развіў ў шырокую сень бібліятэк ў горадзе і вёсцы. К пачатку першага года ў БССР было ўжо 275 масавых бібліятэк, 453 хаты-чытальніцы.

У результаті першай п'ятигодки Союзний Республіці Бельгійським патентом на ліки дапаможе Совецкага саюза перастворыць у чужымі краінах і настрахаванні а. д. р. нулю, у адну з перадавых савецкіх фармацэўтычных прамысловых прадпрыемстваў.

[illegible]

На базе гістарычных перамог соцыялістычнай эканомікі, індустрыялізацыі краіны і калектывізацыі сельскай гаспадаркі дасягнуты грандызныя поспехі і ў культурным будаўніцтве. Беларусь—леніны арыядад таго, што: «перыяд дыктатуры пролетарыята і будаўніцтва соцыялізма ў СССР ёсць перыяд росквіту нацыянальнай культуры, соцыялістычнай па зместу і нацыянальнай па форме».

Ужо ў 1932 годзе была атрымана рашучая перамога: БССР стала краінай суцэльнай граматынасці.

Увядзенне ўсеагульнага абавязковага пачатковага навучання, абавязковай палітэхнічнай асветы на базе 7-годка для усіх дзяцей абодвух пола да 17 год пазмерна падвыжае агульны культурны узровень працоўных БССР.

План сацыялістычнага будаўніцтва ў 2 пяцігодцы паставіў перад працоўнымі задачу—дапоўніць пафас будаўніцтва пафасам асваення новай тэхнікі. Патрэбінасць кнігі стала неад'емнай часткай быту рабочага і калгасніка. Вырасла зацікаўленасць тэхнічнаю кнігай.

Вывучэнне лitarэсау чытача, праведзенае на заводах «Большэвік» і «Мяснікова», гаворыць аб тым, што каля 90 проц. старых рабочых чыталі М. Горкага, Л. Талстога, Д. Беднага, амаль кожны чытаў што-небудзь з Леніна і Сталіна, прапрацаваў матар'ялы XVII партыйнага з'езда. Рабочыя знаёмы таксама з творчасцю сучасных беларускіх пісьмешнікаў. Ад 30 да 70 проц. рабочай моладзі чыталі творы Купалы, Коласа, Крапівы, Александровіча. Рабочы аўтаматычнага цэха фабрыкі «Пролетарская перамога» (Барысаў) аб сабе гаворыць: «Чытаю кнігі даўно. За апошні час прачытаў: «Жалезны паток» Серафімовіча, раненныя творы Маякоўскага, на беларускай мове—Гудзінера «Чалавек з вінтоўкай» (пераклад з яўрэйскай) і Кузьміча «Крыла» (пераклад з украінскай). Ва ўласную бібліятэку набыў творы Горкага, Ясенёва. З беларускіх пісьмешнікаў люблю чытаць Коласа, вершы Александровіча».

Ва ўмовах соцыялістычнай фабрыкі рабочы пачынае жыць зможным жыццём.

У БССР за гады 1-ай пяцігодкі выдана каля 13 млн. кніг масавага карыстання, 88 назваў газет з гадавым тыражом 127.220 тыс. (акрамя заводскіх і палітэдзельскіх шматтыражак), 10 назваў часопісаў з тыражом 1.202 тысячы, 2.000 назваў кніг у 14,5 млн. экзэмпляраў выпускае штогод ДВБ. Літаратура РСФСР, Украіны і іншых брацкіх рэспублік распасюджваецца ў вялікай колькасці, каб задаволіць разнастайны попыт на кнігу шматнацыянальнага працоўнага насельніцтва Савецкай Беларусі.

К пачатку 1934 г. у Беларусі налічвалася 1.444 хаты-чытальні, 773 масавыя бібліятэчкі, дзесяткі бібліятэк ВНУ і навуковых устаноў. У бібліятэках Беларусі сканцэнтравана каля 4,5 млн. томаў. Адносі толькі сэнцю масавых бібліятэк сістэмы АНІА і профсаюзаў абслугоўваецца 270—300 тысяч чытачоў.

У 1932 г., у новым будынку, пачала работу Цэнтральная Дзяржаўная бібліятэка і бібліяграфічны інстытут імя Леніна. Бібліятэка налічвае ўжо 1.300 тысяч томаў, тысячы чытачоў праходзяць за дзень праз розныя яе габлеты і чытальні. На прыстававанасці будынка, катэж наму росту і размаху работы яна з'яўляецца адной з лепшых бібліятэк у СССР.

Бібліятэчная справа ў БССР пастаўлена ўсё-ж недавальняюча. У рашэнні ЦК КП(б)Б ад 19 VIII—1933 г. указана, што Наркамасветы

у кіраўніцтве бібліятэчнай справы дапусціў наўчэнні самацёк. У бібліятэках пралезлі класава-варожыя пролетарыяты людзі, якім РВК і горсоветы даручылі бібліятэчную справу. Пад выглядам ачысткі бібліятэк ад класава-варожан пролетарыяту літаратуры гэтыя людзі завялі ў макулатуру творы класікаў марксізма-ленінізма, мастацкую літаратуру і інш. каштоўныя кнігі (Дэльса, Сураж, Орша). Такія «чыстка» нанесла аграмадную шкоду. Рад Савітых масавых бібліятэк с'рашу дзеся кі тысяч, а некаторыя да п'ятых сванго кніжнага фонда (Віцебск, Орша, Гомель).

ЦК КП(б)Б даў суровую ацэнку кіраўніцтву Наркмасвету гэтым участкам, напярэдзішы гаркомы, райкомы КП(б)Б і асабліва знамяціцу АНН, што адказнаць за бібліятэчную работу ў распах у першую чаргу нясуць яны.

Ацэнка, даная ў пастанове саюзнага ЦВК ад 27/III—1934 г. становішчу бібліятэчнай справы ў СССР поўнасю адносна і да БССР. Сетка бібліятэк БССР далёка не здавальняе ўзрослых запатрабаванняў на кнігу. Бібліятэкі ўсё яшчэ нездавальняюча выконваюць сваю задачу прапаганды кунінізма, дазідзэння да мас чарговых задач і лозунгаў партыі.

Кніжныя фонды ў радзе бібліятэк за апошніа гадзі слаба панаўняліся і значна застарэлі. Нярэдка бібліятэкі не мею патрэбных сродкаў на панаўненне літаратуран. Меніслаўская расіная бібліятэка, пачынаючы з 1929 г., па 1933 г. уключна, адпускала ся ўсяго 400 руб. у год на панаўненне. Гэтых грошан ледзь хапала на перыядычны друк.

У Клічаўскім расіне сродкі, адпушчаныя на панаўненне новай літаратурай бібліятэк, хат-чыталень за 1933 год не былі выкарыстаны і на палову. Гомельская гарадская расіная бібліятэка атрымала ў 1933 годзе ўсяго 1000 руб. Індзюна, калі ў расіных бібліятэках Дэльса і Скага, Буда-Кашалевскага, Лагоцкага і інш. расіпах не было поўнага збору твораў Леніна, Маркса, Энгельса, Сталіна і іншай актуальнай літаратуры.

Бібліятэчныя работнікі па сваёй кваліфікацыі не забяспечваюць ідэйна вытрыманага кіраўніцтва даручанай ім справай.

З матар'ялаў абследвання, праведзенага культпропам ЦК у 1933 г., відаць, што ў профсаюзных бібліятэках куніністаў 8 проц., комсамольцаў 14 проц., выхадцаў з рабочых 36 проц.; у 23 бібліятэках сістэмы АНН—партыйцаў 3 чал., комсамольцаў 7 чал., выхадцаў з рабочых 7 чал., 20 проц. іншых па паходжанню. Новыя кадры бібліятэкараў маюць слабую як агульную палітычную, так і спецыяльную падрыхтоўку: 60 проц. з ніжэйшай асветай і толькі 12 проц. са спецыяльнай. Перападрыхтоўкай кадраў зусім не займаўся. Бібліятэчнае аддзельне пры Магілёўскім паттасветтэхнікуме камплектаваўся людзьмі з асветай за пачатковую школу і выпускала кадры бібліятэкараў, якія дрэнна спраўляліся са сваімі задачамі. Кніжныя фонды многіх бібліятэк раскраваліся, «зачытваліся».

У бібліятэцы фабрыкі «Герой працы» (Гомель) з 20—25 тысяч томцаў з'ястаюся толькі 6 тысяч. Падобныя факты адзначаюць у менскім клубе будаўнікоў, у Заслаўі, Петрыкаве і іншых расіпах.

ЦВК СССР указав, што такі стан бібліятэчнай справы асабліва нецярпім ва ўмовах бурнага развіцця прамысловасці, перабудовы на сацыялісты на лад сельскай гаспадаркі і безупыннага росту культуры сярод працоўных мас.

У студзені г.г. створана бібліятэчнае кіраўніцтва НКА, як орган дзяржаўнага кантроля над усімі бібліятэкамі, які кіруе камплектаваннем, вывучае і арганізуе падрыхтоўку бібліятэкараў, вядзе ўлік бібліятэчнай работы і т. д.

Пры наркаматах асветы ствараюцца саветы па бібліятэчнай справе. Гэтым самым вырашаюцца важныя пытанні аб усталяванні агульных асноў і каардынаванні работы бібліятэк.

Пры неаслаблен узроўні ЦК КП(б)Б за гэты час значна паднялася бібліятэчная справа ў БССР. Бюджэт масавых бібліятэк сістэмы АНА вырас на 102 проц. супроць 1933 г., галоўным чынам па асігнаваннях на новую літаратуру. Значна вырасла матэрыяльная база 83 важнейшых бібліятэк, адчынены 2 новыя буйныя бібліятэкі ў рабочых цэнтрах: Нова-Барысаве і Крычаве.

Рашэннем беларускага ўрада з 1 студзеня 1934 года павышана заробочная плата бібліятэчным работнікам, нароўні з настаўнікамі пастаўлена іх снабжэнне.

Падрыхтавані праз курсы 42 чал. і перанадрыхтавана, з адрывам і без адрыву ад вытворчасці, 49 чалавек.

Пры Мелескай дзяржаўнай бібліятэцы імя Леніна арганізавана металычная група з кваліфікаваных работнікаў у дапамогу масавым бібліятэкам. Кожны месяц выходзіць спецыяльны крытыка-бібліяграфічны бюлетэнь беларускай сацыяльнай прадукцыі. Завочным навучэннем за бібліятэчны тэхнік і ВПМ ахоплены ўжо 30 бібліятэкараў.

Успраўніню ў 22 раснах шырока практыкуецца міжбібліятэчны аб'янемент з бясплатнай перасылкаю кніг у 2 канцы. Па ініцыятыве паліг-аддзелаў МТС і БАКТ'а сярод калгаснікаў распаўсюджана каля 1000 калгасных бібліятэчак з гатовымі бібліятэчнымі шафамі.

Менскі бібліятэчны катэктар камплектуе 202 бібліятэк у 51 раёне.

Аднак усё гэта толькі першыя крокі па шляху рэалізацыі пастановы ЦВК СССР ад 27/III—34 года.

СНК і ЦВК БССР у развіццё пастановы саюзнага ўрада, вынеслі рашэнне, якое павінна стаць набыткам кожнага бібліятэчнага работніка, кожнага актывіста, чытача, кожнага працоўнага Беларусі. У гэтых служыць тою праграмаю дзеяння, вакол якой павінны быць мабілізаваны ўсе звыш бібліятэчнай справы, пачынаючы ад чырвонакутніка кнігапошты і да работнікаў бібліятэчнага кіраўніцтва.

Згодна гэтаму рашэнню, за другую пяцігодку кніжны фонд у масавых бібліятэках павінен вырасці не менш як у 3 разы, а па вёсцы не менш як у 5 раз.

У кожным раёне, МТС, саўгасе, буйным прадпрыемстве, павінна быць бібліятэка. Ужо ў 1934 годзе намерана адкрыць 30 новых базавых бібліятэчак пры МТС і 15 пры буйных саўгасах, над якімі павінны ўзяць шэфства бібліятэчныя работнікі гарадоў, асабліва буйных палітасветных бібліятэк, інструктаваць іх у пытаннях камплектавання і, мабілізаваць грамадскасць гарадоў для дапамогі ім кнігамі і іншым.

Комсамольскія арганізацыі ў сваю чаргу павінны вылучыць лепшых, добра граматных комсамольцаў для работы ў бібліятэках МТС, саўгасаў, узяць на сябе арганізацыю кнігацтва ў пасобных калгасы, брыгады, населеныя пункты; вылучыць ад ячэек комсамольцаў для работы ў перасоўках.

Буйны недахоп масавых бібліятэк—слабое выкарыстанне кніжных фондаў.

Лепш, аддаючы бібліятэчнай справе выключную увагу, гадзі, што трэба

«бачыць гордасць і славу публічнай бібліятэкі не ў тым, колькі ў ёй рэдкасцей, колькі якіх-небудзь выданняў XVI века або рукапісаў X века, а ў тым, як шырока абарачваюцца кнігі ў народзе, колькі прыцягнута новых чытачоў, як быстра задымляецца любое патрабаванне на кнігу, колькі кніг раздана па дом, колькі дзяцей прыцягнута к чытанню і карыстанню бібліятэкай».

У пастанове ЦВК СССР ухвалена:

«Усе бібліятэкі масавага абслугоўвання, незалежна ад таго, якім арганізацыям яны належаць, не павінны, як правіла, адмаўляць працоўным у абанеменце, а таксама ў спраўках па пытаннях чытання».

Вось чаму трэба рашуча і канчаткова знішчыць перашкоды, якія затрымліваюць прасоўванне кнігі. У Нова-Барысаве бібліятэка АНА мае 800 кніг і не можа абслужыць рабочых, тым часам у гэтым-жа ламяшканні ёсць другая бібліятэка з 4000 кніг, якія амаль не карыстоўваюцца, бо бібліятэкар выдае кнігі толькі рабочым «сваго саюза». У масавых бібліятэках пры чыстцы стварыліся так званыя «закрытыя фонды», многія кнігі трапілі туды напразніма, іх трэба вярнуць для выдачы чытачу.

Платнасць за чытанне, як яўна, так і скрытая у выглядзе запісу, што да апошняга часу практыкуецца ў такіх бібліятэках як цэнтральная магілёўская і оршанская, дзе залогі дасягаюць 5 руб. з чытача, трэба расцэньваць як грубае парушэнне палітыкі партыі. Бібліятэкі не павінны браць залогу з чытачоў, якія стала пражываюць у данай мясцовасці.

Сур'ёзную увагу трэба звярнуць на правільную пачынальную ахову і ўлік кніжнага маёмасці і так наладзіць бібліятэчную справу, каб у бібліятэцы можна было-б у любы час адшукаць патрэбную кнігу, каб не было мертвых душ чытачоў, якія бесшукатна зарываюцца ў кнігі, вырываюць лісты, злосна псуюць кнігі. Бібліятэчныя работнікі павінны весці ў пачынную частку праз гэтамадасць выхавальную работу сярод чытачоў, прыцягваючы злосных да суровай адказнасці.

У час падрыхтоўкі да з'езда пісьменнікаў Беларусі рід бібліятэкаў Меліска, Барысаве і іншых гарадоў арганізавалі на ферэнтны чытачы, уцягнулі ў работу гэтых канферэнцый пісьменнікаў, арганізавалі сярод рабочых эбор рэцэнзій на паасобныя мастацкія выданні, вывешвалі рэкамендацыйныя лісты на кнігі, арганізавалі выставы кніжных ўзораў пролетарскай літаратуры і г. п.

У гэтых бібліятэках значна павялічылася наведванне новых чытачоў. Вопыт канферэнцый чытачоў, як адна з важнейшых форм мастацкай работы, павінен быць перанесен ва ўсе бібліятэкі і праводзіцца не кампанейскі, а сур'ёзна.

Усеаюзны з'езд пісьменнікаў паставіў перад бібліятэкамі задачу палепшыць абслугоўванне рабочых чытачоў. Работнікі бібліятэкаў павінны матар'ялаў з'езда бібліятэкаў і замяніць існуючыя формы работы з чытачом, які практыкаваўся ў бібліятэках да з'езда, палепшыць службу бібліятэкам з пісьменнікамі і чытачамі.

Бібліятэкі павінны асабліва падтрымліваць чытанне ў рабочых і сялянскіх калектывах, з'яўляючыся прадпрацоўкай мастацкай і навуковай лі-

рах крэтыкі, за эбор водзываў, за кансультацыі, правядзенне конкурсаў на лепшага чытача мастацкай літаратуры, мабілізаваць чытачоў на барацьбу за чыстагу мовы ў нашым друку, накіроўваць іх зацікаваць на самастойную творчую работу ў галіне мастацкай літаратуры.

Да мерапрыемстваў лепшага выкарыстання кніжных фондаў трэба аднесці таксама і арганізацыю чытання пры кожнай бібліятэцы з патрэбай у іх утульнасцю прыстасаваць расклад работы бібліятэк да патрэб наасобных катэгорый чытачоў—рабочых і калгаснікаў.

ЦК ВКП(б) у сваёй пастанове аб самаадукацыі прапанаваў наркаматам асветы арганізаваць у бібліятэках дапамогу тым, хто займаецца самаадукацыяй. Рад бібліятэк пачаў гэту работу.

Загадчык рэчыцкай раённай бібліятэкі піша:

«Прапрацавалі пастанову ЦК ВКП(б) аб самаадукацыі. Падаралі літаратуру, наглядныя дапаможнікі, прыцягнулі ў бібліятэкі настаўнікаў, інжынера, урача, фатографа, агранома ў якасці кансультантаў.

Знаешлі чалавека, які ведае нямецкую і англійскую мовы. Зараз мы ўжо маем 40 чалавек сталых наведвальнікаў, якія займаюцца ў нас самаадукацыяй, не лічачы тых, якія прыходзяць у нашу бібліятэку слухаць групавыя кансультацыі.

Правялі ўлік завочнікаў і самавучак. Завербавалі 14 чалавек, якія скончылі вячэрнюю рабочую школу і хочуць спецыялізавацца па матэматыцы і грамадазнаўчым навукам.

Каб выявіць усіх, хто хоча займацца самаадукацыяй, правялі па цэхах розных прадпрыемстваў гутаркі, выступалі на канферэнцыі завочнікаў, на пленуме райпрофсовета.

Усё гэта адразу дало рэзультаты. Пачаўся прыток новых чытачоў з вёскі, што пацягнула за сабой арганізацыю ў раёне міжбібліятэчнага абанемента. Па просьбе чытачоў настаўнік 10-годкі т. Шчэрбак прачытаў лекцыю на тэму: «Сутнасць хрысціянства і юрэйскай пасхі». Прысутнічала 80 чалавек. Чытальны зал не мог змясціць усіх жадаючых паслухаць.

Зараз рыхтуем лекцыю «Аб светабудове». Гэта тэма высушана масавым чытачом».

Падобнага роду пачынанні ёсць і ў іншых бібліятэках. Віцебская бібліятэка арганізавала кабінет самаадукацыі, бібліятэка мейскага вавода «Большэвск» аказвае дапамогу 16 самавучкам, завода «Мяснікова»—10 чалавекам і т. д.

Дапамагаюць самаадукацыі пакуль нязначная колькасць бібліятэк. Добры вопыт перадаваць не выкарыстоўваюцца. Аднак народнай асветы і грамадскія арганізацыі мала гэтым цікавяцца.

Ранейне ЦК ВКП(б) аб самаадукацыі павінна быць поўнасьцю рэалізавана кожнай бібліятэкай. Градскія і рэспубліканскія аддзелы народнай асветы абавязаны ў бліжэйшы час засяродзіць бібліятэкі неабходнай літаратуры—у першую чаргу стабільнымі падручнікамі сярэдняй і вышэйшай школы. Ранкомы партыі, секцыі навуковых работнікаў, саюз работнікаў асветы ў параху грамадскай напружкі павінны вылучыць кваліфікаваных таварышоў у дапамогу самавучкам чытачам для сістэматычных кансультацый, лекцый і дакладаў.

Важнейшым ўчастак бібліятэчнай справы—дзіцячыя школьныя бібліятэкі. У Беларусі налічваецца 6 дзіцячых самастойных бібліятэчак. Іхы 84 бібліятэках ёсць дзіцячы аддзяленні. Сёння школы маюць

Бібліятэчны фонд у 900 тысяч томаў. Аднак вялікая колькасць дзяцей не чытае ў бібліятэках з-за адсутнасці ў іх «цікавых кніг» і з прычыны іх слабой работы.

Дзеці вымушаны браць кнігі ў таварышоў і чытаць, як гэта паказалі матар'ялы абследвання ў менскіх школах, творы Чарэкан, Шэрлока Холмса, Нат-Пінкертана і інш.

Вельмі паказальна, што школьнікі мала ведаюць такіх пісьменнікаў, як Гайдэр, Паўстоўскі, Безбародаў, Кажэўнікаў, творамі якіх гаварыцца сучасная дзіцячая літаратура. І гэтых кніг няма ў большасці палітасветных, дзіцячых і школьных бібліятэк.

Школа наша мае ўжо вялікія поспехі ў палепшанні ўсёй сваёй работы. У барацьбе за веды, за павышэнне культурнага ўзроўню школьнікаў вялікую ролю павінны адыграць дзіцячыя бібліятэкі, стаць цэнтрамі кіраўніцтва пазашкольным чытаннем.

Трэба сказаць, што ні АНА, ні дырэктары школ як след не цікавяцца гэтай справай і часта даручаюць яе мала падрыхтаваным настаўнікам у парадку дадатковай стаўкі.

Справа даходзіць часта да кур'ёзаў. У Полацку малаграмажны бібліятэкар рэкамендаваў дзіцячым 11 год кнігу Зарэнкага «У тры жыцця», хлопчыку 10 год—кнігу Цішкі Гартнага «Сокі цаліны», хлопчыку 4 класа—кнігу Мурашкі «Сын» і т. п.

Абслугоўванне дзяцей кнігай у бліжэйшы час павінна быць рэзка палепшана. Загадчыкі аддзелаў народнай асветы абавязаны перш за ўсё поўнасьцю і рацыянальна выкарыстоўваць сродкі на папаўненне літаратуры дзіцячых бібліятэк, узмоцніць іх кваліфікацыямі работнікаў, даручаючы кіраўніцтва чытаннем у школах вопытным выкладчыкам.

Намечаныя Наркамасветы кароткатэрміновыя курсы павышэння кваліфікацыі школьных бібліятэкараў, арганізацыя новых дзіцячых бібліятэк, стварэнне узорных школьных бібліятэк ёсць мерпрыемства, якія павінны, пры мабілізацыі грамадскасці і ў першую чаргу настаўнікаў масавай школы, выцягнуць з прарыву гэты важнейшы ўчастак камуністычнага выхавання.

Правадзненне лінгвіскай нацыянальнай палітыкі нямысліма без абслугоўвання кнігай і газетай грамадзян на роднай мове. Вось чаму асабліва нецярпіма недаацэнка важнасці прасоўвання кніг на мовах нацыянальных меншасцей, што мае месца сярод бібліятэчных работнікаў. У БССР—7 яўрэйскіх бібліятэк, 4 польскія, 1 латышская, 53 польскія хаты-чытальні, 21 яўрэйская, 2 літоўскія, 2 нямецкія, 4 украінскія і 2 іншыя.

Амаль ва ўсіх вуйных раённых і гарадскіх бібліятэках ёсць нацыянальныя аддзелы. У Цэнтральнай дзяржаўнай бібліятэцы нацыянальныя аддзелы кніг па сваёй магутнасці і значэнню выходзяць за межы БССР.

Але, не гледзячы на ўсё гэта, папаўненне бібліятэк літаратурай на мовах нацыянальных меншасцей пастаўлена горш, чым папаўненне рускай і беларускай кнігай.

Слабая работа з кніжным фондам, адсутнасць масавых мерапрыемстваў па прасоўванню кнігі, вялікіх чытачоў—асноўныя прычыны кепскага абслугоўвання нацыянальных меншасцей БССР на іх роднай мове. Вопыт канферэнцый чытачоў-яўрэў (бібліятэка клуба імя Сталіна), арганізацыя кнігацтва па месцы жыхарства яўрэў (барысаўская бібліятэка) і прапаганда кнігі—вось формы масавай работы, якія павінны быць падхоплены ўсімі бібліятэкарамі.

Улічваючы агромнае значэнне бібліятэк для пераыхавання шырокіх мас працоўных, партыя і ўрад сваімі рашэннямі за апошні час стварылі ўмовы быстрэйшай ліквідацыі адставання бібліятэчнай справы ад іншых участкаў сацыялістычнага будаўніцтва. Але не заўсёды гэтыя паставы праводзіцца ў жыццё рашчымі арганізацыямі, аб чым сведчаць факты, ускрытыя Наркамасветы.

У Кімавіцкай раённай бібліятэцы не было наведзена літаратуры тым часам як з 10 тысяч рублёў, адпушчаных ў 1934 г., выкарыстана хі 1 ліпеня толькі 1 тысяча, ды і то на зарплату. У Магілёўскім раёне працялы рэд месяцаў затрымлівалася выплата зарплат бібліятэчным работнікам, бюджэт раённай гарадской бібліятэкі з 30 тысяч бел. руб. зменшан да 17 тысяч і выкарыстан гарадскім саветам не па прамому прызначэнню. Тым часам у цэнтральнай бібліятэцы амаль цэлы год не было новай літаратуры, на 2400 чытачоў-дзяцей прыпадае 2000 кніг.

Не глядзячы на катэгарычную забарону займаць без дазволу памяшканні бібліятэчныя памяшканні пад іншыя установы, дагледзіўшы РВК сваім рашэннем перадаў у ліпені гэтага года памяшканне раённай бібліятэкі пад канцэлярыі, згрудзіўшы бібліятэку ў адзін невялічкі пакой.

Работнікі узізенскага РВК самавольна скарацілі бюджэт бібліятэкі з 3000 да 1000 руб. РВК высеў бібліятэку з памяшкання, і яна ўжо 5 месяцаў фактычна не працуе.

У Крупскім раёне па тры месяцы не выдаецца зарплата загадчыку бібліятэкі. У Талачынскім, Магілёўскім і Касцюковіцкім—не выконваюцца дырэктывы СНК БССР аб павышэнні зароботнай платы бібліятэчным работнікам.

Гэтыя факты бяздушных адносін да бібліятэк, нежадання прапораў у гэтых паставах ЦВК СССР патрабуюць умяшання адпаведных органаў.

Бібліятэчныя работнікі Беларусі па-бязрому павінны мабілізавацца на выкананне паставленых перад імі задач, каб ператварыць нашу рэспубліку, і ў гэтым паставіць бібліятэчную справу ў адну з перадавых у Савецкім саюзе.

К А Н С У Л ь Т А Ц Ы

Фашизм у Германії ¹⁾

Капіталістичний світ шчыльня падыходзіць к новаму тэпу рэвалюцыі і вайны. У рэзультатэ зацяжкага эканамічнага крызіса ўсе больш абвастраюцца супярэчнасці як унутры капіталістычных краін, так і паміж імі.

Усе більш абстраюцца супярэчнасці паміж пролетарыятам і буржуазіяй. Усе больш абстраюцца супярэчнасці у лагеры самоі буржуазіі як у межах адной дзяржавы, так і розных дзяржаў. Усе больш абстраюцца супярэчнасці паміж метраполіямі і калоніямі.

Рост магутнасці Савецкага саюза і рост рэвалюцыйнага руху мас у капіталістычных краінах штурхне буржуазію на мабілізацыю усіх сіл для барацьбы супроць кампарыі і рабочага класа сваёй краіны і супроць Савецкага саюза.

Германія і Далёкі Усход—вузлавныя пункты, дзе супярэчнасці капіталістычнай сістэмы дасягнулі найбольшай вострасці. Абстрактнае класовай барацьбы ў краіне, шпаркае нарастанне рэвалюцыйнага крызіса, знешнія становішча Германіі прымусілі нямецкую буржуазію перанесці ад метада прыкрытай дыктатуры к метаду адкрытай тэрарыстычнай дыктатуры найбольш рэакцыйнай часткі, фінансаватага капітала—к фашызму.

Асноўная мэта фашызма—разгром кампартыі, разгром рэволюцыйнага руху, «крыжовы паход» супроць Савецкага саюза

Усе революційні сили мобілізуються супротив фашизму. Пад кіраўніцтвам комуністичнай партыі ствараецца адзін фронт барацьбы з фашызмам. У Германіі народныя масы не хочуць жыць пад бокам Гітлера. Перамога фашызму у Германіі ёсць прызнак слабасці буржуазіі, якая ўжо не ў сілах панаваць старымі метадамі.

Ідея штурма спее ў масах германскага пролетарыята, якія кампартыя Германіі мабілізуе на штурм фашызма, на барацьбу за савецкую Германію.

1. Як узнік фашызм у Германіі і як ён прышоў к уладзе

Фашизм з'являється практично монополістичного капіталізму в умовах коли пролетарська революція уже перамагла на більшій частині земного шара, коли пагроза пролетарської революції нависла над багатьма капіталістичними країнами. Глибокая расхістанасць капіталістичної системи, усё больш мацнеючы революційны рух вимушають буржуазію перайсці к адкрытаму шалёному наступу на

1) ...

рабочы клас. Шляхам разгрому рэволюцыйнага руху, вайны і інтэрвенцыі яна шукае выхад з тупіка.

З асабліваю сілай праяўляецца гэта нямецкім фашызмам, які стаў на чале ўлады у перыяд канца кучэння частковай стабілізацыі капіталізма, у рэзультате найглыбейшага эканамічнага крызіса, які узрушыў увесь капіталістычны свет і Германію ў асабліваеці, бо ў Германіі крызіс ускладніўся яе глыбокай залежнасцю ад версальскага дагавора.

Цэнтралізацыя капітала набыла нябачаныя памеры. Адсюль, з аднаго боку,—падрыхтоўка фашысцкай цэнтралізацыі дзяржаўнай улады, а з другога—небывалы рост арміі дэкасаваных элементаў, гарматынага мяса для фашысцкіх авантур.

Рэлік крызіса—жудаснае абнішчэнне рабочага класа і працоўнага сялянства. Права на працу стала прывілеяй, якую фашызм скарыстоўвае, каб унесці раскол у рады рабочых.

Соцыял-дэмакратыя ўсёй сваёй здрадніцкай дзейнасцю падрыхтавала прыход к уладзе Гітлера. Першы рэакцыйны атрад, узначалены афіцэрамі франкаўкамі, з якога пазней склалася асноўная група штурмавікоў, створан быў не Гітлерам, не Грынгам, не Рэмам і не Штрассерам, а Носке—крывавым псом соцыял-дэмакратыі, як яго называлі рабочыя. Першыя атрады будучых узброеных сіл фашызма ствараліся паліцэй-прэзідэнтамі, соцыял-дэмакратамі ва ўсіх частках Германіі. Супрацоўніцтва з буржуазіяй, падначальванне інтарэсам рабочага класа інтарэсам буржуазіі прапагандавалася соцыял-дэмакратычнымі правадырамі на працягу паўтара дзесятка год.

У цэнтры сваёй увагі соцыял-дэмакратыя заўсёды ставіла задачу—абліваць патокамі гразі і паклену бацькаўшчыну пролетарыяў і працоўных—Савецкую краіну. Соцыял-дэмакратычны друк з «Форвердсам» на чале з дня на дзень займаўся траўляй рэспублікі Саветаў, распаўсюджваючы аб ёй самыя бязглуздыя выдумкі. Гэтым соцыял-дэмакратыя спрабавала скампрамежаваць у вачах рабочых ідэю дыктатуры пролетарыята. Соцыял-дэмакратычныя тэарэтыкі ўсе свае сілы аддавалі барацьбе супроць пролетарскай дыктатуры, выступваючы на розныя лады за класавы мір з буржуазіяй і за актыўную дапамогу капіталізму (тэорыя «гаспадарчай дэмакратыі» Гільфердынга і т. д.). Адначасова соцыял-дэмакратычныя тэарэтыкі, як верныя псы капіталізма, стараліся аблагародзіць панаванне фінансавага капітала, абвяшчаючы яго прыдзвер'ем у соцыялізм, некаторыя-ж тэарэтыкі запэўнівалі, што ён прадстаўляе сабою соцыялістычны лад, а таму ўсякая барацьба супроць капіталізма прадстаўляецца нечым злачынным.

Гэта здрадніцкая прапаганда стаўшай на чале ўлады соцыял-дэмакратыі суправаджалася арганізаваным тэрорам соцыял-дэмакратычных паліцэй-прэзідэнтаў супроць усякіх стачак, супроць усякіх выступленняў рабочых. Такім чынам была разгромлена рэволюцыйная вайна пролетарыята ў 1918—23 гг., былі забіты лепшыя кіраўнікі германскага пролетарыята—Карл Лібкнехт, Роза Люксембург і інш. Рабочы клас Германіі быў глыбока расколот і губляў бітву за бітвай, не гледзячы на яго гатоўнасць весці барацьбу. Соцыял-дэмакратыя на працягу паўтара дзесятка год з'яўлялася асноўнай і рашучай апорай капіталізма. Над магілай прэзідэнта соцыял-дэмакрата Эберта прадстаўнікі германскага капіталізма адкрыта гаварылі аб яго агромных заслугах, аб тым, што ён выратаваў краіну ад большэвіцкай небяспекі. Соцыял-дэмакратычныя правадыры самі прызнавалі, што яны выра-

тавалі нямецкі капіталізм, што яны выратавалі буржуазную дзяржаву. За апошнія гады да фашыскага перавароту парламентарызм паступова абмяжоўваўся, прэзідэнту даваліся выключныя паўнамоцтвы. Наступленне супроць рабочага класа, сялянства і працоўных мас краіны набывала г. г. п. п. памеры. Скасаваліся ўсе законы, прынятыя ў час рэволюцыі пад націскам рэволюцыйных мас. На фабрыках і заводах устаўляецца сістэма тэрора, ізаляцыя рэволюцыйных рабочых, выкідка з фабрык камуністычных элементаў, абмяжоўваецца права беспрацоўных на дапамогу. Паступова праводзіцца ўся гэтая сістэма мерапрыемстваў, якія пазней былі ў разгорнутым, поўным выглядзе прыменены фашысцкім урадам.

Але нават гэта адкрытае наступленне супроць рабочага класа апраўдваецца соцыял-дэмакратыяй. Соцыял-дэмакраты заклікалі рабочы клас падтрымліваць буржуазію, галасаваць за прадстаўнікоў нямецкіх памешчыкаў і буйнага капіталіста—Гіндэнбурга. З гэтай мэтай яны стварылі слаўную здрадніцкую тэорыю «меншага зла», г. э. п., што з двух зол Гітлер—Гіндэнбург трэба выбіраць «меншае» і падтрымліваць яго. Тэорыя «меншага» зла была «аірунтавана» процістаўленнем парламентарызма, дэмакратыі, фашызму. А раз Гіндэнбург «за дэмакратыю», значыць ён «супроць» фашызма.

Так соцыял-дэмакратыя змагалася за перадачу ўлады Гіндэнбургу, за плячыма якога стаяў узброены нямецкі фашызм. Так падтрымліваўся дыктатарскі ўрад Бруннга, пазней Фон-Папена, пазней Штэнхера,—урады, якія ужывалі дыктатарскія метады, уводзілі тэрор супроць рабочага класа, стараліся перакласці ўвесь цяжар крызіса на плечы працоўных мас. Толькі падобная палітыка магла паступова падрыхтаваць магчымасць адкрытага тэрора, магчымасць панавання самай рэакцыйнай, самай шавіністычнай партыі фінансаванага капітала, якую з'яўляецца фашысцкая партыя ў Германіі. Яе першыя групы сфармаваліся ўжо ў 1920 годзе. Яны вербаваліся галоўным чынам з унцэр-афіцэраў і афіцэраў, якія вярнуліся з сусветнай вайны глыбока расчараванымі.

Нямецкае юнкерства, пазбаўленае свайго прывілеяванага, выключнага становіша, якое яно займала ў старой вільгельмскай Германіі, марыла вярнуць Германію яе былую веліч, вярнуць яе ў разрад буйнейшай імперыялістычнай ваеннай дзяржавы. Яно шукала сабе аднадушцаў сярод той масы унцэр-афіцэраў і часткова салдат, якія ў выніку вайны згубілі ўсякую прафесію, не маглі знайсці сабе месца ў пасляваеннай Германіі. Поўныя шалёнай ненавісці к рабочаму класу, к пролетарскай рэволюцыі, яны вялі прапаганду сярод дэкаласаваных элементаў, якія гублялі глебу пад нагамі, абяцаючы ім усякія багацці: нбы пры «вялікай Германіі» кожны ралавы абываталь будзе жыць у здаволенасці і дастатку, што ніякія «небяспечныя элементы» не будуць трывожыць яго сыты супакой. Адначасова яны ўбівалі ў галаву гэтаму дэкаласаванаму абываталю, што ён—«дробны чалавек» пакутве, зруйнован іменна ў выніку ваеннага паражэння Германіі, віноўнікамі чаго з'яўляюцца рэволюцыянеры: «чырвоныя», «марксісты». З-за «марксістаў», гэта значыць камуністаў, ён страціў глебу пад нагамі.

Усе гэтыя элементы, якія згрупаваліся ў саюз франтазікоў, у брыгады Эрхарта, у «сталыны шлем», паклалі пачатак нацыянал-соцыялістычнай нямецкай партыі. Фактычна гэтыя арганізацыі падтрымліваліся Веймарскім соцыял-дэмакратычным урадам у барцьбе супроць рабочага руху. Нямецкі фінансавы капітал стварае сабе такім чынам

масарую апору у гэтых фашысцкіх арганізацыях. На гэта яго штурхае таксама глыбокае расчараванне шырокіх мас у соцыял-дэмакратыі, якая ў рэзультате не магла ўжо дастаткова забяспечыць, пры усім сваім жаданні, дыктатуры магнатаў капітала.

У час цяжкіх крызісаў у Германіі 20—21—23 гг. фашысцкія арганізацыі скарыс дузаюцца ўжо як данаможнікі у барацьбе супроць пролетарыята. У 1923 г. нацыянал-соцыялісцкі рух ужо субсідуюцца буйнымі капіталістамі—Тіссенам, Клекнерам, Шахтам і іншымі капіталістамі германскай індустрыі—кіраўнікам, германскіх фінансаў. Праграма нацыянал-соцыялісцкай партыі павінна скрыць яе асноўную ролю—партыі фінансаванага капітала. Яе асноўная прапаганда вядзецца супроць Версальскага і Сан-Жэрменскага мірных дагавораў, за «раўнапраўе» германскага народу з іншымі нацыямі. Пад флагам барацьбы за раўнапраўе нямецкага народу ўжо выстаўляюцца падрабаваны ўзброеныя і ствараюцца фактычна неафіцыйныя зачатки новай арміі (за Версальскаму дагавору Германіі забаронена ўзбройвацца, мець больш ста тысяч салдат).

Гэта новая армія павінна забяспечыць поўны разгром рэвалюцыйнага руху у Германіі, яна павінна разбурыць ачаг сусветнай «камуністычнай заразы»—СССР, яна павінна служыць зброю рэванша за Версальскі дагавор. Калі першыя дзве задачы могуць выклікаць толькі спачуванне сярод усіх імперыялістаў, то апошняя задача абвясціць яшчэ больш канфлікт паміж фашызаватам Германіі і крнікам-пераможцамі, у асаблівасці—Францыяй. Гітлер з'яўляе, што мы «не адмаўляемся ні ад аднаго немца ні ў Паўднёвай Германіі, ні ў Эльзас-Латарынгі, ні ў Паўднёвым Тыролі, ні ў Польшчы, ні ў калоніі Лан-нацыі—Аўстрыі, ні ў дзяржавах—наследніках старой Аўстрыі».

Будучы па сутнасці партыяй буйнага фінансаванага капітала, фашысты, у мэтах стварэння масавай апоры, усяляк карысталіся да свайго прыходу к уладзе соцыяльнай дэмагогіяй у самых шырокіх памерах, каб прыцягнуць дробную буржуазію, якая з'яўляецца ў эпоху інфляцыі 23 г. усе свае ўклады, усе свае зберажэнні, абяцаюць «поўнае скасаванне пераборнага і перапрацоўнага даходу, знішчэнне процаніў і кабалы, канфіскацыю ваенных прыбыткаў, адзінства, тэмне буйных прадпрыемстваў, тэстаў і развіццё ў самых шырокіх маштабах забяспечання прастарэлых. Гаворачы ў туманнай форме аб дармовых адчужэннях у выпадку патрэбы і аб рашучай барацьбе з зямельнай спекуляцыяй, яны абяцаюць падтрыманне сялянству.

Адначасова з гэтай дэмагагічнай прапагандай ствараюцца баявыя атрады, у якіх развіццё дух ваеннага, суровага рашаючага дзеяння. Вядзецца шавіністычная ваенная прапаганда, якую нацкоўваюць сістэматычна дробныя і сярэднія масы на рэвалюцыйных работах, «к на памеху стварэння нацыянальнага германскага духа, неабходнага для таго, каб пакончыць з ганьбай Версальскага і Сан-Жэрменскага мірных дагавораў. З'яўляючыся па сутнасці партыяй, абараняючай паступова інтарэсы фінансаванага капітала Германіі, фашысты скарыстоўваюць расч. і з'яўляюцца масам у рэспубліцы, яны абяцаюць улады, бясконцую змену кабінетаў. Яны прывабліваюць дробную буржуазію ідэяй моцнай улады, якая зможа ўзяць пад сваю апеку ўсіх дробных і пакрыўджаных, даць адпор іншаземнаму ворагу.

Гэтыя ідэі і прапаганда, якая буржуазія фактычна ўжо не экспла-
таваць, бо яна сама пераможана, што нямецкі народ вымушан плаціць дзяржавам-пераможцам, плаціць тым, што гэты

народ у поце твару свайго вытварае і здабывае усё гэта пракладвала шлях і дапамагала фашысцкай прапагандзе.

Новае накаленне, якое вырасла ва умовах найглыбейшага крызіса, частка якога не ведала ужо фабрык і заводаў, ніколі не ўдзельнічала ў вытворчасці, у значнай меры запаўняла рады штурмавых атрадаў і іншых вайсковых арганізацый фашыстаў.

Імперыялістычнай буржуазіі патрэбна было разбіць у крывавым тэроры ўсе тыя арганізаваныя сілы пролетарыята, якія перашкаджалі б вядзенню вайны. Прышоўшы к уладзе, фашызм арганізуе супроць рабочага класа агалцелы тэрор, якога да фашыстаў Германія яшчэ не ведала. Фінансавы капітал бачыў самую буйную заслугу фашызма імённа ў тым, што асноўнай яго задачай была разбіць арганізаваны рабочы рух. Пры дапамозе фашызма фінансавы капітал змаджаўся забяспечыць сабе поўную свабоду ўнутранай эксплуатацыі — магчымасць перакласці на шырокія працоўныя масы Германіі ўвесь цяжар крызіса, увесць цяжар міжнароднага і ўнутранага становішча Германіі.

Ідэалагічная падрыхтоўка вайны выражаецца ў насаджэнні і раскатыванні самага дзікага азварэлага шавінізма. Вучоныя загіваючы буржуазіі з усіх сіл імкнуча падвесці «навуковы» базіс пад ітэрвенцыйскія планы Гітлера. Для гэтага нямецкія фашысцкія блата і сцвярджаюць, што самым адборным народам з'яўляюцца немцы, што іншыя народы, асабліва славяне, ёсць ніжэйшая раса, ледзь не паўлюдзі.

Асноўная задача — даць шырокі прастор вышэйшай расе і абудзіць ніжэйшую расу, якая сваім нізменным духам атручвае увесь свет. Інакш кажучы, большэвізм — гэта параджэнне ніжэйшай расы, і немцы (г. зн. нямецкая буржуазія) павінны ачысціць свет ад гэтага «чумна», скарыстаць шырокія прасторы Расіі для развіцця сапраўднага нямецкага духа. Так «навукова» абгрунтоўваецца і асвятляецца ітэрвенцыя.

Эканамічная расхістанасць Германіі, надзвычай цяжкае міжнароднае становішча яе яшчэ больш падшмывалася з прыходам к уладзе фашыстаў. Праўда, фашызму ўдалося шляхам крывавага тэрора і гвалту часова загнаць у падполле кампартыю Германіі кіраванка рэволюцыйнага руху, загнаць у турмы, канцэнтрацыйныя лагеры рэволюцыйных правадыроў германскага пролетарыята, выгнаць іх у эміграцыю. Але яму не ўдалося падавіць рэволюцыйны рабочы клас Германіі.

У апошніх выбарах фабрычна-заводскіх камітэтаў, не гледзячы на тэрор, фашысты ледзь-ледзь змаглі атрымаць 20 проц. рабочых галасоў. У 35 фабрыках найбольш індустрыяльных раёнаў Германіі кожнасць галасоў не дасягала нават шасці процантаў. Правадырам фашызма прыходзілася адкрыта прызнаваць, што камуністычны рух, не гледзячы на люты тэрор, прадаўжае нарастаць ва ўсёй краіне і што прыходзіцца прымаць усё новыя і новыя меры, каб перашкодзіць сувязі камуністаў з масамі, каб змагацца з усякімі формамі прапаганды камуністычнай партыі.

Тая раздробленасць у рабочым класе, якую стварыла сацыял-дэмакратыя, пачынае знікаць, паколькі сацыял-дэмакратычныя рабочыя, пачаўшы адыходзіць ад сваіх правадыроў, сталі групавацца ў рэволюцыйныя арганізацыі, пераходзіць у падпольныя арганізацыі кампартыі, выражаць усяляк свае сімпатыі ёй. Мноства так званых «нямых» маніфестацый, асабных стачак ва ўсёй краіне, пераважны ўплыў кампартыі ў асноўных рабочых раёнах Рурскай абласці, у

Гамбургу, у робочих раёнах Берліна, дзе кожная рабочая сям'я ўсім сваімі паводзінамі пратэстуе супроць фашысцкага тэрора, поўнае маральнае і палітычнае паражэнне, якое пацярпелі фашысцкія правадчыкі ў працэсе Дзім.права,—усе гэта наказвае, наколькі памалі фашызм сааба справіўся з той адзінай задачай, якая з'яўляецца яго прызнанай заслугой перад фінансавым капіталам Германіі. Ён не мог задушыць рэвалюцыйныя рабочы клас Германіі і яго партыю.

На міжнароднай арэне Германія таксама церпіць паражэнне. План ізалявання Францыі, спробы згаварыцца з Італіяй, атрымаць падтрыманне Англіі, ствараючы такім чынам блок чатырох магутных дзяржаў—Японіі, Англіі, Італіі, Германіі—пры ізаляцыі Францыі, скарыстоўваючы ўсе гэтыя супярэчнасці для таго, каб і ў адносінах Францыі і ў адносінах Японіі перагледзець міжваенны дагавор, гэты план пацярпеў поўны крах. Англія, сапраўды гатовая скарыстаць барацьбу паміж Германіяй і Францыяй, каб аслабіць абодва бакі, усім не збралася дазволіць Германіі адмовіцца ад плацяжоў і сарваць Версальскі дагавор. З другога боку, найбольш асцярожная катаніцкага фінансаванага капітала, напалоханая ростам германскай авіяцыі, у бліжэйшым спробу пагрозы Англіі і тым больш спынілася на ўзмацненні ваеннага саюза з Францыяй. Германскі фашызм не здолеў наладзіць ніякіх «таварыскіх адносін» і з Італіяй.

План германскага фашызма аб'яднацца з Аўстрыяй з'яўся самым сур'ёзным перашкодай для палепшання адносін з Італіяй, пагражаючы заважанам Італіі ў сваёй вайне (італьянскіх праціўнік быў Аўстрыя). Гэта падрыхтавала парывы інтарэсу Італіі на Балканах. Таму 11-тысячная італьянская армія была паднята да аўстрыйскай граніцы, гатовая кінуцца ў бой у сувязі з апошнімі наступленнямі фашыстаў на Аўстрыю.

Гэта падрыхтавае інтэрвенцыянісцкі план нямецкага фашызма. Не выпадкова Германія з'яўляецца ў такой «сартэчан дрыфце» з Японіяй. Фашысцкая Германія патэнцыйна ўсё інтэрвеніст. Знешняя палітыка нямецкага фашызма рэзюлюе на такіх камбінацыі, дзе ў першую стаіць пытанне аб інтэрвенцыі, у выніку чаго Германія атрымае «талусты кавок». Розенберг прама ставіў к часу захопу Італіі гэту задачу, як аснову ў міжнароднай палітыцы Германіі: «Няма цвёрдых граніц на ўсходзе. Расійская зямля бачыла многакратныя змяненні. Мы ўжо знаходзіліся каля Урала, на Доне, ля Гурнаві, у Казанскіх гарах і т. д.». Германія мяркуе скарыстаць далёка ўсходнюю вайну.

Нямецкі фашызм стварыў абстаноўку вайны. Але, ствараючы абстаноўку вайны, узначальваючы крыжовы паход супроць СССР, фашысцкая Германія гэтым самым становіцца фактарам зруйнавання капіталістычнай сістэмы.

«Каті буржуазія выбірае шлях вайны, то рабочы клас капіталістычных краін, дэдазены да адчай чатырохгадовым крызісам і беспрацоўем, становіцца на шлях рэвалюцыі» (Сталін, даклад на XVII партз'ездзе).

Што абяцалі і што далі фашысты шырокім масам

Германскі фашызм не выканаў ні адной са сваіх дэмаггічных абяцанняў. Яго самае асноўнае абяцанне, якое павінна было супакоіць дробную буржуазію і тым, што ніколі не паўторыцца ў Германіі новая інфляцыя, якая да гэтага часу цяжка адчуваецца шырокімі ма-

самі дробнай буржуазіі ў Германіі,—ужо поўнасю парушана за апошні час.

Надрыхтоўка новай ваіны і закупкі сыравіны, поўфабрыкатаў з ваеннаю мэтан прывялі к таму, што запасы золата катастрофічна палі. Залатое пакрыццё даходзіла да двух процантаў і амаль зьялося да нуля. Нямецкі рэйхсбанк пастаўлен перад самымі цяжкімі задачамі. Ён не можа плаціць за сыравіну, заказы загіраніцай рэзка палі.

Спробы паказаць, што беспрацоўе скарацілася, пацярпелі поўны крах. Рэзкае падзеньне эканарта, расходванне залатога запаса адкрываюць самую небяспечную перспектыву спынення работы і новай хвалі беспрацоўных. Галеча набыла вострыя формы. Дробная буржуазія не карыстаецца ніякай ласкаю. Буйная буржуазія стала плаціць у 1933 годзе штомесяц амаль на 20 мільёнаў марак менш налогаў, чым плаціла ў 1932 годзе. Гэта палёгка для буйнай буржуазіі вялікім цяжарам клалася на плечы працоўных. Міністэрства фінансаў афіцыйна заяўляе аб тым, што паніжэнне налогаў не прадбачыцца.

У той-жа час адкрыта ставіцца пытанне аб зніжэнні зарплаты служачым. Зарплата кожнага рабочага і служачага знізілася за 6 месяцаў у сярэднім на 16,5 марак, што складае суму ў 230 мільёнаў 250 тысяч марак, тады як цэны на прадметы першанеабходнасці ўзраслі. Амаль на 50 проц. скараціўся з 1929 г. па 1932 г. лік рабочых, якія атрымлівалі больш 36 марак у тыдзень. Пагоршыліся умовы сацыяльнага страхавання ад хвароб, ліквідаваны калектывныя дагавары, 8-гадзінны рабочы дзень, фабзаўкомы, знішчана свабода сходаў, стачак, друку, палітычных аб'яднанняў і т. д. Сотні тысяч рабочых, выгнанных з фабрык, знаходзяцца ў канцэнтрацыйных лагерах і фактычна аб'яўлены па-за законам.

Паступова фашысцкі рэжым ліквідаваў усе тыя мерапрыемствы ў адносінах вёскі, якія павінны былі паказаць хоць-бы з надворнага боку, што становішча падляпнялася. Фашызм зусім адкрыта абараняе інтарэсы кулацкіх класаў, з усямі слай асцужваючыся на бедня і сярэдня сялянскія гаспадаркі. За тым часам на югаў сялянская гаспадарка паддаецца распадажы. Гэта адносіцца да агромнай колькасці сялянскіх гаспадарак, асабліва невялікай групы так званых спячальных двароў, г. з'я. буйных кулацкіх гаспадарак. На 5 мільёнаў 143 тысячы сялянскіх гаспадарак Германія звыш 3 мільёнаў гаспадарак маюць менш двух га зямлі. Абшчынне даць гэтым гаспадаркам зямлю не толькі не было выканана, але наадварот, сістэматычна з гэтых участкаў імкнуцца выжываць бядняцкія і сярэднія гаспадаркі.

Дрэжны ўрадак 1934 г. ударыў усім сваім цяжарам па асноўных масах вёскі і падарваў у значнай меры ўладу фашыстаў на вёсцы, дзе пачынаецца голад, ідзе забой жывёлы.

Яшчэ ў больш цямнотан форме фашызм виступіў супроць беспрацоўных. Фашысты заявлялі, што ліквідацыя беспрацоўя—асноўная задача фашысцкай дзяржавы. Да захвату ўлады існавалі статовыя для беспрацоўных. Беспрацоўныя размяшчаліся ў казармах, накіроўваліся на ваенныя работы. З іх у значнай меры рэкрутаваліся масы штурмавоў. За апошні час змянілася паступова данамога, беспрацоўныя выгальніліся як небяспечны элемент са штурмавых атрадаў, уведзены прымусовы праца беспрацоўныя масамі выганяліся з буйных гарадоў, не знаходзячы ў той-жа час ніякага прымянення сваім сілам у вёсцы.

Фашызм прышоў к уладзе, карыстаючыся ў шырокіх рэзмерах сацыяльнай дэмагогіяй. Але дасягнушы ўлады, фашысты паказалі

шырокім масам свой сапраўдны твар палачоу рабочага класа. Яны гаварылі аб урэзванні апетытаў фінансавых магнатаў, аб забяспечанні беспрацоўных, прастарэлых рабочых і т. д. Зараз фашыскай «навука» усяляк даказвае, што беспрацоўны—гэта «малакаштоўны экземпляр», біалагічна непрыспасоблены, яго так ці інакш трэба знішчыць у імя вызвалення чалавецтва ад лішніх «няудалых» чалавечых экземпляраў. Фашысцкі друк крычыць аб тым, што інваліды і старыкі нагараюць дзяржаўнаму бюджэту, што соцыяльнае страхаванне ад хвароб і калецтва прывучае рабочых к лені, шкодна адбіваецца на натуральным адборы людзей. Хто багаты, той і здольны, той—прадстаўнік «поўнаценных людзей», хто галодны—той тупы, малаценны і падлягае знішчэнню, стэрылізацыі і т. д. У гэтым—«гвозд» фашыскай «навукі» і прапаганды на даным этапе.

Старыя формы соцыяльнай дэмагогіі далі трэшчыну. Супярэчнасць паміж соцыяльным характарам фашызма і яго масавай апорай выплыла на паверхню. Гэта з асабліваю сілаю сказалася пры падзеях 30 чэрвеня.

Падзеі 30 чэрвеня з асаблівай нагляднасцю паказалі, наколькі ўскладнілася становішча германскага фашызма. Зусім відавочна, што бліжэйшыя супрацоўнікі Гітлера—Рэм, Эрнст і іншыя, зрадніцкі і зверскі забітыя фашыстамі, і не думалі падрыхтоўваць другой рэвалюцыі. Яны служылі так сама сумленна фінансавому капіталу, як яму служыць кіруючая галоўка фашыскай партыі. Але яны ўзначальвалі мільённыя масы штурмавікоў, масы, якія ў значнай меры верылі, што, ірומячы крамы юрэйскіх гандляроў, яны наносяць удары фінансавому капіталу, якія прымалі за чыстую манету абяцання хуткай паспяхован вайны, якія асцёпка верылі ў тое, што іх становішча хутка падлепшыцца.

Законны страх фашызма перад тым, што падтрыманыя масамі беспрацоўных, абяздоленых сялян, гэтыя атраты могуць ператварыцца з аплота ў пагрозу панаванню фінансавога капітала, прымусіў Гітлера быстра дзейнічаць.

Крывавае расправа 30 чэрвеня абудзіла ад фашысцкіх ілюзій значную частку дробнай буржуазіі. Маса разброеных штурмавікоў павялічыла колькасць беспрацоўных. Гэта нанесла агромны удар прэстыжу фашызма ва ўсім свеце і ў самой Германіі. Некаторыя буйныя прадстаўнікі фінансавога капітала, стварыўшыя фашысцкую партыю, як напрыклад Тіссен, палічылі за лепшае выйсці з яе рады. Хістанні ў асяроддзі фінансавога капітала, тэндэнцыі што-небудзь «змяніць» і што-небудзь перагледзець у палітыцы фашыскай партыі, тэндэнцыя атстараніць адных і прыцягнуць другіх,—немінуца пры такой абстаноўцы.

Фашызм губляе сваю масавую базу. Ва ўмовах растучага голаду, галечы, незадаволенасці, страху перад інфляцыяй, расчараванняў і няўдач немінуца наспяванне рэвалюцыйнай вайны.

Усё гэта яшчэ не азначае падзення фашыскай дыктатуры. Фінансавы капітал не можа страціць сваю ўладу самацёкам. Толькі пераможная рэвалюцыя можа вырваць уладу з яго рук. Вось чаму ні падзеі 30 чэрвеня, ні няўдалыя авантурныя напады на Аўстрыю не змаглі самі па сабе прывесці к краху фашызма.

Падзеі апошняга часу прывялі шырокія масы на шлях немінучага выступлення супроць фашыскага панавання. Яны паказалі з усёй выразнасцю пагрозу вайны, паказалі наколькі фашызм ва ўмовах сучаснага крызіса ў Германіі не можа забяспечыць за фінансавым капі-

талам шырокай масавай базы. Тэрор пачынае пераважаць над усімі іншымі сродкамі і метадамі фашысцкай улады. Германія знаходзіцца напярэдадні вастрэйшых класавых баёў.

Сучасная барацьба кампартыі Германіі — гэта не проста барацьба за большасць рабочага класа, а перыяд фармавання рэволюцыйнай арміі для рашучых класавых баёў за пролетарскую ўладу.

Самае важнае ў справе фармавання рэволюцыйнай арміі—тактыка адзінага фронту. Апіраючыся на перадавую рэволюцыйную частку германскага пролетарыята, узначальваючы стыхійнае узбуджэнне мас кампартыя мабілізуе рабочы клас, ні на імгненне не выпускаючы рух са сваіх рук. Побач з гэтым кампартыя Германіі высоўвае лозунг усеагульнай палітычнай стачкі, для якой неабходна мабілізаваць масы шляхам разгортвання раду эканамічных баёў пролетарыята. Лозунгамі палітычнай стачкі з'яўляецца: свабода выбараў у фабзаўкомы, аслабленне ўсіх арыштаваных рэволюцыйных дзеячоў і рабочых, звяржэнне фашысцкай дыктатуры, устанавленне савецкай улады.

Перамога пролетарыята ў Германіі будзе мець буйнейшае значэнне для перамогі пролетарскай рэволюцыі ва ўсёй Еўропе.

«Фашысцкая Германія мінуе глебу для рэволюцыйных выбухаў у сябе дома. Але з гэтага дома, які напачинае зараз вар'яцкі дом, бикфордавы шнуры цягнуцца ва ўсе канцы Еўропы» (Мануільскі).

Пытанні нямецкага рэволюцыйнага руху з'яўляюцца асноўнымі пытаннямі пярэдадня другога тура рэволюцыі і войн. І гэта накладвае на ўсе кампартыі, на ўсіх куністаў, на рабочы клас усіх краін найвялікую адказнасць за лёс нямецкага рэволюцыйнага руху.

Аб першапачатковай апрацоўцы лёну

Барацьба за высокую якасць прадукцыі, асабліва лёну, не абмяжоўваецца толькі высокім ураджаем. Атрымаць добры ўраджай не атрымаць яшчэ атрымаць высокай якасці валакно. Часта ўборка лёну і апрацоўка лёну адказнейшы перыяд—працэс апрацоўкі.

Практыка мінулага году паказала, што ў радзе раёнаў, калгасаў і вёсак, дзе няўважліва падыходзілі да апрацоўкі лёну, не мабілізавалі калгаснікаў і аднаасобніцкіх барацьбу за высокай якасці валакно, а пераважна арганізавалі правіны ў працэсе першапачатковай апрацоўкі і т. д.—з добрага ўраджаю атрымана ільнавалякно нізкай якасці. Такім чынам калгасы і аднаасобнікі нанеслі сабе матэрыяльныя страты, бо нядобры якасць валакна пры здачы дзяржаве ацэньвалася значна ніжэй высокай якасці. Акрамя таго, ад нізкай якасці валакна церпіць пролетарская дзяржава.

Паасобныя калгасы летась нестачасова машыны, расціданы і падшматкі лён са сцелішч, значная частка лёну была згіблена і засталася над сцягам. Таму ў гэтым годзе заданні партыйных, савецкіх загаваючых арганізацый і праўдзінаў калгасам—увесць працэс першапачатковай апрацоўкі лёну паставіць так, каб унікнуць страт і атрымаць валакно найлепшай якасці. Ад гэтага залежыць, асабліва ў тымнаводных гаспадарствах, палітычнае матэрыяльнае становішча калгаснікаў і забеспячэнне сямейнага і грамадзянскага добрабыту дзяржавы. Барацьба за высокую якасць і своечасовае выкананне кантракцыйных дагавароў па здачы (продажы) ільнапрадукцыі дзяржаве непарушна звязана з барацьбой за большыя калгасы і заможнае калгаснае жыццё.

Дасягнуцця поспехі ў вырашэнні пытанняў працы тэхнічных культур павінны быць замацаваны новымі поспехамі ў апрацоўцы.

Нижэй указаны асноўныя мерапрыемствы па першапачатковай апрацоўцы лёну, ад выканання якіх залежыць высокая якасць ільнавалякна.

Расцід і замочка

Каб атрымаць валакно высокай якасці і без страт, трэба добра падрыхтаваць месца для расцілу і замочкі лёну. лепшыя месцы для расцілу гэта незабалочаныя, роўныя лугі, адкрытыя лясныя лугавыя паляны, канюшынішча і травяністае жытнішча.

Лён пельга расцілаць на забалочаных іржавых лугах, на полі, дзе мяркуецца пасеў лёну ў будучым годзе, на высокіх адкрытых дасгупных ветру месцах, на нізінах, па якіх сцякае вада, а таксама на голым ворыве.

Сцелішчы трэба загадзя падрыхтаваць, ачысціць ад галля, смецця і іншых пабочных прадметаў.

Для замочки лёну неабходна выкарыстаць усе прыгодныя натуральныя вадаёмы і мячынныя ямы, выбіраючы рэкі, азёры, пруды з ціхім цячэннем і «мяжкай вадою».

Лён на сцелішчы грэба ўкладваць тонкім, роўным слоем, таўшчыняй не больш 1 см., бо толькі ў гэтым выпадку вылежка лёну будзе роўнамернай, а лён аднакалёрным.

Лепшай нормай расцілу лічыцца 1,5 га плошчы на ўраджай лёну з 1 га.

Лён расцілаецца камлямі супроць пануючых вятроў. Паміж радкамі трэба пакідаць прамод, каб лёну не блыталася і не тапталася пры пераварочванні лёну і ўборцы трасты са сцелішча.

Ільняную салому перад расцілам і замочкай трэба абавязкова сартаваць па доўжыні, таўшчыні, колеру і заражэнні грыбнымі хваробамі. Адабраўшы па якасці партыі саломы расцілаюцца асобна, каб не заблытаць іх у час расцілу. пад'ёму, звозкі з поля і перасушкі.

Для дэталіх ільноў павінны быць адрэзаны лёткі і сцелішчы. Расціла і лён на неапрацаваным або неапрацаваным тэрыторыі забаронены.

ЦК КП(б)Б і СНК БССР у сваёй пастанове катэгарычна папярэджаюць, што вінаватыя ў псаванні лёну з-за несвоечасовага і няправільнага расцілу або лётку са сцелішчаў будучы жніўца да суровай адказнасці.

Улічваючы асаблівую важнасць своечасовага пад'ёму лёну са сцелішча, неабходна за рэжымнай сагомы ўсталяваць суровы безумоўны кантроль, асабліва ў лётку і лётку. У катэгорыях і гэта сурова даручаецца спецыяльным інспектарам, вылучаным з волятных калгаснікаў ільняводаў, а ў аднаасобным сектары—аграпаўнаважаным. Штодзень на беручы пробы, яны павінны ўстанавіць гатоўнасць трасты, ці ў гэтым разе не дапускаць недалежкі ці пералежкі, перамочкі ці перасушкі лёну.

Пад'ём трасты са сцелішча праводзіцца выбарчым парадкам, па меры дагэтушчэ неабходна аднавіць. Пры дажджлівым надвор'і лён трэба звесці пад павеці ці ў сухія крытыя паўчкі, дзе снапы развязваюцца і расстаўляюцца для прасушкі. Пры сухым надвор'і трасты са сцелішча трэба адвозіць непасрэдна на ільнязаводы адсартаваўшы і прасушыўшы яе.

Пры пад'ёме ўсёй трасты са сцелішча трэба акуратна яе падсартваць, каб не наблыталася ў час втэкі ў снапы і возкі з поля. Рассартаваную па якасці гатовую трасту складаць асобна па гатунках.

Сушка трасты перад мяццем

Наступны працэс апрацоўкі ўраджаю—сушка звезенан з полз трасты. Сушышкі неабходна загадзя адрамантаваць, абсталяваць печамі, ільнянымі прыладамі, а таксама тэрмінова закончыць будаўніцтва сушылак палешанага тыпу.

Заразжа правяршыць, ці забяспечаны сушышкі апатам, а калі не, то неадкладна загадзіць і вывезці дровы для гэтай мэты.

Сушка лёну павінна быць даручана вопытным ільняводам сушыльшчыкам. Сушыцы падлягае ўся ільняная траста вільготнасцю вышэй 12 проц.

Траста ў сушыльцы падсушваецца пры ўмеранай тэмпературы ў 50—60 градусаў, каб магчыма было трымаць руку. Больш высокая тэмпература псуе трасту, дае жорсткае, з вячкім процантам пакт. валакно.

Сушыць лен трэба адным нагрэтым і сухім паветрам, без пары і дыму. Для награвання сушылькі карыстацца сухімі, несмалістымі дрэвамі, найлепш бярозавымі. У сушыльцы павінны быць абавязкова тры цяжныя і дымавыя трубы.

Працэс сушкі трасты нармальнай вільготнасці (16—18 проц.) працягваецца да 7—8 гадзін пры тэмпературы 50—60 градусаў. У гэтым выпадку траста высыхае да 6—8 проц. вільготнасці. Ні ў якім разе нельга дапускаць перасушкі трасты. Шчыльнасць на грузкі ў сушыльцы не павінна перавышаць 30 кг. трасты на адзін кв. метр.

Каб траста лепш і хутчэй сохла, снапы трэба развязаць і пры пасадцы на каласнікі распаўляць у тонкія пласты. пільна сочыць за тым, каб яны роўна, не блытаючыся, датыкаліся адзін другога.

Падсушаная да 6—8 проц. вільготнасці траста павінна адляжацца каля сутак. Мяць гарачую трасту ні ў якім разе нельга, бо будучы вялікія страты.

Лепшай для мяцця з'яўляецца траста, якая адляжалася і мае 10—12 проц. вільготнасці.

У сваёй настанове аб ўборцы і першачнай апрацоўцы ўраджаю лену і кананель ЦК КІ(б)Б і СНК БССР ставяць першачарговую задачу аўладаць тэхнікай чыгуннай мялкі (рэгуліроўка, хуткасць абароту і т. д.). Для гэтага патрэбны кваліфікаваныя кадры, асабліва падавальшчыкі, дыферэнцыяваны падыход да мяцця кожнай партыі лену ў залежнасці ад яго таўшчыні, вільготнасці і высежкі. Гэтыя кадры павінны быць падрыхтаваны да пачатку мяцця, каб яны маглі поўнасьцю аўладаць тэхнікай чыгуннай мялкі.

Зараз жа трэба правесіць татаўнасць усіх мялак, конных прыводаў, мяльна-трапальных пунктаў і іх абсталявання, а таксама заняцца асваеннем тэхнікі чыгуннай шасціпарвальной мялкі.

Пры мяцці лену вальцы шасціпарвальной мялкі павінны рабіць не больш 80—90 абаротаў у хвіліну. Жменя трасты пры умове, калі яна будзе мець нармальную вільготнасць, павінна быць пры падачы ў мялку вагою прыкладна ў 110—140 грам. Таўшчыня жменькі, калі яе ахапіць і моцна сціснуць пальцамі сярэдняй рукі, павінна быць 4—5 см.

Каб унікнуць страт і атрымаць найбольшую колькасць доўгага валакна, неабходна:

а) перад падачай у мялку трасту старанна адсартаваць і правільна падрыхтоўваць жмені;

б) прасачыць ці правільна ўстаноўлена мялка, ці не пракасаўся перадатчыны вал ад коннага прывода да мялкі;

в) у мялку надаваць роўныя ў камлявой частцы і ачышчальны ад блытаніны жмені;

г) жменю распітваць роўнамерным слоём на ўсю шырыню стала верхавінаю ўперад; на гэту работу ставіць вопытнага, спытнага работніка;

д) лён пры выхадзе з мялкі прымаць двума рукамі, не расцягваючы і не блытаючы валакно; прамяты лён укладваць камлямі разам, крыж на крыж, або злёгку перакручваючы жмені;

е) недастаткова прамятыя жмені адкладваць у бок для павторнага пуску ў мялку;

ж) перад работай мялку агледзець і змазаць, што робіцца не менш 3—4 раз на дзень;

з) асаблівую ўвагу звяртаць на націск вальцаў; сіла націску рэгулюецца ў залежнасці ад гатунку трасты, ступені вільготнасці, велічыні жмені, таўшчыні сцябла і сухасці трасты.

1) зубі вальцаў перад работай агледзець, каб яны былі добра адшліфаваны, не мелі зазубрын і ракавін, бо валакно ад гэтага псуецца.

Каб дабіцца добрай прадукцыі мялкі, неабходна ў брыгадзе для кожнай змены вылучыць сталае звяно мяльшчыкаў і замацаваць за ім пэўныя месцы на гэтай рабоце.

Тропка лёну

Сырэц-валакно абавязкова павінна адляжацца перад тропкай не менш сутак. Трапаць лён адразу з-пад мялкі ні ў якім разе нельга. Вільготнасць сыравіны перад ручною тропкай не павінна перавышаць 12—13 проц. Сырэц складаць для адлежкі, па магчымасці рыхла, у сухім памяшканні і абавязкова на насціл з жардэн, або дошак.

У тропцы вялікае значэнне мае ільнатрапальная машына Гарлачова. Тым часам, выраб яе і своечасовае абсталяванне ёю калгасных мяльнатрапальных пунктаў знаходзіцца пад пагрозай зрыву. Не гледзячы на пастанову СНК БССР, амаль нідзе не прыступлена да вырабу ільнатрапалак Гарлачова, у прыватнасці нават у Менскай вобласці, хоць вынаходца іх тав. Гарлачоў з'яўляецца калгаснікам гэтага буйнага ільнаводнага раёна.

Выраб ільнатрапалкі Гарлачова і прыстасавання да трапальных колаў малацілкі «Эдзі» трэба неадкладна фарсіраваць.

Трэба ўзяць за правіла — сартаваць лён перад тропкай, бо неаднолькавы па моцнасці лён трапальная машына ў значнай меры сабе не паклю. Слабы лён лён за ўсё адабраць і апрацаваць ручным спосабам.

Трапаць лён абавязкова ў два прыёмы — начарна і набела. Для тропкі набела выдзяляюцца лепшыя трапальшчыкі.

Перад пачаткам тропкі дэталева агледзець ці правільна ўстаноўлена трапальная машына, ці добра яна змазана. Хуткасць абаротаў трапальнага кола не павінна перавышаць 120—130 у минуту, а для поўтропкі 140—160; хуткасць абаротаў знаходзіцца ў простае залежнасці ад якасці лёну. Трапальшчык павінен адносіцца да валакна асцярожна, акуратна, уважліва; пры максімальнай ачыстцы лёну ад кастрыцы — не пашкодзіць моцнасці і каштоўнасці валакна; сачыць, каб было ў ім як мага менш паклі.

Тропанае валакно вязаць у кулікі вагою 3—4 кг.

Улічваючы вялікія страты з-за ігнаравання сартоўкі і правільнай падвязкі трапальнага валакна ў мінулыя гады, ЦК КП(б)Б і СНК БССР абавязваюць усе РК, РВК, старшынь сельсоветаў і калгасаў звярнуць пры сартаванні валакна асаблівую ўвагу на вязку, дзеля чаго на ўсіх ільнаводных калгасах павінны быць вылучаны сартавальшчыкі валакна.

Пры ўсіх працэсах апрацоўкі лёну абавязкова павінны прымаць удзел камісіі па якасці. Уважлівы бракераж кожнай работы, асабліва пры трапанні, павінен стаць правілам.

Неабходна шырока растлумачыць усім калгаснікам, калгасніцам і працоўным адначасобнікам, што толькі пры ўмове строгага захавання агратэхнікі апрацоўкі лёну можна дабіцца высока якаснага валакна,

а разам з тым атрымаць з фондаў стымулявання па ільняным працадніям большую колькасць хлеба і прамтавараў.

Строгае размеркаванне прэміяльных фондаў па ільняным працадніям, арганізацыя соцспабодніцтва, прэміяванне лепшых і лакаў горшых сродкаў метады, якія дапамагаюць своєчасова, пэўнасцю і без страт апрацаваць ураджай лёну.

Арганізацыя-гаспадарчае ўмацаванне калгасаў, ранняя ўборка ураджаю, дазваляюць у гэтым годзе пры ўзросшай свядомасці калгаснікаў дзяржава распачаць перапрацоўку і здачу дзяржаве лёну па кантрактацыі.

Перадавыя калгасы пачалі ўжо апрацоўку і здачу ватакна і трас і дзяржаве.

Задача ўсіх раёнаў—фарсіраваць загатоўку ільнавалакна нароўні з зярноватаскам, каб забяспечыць дзяржаве выкананне загадкаў і здачы дзяржаве ільнапрадукцыі высокай якасці.

Ф. Вайновіч.

КРЫТКА І БІБЛІЯГРАФІЯ

Аб кніжцы „ЛКСМБ у дакументах і матар'ялах“

Гісторыя комсамолу Беларусі — гісторыя барацьбы працоўных мас пад кіраўніцтвам ленинскай партыі за сваю дыктатуру.

Нарадзіўшыся ў агні грамадзянскай вайны і працоўны пад баявым сцягам ленинскай партыі, самою пераможнаю барацьбою з буржуазіяй, комсамол Беларусі ўнёс у сваю гісторыю баявых старонак у гісторыю барацьбы працоўных за сваё вызваленне.

Разам з усёй партыяй яе верны памочнік комсамол прашоў шлях грамадзянскай вайны, крыжыў сям'як з сусветнай буржуазіяй за кожны кавалачак зямлі Савецкай Беларусі, штурхаванні з рэакцыяй і голіадам, і стаў верным удзельнікам соцыялістычнага будаўніцтва. На фронтах, у падполлі, у партызанскіх атрадах, у барацьбе з рознымі нацыяналістычнымі і контрэвалюцыйнымі партыямі атрымаў блізкае хрышчэнне ленинскі комсамол.

Савецкая Беларусь у барацьбе за соцыялістычнае будаўніцтва ведае такіх момантаў, калі-б не кіпеў энтузіязм працоўнай моладзі пад сцягам комсамолу.

Багатая баявымі ўчыткамі гісторыя комсамолу ўскладае агромную адказнасць за правільнае і добрасумленнае яе ізлажэнне.

Асноўная маса комсамольцаў — гэта маладая рабочая, калгаснікі. Яны помняць у комсамол у гады яго квітання дзейнасці на ўсіх участках соцыялістычнага будаўніцтва.

Гэтыя юныя будаўнікі новага соцыялістычнага будаўніцтва грамадства, стаўшы брыгадзірамі, кіраўнікамі цэхаў, стараннямі калгасцаў, ударнікамі фабрык, заводаў, калгасных палеў, з'яўляюцца самай жывой гісторыяй комсамолу ў эпоху будаўніцтва соцыялізма.

Невядомай для іх засталеца гісторыя комсамолу Беларусі эпохі баяў з буржуазіяй і перамогі савецкай улады. Яшчэ няма такой кнігі, якая магла-б азнаёміць комсамольцаў і ўзрастаючую працоўную моладзь з гісторыяй значэння і барацьбы комсамолу Беларусі. Зробленыя ў гэтым кірунку спробы канчаліся няўдачай.

Выданая ў 1924 годзе кніжка «Пяць год на аванпостах», у 1927 г. «Нарысы гісторыі комсамолу Беларусі» і цэлы рад іншых дакументаў і артыкулаў, — усё гэта толькі ўрывкі з гісторыі. У паасобных артыкулах працягваецца фальсіфікацыя сапраўднай гісторыі комсамолу Беларусі, яго гераічнай ролі на ўсіх этапах барацьбы працоўных мас за соцыялістычную Беларусь, авангарднай ролі КП(б)Б, яе выключнай ролі ў арганізацыі і кіраванні ўсёй работай комсамолу Беларусі.

У выданных да гэтага часу наасобных дакументах і «працах» гісторыі комсамола Беларусі, у наасобных артыкулах, змешчаных у гэтых выданнях, зусім адкрыта ідэалізаваліся нацыяналістычныя і контррэвалюцыйныя партыі. Такая партыя як «Бунд», якая на працягу ўсёй сваёй дзейнасці актыўна змагалася супроць нашай партыі, адною з першых стала на калені і цалавала боты нямецкіх юнкераў, беланольскіх «збаўцаў», сваімі правакатарскімі дзеяннямі супроць рабочага класа Беларусі ўсяляк імкнулася выслужыцца перад беланольскімі акупантамі, — выводзіца ў гэтых «працах», як рэвалюцыйная арганізацыя яўрэйскіх працоўных мас, а яе верны памочнік ва ўсёй здрадніцкай дзейнасці — «Югенд-бунд» як членярэднік комсамола.

Актыўнейшая роля партыі большэвікоў у стварэнні комсамола Беларусі, безупынае кіраўніцтва ўсёй яго работай і выхаваннем не атрымалі поўнага і правільнага асвятлення ў наасобных выданнях. Затое значнае месца займае ідэалізацыя памылковых тэорыі Розы Люксембург, наасобных трацкістаў (Ракаўскага), працягваюцца цэлы рад трацкіскіх тэорыяў, як авангардызм і т. п. Зусім ясна, што пасля ўсіх гэтых шкодных спроб сказаць і сфаальсіфікаваць гісторыю комсамола, авангардную ролю партыі большэвікоў у яго арганізацыі, надзвычай неабходна выданне большэвіцкай, ідэалагічна вытрыманай гісторыі комсамола Беларусі.

Выпушчаная Інстытутам гісторыі партыі ў 1934 годзе кніжка «ЛКСМБ у дакументах і матэрыялах» хоць і не прэтэндуе на поўнае асвятлення, усе-ж ставіць сабе адказнейшыя задачы: «1) паказаць, што КП(б)Б—адзін з атрадаў партыі Леніна—Сталіна—з'яўлялася арганізатарам і кіраўніком комсамола Беларусі; 2) паказаць, што комсамол рос, змагаўся і развіваўся пад кіраўніцтвам большэвіцкай партыі, як арганічная і неад'емная частка ўсяго комсамола Саюза; 3) паказаць, што комсамол Беларусі узнік і развіваўся ў барацьбе з контррэвалюцыйнымі нацыяналістычнымі арганізацыямі моладзі, у барацьбе за большэвіцкія прынцыпы пролетарскага інтэрнацыяналізма». Кніжка ставіць сабе таксама мэтан «паказаць гераічную барацьбу, праробленую комсамолам Беларусі пад кіраўніцтвам партыі, пры данамозе РКСМ у падполлі, на фронтах грамадзянскай вайны». Інакш кажучы, — асвятліць увесь той багаты баявы шлях, які прайшоў комсамол Беларусі пад кіраўніцтвам партыі-большэвікоў у перыяд грамадзянскай вайны.

Ці вырашае гэта кніжка пастаўлены перад сабой задачы?

З упэўненасцю можна сказаць — не. У кнізе асвятляецца цэлы рад бяспрэчна новых, неапублікаваных да гэтага часу дакументаў, надзвычай важных для таго, хто працуе над складаннем гісторыі комсамола Беларусі. Але, пры ўсім жадаанні, кнізе не ўдаецца даць комсамольцам і працоўнай моладзі сапраўднае уяўленне аб ролі комсамола ў перыяд грамадзянскай вайны.

Асноўная чытача, на якога разлічана гэта кніжка, не могуць задаволіць наасобна, без усякай сувязі паміж сабою, дакументы аб дзейнасці комсамола. Яму патрэбна цэльная, панулярная, запісаная канкрэтнымі фактамі гісторыя, якая-б асвятляла ролю і данамогу партыі ў арганізацыі комсамола, у кіраўніцтве на фронтах, у баях, пры абароне кожнага горада, кожнай вёскі кожнага кавалачка савецкай зямлі. Яму патрэбна ведаць, як партыя ва ўмовах падполля выходзіла і вучыла комсамол змагацца з класавым ворагам, як трымацца ў партызанскіх атрадах, у дэфензіве, у турмах. Як партыя мабілізавала

комсамол на барацьбу з меншавіцкімі контррэвалюцыйнымі партыямі. Як комсамол са зброяй у руках гераічна змагаўся з саідатамі беларускай арміі. Як комсамол Беларусі, выхаванец партыі Леніна—Сталіна, разам з усёй партыяй веў барацьбу супроць апартуністаў, з контррэвалюцыйным трацызмам і іншымі ўхіламі ў нашай партыі. Як комсамол паказвае бліскучыя ўзоры барацьбы на розных участках соцыялістычнага будаўніцтва.

Такая гісторыя патрэбна кожнаму комсамольцу і падрастаючай савецкай моладзі. Выдаць у бліжэйшы час такую кнігу—задача Інстытута гісторыі партыі і комсамольскага кіруючага актыва.

В. Олікер

Кніжная паліца

СТАЛІН. ПАЛІТЫЧНЫ АДЧОТ ЦК XVI З'ЕЗДУ ВКП(б)

Менск. Партвыдавцтва. 1934 г. Ст. 25. Ц. 15 к.

XVI партыйны з'езд (27 чэрвеня—2 ліпеня 1930 г.) увайшоў у гісторыю, як з'езд агульнага пераможства перамоцнення сацыялізма на ўсёму фронце. Сталін даклад тав. Сталін пачынае з аналізу значэння перамоцнення СССР і сусветнага крызіса капіталізма. Ускрываючы ўсе ўзрастаючы эканамічны і палітычны крызіс капіталістычнага свету, ён процістаўляе яму, боючы на ўсім нашым краіне і перада і савецкай сістэмы гаспадаркі перад капіталістычнай.

Багатым лічбовым матэрыялам ілюструе тав. Сталін рост народнай гаспадаркі СССР, гаспадарчыя поспехі ў галіне прамісловасці і сельскай гаспадаркі, наварот асноўных мас сялянства на шлях сацыялізма, павышэнне матэрыяльнага і культурнага ўзроўню працоўных. Вызначаючы ўмовы большага наступлення на ўсёму фронце, ён нацэлявае спыняцца на задачах партыі ў галіне прамісловасці, сельскай гаспадаркі, транспарта і інш.

Тав. Сталін падкрэслівае, што для правільнага кіраўніцтва партыі будаўніцтвам сацыялізма патрэбна няўхільнае ажыццяўленне яе генеральнай лініі, непрымрмая барацьба на два фронты, жалезная дысцыпліна і адзінства партыйных радоў. На яркіх прыкладах ён паказвае поўнае ўжыванне правах адзінаства і трацкіскай апазіцыі. Даючы падрабязную характарыстыку ўхылу ў галіне нацыянальнага пытання, т. Сталін дае класіфікацыю асаблівасцяў нацыянальнага шавінізма і славян нацыяналізма і шляхоў развіцця нацыянальных культур ва ўмовах дыктатуры пролетарыята.

Ф. ЭНГЕЛЬС. РАЗВІЦЦЕ СОЦЫЯЛІЗМА АД УТОПІІ ДА НАВУКІ

Пад агульнай рэдакцыяй Д. Коніка. Менск. Партвыдавцтва. 1934 г. Ст. 45. Ц. 30 к.

Даючы характарыстыку французскага матэрыялізма XVIII в., угапічнага сацыялізма і гегелеўскай дыялектыкі, Энгельс у гэтай сваёй класічнай рабоце паказвае яе ролю ў падрыхтоўцы навуковага камунізма, распрацаванага Марксам.

Характэрызуючы матэрыялістычную дыялектыку, як тэорыю ведавання, Энгельс каратка фармулюе сутнасць дыялектыкі. Тут-жа ён дае асновы нарысы тэорыі гістарычнага матэрыялізма, тэорыі класаў і класаван барацьбы. Энгельс паказвае, як дзякуючы матэрыялістычнаму разуменню гісторыі, сацыялізм ператварыўся з утопіі ў на-

вуку. Ён устанаўляе глыбокую ўнутраную сувязь паміж матэрыялістычнай дыялектыкай і навуковым соцыялізмам, практычнае ажыццяўленне якога з'яўляецца гістарычнай місіяй пролетарыята.

НОВЫЕ МАТЕРИАЛЫ К РАБОТЕ В. И. ЛЕНИНА «ИМПЕРИАЛИЗМ, КАК ВЫСШАЯ СТАДИЯ КАПИТАЛИЗМА».

Под редакцией Варга, Мендельсона, Хмельницкой. Партиздат. 1934 г. Ст. 76. Ц. 90 к.

У гэтай кнізе, выдадзенай Інстытутам сусветнай гаспадаркі і сусветнай эканомікі, сканцэнтраван вельмі багаты і метадальны выдатны лічбвы матэрыял к рабоце Леніна «Імперыялізм, як вышэйшая стадыя капіталізма». Гэты матэрыял даволі ярка адлюстроўвае ўзмацненне ўскрытых Леніным асноўных рыс і тэндэнцый развіцця імперыялізма за апошнія 1½—2 дзесяцігоддзі. Ён служыць лішняй ілюстрацыяй таго, як бліскуча вытрымала гістарычную праверку ленинская тэорыя імперыялізма.

У сваім творы «Імперыялізм, як вышэйшая стадыя капіталізма» Ленін, як вядома, скарыстоўвае факты і лічбы даваеннага перыяду. Прыведзеныя ў гэтым выданні факты і лічбы калята з вядомай эканомікі наступных 20 год паказваюць далейшае і роўнае развіццё манополій і іх гнёту, ўзрастанне на гэтым фоне імперыялізма і імперыялісцкага капітала. Тым самым яны агаляюць адну з самых глыбокіх асноў той выключнай вострасці супярэчнасцей капіталістычнай сістэмы, як і спецыфічна для эпохі яе агульнага крызіса.

Ілюстрацыя ленинскага тэкста новымі данымі, працягваючы на працягу ўсёй кнігі, паказвае з якой выключнай хуткасцю ўзмацняюцца ўскрытыя Леніным рысы загібання і паразітызма сучаснага капіталізма. Кніга карысна для ўсіх вывучаючых сучасныя праблемы імперыялізма і развіцця асноўных тэндэнцый сучаснай сусветнай гаспадаркі. Каштоўны матэрыял, сабраны тут, дае магчымасць яшчэ глыбей зразумець неабчужальнае тэарэтычнае багатства ленинскай тэорыі імперыялізма. Уступны артыкул Л. Мендельсона д'паможа чытачу арыентавацца ў калонках лічб, за якімі скрываюцца важнейшыя афармлена гістарычнага значэння зрух і змены ў развіцці імперыялізма.

МАРКС. ЛЕНИН. ВКП(б). ТЕЗИСЫ ИНСТИТУТА МАРКСА—ЭНГЕЛЬСА—ЛЕНИНА ПРИ ЦК ВКП(б)

Москва. Партиздат. 1934 г. Ст. 102. Ц. 65 к.

Брашура яднае тры дакументы, якімі Інстытут Маркса—Энгельса—Леніна адзначыў тры даты: 50-годдзе са дня смерці Маркса, 30-годдзе са дня II з'езда РСДРП і 10-годдзе са дня смерці Леніна. Першы дакумент дае сцэлы нарыс дзейнасці і вучэння Маркса, другі характарызуе трыццацігадовы шлях ВКП(б) з часу II з'езда партыі; трэці прысвечан Леніну, як асновапаложніку соцыялістычнага будаўніцтва.

Усе гэтыя тэзісы, цесна звязаныя паміж сабою па свайму зместу, застаюцца такімі-ж актуальнымі і пасля таго, як мінавалі даты з поваду якіх яны былі апублікаваны.

Надрукаваныя ў свой час у «Правде» тэзісы Інстытута Маркса—Энгельса—Леніна з той пары не раз перавыдаваліся на рускай мове, на мове іншых нацыянальнасцей СССР і на замежных мовах і фак-

тычна ўжо сталі дапаможнікам для партыйнага актыва, вывучаючага асновы рэволюцыйнай тэорыі Маркса і Энгельса, Леніна і Сталіна.

Аб'яднанне тэзісаў у адной брашурцы мае на мэце аблягчыць выкарыстанне гэтых дакументаў партыйным актывам і ў першую чаргу партыйнымі прапагандыстамі.

ВАРАШЫЛАЎ К. Е. АРТЫКУЛ І ПРАМОВЫ

Менск. Выдавецтва Беларускай Ваеннай Акругі. 1934 г. Ст. 298
Ц. 3 р. Пер. 75 к.

У храналагічным парадку кніга змяшчае прамовы і артыкулы тав. Варашылава за 1924-1934 гг. Усе гэтыя матэрыялы ў асноўным прысвечаны пытанням абароны СССР і боездольнасці нашай Чырвонай арміі.

Цэлым радам лічбаў, прыкладаў і фактаў тав. Варашылаў ілюструе стан Чырвонай арміі на розных этапах апошняга 10-годдзя, яе гіганцкі рост у ваенна-тэхнічных і ідэйна-палітычных адносінах, узмацненне магутнасці і абароназдольнасці краіны. Побач з гэтым ён раскрывае інтэрвенцыянісцкія планы імперыялістаў у адносінах да СССР, іх мілітарыстычныя дзеянні, накіраваныя супроць нашай мірнай палітыкі і будаўніцтва сацыялізма.

У сваіх прамовах тав. Варашылаў ўдзяляе таксама шмат увагі індустрыялізацыі краіны, сацыялістычнай перабудове сельскай гаспадаркі, пытанням камсамольскай работы і падрыхтоўцы працоўных да абароны краіны.

СОВЕТСКАЯ ТОРГОВЛЯ МЕЖДУ XVI И XVII СЪЕЗДАМИ ВКП(б)

Материалы Наркомснаба СССР. Москва. Снабтехиздат. 1934 г.
Ст. 112. Ц. 1 р. 30 к.

Приведенные в книге материалы дают малюнок барацбы за развитие советского гандлю между XVI и XVII партсъездами. Яны асвятляюць асноўныя рашэнні партыі і савецкай улады ў адносінах гандлю і паказваюць значэнне савецкага гандлю. Табліцы накіравання прамгавараў у горады і вескі рысуюць рэалізацыю красавіковага рашэння ЦК ВКП(б) па шыропажыву.

Лічбовы матэрыял аб калгасным гандлі паказвае рост зваротаў калгаснага гандлю ў 1933 г.

Асобая ўвага ўдзелена ў кнізе развіццю рознічнага і аптовага гандлю. У заключэнне пералічаны асноўныя задачы дзяржаўнага гандлю і кааперацыі на бліжэйшы перыяд.

Гэтая кніга—каштоўны дапаможнік для партыйнага, савецкага актыва і дакладчыкаў.

МАТЭРЫЯЛЫ ДА ГІСТОРЫІ МАНУФАКТУРЫ БЕЛАРУСІ ў ЧАСЫ РАСПАДУ ФЕАДАЛІЗМА

Менск. Беларуская Акадэмія Навук. 1934 г. Ст. 300. Ц. 8 р.

Праблема гісторыі мануфактуры на Беларусі ў час распаду феадальнай гаспадаркі мае вялікае значэнне. Нельга зразумець усяго складанейшага працэса распаду прыгоннай гаспадаркі і нараджэння капіталістычнага спосабу вытворчасці без глыбокага вывучэння мануфактуры, яе нараджэння і развіцця.

Выданыя інстытутам гісторыі Беларускай Акадэміі Навук статыстычныя і дакументальныя матар'ялы па гісторыі мануфактуры на Беларусі дапамогуць вывучыць пытанне аб узаемаадносінах мануфактурнага і феадальнага спосабу вытворчасці.

Матар'ялы данага выпуску ахапляюць сорок пяць гадоў (1795—1840). Тут сабраны дакументы і матар'ялы па ўліку мануфактур, іх абсталявання, працоўнай сілы, прадукцыі, яе цаны і збыту, звароту капіталаў, а таксама класавага складу насельніцтва паасобных губерній. Акрамя таго, змешчан спіс заводаў былой Беларусі па губерніях, статыстычныя даныя аб гарадах і мястэчках Беларусі і статыстыка насельніцтва Беларусі паводле 8-й рэвізіі. У канцы даюцца геаграфічныя, асабовыя і прадметныя паказчыкі.

МИРОВАЯ ВОЙНА В ЦИФРАХ

Москва. ГИЗ (Институт мирового хозяйства и мировой политики Компартии) 1934 г. Ст. 128. Ц. 2 р. 50 к.

Задача гэтай кнігі—даць прапагандысту, студэнту, каманднаму складу, шырокім колам чытачоў у найбольш кароткім і сціслым выглядзе лічбовы і фактычны матар'ял, які паказвае гіганцкі размах сусветнай вайны, выкліканае ёю збядненне народных мас і страці гаспадарчых рэсурсаў, матар'ял аб ходзе ваенных дзеянняў, аб узбраеннях і арміях змагаўшыхся капіталістычных краін, аб колькасці ваенных расходаў і аб разрушэннях прадукцыйных сіл капіталістычнай гаспадаркі.

У зборніку звернута асаблівая ўвага на даныя аб становішчы працоўных мас у час вайны. Гэтыя даныя надзвычай важныя для разумення працэса ператварэння вайны імперыялістычнай у вайну грамадзянскую.

Кароткі нарыс у канцы зборніка характарызуе падрыхтоўку капіталістаў да новай імперыялістычнай вайны.

Брыгада Бібліяграфічнага
Інстытута БССР імя Леніна

ПАСТАНОВЫ ЦК КП(б) Б

Аб падрыхтоўцы жывёлагадоўчых соўгасаў і калгасных жывёлагадоўчых ферм да зімоўкі жывёлы

Пастанова Бюро ЦК КП(б)Б

Рашэнні пленумаў ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б аб жывёлагадоўчым, безумовна, рост арганізацыйна-гаспадарчага ўмацавання калгасаў і іх большэвэзцыя, павышэнне актыўнасці калгаснікаў і бярэжлівых адпослі да калгаснага маемасці, урэшце, здавальняючы ўраджай хлеба, траў і каранёплодаў ствараюць усе ўмовы для добрага падрыхтоўкі і правядзення зімоўкі жывёлы ў гэтым годзе ў БССР. Аднак да гэтага часу яшчэ рад партарганізацый калгасаў і соўгасаў поўнасьцю на падрыхтоўку жывёлагадоўчых ферм да зімы не пераключыліся, многія райкомы, райвыканкомы і асабліва Ельскага, Дрысенскага, Застаўскага, Лепельскага, Расонскага і іншых раёнаў, шчыльна да кіраўніцтва гэтым важнейшым мерапрыемствам не падышлі.

Зусім незадавальняюча ідзе падрыхтоўка да зімы і ў соўгасах. Так, соўгасы Менскага свинаводтрэста рамонт і пераделку свинарыкаў на 15 жніўня выканалі толькі на 21,5 проц., будаўніцтва новых свинарыкаў на 50 проц., канюшні—на 66,5 проц. Такое-ж становішча і па другіх трэстах сістэмы Наркамсоўгасаў.

Бюро ЦК КП(б)Б лічыць, што РК партыі, РВК, палітаддзелы МТС і соўгасаў, зямельныя органы і соўгастрэсты павінны на працягу бліжэйшых дзён так перабудаваць сваю работу, каб у справе захавання дарослага пагалоўя і маладняка, яго ўкормленасці, забяспечання каміямі, цэлымі прадэзінфекцыяванымі памяшканнямі і добрым доглядам былі ўцягнуты ўсе партарганізацыі соўгасаў і калгасаў, кожны паасобны партыец і кожны калгаснік і калгасніца. Для гэтага ЦК прапануе:

1. ГК і РК, палітаддзелам МТС і соўгасаў арганізаваць праверку работы паасобных партарганізацый калгасаў, соўгасаў па кіраўніцтву справай жывёлагадоўлі і падрыхтоўцы да зімоўкі жывёлы калгасных і соўгасных ферм.

2. Заслухаць на бліжэйшых паседжаннях бюро РК аб стане паасобных ферм і кіраўніцтве зямельных органаў справай падрыхтоўкі да зімоўкі ферм.

3. З 15 верасня па 1 кастрычніка па ўсіх раёнах правесці масавы агляд стану жывёлагадоўчых ферм калгасаў і з 1 па 15 кастрычніка злёты загадчыкаў лепшых калгасных ферм з шырокім удзелам даярак, цялятніц, пастухоў, канюхоў і т. д. Прапанаваць сакратарам райкомаў

і начальнікам палітаддзелаў МТС разгарнуць падрыхтоўчую работу да злетаў. Арганізаваць соцапаборніцтва на лепшую ферму.

4. У канцы кастрычніка правесці ўсебеларускі злет лепшых жывёлагадоўчых ферм рэспублікі з удзелам калгаснікаў-ударнікаў жывёлагадоўлі і спецыялістаў.

5. Даручыць Наркамзему і ЦП саюза МТС і батракоў правесці ў Менску, Гомелі, Віцебску і Магілёве міжраённыя канферэнцыі зоавет-спецыялістаў і нам. нач. райза па жывёлагадоўлі з пастаноўкай пытанняў аб падрыхтоўцы да зімы, захаванні маладняка і арганізацыі зоатэхвучобы. Даручыць райкомам партыі прыняць актыўны ўдзел у рабоце раённых вытворчых нарад спецыялістаў, правадзімых Наркамземам на працягу верасня месяца.

6. Прапанаваць рэдакцыям газет «Звязда», «Рабочий», «Калгаснік Беларусі» і інш., а таксама ўсім раённым і палітаддзельскім газетам цвёрда разгарнуць агляд падрыхтоўкі калгасаў і соўгасаў да зімы, да надыходзячых раённых і ўсебеларускага злёту.

7. У перыяд з 12 верасня па 1 кастрычніка правесці нараду дырэктароў соўгасаў, начальнікаў палітаддзелаў і парторгаў па пытанню аб падрыхтоўцы да зімоўкі па ўсіх соўгастрэстах.

8. У справе аўладання тэхнікай жывёлагадоўлі і масавага разгортвання зоатэхвучобы даручыць БІМЗО, Наркамзему, Упалнаркамсоўгасаў на працягу дэкады распрацаваць мерапрыемствы па арганізацыі сеткі гурткоў завочнай вучобы, сістэматычных кансультацый, а таксама выдаць неабходнай літаратуры, даведнікаў і серыі красачных зоавет-плакатаў, забяспечыўшы імі кожную калгасную і соўгасную ферму.

9. Абавязаць дырэктароў свінаводчых малакапрамтрэстаў, а таксама ўсіх дырэктароў соўгасаў і начальнікаў палітаддзелаў забяспечыць скапчэнне рамонтнага кароўнікаў, свінарыкаў і т. д., іх ацэпленне і дэзінфекцыю не пазней 10 кастрычніка.

Даручыць Наркамзему распрацаваць на працягу дэкады рад мерапрыемстваў, забяспечваючых скапчэнне рамонтнага і новага будаўніцтва скотных двароў к устаноўленаму тэрміну. Прапанаваць РК, РКК і райза не пазней 20 верасня закончыць складанне кармавых балансаў па кожнаму калгасу, прадугледзеўшы такое размеркаванне кармоў, каб імі была таксама забяспечана жывёла, якая знаходзіцца ў асабістым карыстанні калгаснікаў.

Звярнуць асаблівую ўвагу на пастановку ўліку і норм выдачы кармоў, увядзенне здзельшчыны і прэміяльнай аплаты.

10. Улічваючы, што ў асенняе разводдзе большая частка соўгасаў бывае адрэзана ад снабжаючых і базісных цэнтраў, абавязаць тав. Жолудзева сумесна з дырэктарамі трэстаў на працягу дэкады распрацаваць рад мерапрыемстваў, забяспечваючых завоз у гэтыя соўгасы неабходнай колькасці кармоў мінімум на 3 месяцы. Апрача таго, да пачатку разводдзя завезці ў гэтыя соўгасы ўсе астатнія заплававаныя матэрыялы.

11. Даручыць сельгасаддзелу ЦК устанавіць сістэматычную праверку выканання данай паставы.

Аб мясапастаўках і адгрузцы Ленінграду

Пастанова Бюро ЦК КП(б)Б

ЦК адзначае, што, не гледзячы на прамое ўказанне ЦК аб тым, што мясапастаўкі—гэта такая-ж справа, па сваёй сур'ёзнасці, як і хлебапастаўкі, не гледзячы на адпаведныя рашэнні па мясапастаўках пленума ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б і рад пастановаў Бюро ЦК і тэлеграм з канкрэтнымі практычнымі прапановамі, рад раёнаў: Лезненскі, Бешанковіцкі, Веткаўскі, Хойніцкі і інш.—прадаўжаюць займацца адпэскай, слабеснай дэкларацыяй, заклінаннем замест большэвіцкай арганізацыі справы мясапаставак.

У рэзультате квартальны план выканан на 64,2 проц., а такія раёны, як Лезненскі, Бешанковіцкі, Веткаўскі і інш., выканан 21—31 проц., па сутнасці справы сарваўшы выкананне квартальнага плана па раёну.

ЦК лічыць такое становішча зусім нецярплым і прапануе:

1. Устанавіць у ГК і РК абмеркаванне рэзультатаў кожнай пяцідзёнкі па мясапастаўках, таксама як па хлебу, з неадкладным прыняццем мер па ўзмацненню работы. Адказным за своєчасовую дачу п'яцідзённых з'яодак з'яўляюцца ў раёне заг. фанзаготжывелы і старшыня РВК.

2. Абавязаць тав. Сідарава (Белзаготжывела) арганізаваць у сваім апарате складанне пяцідзённых рэзультатаў мясапаставак па БССР і адгрузцы Ленінграду (не парушаючы дэкаднай справаздачнасці) і рассялаць у ЦК і іншыя цэнтральныя органы у парадку, устаноўленым для пяцідзёнак па хлебапастаўцы.

3. Устанавіць такі-ж парадак аперацыйнага кіравання мясапастаўкамі па жывёлагадоўчых трэстах і ўпоўнаркамсоўгасаў.

4. Абавязаць цэнтральны і раённы друк публікаваць зводкі аб ходзе мясапаставак і адгрузкі Ленінграду, таксама як па пяцідзёнках аб хлебапастаўках, даваць аналіз і заўвагі з паказам адстаючых і перадавых раёнаў.

5. Абавязаць камісію па соцэлаборніцтву з Заходняй обласцю ўключаць мясапастаўкі як асноўны паказчык для ацэнкі раёна ў сабборніцтве.

6. Абавязаць РК партыі там, дзе ў райзаготжывеле няма загадчыка, неадкладна выдзеліць з раённага актыва найбольш талковага работніка для гэтай работы. У астатніх раёнах РК абавязаны неадкладна ўзмацніць апараты Заготжывелы адпаведнымі работнікамі.

Даручыць сельгасадтзелу ЦК правесці выкананне як данай тырэктывы, так і пастановы Бюро ЦК ад 17-VII аб ачыстцы і ўмацаванні

апарата Заготжывёлы і на наступным паседжанні Бюро далажыць аб рэалізацыі гэтых пастаноў па раёнах.

7. Лічыць недапушчальным перакідку плешчаніцкім РК КП(б)Б кіраўніка канторы райзаготжывёлы тав. Угольнікава на іншую работу без згоды бэйканторы Заготжывёлы. Адмяніць рашэнне плешчаніцкага РК аб перакідцы т. Угольнікава на іншую работу.

8. Абавязачь старшынь РВК асабіста праверыць, як выконваюцца па раёну ўказанні пленума ЦК ВКП(б) аб прыраўнанні норм мяса-здачы калгаснікамі калгасаў, маючых фермы і нявыкананых плана, да норм здачы калгаснікаў калгасаў, не маючых ферм, забяспечыўшы апаганне мяса да 1-X 1934 г.

9. Неабходна РК, РВК і загатоўчым арганізацыям адначасова з узмацненнем мясапаставак забяспечыць своєчасовую і поўную адгрузку мяса Ленінграду, не дапускаючы выпадкаў нескарывання вагонаў.

За нескарывання жнівеньскай нормы вагонаў пад адгрузку жыцця на Ленінград абвешаны суровыя вымовы кіраўніку старадарожскай райканторы Заготжывёлы тав. Вайцафу. Абавязачь тав. Сідрава арганізавачь у сябе ў апарате, а таксама ў райзаготкантах аперацыйнае кіраванне перасоўкай загатоўленай жывёлы ў раёны падачы вагонаў, выліўшы для гэтага адказных работнікаў.

10. Партыйныя і савецкія арганізацыі Лёзненскага і Бешанковіцкага раёнаў з'яўляюцца найбольш адстаючымі па выкананню плана мясапаставак. Не глядзячы на неаднаразовыя папярэджанні ад ЦК спецыяльнымі пастановамі і шляхам тэлеграм, яны не зразумелі і не дацэннілі таго, што пытанне мясапаставак—гэта перш за ўсё пытанне снабжэння рабочага класа, Чырвонай арміі, і пустымі размовамі і абяцаннямі змазвалі якую спазу.

ЦК пакуль абмяжоўваецца вынясеннем вымовы сакратарам указаных РК тт. Дзеніскевічу і Каждану і старшыням РВК тт. Шульге і Грышчанка з папярэджаннем, што калі на аснове гэтага рашэння ЦК імі не будуць зроблены адпаведныя вывады і не будзе створан пералом у мясатэстах на працягу бліжэйшых-жа дзён па выкананню вераснёўскага плана, ЦК вымушан будзе да іх прыняць усе меры па тэпаганню, які прымяняюцца ў адносінах невыканання хлеба-здачы.

11. Даручыць тав. Валковічу і Картукову выклікаць у ЦК кіраўніка Лёзненскага і Бешанковіцкага кантор Заготжывёлы тт. Дзімітэва і Сасіна, заслухаць тлумачэнні прычын недапушчальнага станавлення з мясаздачай у іх раёнах і ўнесці прапанову аб далейшай іх рабоце і паваранні іх.

12. Запаўняць тлумачэння ад сакратароў орыганскага магілёўскага і орыганскага РК КП(б)Б, чому знятыя пастановай ЦК і СНК з работы тт. Бабоўнікаў, Бажанаў і Дукшт кіраўнік, раённых кантор Заготжывёлы—лічача яшчэ на рабоце, у рэзультате чаго работа праваліла.

13. Даручыць дырэктару Менскага свінаводтраса прадставіць у ЦК патрабаваны матэрыял аб станавішчы саўгаса «Вяснова», а таксама наменіць мерапрыемствы па яго ўмацаванню, пасля чаго даць спецыяльнае рашэнне па гэтаму саўгасу.

14. Адзначыць, што план мясаздачы, устаноўлены для сельпо і млынавых прадпрыемстваў, выконваецца недапушчальна слаба.

Прыняць да ведама заяву тав. Баскіна, што па лініі сельпо да 1 кастрычніка план будзе поўнасьцю выканан.

Абавязань тав. Балціна і старшынь РВК безумоўна выканаць план мясапаставак па прадпрыемствах сельскага мукамоля, кіруючыся ўказаннямі савецкага кантроля 15-IX 1934 г.

15. Магілёўскі і Лезненскі палітаддзелы, якія нядрэнна справіліся з хлебаздачай, і ў той-жа час недастаткова аддаюць увагу задачы мяса калгаснымі фермамі. ЦК абавязвае іх, а таксама і астатнія палітаддзелы, павярнуцца як след да справы мясазабавы і забяспечыць своечасовае выкананне квартальнага і гадавога плана калгасамі зоны дзейнасці МТС.

Аб ходзе загатовак ільнапенькапрадукцыі

Пастанова Бюро ЦК КП(б,Б)

Дзве апошнія пяцідзёнкі—на 20 і 25 верасня—далі прырост па ільнавалакну ўсяго 4,4 проц., па ільнанасенню 9 проц. і па пянцы 0,4 проц.

Тэмпы загатовак зусім не забяспечваюць разгортвання загатовак і свечасова апрацоўкі пня.

Раёны Чароўскі, Пружанскі, Клічаўскі, Старадарожскі і інш. яшчэ зусім не прыступілі да загатовак ільнавалакна; Мсціслаўскі, Быхаўскі, Чырвонапольскі і інш. недапушчальна пягуюць са здачай ільнанасення.

ЦК лічыць, што гэта магло арымацца толькі ў рэзультатае таго, што, па-першае, Белзаготлён і яго сістэма на месцах, ільнатрэст і заводы і Белкаапсаюз не ўзялі ў свае рукі справу загатовак, не разгарнулі аперацыйнага кіраўніцтва загатоўкамі, не адчуваюць прамой і непасрэднай адказнасці за план.

Па-другое, зямельныя органы ў рэчах і НКЗ недастаткова арганізуюць справу хутчэйшай і добрааказнай апрацоўкі лёну.

Па-трэцяе, у гэтым рэзе раёнаў пасля выканання хлебаздачы наступіла яўнае самасупакаенне.

РК, РВК, палітадзелы і недастаткова ранішча патрабуюць ад партыйна-савецкіх і загатоўчых арганізацый большэвіцкай работы па ільназагатоўках і самі аслабілі кіраўніцтва гэтым адказным участкам работы.

1. ЦК лічыць зусім нецярпімым падобнае становішча з загатоўкай лёну і абавязвае РК, палітадзелы і РВК у бліжэйшую-ж пяцідзёнку намеціць рад мерапрыемстваў, якія-б забяспечылі рашучы пералом у ходзе ільнапеньказагатовак.

У прыватнасці неабходна:

а) у кожным калгасе, асабліва ільнаводных раёнаў, перавесці на ільнаапрацоўку не менш 50 проц. рабочай сілы;

б) забяспечыць сканчэнне арганізацыі мяльна-трапальных пунктаў і выраб непасрэдна ў калгасах трапальных агрегатаў не пазней 30 верасня г.г.;

в) устанавіць сістэматычны нагляд і кантроль прыёмачных пунктаў Заготлёну і ільназаводаў з пункту погляду правільнасці вызначэння нумарнасці прымаемых валакна і трасты.

Спецыяльна намеціць для гэтага членаў бюро РК і прэзідыума РВК;

г) арганізаваць праз апарат райза штодзённую праверку ходу пад'ёму лёну са сцелішч, каб не дапусціць пералежкі лёну.

2. ЦК лічыць зусім недапушчальнымі адносіны дырэцый прадпрыемстваў, якім даручан выраб частак ільнатрапалкі «Гарлачова», да

выканання заказу і абавязвае НКЗ, пад адказнасць тав. Савостава, а таксама т. Пале (Белдрэ.) і т. Левиа (Белметалтрэст) устанавіць нагляд за вырабам і агрузкай не пазней 1 кастрычніка драўляных частак Бабрыйскім і Гомельскім лесакамбінатамі і металічных частак заводамі Гомсельмаш, «Кочунар» і імя Варашылава.

3. За зусім недастатковае кіраўніцтва ільназагатоўкамі ў Чачэрскім раёне, у рэзультате чаго апошняя пяцізнічка не дала ніякага прыросту, абвясціць вымову нам. сакратара Чачэрскага РК т. Юрчанка і старшыні РВК т. Падрэцкаму.

4. Папярэдзіць партсовецкае кіраўніцтва Быхаўскага, Шклоўскага, Клічаўскага і Мазырскага раёнаў, што на наступным бюро будуць разгледжаны рэзультаты пяцідзёнкі спецыяльна па гэтых раёнах, як **найбольш адстаючых**.

5. Абвясціць вымову заг. Заготлен, Бялыніцкага раёна, тав. Новіку за дрэнную арганізацыю справы ільназагатовак, папярэдзіўшы тав. Новка аб тым, што Бюро ЦК па ходзе справы загатовак у наступную пяцідзёнку будзе судзіць аб далейшай яго рабоце.

6. Даручыць НКЗ спецыяльна даверыць работу загадчыкаў райз Гомельскага і Копыскага раёнаў па падёму са сцеління лёну і прыцягнуць іх да адказнасці.

Даручыць тав. Кузьмю раскветчаць факт непрыняцця ільназаводамі кудзелнай трасы, прывезенай каткамі ў кошт плана ў Дрысенскім, Лёзненскім і Рагачоўскім раёнах.

Абавязаць у той-жа час РК узмацніць здану турбіннай трасы па ільназаводы.

7. ЦК звярочвае ўвагу райкомі, РРК на тое, што аднаасобны сектар фактычна не прыступіў да здачи лёну.

ЦК абавязвае райкомы і РРК забяспечыць арганізацыю справы парзічнай апрацоўкі і здачи лёну аднаасобным сектарам прымянаваўшы з ранах на па сельсасветах адказных работнікаў па якіх ускласці сістэматычны нагляд і дапамогу сельсасветам у справе здачи лёну аднаасобнікамі.

8. Лічыць неабходным у разначынны райкомы па ільну выеззі членаў Бюро ЦК, членаў і кандытатаў ЦК тэрмом на 5 дзён для праверкі і дапамогі раёнам у арганізацыі справы ільнаапрацоўкі і здачи лёну і пянькі.

9. Даручыць т. Вятковіну канчаткова ўстанавіць раёны і тэрмін выезду.

Аб разгортванні марксісцка-ленінскай вучобы ў надыходзячы асенне-зімовы перыяд

Пастанова ЦК КП(б)Б

ЦК КП(б)Б канстатуе, што ў рабоце па марксісцка-ленінскаму выхаванню ёсць рад недахопаў. Нездавальняючы падбор і праверка работы прапагандыстаў, ізагі агульнаапітчыны, культуны узровень значнай часткі прапагандыстаў і іх метадычны падрыхтоўкі, нізкая якасць вучобы, незадавальняючая ступень усваення прапагандыстаў слухачамі матэрыялу, арганізацыйны ёск у рабоце сеткі партасветы настаўлен дэграда.

Значная частка раённых камітэтаў партыі, палітаддзелаў МТС, саўгасаў канкрэтна арганізацыйнай работы па партасведе не кіруюць, у выніку чаго яшчэ ва многіх раёнах асабліва на вёсцы, да гэтага часу незадавальняюча разгорнута падрыхтоўчая работа да арганізацыі асенне-зімовай партвучобы.

У разгортванні асенне-зімовай партвучобы ў радзе партарганізацый мае месца механічны падыход у камплектаванні сеткі партасветы, няма дастатковага вывучэння ўзроўню кожнага камуніста.

Праверка вылучаемых прапагандыстаў праз спецыяльныя камісіі і зацверджанне іх на бюро ГК, РК у радзе існаў не праводзіцца.

ЦК КП(б)Б пастанаўляе:

1. Прапанаваць усім ГК і РК КП(б)Б, палітаддзелам МТС і саўгасаў прыняць іашучыя меры да разгортвання асенне-зімовай партвучобы, паставіўшы ў цэнтры увагі барацьбу за высокую якасць прапаганды левінізма і рашэнняў XVII з'езда партыі, асап вучобай усіх членаў, кандыдатаў партыі і спачуваючых.

2. Прапанаваць усім партарганізацыям правесці ў камплектаванні сеткі партасветы на аснове ўліку вытворчых умоў і дакладнага вывучэння ўзроўню агульнай грамадскай і палітычнай падрыхтоўкі кожнага камуніста.

3. Абавязваць горрайкомы КП(б)Б, палітаддзелы МТС і саўгасаў вылучаных для работы ў сетцы партасветы прапагандыстаў абавязкова прапусціць праз спецыяльныя адборачныя камісіі. Да заняткаў дапускаць прапагандыстаў толькі пасля дакладнай праверкі зацверджан на бюро горрайкомаў і палітаддзелаў.

ЦК КП(б)Б прапануе усім горрайкомам КП(б)Б, палітаддзелам МТС саўгасаў прыцягнуць да прапагандысцкай работы ў школах і гуртках усіх падрыхтаваных таварышоў, якія могуць весці прапагандысцкую работу, з партактыва.

4. Стварыць для вучобы прапагандыстаў пропсемінары. Кіраўнікоў прапагандысцкіх семінараў зацвердзіць на бюро ГК і РК КП(б)Б

Асноўным зместам работы пропсемінараў павінна быць павышэнне агульна тэарэтычнага, метадычнага і культурнага ўзроўню прапагандыстаў, падрыхтоўка прапагандыстаў да кожных заняткаў як па сутнасці тэм, так і метада выкладання.

Устанавіць, што пропсемінары павінны займацца тры дні ў месяц з вызваленнем ад работы.

Ускласці адказнасць за работу пропсемінараў у райкомах персональна на сакратароў райкомаў, у гаркомах — на загадчыкаў аддзелаў культуры і прапаганды левінізма.

Даручыць аддзелу культуры і прапаганды левінізма ЦК КП(б)Б прымацаваць да групы раёнаў кваліфікаваных таварышоў з Менска для вядзення заняткаў у пропсемінарах прапагандыстаў.

5. ЦК КП(б)Б падкрэслівае, што партгабілеты павінны адыграць выдатна ведучую ролю ў справе павышэння якасці партвучобы.

Асноўным зместам іх работы павінна быць: аказанне тэарэтычнай і метадычнай дапамогі прапагандыстам і партактыў.

Папярэдзіць усе партарганізацыі супроць спроб ускласці на партгабілеты функцыі былых культпроаў.

Стварыць партгабілеты ва ўсіх раёнах і буйных прадпрыемствах.

На работу заг. партгабілетаў вылучыць найбольш тэарэтычна падрыхтаваных таварышоў.

Зааганізаваць горрайкомам рабцы замену і перагляд загадкаў партгабілетаў без ведаў аддзела культуры і прапаганды левінізма ЦК КП(б)Б.

Прапанаваць аддзелу культуры і прапаганды левінізма мабілізаваць з Менска, Віцебска, Гомеля 25 таварышоў для павышэння ў якасці загадчыкаў партгабілетаў.

6. ЦК КП(б)Б падкрэслівае выдатнае значэнне партвучобы праз БМЗО ў справе павышэння іх тэарэтычнага і культурнага ўзроўню і асабліва нізавога партыйнага, сацыяльнага і калгаснага актыва.

Прапанаваць райкомам і політаддзелам М. С. і саўгасам у арганізаваць сур'ёзную паставу задач партвучобы ў гэтым годзе ў а паводзясці з раней данымі дырэктывамі ЦК.

Прапанаваць БМЗО значна палепшыць паставу вучэбнага працэса: кансультацыі, рэцэнзіі, канферэнцыі, рэфераты, узмацніць канкрэтнае кіраванне справай разгорнутага з'яўчанага партвучобы.

7. Адобрыць ініцыятыву менскай, гомельскай, сарыскаўскай партарганізацыі аб раз'ортванні ў рабоце па партвучобе метадаў сааборніцтва.

ЦК КП(б)Б прапануе ўсім партарганізацыям шырока ўжываць сааборніцтва ў рабоце па партвучобе паміж школамі і гурткамі, пераважнымі арганізацыямі, раёнамі на лепшую паставу партвучобы.

8. Прапанаваць усім горрайкомам КП(б)Б, партаддзелам М. С. і саўгасам устанавіць дакладную праверку якасці партвучобы, якасці работы школ і гурткаў шляхам сістэматычнага наведвання заняткаў членаў бюро ЦК, РК і пераважнымі заслужанымі работнікам сааборных школ і гурткаў, прапагандыстаў на бюро горрайкомаў.

9. Прапанаваць дырэктару партвыдату тав. Арабею, дырэктару друкарні імя Сталіна тав. Фельдману выдаць партвучэбнікі на беларускай мове ў наступныя тэрміны: Сталіна „Пытанні левінізма“ не пазней 10 кастрычніка, паліграмавы Гомель і Гомельскі не пазней 15 кастрычніка, Быстранскага — „Хрэстаматыя па левінізму“ і Кнорына „Гісторыя ВКП(б)“ не пазней 15 лістапада, двухтомны выр.

ных твораў Леніна—к першаму снежня, Маркса—Энгельса—20 снежня.

10. У мэтах заслухоўвання інфармацый з месц аб ходзе работы па разгортванні асенне-зімовай партвучобы і аб чарговых задачах у галіне марксісцка-ленінскага выхавання ў асенне-зімовы перыяд склікаць 15 кастрычніка ў горадзе Менску ўсебеларускую нараду па пытанню арганізацыі марксісцка-ленінскай вучобы ў надыходзячы асенне-зімовы перыяд.

На нараду выклікаць: сакратароў РК КП(б)Б 3—5 раёнаў, нам. сакратароў РК КП(б)Б 10 раёнаў, загадчыкаў аддзелаў культуры і прапаганды ленінізма ГК КП(б)Б, нам. нач. палітаддзелаў МТС і саўгасаў па партмасавай рабоце інструктароў РК КП(б)Б—20 раёнаў (па аднаму чалавеку з раёна), загадчыкаў дамамі партактыва і партгабінетаў—15 чал. і 10 сакратароў парткомаў з раёна.

11. Зацвердзіць формы партвучобы, рэкамендаваныя аддзелам культуры і прапаганды ленінізма ЦК КП(б)Б партарганізацыям.

12. ЦК КП(б)Б падкрэслівае неабходнасць шырокага разгортвання партвучобы камуністаў на вёсцы, асабліва адзіночак.

Прапанаваць ГК і РК КП(б)Б, палітаддзелам шырока скарыстаць апраўдаўшыя ў радзе раёнаў формы партвучобы—семінары парторгаў, выклік на 3—5-дзённыя курсы адзіночак у раён, палітаддзелы: арганізацыя школ-перасовак, дача паасобным таварышам заданняў на дом і інш.

13. Прапанаваць ГК і РК КП(б)Б аказаць дапамогу транспартным партарганізацыям у разгортванні асенне-зімовай партвучобы, асабліва прапагандысцкімі кадрамі.

14. Устанавіць перыядычнае заслухоўванне на бюро ЦК КП(б)Б дакладаў паасобных ГК, РК, пярвічных партарганізацый аб становішчы работы па марксісцка-ленінскаму выхаванню.

15. ЦК КП(б)Б падкрэслівае, што работа па марксісцка-ленінскаму выхаванню радоў партыі з'яўляецца справай усёй партыі і кожнай партарганізацыі паасобку. Персанальна нясуць адказнасць за гэту работу сакратары гаркомаў, райкомаў, парткомаў, партаргі.

Прапанаваць усім ГК і РК КП(б)Б, палітаддзелам МТС і саўгасаў арганізаваць работу па партасвеце так, каб забяспечыць палепшанне якасці прапаганды марксізма-ленінізма і рашэнняў XVII з'езда партыі, падняць узровень ідэйна-палітычнай узброенасці членаў і кандыдатаў партыі і спачувваючых на яшчэ больш высокую ступень у адпаведнасці з дырэктывамі XVII з'езда партыі.

Галоўлітбел № А 5137

Тыраж 9325

465.920 друк. зн. (8³/₄ арк.)

Здана ў набор 28/IX—34 г.

Падпісана да друку 13/X—34 г.

Набрана на лін. № 6

Адк. кар. друк. Віратинская,
Гараўскі.

Рэдакцыя

Мінкін (адк. рэдактар)

Конік

Злоткін

Друкарня імя Сталіна. Зак. № 1220.

Цана 50 кап.

Інстытут Мазьва

Інстытут Мазьва Беларускага Народнага Партызанскага Войска (БНП(б)Б)
даводзіць да ведаў:

Усе лекцыі і курсы інстытута перадаюцца праз радыё і праз перадавальнікі. Усе лекцыі і курсы інстытута перадаюцца праз радыё і праз перадавальнікі. Усе лекцыі і курсы інстытута перадаюцца праз радыё і праз перадавальнікі.

1. Гісторыя ВКП(б) (18 лекцый)

Курс перадаецца на працягу 4-х месяцаў (1 студзеня 1934 г. — люты 1935 г.; 1 люты — май 1935 г.).

Лекцыі па гісторыі ВКП(б) будуць перадавацца па 3, 11, 17 кожнага месяца.

2. Палітэканомія (16 лекцый)

Курс перадаецца таксама на працягу 4-х месяцаў (1 студзеня 1934 г. — люты 1935 г.; 1 люты — май 1935 г.).

Лекцыі па палітэканоміі будуць перадавацца па 3, 11, 17 кожнага месяца.

3. Пытанні гісторыі і праграмы Няміцкай

Цыкл перадаецца на працягу 3-х месяцаў (1 студзеня 1934 г. — люты 1935 г.; 1 люты — май 1935 г.).

4. Пытанні праграмы і статута ВКП(б)

Цыкл перадаецца ў лютым — маі 1935 г. па 3, 11, 17 кожнага месяца.

5. Ленінізм (12 лекцый)

Курс перадаецца ў лютым — маі 1935 г.

6. Як вывучаць творы класікаў марксізма-ленінізма.

Кансультацыі даюцца два разы ў месяц на працягу ўсяго навучальнага года.

7. Пытанні сацыялістычнай сельскай гаспадаркі

Цыкл перадаецца на працягу ўсяго навучальнага года па 3 лекцыі ў кожным наступным парадку:

у кастрычніку — снежні — пытанні жыгелазаводства
у снежні — лютым — пытанні арганізацыі с.г. вытворчасці
у сакавіку — маі — пытанні аграэхікі.

8. Эканамічная геаграфія СССР (12 лекцый)

Цыкл перадаецца на працягу 3-х месяцаў: лістапад 1934 г. — студзень 1935 г.

9. Пытанні 2-й пяцігодкі (12 лекцый)

Цыкл перадаецца на працягу 4-х месяцаў: люты — май 1935 г.

10. Звычайныя радыё-лекцыі і кансультацыі

перадаюцца на працягу ўсяго навучальнага года.

11. Пытанні вясёлай партызанскай партыі (3, 11, 17)

перадаюцца таксама на працягу ўсяго навучальнага года.

Радыёлекцыі інстытута перадаюцца праз радыё і праз перадавальнікі. Усе лекцыі і курсы інстытута перадаюцца праз радыё і праз перадавальнікі. Усе лекцыі і курсы інстытута перадаюцца праз радыё і праз перадавальнікі.

Увесь г. радыёлекцыі інстытута праз ЦК ВКП(б) (Масква) перадаюцца праз радыё і праз перадавальнікі.

Лекцыі вясёлай партызанскай партыі і сацыялістычнай сельскай гаспадаркі перадаюцца праз радыё і праз перадавальнікі. Усе лекцыі і курсы інстытута перадаюцца праз радыё і праз перадавальнікі.

Запісвайцеся на арганізацыйнае слуханне радыёлекцый інстытута. З арганізацыйнага раз'яснення і праводзіцца ўсе лекцыі і курсы інстытута перадаюцца праз радыё і праз перадавальнікі.

Усе даведкі аб арганізацыйнае слуханне перадаюцца ў ЦК ВКП(б) — у інструктара па вясёлай партызанскай партыі і сацыялістычнай сельскай гаспадарцы.

Пытанні, паднятыя і вырашаныя аб радыёлекцыях і кансультацыях без марак на адрае:

Менск, вул. К. Маркса, 47/30, Інстытут пры ЦК ВКП(б)Б, радыёсектар.

ДЫРЭКЦЫЯ ІНСТЫТУТА.